Szolgatárs

Baptista lelkésztájékoztató IV. évfolyam 2. szám • 1995. április

A TARTALOMBÓL

HIRDESD AZ IGÉT!

C.H. Spurgeon: Milyen ébredésre van szüksége az egyháznak? 1
Nemeshegyi Zoltán: Szeretsz-e engem? 3

KÖZÖSSÉGI ÉLETÜNK ESEMÉNYEI

Tudósítás a SZT január 10-ei üléséről 5
Egyházi építkezéseinkről – röviden 7
Az MBE Diakónus Bizottság munkaterve 8

BIBLIATANULMÁNY

Krizmanicné G. Dóra: – A békesség útja 9
C.T. Craig: A halottak feltámadásáról 15

TALLÓZÓ

Rotterdami Erasmusról 16

TANULMÁNYI SZEMLE

W.Popkes: A Szentlélek bibliai teológiája 19
Fodor János: A bűnvallásról 26
Dr. Schmideg József: A zsidó ünnepek 29
Dr. Herczeg Pál: Az ünnepek tendenciája és célja a Bibliában 32

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

Rólunk van szó 37
Nemeshegyi Zoltán: "Beteg voltam, és meglátogattatok" 40
C.H. Spurgeon: Pál könyvei 41
Dr. Barth Károly: Isten Igéjének szabadsága 42

ÉNEK-ZENE A GYÜLEKEZETBEN

Jobbágy István: A magyarországi baptista gyülekezeti és kóruséneklés múltja és jelene – II. 46
A magyar E.T. orgonás tagozatának állásfoglalása 48

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

A megújultak feladata a gyülekezetekben 49

"...SOKAN ÉLNEK MÁSKÉPPEN..."

Szalai András: A mormonok 53
Wolfgang Bühne: A "Toronto-áldás" 56
Dr. Mészáros Kálmán: A Békehírnök centenáriumára 57
A Rákoscsabai Gyülekezet köszönti a Békehírnököt 60

KÖNYVSZEMLE 61

ILLUSZTRÁCIÓK GYŰJTEMÉNYE 64

VIDÁM ESETEK 67

A RÁKOSCSABAI IMAHÁZ

ZRÍNYI UTCA FELŐLI KÉPE

Cikk a 60. oldalon

Győri Kornél

Budapest
Lóverseny tér 4.III/7.

1046

SZOLGATÁRS

Baptista lelkésztájékoztató

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Szerkeszti: Kolozs Nagy János
Lukács Tamás
Felelős kiadó: a Szövetségi Tanács
Szerkesztőség címe: 1062 Budapest, Aradi u. 48.
Tel: 132-23-32, 132-79-85, Fax: 131-01-94
Nyomás: O Pont Felelős vezető: Győri Énok
A folyóirat önköltségi áron megvásárolható és előfizethető a Baptista Kiadónál.
Egy szám ára: 250- Ft. Előfizetési díj egy évre: 1.500- Ft,
külföldre: a mindenkori postaköltség felszámításával.
Megjelenik kéthavonta
ISSN 1218-425X

„Így tanultátok ezt
...
szeretett
szolgatársunktól,
aki
a Krisztus hű szolgája
értetek."
/Kol 1:7/

HIRDESD AZ IGÉT!

Charles Haddon Spurgeon

Milyen ébredésre van szüksége az egyháznak?

Öröm tölti a szívem és örömkönnyek csillognak a szememben, amikor látom, hogy sok százan összejöttek egy olyan alkalomra, amit néha úgy írnak le, hogy "csak egy imaóra". Jó, ha közeledünk Istenhez az imádságban, és különösen jó, ha ilyen célra jön össze a gyülekezet. Négy-ötszemélyes imaalkalmakra szoktunk összejönni, és boldogan időzünk együtt, mert Urunk jelenlétének az ígéretét élvezzük. De szomorkodunk amiatt, hogy sok gyülekezetünkben olyan kis figyelmet fordítanak az egyesült imádkozásra. Az a vágyunk, hogy Isten népének sok tagja jöjjön össze imádkozni, mint ahogy most is gyönyörködhetünk ebben a látványban. Dicsérjük Istent, hogy ez megtörtént! Miként várhatnánk áldást, ha annyira lusták lennénk, hogy nem is kérnénk azt? Miként várhatnánk pünkösdöt, ha sohasem jönnénk össze egy akarattal, egy helyen, hogy kérjük az Urat? Testvéreim, sohasem látunk nagy változást a jó irányában a gyülekezetekben általánosságban, amíg az imaösszejövetelek nem kerülnek az őket megillető helyre a keresztyének megítélésében. Kíváncsi vagyok rá, hogy az ilyen gyülekezetekben két-három őszinte lélek miért nem jön össze, hogy helyreállítsa az imaalkalmakat, és megfogadja, hogy akkor is fenntartják, ha a lelkipásztor nem vesz részt azokon.

Most azonban, hogy összejöttünk, miként imádkozzunk? Ne merüljünk el a formalitásban, mert különben halottak leszünk még akkor is, ha azt gondoljuk, hogy élünk. Ne hajoljunk arra a hitetlenségre, hogy hiába imádkozunk. Az Úr azt mondja gyülekezetének ma este: "Nyisd fel szádat és én megtöltöm azt." Imádkozzatok olyan hitért, amely nagy imádságokat ajánl föl ma este! Egybeolvasztjuk a dicséretet és az imádságot, mint jóillatú füstölőszert, amelyet odahelyezünk az oltárra a mi Urunk, Krisztus által. Nem ajánlhatnánk-e ma különös, messzeható könyörgéseket? Azt javasolták nekem, hogy imádkozzunk igazi és valódi lelki ébredésért az egész világon.

Boldogan figyelem meg az élet bármilyen jelét, még akkor is, ha érzelmi és ideiglenes jellegű. Nehezen ítélek el bármilyen jószándékú mozgalmat, de nagyon félek, hogy sok úgynevezett "ébredés" hosszú távon többet árt, mint használ. Azokat a helyeket, ahol valamikor a legnagyobb vallásos izgalom tanúi lehettek, gyakran a legnehezebb elérni. A férfiak értelme keményre sült a fanatizmus kemencéjében. Bizonyos vallásos hazárdjáték ejtett ámulatba sok embert, és végül kiábrándultak belőle, hogy rátaláljanak az igazi jóság józan útjára. Ha viszont odaszögezném a hamisítványt a pénztárhoz, azáltal még nem értékelném le az igazi aranyat. Távol legyen. Minden mértéken felül kívánatos, hogy az Úr küldjön igazi és tartós lelki ébredést. Szükségünk van a Szentlélek természetfölötti munkájára, hogy erővel teljék meg az ige prédikálása, hogy mennyei energia inspiráljon minden hívőt, és ünnepélyesen megérintse a gondatlanok szívét úgyannyira, hogy odaforduljanak Istenhez és az élethez. Ne ittasodjunk meg a testies izgalmak borától, hanem teljesedjünk be Lélekkel. Ne ugrándozzunk az oltár körül, és ne kiabáljuk: "Ó Baal, hallgass meg minket!", hanem lássuk meg a mennyből alászálló tüzet, mint az igaz ember eredményes, buzgó imádságára kapott választ. Nem kérhetnénk az Urat, a mi Istenünket, hogy nyújtsa ki szent karját minden nép szeme láttára a hanyatlásnak és hiábavalóságnak ebben a korszakában?

A régi divatú tanok újjáéledésére van szükségünk. Az a félelmünk, hogy ha a modern gondolkodás sokkal messzebbre megy, keresztyénségünk már annyira mohamedán lesz, mint amennyire keresztyén. Lényegében véve a hitetlenséghez fog inkább hasonlítani, mint bármelyikhez a kettő közül. Azokat a tanításokat, amelyek az Újszövetség alapján állnak, ténylegesen nem tagadják határozott módon, hanem elspiritualizálják. A kifejezéseket alkalmazzák, de új értelmet fűznek hozzájuk. Bizonyos modern gondolkodású emberek sokat beszélnek Krisztusról, de elutasítják a keresztyénséget. Annak ürügyén, hogy felmagasztalják a Tanítót, elutasítják tanítását olyan elméletekért, amelyek összhangban vannak e kor szellemével. Először a kálvinizmus túl éles hangot használt, aztán az evangéliumi tanok túlságosan elavultakká váltak, és most a Szentírásnak kell meghajolnia az emberi változtatások és helyesbítések előtt. Sok prédikálás van korunkban, amelyben nem említik az emberi természet romlottságát, a Szentlélek munkáját, a vér általi engesztelést vagy a bűn büntetését. Krisztus istenségét olyan gyakran támadják, és azt az evangéliumot, amelyet ő adott nekünk az apostolok tanítása által, megkérdőjelezik, bírálják és félreteszik. Egyetlen olyan tanítást sem ismerek, amelyet ebben a tudományos korszakban ne ástak volna alá azok, akiknek védelmezőinek kellene lenniük. Nincs olyan értékes igazság, amit most ne tagadnának azok, akik felelőssége volna az igazság hirdetése. Az idők kificamodtak, és sokan remélik, hogy még inkább ilyenné tehetik. Nekem világos, hogy a régi divatú evangélium prédikálása alapján történő ébredésre van szükségünk, amilyent Whitefield és Wesley hirdetett (én inkább Whitefieldet részesítem előnyben). A Szentírást minden tanítás tévedhetetlen alapjává kell tennünk. Az emberiség romlását, megváltását és újjászületését tévedhetetlen kifejezésekben kell megfogalmaznunk, mert különben ritkábbá válik a hit, mint Ofir aranya. Azt kell követelnünk tanítóinktól, hogy adják nekünk az "Így szól az Úr!" üzenetét, mert jelenleg a saját elképzeléseik alapján prédikálnak. Ma az Úr Jeremiás könyvében mondott szava érvényes: "Ezt mondja a Seregek Ura: Ne hallgassatok a nektek prófétáló próféták beszédére; bolonddá tesznek benneteket! Saját szívük látomását hirde-

tik, nem azt, amit az Úr adott. Váltig mondják azoknak, akik megvetik az Úr igéjét: Békességetek lesz! És ezt mondják minden megátalkodott szívű embernek: Nem jön rátok veszedelem!" (Jer 23:16-17) Óvakodjatok azoktól, akik azt mondják, hogy nincs örökkévaló büntetés, és akik más utat hirdetnek a menny felé. Az Úr legyen irgalmas hozzájuk!

Sürgősen szükségünk van a személyes istenfélelem felébredésére. Ez a valódi titka a gyülekezet virágzásának. Amikor az egyének kimozdulnak szilárd alapjukról, akkor a gyülekezetet ide-oda hajtja a tanítás bármilyen szele. Amikor a személyes hit szilárd, a gyülekezet hű marad az ő Urához. Felekezetünkben sok igaz szívű szolgája van Krisztusnak, akik nagy nehézségek árán keresik, hogy mit tegyenek. Uruk és az ő igazsága iránti hűségük nagyobb, mint felekezetük iránti szeretetük. Nem tudják, hogy maradjanak-e jelenlegi helyükön, és harcoljanak-e ügyükért, vagy felemeljék a régi zászlót és hagyják el hitszegő társaikat. Akármit is tesznek, csak az istenfélők és lelki életet élők azok, akiktől Isten kegyelme alapján függ az igazi keresztyénség jövője. Ó, bárcsak több igazán szent ember lenne, akiket felélesztett és betöltött a Szentlélek, akik odaszentelték magukat az Úrnak, és megszentelődtek igazsága által! Mit lehet elérni világias professzorok, élvezethajhászó egyháztagok, félig hitetlen tanítók és filozófus prédikátorok által. Jelenlétük bántja Istent, és csapás az ő népére nézve. Testvéreim, mindnyájunknak élnünk kell, ha az egyház él. Istennek kell élnünk, ha azt várjuk, hogy meglátjuk Isten örömének kibontakozását a mi szolgálatunk által. Megszentelt emberekre van szüksége minden kornak, mert ők a só a társadalomban és ízesítői az emberiségnek. Az Úr az embert drágábbá tette, mint a színaranyat - vagyis az odaszentelt, felkészült, bátor és tántoríthatatlan hivő embert, Isten szolgáját.

Végtelenül szükségünk van a családi áhítat területén megnyilvánuló ébredésre. Elszomorodunk e város tisztátalanságának szörnyű adatai miatt. Kétségtelen, hogy ezt a helyzetet egyrészt az okozta, hogy elhanyagolták a házi vallást a keresztyének között, és teljesen hiányzik az általános illendőség a szegények sok lakónegyedében. A keresztyén család volt a puritánok korában az istenfélelem erődítménye. De ezekben a gonosz időkben, úgynevezett keresztyén családok százainál nincs családi istentisztelet, nem fékezik a felnövekvő fiakat, és nem adnak nekik egészséges oktatást, sem fegyelmezést. Nézzétek, hogy sok állítólagos keresztyén család éppen olyan frivol öltözékű, és annyira istentelen, mint a hitetlenek gyermekei! Miként remélhetjük, hogy meglátjuk Urunk országának előrehaladását, amikor saját tanítványai nem tanítják az evangéliumot a saját fiaiknak és leányaiknak? Nem lenne szükség Jeremiás siralmainak az ismétlésére? "Még a sakálok is odatartják emlőiket kölykeiknek, és szoptatják őket, de népem leányai oly kegyetlenek lettek, mint a struccok a pusztában." Mennyire más ez, mint a hivők atyja, akiről az Úr ezt mondta: "Tudom Ábrahámról, hogy majd megparancsolja gyermekeinek és unokáinak, és követik az Úr útját!" Az istenfélelem előmozdításának legbiztosabb útja az, hogy fáradozunk érte az otthonunkban. A hamis tanítás megbuktatásának legeredményesebb módja az, ha minden férfi a papja a saját otthonának, és óvja fiait a szélhámosoktól.

Bárcsak drága gyermekeinket annyira kioktatnánk csecsemő koruktól kezdve, hogy nemcsak elkerülnék a kor általános gonoszságát, hanem a szentség mintáivá növekednének! Ez nagy nehézséget okoz szegény barátainknak, akik ebben az utálatos városban élnek, amely annyira szennyes, mint a pogányság. Egyik jólelkű nőtestvérünk, aki közel lakik ez imaházhoz, vidékről jött fel kisfiával együtt, és hamarosan megrémült, amikor meghallotta, hogy kisfia átokszavakat használt, bár nyilvánvalóan még nem volt tudatában azok jelentésének. Az édesanya ajtaja előtti utcán kapta föl ezeket. Hol futkározzanak a munkások gyermekei, ha nem sétálhatnak az utcákon? Körülöttünk mindenütt annyira vakmerővé lett a gonoszság, hogy csaknem irigyelni lehet a vakot, de neki is van füle és ő is gyötrődik a gonoszok szennyes beszéde miatt. Jó emberek mondják nekem: "Mit csináljunk?" Azt kívánom, hogy akik a szellős vidéki településeken laknak, maradjanak ott, és ne jöjjenek közel az utcáinkhoz, sikátorainkhoz és udvarainkhoz, amelyeket eláraszt a káromkodás és szennyes beszéd. Miért gondolják a munkások nagyon gyakran, hogy szükséges az átlagos beszélgetésekben is az ilyen utálatos kifejezéseket használniuk, amiknek semmi értelmük nincs és csak egyszerűen kiábrándítóak? Ha valaha a keresztyéneknek tisztáknak kellett lenniük, és vigyázniuk kellett a gyermekeikre szent féltékenységgel, akkor az az idő most van. Ez megéri, hogy napi imádságunkba foglaljuk.

Ó, keresztyén férfiak és nők, legyetek alaposak abban, amit tesztek, tudtok és tanítotok! Vasmarokkal szorítsátok az igazságot. Családjaitokat neveljétek az Úr félelmében, és legyetek "szentség az Úrnak", hogy megállhassatok, mint sziklák a tévelygések tomboló hullámai és az istentelenség féktelen háborgása között!

Egyre inkább szükségünk van a tevékeny, odaszentelt erő feltámadására. Könyörögtem az igazi istenfélelemért, és most kérem annak egyik legmagasztosabb áldását. Szükségünk van szentekre. Szükségünk van kegyes elmékre, akik képzettek a lelki élet magas szintjén az Istennel a magányukban való sok beszélgetés által. Ezek a hadsereg zászlóvivői. Mindegyikük királyfiú. Sugárzik róluk az alázatosság, tiszta levegő van körülöttük. Ilyen volt Ábrahám, aki az Istennel való közössége által többet elért, mint egy hatalmas király. Sodoma királya jelentéktelenné zsugorodik a magasztos lelkületű sejk előtt, aki nem veszi el jogos zsákmányát még egy sarukötő erejéig sem, nehogy e pogány király ezt mondja: "Én tettem gazdaggá Ábrahámot." A szenteknek nemességre van szükségük, amely onnét származik, ahol az Úr találkozik velük. Ott megszerzik azt az erőt az imában, amelyre annyira szükségünk van. Bárcsak sok olyan emberünk lenne, mint John Knox, akinek imádságai félelmetesebbek voltak Mária királynőnek, mint tízezer katona! Ó, bárcsak lenne több Illésünk, akinek imádságára bezárult és megnyílt az ég! Ez az erő nem hirtelen erőfeszítésből fakad. Ez az Izráel Istenének szentelt élet eredménye. Ha teljes életünk annyi, mint amennyit látnak a nyilvánosság előtt, akkor az nagyon hiányos, lélektelen létezés. De ha szorosan együtt vagyunk Istennel a titkos kamrában, akkor hatalmasak leszünk a jóra. A puritánok bővelkedtek a meditációkban és imádságokban, és koruk óriásaivá váltak azokban a napokban. Aki Isten fejedelme, az magasra emelkedik az emberek között is, a nemesség igazi mértéke szerint.

Bárcsak az Úr küldene sok olyan keresztyént, akinek istenfélelme Istenre támaszkodik és nem másodkézből veszi erőit. Túl sok keresztyén másoktól függ, mint azok a házak, amelyeket olyan ingatag alapra építettek, hogy ha kimozdítanál egy téglát, akkor az egész ház összedőlne. Óvakodj attól, hogy az ilyenre támaszkodj. Gyakorold magad abban, hogy az Úr Jézusban való igazi hited falára támaszkodj. Félek az olyan gyülekezettől, amelynek az arculata egyetlen ember talentumától és bölcsességétől függ. Ha az a férfi távozik, az egész ügy összeomlik. Ez nagyon nyomorúságos ügy. Bárcsak közülünk senki se hagyatkozna a szegényes emberi függőségre. A hivők közt olyanokra van szükségünk, akiknek szilárd

családi házuk van, amely nemzedékről nemzedékre megáll, mint az ország útjelző oszlopai. Nem törékeny anyagból épültek, szilárdan állnak, hogy elviseljenek minden időjárást, és ellenálljanak magának az idő múlásának is. Ha szilárd, rendíthetetlen, mindig az Úr munkájában fáradozó emberek csapatával rendelkezünk, akkor Isten kegyelmének dicsősége fog megnyilvánulni nemcsak bennünk, hanem körülöttünk is. Urunk, küldd az odaszentelt erő és mennyei energia feltámadását! Bárcsak köztünk a leggyengébb is olyan lenne, mint Dávid, és Dávid meg olyan, mint az Úr angyala!

Aki még nem tért meg Istenhez, az áldás hatalmas hullámait tapasztalja meg, ha Isten hozzánk érkezik. Amikor a szentek Istennek élnek, a bűnösök Istenhez térnek. Valaki így szólt egyszer: "Megtértem, de nem prédikáció hallgatására, hanem a prédikáció látására." Megkérdezték tőle, hogy ez meg hogyan történt. Ezt válaszolta: "Szomszédom volt az egyetlen ember az utcánkban, aki elment az imádkozás helyére; és láttam, hogy olyan szabályosan ment oda, mint az óra. Így szóltam magamban: »Ez az ember megtartja a nyugalomnapot, és tiszteli a nyugalomnap Istenét, és én nem ezt teszem.« Lassanként eljutottam a házába, és láttam azt a békességet, ami betöltötte azt a helyet, miközben az én otthonom szétzilált volt. Láttam, hogy a felesége és gyermekei milyen szeretetben élnek, és ezt mondtam magamban: »Ez az otthon boldog, mert az apa féli az Istent.« Láttam, hogy szomszédom nyugodt a baj idején és türelmes az üldöztetések között. Egyenesnek, igaznak, kedvesnek ismertem meg őt, és ezt mondtam magamban: »Kikutatom ennek az embernek a titkát,« és ezután megtértem." Prédikáljatok a kezetekkel, ha nem tudtok prédikálni a nyelvetekkel! Amikor a gyülekezeti tagok bemutatják az igazi istenfélelem gyümölcseit, hamarosan érdeklődni fognak az után a fa után, ami ilyen gyümölcsöket terem.

Drága barátaim, mostani imaösszejövetelünkön az Úr nagyon kegyelmesen szólt a köztünk levő megtéretlenekhez. Milyen nagy irgalom az, hogy érdekelte őket, hogy eljöjjenek. Nem túl sokat beszéltünk velük, de imádkoztunk értük. Beszéltünk szent hitünk örömeiről, és egymás után csöndesen átadták szívüket Istennek, már az imaösszejövetelen. Nagyon örülök ennek. Csak arra volt szükség, hogy ezeket az összejöveteleket a mennyország kapujává tegyük. Az ilyen megtérések különösen csodálatosak. Együtt vannak az Úrral, és ő együttműködik az egész gyülekezettel, aminek kétségtelenül nagyon örülök. Ó, bárcsak a hivők minden összejövetele odavonzana másokat is Jézushoz. Bárcsak sok lélek hozzá sietne, mert látná, hogy mások is abba az irányba igyekeznek! Miért ne? A szentek összejövetele pünkösd első része, és a bűnösök összejövetele a második. "Csak egy imaórával" kezdődött, és megtértek ezreinek nagyszerű bemerítésével végződött. Bárcsak a hivők imája olyan lenne, mint nagy eső zúgása. Kevesen vannak köztünk, akik még nem tértek meg, csupán néhányan. Nem hiszem, hogy elmenekülhetnek a megváltó hatás elől, amely áthatja ezeket az összejöveteleket. Körülöttük szent gyűrűt alkottunk, és hamarosan meg kell hajolniuk, mert Isten előtt könyörgünk velük együtt. Feleségeik imádkoznak értük, testvéreik imádkoznak értük és mások is imádkoznak. Ezért be kell őket hoznunk. Ó, bárcsak azonnal jönnének! Miért tétováznak annyira, hogy áldottakká legyenek? Miért tétováznak, hogy üdvözüljenek? Urunk, ezektől a szegény tétovázóktól tehozzád fordulunk, és könyörgünk értük mindentudó kegyelmes Lelkeddel együtt. Urunk változtasd meg őket, és ők megváltoznak. Megtérésük által bizonyítsd, hogy igazi ébredés kezdődött ma este. Hadd járja át a családokat, és aztán gyülekezetről gyülekezetre haladjon, míg az egész keresztyénség lángra nem gyúl a mennyből alászálló tűztől. Imádkozzunk!

Most azért könyörgünk előtted, hogy add meg a már kért áldást, és szálljon le szeretett országunk minden gyülekezetére. Az Úr keltse életre az igazi, tántoríthatatlan keresztyénséget itt és minden más országban, ahol Krisztus nevét vallják és prédikálják. Az örökkévaló Isten áldott evangéliuma hadd uralkodjék, és az egész föld teljék meg az ő dicsőségével. Bárcsak élnénk akkor, amikor meglátjuk azt a napot. Urunk, áldd meg országunkat; könyörülj rajta. Add, hogy végtelen bölcsességed alapján változás történjék az iparban és kereskedelemben, és hogy kevesebb legyen a panasz és a keserűség. Ó, hadd lássák meg az emberek a kezedet, és értsék meg utad, amelyet eléjük tártál, hogy elforduljanak gonosz tetteiktől, és keressék és kövessék az igazságot és békét. Aztán visszatér az áldás. Urunk hallgass meg minket, amint hozzád kiáltunk e félrevezetett ország nevében. Urunk, szabadíts meg minket, és ismét áraszd ránk orcád világosságát! Jézus nevében kérünk, Ámen.

Ford.: dr. Gerzsenyi László

Nemeshegyi Zoltán

„SZERETSZ-E ENGEM?"

János 21:15-17

Két ember kapcsolatában az egyik legfontosabb kérdés az, amelyet felolvasott igénkben többször is hallottunk: "Szeretsz-e engem?" A kérdező ez alkalommal Jézus Krisztus, a megkérdezett pedig Péter, az a tanítvány, aki a legnehezebb órákban megtagadta Mesterét. Jézus Krisztus azonban ma a hirdetett igén keresztül tőled is és tőlem is megkérdezi: Szeretsz-e engem? Éppen ezért ne úgy hallgassuk az igehirdetést, mint számunkra közömbös történetet, hanem úgy, hogy abban rólunk is szó van, a feltett kérdések nekünk is szólnak, s hogy nekünk is válaszolnunk kell. Nem feltétlenül hangosan, lehet csendben, mintegy magunk számára, amit azonban Isten hall és komolyan vesz. Elmélkedésünkben legyen vezérfonal a régi, de igaz történet.

I. Először is vizsgáljuk meg közelebbről JÉZUS KRISZTUS KÉRDÉSÉT.

Az ember abban az esetben kérdez, ha nem tud valamit, ha bizonytalan valamiben, vagy ha a megkérdezettet akarja rádöbbenteni valamire. Ez utóbbit gyakran alkalmazzák tanárok, költők, szónokok.

Jézus Krisztusnak, mint isteni személynek mindentudásából következik, hogy nem ismerethiányát akarja pótolni, hiszen mindent tud. János evangéliuma második fejezet huszonötödik versében azt olvashatjuk; hogy az Úrnak "nem volt szüksége arra, hogy bárki tanúskodjék az emberről, mert ő maga tudta, hogy mi van az emberben."

1. Az Úr Jézus szeretet után érdeklődik. Mi sokminden felől érdeklődünk – egészség, előmenetel, körülmények – de szeretet után ritkán. Az ember úgy véli, hogy ezt nem kell kérdezni, mert ez nyilvánvaló. Nem lehet eltitkolni sem, de kierőszakolni sem. Ezt nem a kérdésre adott szóbeli válasz dönti el, hanem az életmegnyilvánulások. Pedig központi kérdés ez két ember kapcsolatában. Az Úr Jézus sok minden mást is kérdezhetett volna Pétertől: Csodálsz-e engem? Féltesz-e engem? Megértesz-e engem? S ezek sem lettek volna lényegtelen kérdések. De Jézus azt kérdezi Pétertől és tőlünk is: "Szeretsz-e engem?"

2. Az Úr Jézusnak van joga ezt kérdezni. Péter a tanítványa volt. Egy idegentől nincs jogom azt kérdezni: szeretsz-e. De Péter nem volt idegen. Már három éve követe az Urat. Jézus sokat tett érte. Előbb szerette Pétert. Kiválasztotta, megváltotta. Nem más a helyzet akkor sem, ha magunkra gondolunk. Hosszabb-rövidebb ideje járunk már Vele. Olvassuk, hallgatjuk igéjét. De te sem vagy kivétel, kedves barátom, aki ma Jézus Krisztus szeretetéről hallasz, mert reád nézve is igaz, hogy "Isten a mi hozzánk való szeretetét abban mutatta meg, hogy amikor még bűnösök voltunk, Krisztus érettünk meghalt." Ő ismer minket, szeret minket, joga van megkérdezni, hogy mi szeretjük-e őt.

3. Jézus Krisztusnak oka is van a kérdezésre. Hiszen Péter megtagadta őt. Az a Péter, aki a tanítványok hangadójaként a legszebb hitvallást tette: "Uram, kihez mehetnénk? Örök élet beszéde van nálad. És mi hisszük és tudjuk, hogy te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia." Az a Péter, aki így fogadkozott: "Ha valamennyien megbotránkoznak is, én akkor sem", az a Péter nagycsütörtökön szolgák és szolgálók előtt tagadta, hogy egyáltalán ismerte Őt. Lehet hinni ennek az embernek? Annak, akiről kiderül, hogy hátunk mögött egészen mást mond, mint előttünk?

Jézusnak van oka kérdezni akkor is, ha nekünk szól: szeretsz-e. Nekünk, akik sokszor olyanok vagyunk mint Péter. Az énekíró így vall erről A hit hangjai énekeskönyvünk ötszázhuszonnyolcadik énekének utolsó versében: "Most azt mondom, ahogy Éretted Életem is odaadom, S aztán újra tetteimmel Nevedet megtagadom."

II. Vizsgáljuk most meg Péter FELELETÉT

"Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek téged!"

1. Világos, határozott válasz. Nem kétértelmű, nem bizonytalan. Nincs benne is-is. Semmi körülírás, magyarázkodások, mellébeszélés, hogy például: Nem is olyan egyszerű dolog ez..., egy kicsit igen, egy kicsit nem..., ahogy vesszük... vagy: mindent egybevetve...

2. A válasz alázatos is. Nincs benne fennhéjázás, ami korábban jellemző volt Péterre. Szívből jövő válasz ez, melyben Jézust Urának nevezi. Elismeri, hogy az események másra is engednek következtetni. Igaz, hogy hite nem bírta ki a próbát, de abban, hogy "Te mindent tudsz", benne van az is: Uram, Te láttad keserves sírásomat, a szívemben dúló vad vihart, gyötrelmes nappalomat és szörnyű éjszakáimat, kemény szívemet, sírásomat.

3. De hogy válaszol a ma tanítványa? Először talán Péter korábbi magabiztos hitvallásához hasonlóan idézzük a Rómabeliekhez írt levél nyolcadik fejezetének harmincnyolcadik és harminckilencedik versét: "Meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban.

Őszinte önvizsgálat után azonban lehet, hogy így válaszolunk: "Meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban.

Őszinte önvizsgálat után azonban lehet, hogy így válaszolunk: "Uram, te tudod, hogy milyen nehéz ma hívőnek lenni." vagy: "Uram hitetlen munkatársak, csalfa barátok vesznek körül. Nagyon szeretlek, de csak titokban! Nem muszáj azt mindenkinek tudni. Ez e kettőnk ügy! A pozícióm! – az iskolatársak! Hétköznap nem megyek templomba, imaházba, de otthon is lehet bibliát olvasni. imádkozni. Igaz, hogy csak néhány másodperc jut imádságára, de Te Uram a gondolatokat is érted... Bizonyságot szavakkal ugyan nem teszek rólad, de életemmel igen, vagyis azzal sem mindig, mert alkalmazkodni kell a környezethez, különben kinéznek maguk közül az emberek. Más időket élünk, rugalmasnak kell lenni, különben kihasználnak, s nem boldogulok. De én szeretlek téged!" Nem folytatom a választ, mert személyesen kell azt megadnunk valamennyiünknek. Azonban egy dolgot hadd kérjek tőled, kedves testvérem, barátom: Légy őszinte! Istent nem lehet becsapni! Az embereket is csak egy ideig. Magunkat pedig miért csapnánk be?

III. Jézus személyét és MÓDSZERÉT is közelebbről megismerhetjük e történet által.

1. Ő jött Péterhez, pedig fordítva kellett volna. Péter így gondolkozott: "elmegyek halászni" Vissza a polgári foglalkozáshoz. Az kifizetődőbb. A történtek után nem lett volna ereje mégegyszer Jézus elé állni. De íme Ő jött helyébe, ide hozzá.

Jézus Krisztus így közeledik hozzád és hozzám is. Emberré lett, hozzánk hasonlóvá, hogy minket megváltson. Mi soha sem lettünk volna képesek Hozzá felemelkedni. Sem szuperkegyességünkkel, sem cselekedeteinkkel. De ő jön hozzánk ma is igéje által, szeretetével.

2. Ő szerette Pétert súlyos bűne ellenére is. Kedves hallgatóm! Ez örömüzenet számodra is. Jézus szeret, bűneid ellenére is. A bűnt gyűlöli, de a megtérő bűnössel együttérez. Ha megbánjuk bűneinket, megbocsát. Jakab apostol levelében ezt olvassuk: "Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít bennünket minden gonoszságtól."

3. Jézus Krisztus nem tett szemrehányást Péternek. Nem büntette, nem dorgálta, nem vetette szemére hűtlenségét. Mi hasonló esetben úgy gondolkoznánk, hogy ha másért nem, legalább pedagógiai okokból szóvá kellene tenni a hűtlenséget. És imé lássátok a legnagyobb pedagógust, aki megelőző szeretettel tanít, nem szégyeníti meg a hűtlenné vált tanítványt. Tudja, hogy most Péternek nem kioktatásra, hanem szeretetre van szüksége. Ez a krisztusi módszer! Sokszor többre jutnánk mi is ezzel, mint emberi indulatokkal torzított igazságérzetünkkel.

IV. Jézus Krisztus kérdésének nemcsak oka, CÉLJA is volt.

1. Fel akarta készíteni tanítványát a további kísértésekre. Ő sohasem mondta tanítványainak, hogy nem lesz kísértésük. Azt sem mondta, hogy csak egyszer fogja őket kísérteni a tagadásnak vagy egyéb bűnnek a szelleme. Tudta, hogy még sok próbatétel vár Péterre, de azt is, hogy semmi sem tudja jobban megóvni őt a bűntől, mint a Krisztus iránti szeretet. Szeretteim! Reánk is sok kísértés vár, de biztosak lehetünk benne, hogy amint a házasságban, úgy a hitéletben is a hűtlenség egyetlen biztos ellenszere a szeretet. Jézus kérdése volt az az oltóanyag, amely kitermelte a tanítványnál a természetes védelmet a bűn fertőzésével szemben. Jézus kérdésének célja volt és célja van ma is.

2. Azért is kérdezte Pétert, mert feladatot akart rábízni: "Legeltesd az én bárányaimat!" Minden komoly megbízó először meggyőződik arról, hogy megbízottja képes lesz-e ellátni feladatát. Péter alkalmassági vizsgája a háromszoros kérdésre adott válasz volt. A megismételt kérdésekben és feleletekben a megbízatással együtt megkapta a szükséges lelki kellékeket is, melyek nélkül nem tudta volna teljesíteni Mestere akaratát. Szeretetet, türelmet, alázatot, felülről jövő bölcsességet és mennyei erőt kapott a szent hivatáshoz.

Kedves testvérem, barátom! Igehirdetésem végéhez közeledve szeretném megkérdezni tőled: Szereted-e Jézust? Lehet, hogy boldogan válaszolod az énekíróval együtt: "Szeretlek Jézusom, tudom enyém vagy." Ha így van, legyen érte egyedül Istené a dicsőség! Ha nem tudod ezt elmondani, hadd tegyek neked bizonyságot arról, hogy Jézus szeret téged! Jobban, mint bárki a világon! Ha te is szereted őt, boldog leszel. Ha szereted őt, boldog lesz környezted is, mert őket is jobban, igazán tudod szeretni. Azért imádkozom, hogy ez a krisztusi szeretet egyre ismerősebb legyen családjainkban, gyülekezeteinkben, hazánkban és az egész teremtett világon! Ámen!

KÖZÖSSÉGI ÉLETÜNK ESEMÉNYEI

Tudósítás

a Szövetségi Tanács 1995. január 10-én megtartott üléséről

1. Az imaáhítatot Révész Árpád szövetségi elnök testvér tartotta Bír 7:1-8 alapján. "Gedeon készülődik a midiániták elleni harcra. Isten megérteti vele, hogy nem a nagy létszám a győzelem biztosítéka, hanem az ő segítsége."

2. A napirend elfogadása után Kolozs Nagy János testvér olvasta fel az előző szövetségi tanácsülés jegyzőkönyvét.

3. Következő napirendi pontként Győri Kornél főtitkár testvér beszámolt az előző ülésen tárgyaltak alakulásáról. Ezután szakterületi előterjesztéseket hallgattunk meg. A Budapesti Missziókerület nevében Pátkai Béla elnök testvér terjesztett elő kérést, miszerint javasolja, hogy a Budapesti Missziókerületet ezentúl ne ketten, hanem hárman képviselhessék a Szövetségi Tanácsban. A testület egyhangúlag támogatta a javaslatot. A harmadik képviselő egyelőre megbízott lesz a tanácsban, szavazati jog nélkül.

4. Az elmúlt napokban ülést tartott a Bethesda Bizottság és a Tahi Programbizottság. Idén öt gyermekhét megtartására van lehetőség Tahi Táborban. Tervbe vették egy VIB hétvégi tanfolyam megrendezését is. Kialakították az új részvételi díjszabást is, eszerint 14 éven aluliaknak 2000 Ft/hét, 14 éven felülieknek pedig 3000 Ft/hét. Vasárnaponként a gyermekcsoportok húszperces beszámolót tarthatnak az istentisztelet keretében. Pátkai testvér a megbeszélés során sok hasznos javaslatot tett, amelyek az építkezés befejezése után jól hasznosíthatók lesznek. Ezzel kapcsolatban hangzott el a Nőbizottság kérése, hogy képviselőt küldhessen a Tahi Bizottságba. A SZT a javaslatot elfogadva hozzájárult, hogy ott lehessen a Nőbizottság egyik képviselője megfigyelőként.

5. Előzetes a költségvetéshez. – Győri testvér beszámolt arról, hogy egyházunk különböző alakulatai beküldték költségvetési igényüket. Az állami támogatás ebben az évben tulajdonképpen ugyanannyi, mint tavaly volt.

6. Hamarosan elkészül a minden eddiginél részletesebb Eseménynaptár. Véglegesítése előtt még lehetőséget kapnak a SZT tagjai, hogy tervezett események időpontját pótlólag beírják. Egy dátumcseréről is beszámolt Győri testvér: mivel a baptista férfiak világimanapja április 22-én lesz, így a Közgyűlés időpontját április 29-re helyezzük át.

• A Magyar Bibliatanács kérésére a Szövetségi Tanács szorgalmazza a Biblia-vasárnap megtartásának újraindítását. A legalkalmasabb időpont november 2. vasárnapja. Ezen a napon gyűjtést szeretnénk tartani a Bibliatanács számára befizetendő 120.000 Ft törlesztésére.

7. A rendelkezési állományú lelkipásztorok listájának felülvizsgálata.

• A 70 éven aluli lelkipásztorok levélben kérdéseket kaptak arra vonatkozólag, hogy milyen szolgálatokat vállalnak a jövőben. Négy kategória létezik:

1. tartós helyettesítés,
2. ügyintézés vállalása,
3. megbízott lelkipásztori szolgálat,
4. végleges lelkipásztori szolgálat.

Voltak, akik egyáltalán nem válaszoltak, így ők nyugdíjas állományba kerülnek.

• Fortin László testvér külön igénnyel lépett fel. Bár a Baptista Egyházzal fennálló munkaviszonyát megszüntette, ugyanakkor önálló evangélista szeretne lenni. Jelenleg a mátraszőlősi elszakadt csoportot kezeli, "Független" Baptista Gyülekezet néven. Ez a fejlemény eldönti a kérdést, engedjük útjára, s ha közeledik egyházunkhoz, akkor szeretettel fogadjuk őt.

• A rendelkezési állomány rendezésére irányuló szavazás eredménye: nem kapta meg a 2/3-os többséget: Csuhai József, Egri Béla és Kulcsár Albert. Mivel a szavazás során ellentmondások jelentkeztek, Csuhai József testvér hívhatósága tárgyában, megismételt szavazásra került sor. Az eredmény: 16 igen, 4 tartózkodás. (A megismételt szavazás – mint a Felügyelő Bizottság észrevételezte – felesleges volt. A SZT személyi ügyekben is 50 % + 1 szavazattal határoz. Ez mindhárom testvér esetében megvolt.)

8. Megérkezett az APEH határozata a közérdekű kötelezettség-vállalás tárgyában. Ennek értelmében az ebbe a kategóriába tartozó adományok már 1994-re vonatkozólag is leírhatók az adóalapból. 1995-ben ezt a jogot úgy lehet kiterjeszteni a gyülekezetekre, hogy teljesen egységes adminisztrációt kell folytatni (adóigazolás, formanyomtatvány). Az alakuló Diakónus Bizottságot megbízza a Szövetségi Tanács, hogy foglalkozzon ezzel a feladatkörrel, és szervezetten oktassa a pénztárosokat a helyes ügyvitelre.

9. Az MBE megállapodást köt a Wesselényi utcai gyülekezettel a vegyes használatú objektum (imaház, lelkészlakás és kollégiumi lakások) fenntartási költségeinek megosztásáról. A rekonstrukció költségei egyrészt a gyülekezet adakozásából, másrészt önkormányzati, állami és virginiai pénzből tevődnek össze. A cél: a homlokzatot visszaállítani a régi, sajátos templomi formájára. A Szövetségi Tanács elrendelte a tervezés megkezdését.

10. A nyugdíjaskorú egyházi személyek ezentúl az állami nyugdíjalapból részesülnek havi 3000 Ft támogatásban. (A lelkészözvegyek pedig havi 1.500 Ft-ot kapnak. Ez a támogatás egyházunk kiadásából havonta 180.000 Ft-ot vált ki.

11. Az MBE hivatalos kiutaztatásainak egy részéről döntött a testület. Az összegkeret a tavalyihoz képest nem nőtt. Az előterjesztést a Szövetségi Tanács elfogadta.

12. Huszta Csaba kiadói igazgatói kinevezésének véglegesítése.
• Huszta testvér ismertette szolgálatának alapelveit.
a/ A tanítás szempontjából ellenőrzött könyvek kerüljenek kiadásra és eladásra.
b/ Rentábilis legyen a Baptista Kiadó tevékeny-sége.
c/ A könyvterjesztői hálózat kiépítése (jelenleg 90 könyvterjesztői igazolvány van kiadva országosan).
• Megtudtuk azt is, hogy az 1995-ös Áhítat elfo-gyott, pedig mutatkozik még igény a vásárlására. Nyomdai újraelőállítása példányonként kb. 600 Ft-ba kerülne, gyorsmásolással 300-400 Ft között. Az SZT mindkét megoldást elvetette, s végül az erdélyiek által kiadott rövid Vezérfonal kiadása mellett döntött.
• A Szövetségi Tanács Huszta Csaba testvér megbízatásának meghosszabbításáról szavazott, amelynek eredményeként 100 %-os támogatást kapott a Baptista Kiadó igazgatói tisztének betöltésére (17 igen szavazat). Megbízatása a választási ciklus végéig tart.

13. A Falumisszió Alapítvány alapító okiratát benyújtás előtt részlegesen módosítani kell. A módosítást a Szövetségi Tanács megszavazta.

14. A Rendkívüli Közgyűlés határozatának végrehajtása.
• Pátkai Béla testvér beszámolt arról, hogy a decemberi Budapesti Missziókerület alakuló ülésén foglalkoztak a pestlőrinci kérdéssel. Beszélgetést kezdeményeznek a pestlőrinci gyülekezet vezetőivel. A tisztázó beszélgetésre január 23-án kerül sor. A pestújhelyi gyülekezettel kapcsolatban is kételyek merültek fel, ugyanis a gyülekezet vezetői által is aláírt igenlő levél után Dobner Győző lelkipásztor testvér egy ügy kapcsán ettől eltérő, elutasító véleményt nyilvánított Pátkai Béla testvérhez írt magánjellegű levelében. Tisztázni kell, mi az egyöntetű válaszuk.

15. Zentai László testvér, az Északi Missziókerület elnöke előadta az ózdi gyülekezet kérését, miszerint lelkészlakást szeretnének vásárolni. Az objektum várható ára 1.200.000 Ft, amelyből a helybeliek 700.000 Ft-ot tudnak összegyűjteni. Győri testvér válaszában felvetette annak lehetőségét, hogy az Ökumenikus Tanács ECLOF-kölcsönéből hívhatnánk le egy nagyobb összeget, amit 3 év alatt, félévenkénti gyakorisággal kell törleszteni, 12 %-os kamattal.

16. Személyi ügyek
• Tóth Gábor kárpátaljai misszionárius testvér támogatását egyedül egy argentin gyülekezet vállalta. 1995-ben 400 dollárt, 1996-ban 300 dollárt, 1997-ben 200 dollárt és 1998-ban 100 dollárt folyósítanak minden hónapban. Közben Tóth Gábor testvér is keresett megoldást: Szegeden elhelyezkedett, és egyhavi munka után egy hetet Kárpátalján szolgál. Külmissziónk a német baptistáktól céladományként kapott egy Volkswagen mikrobuszt. Kihasználása érdekében ki fogunk dolgozni egy korrekt szerződést a szegedi gyülekezettel.

• Juhász Tibor érsekcsanádi lelkésznek Győri testvér hivatalos megkeresésére még nem válaszolt. A Szerbiai Baptista Szövetség viszont rendben kiadta és igazolta őt. Katona László testvér beiktatta őt Miskén (Érsekcsanádon még az előző missziókerületi elnök iktatta be) s erről egy híradás a Békehírnökben is megjelent. Győri testvér az előállt helyzetben meggondoltabb cselekvésre intett.
• Szász Ferenc testvér ügyéről: Révész Árpád elnök testvér a FAMISZ-konferencián elbeszélgetett Veress Ernő és Péter István erdélyi magyar baptista vezetőkkel, akik helybenhagyták a korábban küldött, Szász Ferenc testvérrel kapcsolatos levelet. Kifejezték azt az álláspontjukat, hogy tiszteletben tartják a magyarországi testvérek döntését. Az édesapával, Szász Vince testvérrel is folyt egy beszélgetés, amelynek nyomán elhangzott az a javaslat, hogy egy évi próbaidőre a bagaméri gyülekezetben alkalmazzák őt. Szász testvér helyreállásában nagy segítséget jelenthet édesapja ellenőrzése.

A Szövetségi Tanács a szavazás során 14 igennel egy nemmel és két tartózkodással úgy döntött, hogy Szász Ferenc testvért két évre eltiltja a lelkipásztori szolgálattól. A SZT a két év eltelte után attól függően él a lelkipásztori szolgálatba történő visszaállítással, vagy a szolgálattól való végleges eltiltással, hogy Szász testvér a kegyelmi eszközökkel élve és önmagát szigorúan fegyelmezve, az eltiltás alatt alapvetően és tartósan megváltoztatja-e a másik nemmel kapcsolatos félreérthető, sőt súlyosan kifogásolható magatartását.
• Kovács László testvér Fehérgyarmatról levelet küldött Révész Árpád testvérnek a decemberi SZT előtt, de Révész testvér csak utána kapta kézhez. Az a kérése, hogy hadd maradhasson lelkipásztor, és hadd folytasson fehérfolt-missziót Fehérgyarmat központtal; továbbá kéri a fizetését 1994. január 1-től visszamenőleg. És ígéretet tett a tarpai lakás kiürítésére. A SZT tárgyalt arról, hogy Kovács testvér alkalmazható-e a fehérfolt-misszióban.
A SZT e kérések kapcsán határozatot hozott:
– A SZT nem látja alkalmasnak Kovács László testvért a további lelkipásztori szolgálatra.
– Az előző határozattal összhangban, a SZT nem támogatja Kovács testvér beállítását a fehérfolt-misszióba.
– Az anyagi természetű kéréssel kapcsolatban a SZT megállapította, hogy az egyházat kifizetetlen járandóság nem terheli, így pótlólagos illetményfizetésre nincs mód, legfőljebb szociális támogatásra.
– A SZT felkéri Kovács Lászlót, hogy mielőbb álljon kenyérkereső munkába. Keresetnélkülisége időszakára elrendeli az 1994. február 1-jétől 1995. június 30-ig terjedő időszakra 3.000- Ft/hó segély folyósítását. Az egyház szükség esetén a jelzett időszak után is kész a segélyezésre, feltéve, ha Kovácsék kiürítik és átadják a tarpai lelkészlakást a helyi gyülekezetnek.

A SZT e határozataival Kovács László testvér ügyében megtette a végső intézkedést, ezért további vizsgálódásra és tárgyalásra nincs lehetőség.
• Grajzel András testvérnek december 1-jén levelet küldött a Dunántúli Missziókerületi Tanács. A levelet Balog Miklós missziókerületi elnök testvér felolvasta az SZT-nak. Ez nagyon határozott fegyelmi intézkedést tartalmaz. A paksi gyülekezetvezető emiatt telefonon tiltakozott Balog testvérnél. Győri Kornél testvér személyesen elbeszélgetett Grajzel testvérrel, és kérte őt, hogy hagyja ott a paksi gyülekezetet, és maradásával ne ébresszen alaptalan reményt régi körzete testvériségében. Javaslat: A Szövetségi Tanács erősítse meg a missziókerület határozatát, és egy kísérőlevélben vázolja fel a kiutat. A testület a javaslatot elfogadta.

• Udvarnoki Erzsébet – Az elmúlt év őszén próbai-dőre vettük fel Huszta Csabáné helyettesítésére. Tevékenysége nyomán áttekinthetetlenné váltak a dolgok. Január 1-jétől a Levéltárban szeretett volna dolgozni. Udvarnoki Erzsébet testvér kérését az SZT nyílt szavazással elutasította.

17. Győri testvér javasolta, hogy a következő országos lelkipásztor konferencia témája: az ügyintéző lelkipásztorok tevékenységének megszervezése legyen.

Egyházi építkezéseinkről – röviden

A Benczúr utcai teológiai épületről

Gyakorlatilag már elkészült a tetőtér és a második emelet. Ez a rész így már használható állapotba került. Ha a Tapolcsányi úti "új" épület eladásra kerül, ide beköltözhet a Teológiai Akadémia. Az átköltözést azonban nem sürgetik az építési ügyekkel foglalkozó testvérek. Ennek két oka is van. 1. Ha eladás előtt kiürítenénk a BTA eddigi épületét, az üresen állás több kárt okoz az épületnek, mint a használat. 2. Könnyebb az építés folytatása, ha nincs ott a tanulók, tanárok nagyszámú csoportja, mert minden mászkálás zavarná a munkát. Ezen felül a munka is zavarná az oktatási tevékenységet.

Az első építési ütemtervhez képest már némi túlteljesítés is történt.

Az első ütem tervezett munkái:

– a tetőtér beépítése,
– a főszárny tetőterének beépítése,
– a második szint teljes felújítása.

A felújítási tervnek erre a szakaszára volt meg a pénzügyi fedezet. Ehhez képest a kivitelező előfinanszírozásának köszönhetően – gyakorlati és műszaki okok miatti megfontolásból – elkészült az udvari szárny tetőterének beépítése is.

Elkészült a kazánház teljes felújítása és az épület átszerelvényezése is, valamint az összes közmű-alapvezeték (víz, villany, fűtés, csatorna) felújítása, cseréje is, a pincétől a padlásig.

A fűtés melegvizes központifűtés, két öntöttvas Komfort II. típusú gázkazánnal működtetve.

Elkészült az elektromos- és a vízhálózat bekötés is. Ezzel a megnövekedett kapacitási igényeket is képes lesz kiszolgálni. A teljes csapadék- és szennyvíz-hálózat az utcai csatornára lett rákötve. Így nagy csapadék esetén sem kell az udvari pocsolyákat kerülgetni.

Három telefon fővonalat kapott az épület.

A felújítás során mindkét födém (az II. emelet i és a padlásszint) megerősítését el kellett végezni. Ez néhány helyen teljes födémcserével járt. Erre azért volt szükség, mert a második emeletre kerül a könyvtár. Az ott található csapos gerenda-födémet vasbeton lemezekkel erősítették meg, így annak teherbírása eléri a szükséges 900 kg/m² mértékét. A felette levőt azért kellett megerősíteni, mert a padlástér teljes kötőgerendázatát ki kellett váltani, úgy, hogy a fő tartóoszlopokat az újonnan készült vasbeton lemezekre lehessen lehorgonyozni. Ez aztán már lehetővé tetszi a padlástér teljes alapterületének hasznosítását.

A rekonstrukció során elkészült a tetőszerkezet héjazatának a teljes cseréje is. Új tetőborítást kapott az épület.

Ifj.Hargas Gyula testvér véleménye szerint a munka nagyján még nem, de a munka kényesebb és nehezebb részén már mindenképpen túl vannak.

Az eddig ráfordított összeg 38 millió forint /ÁFÁval együtt/. Ez az összeg képezte az első ütem pénzügyi fedezetét. Ami az első ütemterv keretein felül készült el, annak értéke mintegy hat és félmillió forint. A kivitelező ennek a munkának a számláját még nem nyújtotta be. Valószínűleg ez az eladásra kerülő Tapolcsányi úti ingatlan árából nyer kiegyenlítést.

A Tapolcsányi úti épület helyzete (a BTA "új" épület)

Jó reménység van az épület közeli eladására. Egy most megalakuló félben levő amerikai-magyar vegyes vállalat érdeklődik az épület iránt. A leendő igazgatóval már létrejött egy előzetes megállapodás, melyből a megalakulás után lehet adás-vételi szerződés.

Amennyiben létrejön a tervezett megállapodás, és megveszik az épületet, reményünk lehet arra, hogy ez év őszére elkészül a Benczúr utcai épület.

A Wesselényi utcai objektumról

A Szövetségi Tanács legutóbbi ülésének határozata alapján azonnal megkezdődik a felújítás tervezetének elkészítése. Egy közös bizottság jön létre, melynek tagjai a Wesselényi utcai gyülekezet képviselőiből és az MBE építésügyi szakembereiből fog állni.

Az előzetes tervek szerint teljes tömb-rehabilitáció a cél, mely magába foglalja az imaház és kapcsolódó létesítményeinek felújítását, valamint a kiürített épülettömbben a BTA számára kollégiumi kialakítását. A helyreállításnál kiemelt szempont az eredeti homlokzat helyreállítása, ezzel a templomias külső biztosítása.

Tahi – Pillanatnyilag – pénzügyi források hiányában – szünetel az építkezés. A következő lépésben a villany-, víz- és a csatorna szerelés következik. Ez a legköltségigényesebb fázisa az építkezésnek. Főként az anyagköltség nagyon magas, de a szakipari munkavégzés ára is jelentős. Itt már nem lehet mellőzni a szakemberek alkalmazását.

A balatonföldvári oktatási központ – Ennek az építése is áll. Ebben az időszakban – saját erőből – készül a régi épület áttervezésének munkája, melynek során, az eredeti tervektől eltérően kialakításra kerül még néhány oktatás céljait szolgáló terem.

Pestszenterzsébet – Ha valaki tapasztalatokat kíván szerezni arról, hogy miként kell példamutatóan végezni egy nagyberuházást, annak oda kell figyelnie a Pestszenterzsébeten folyó munkákra.

Amiért példa lehet:

1. Már több évvel az építkezés megkezdése előtt tudatosan készült a gyülekezet e nagy munkára. Készülésük mindkét területét egyaránt lelkiismeretesen folytatták: imádkoztak és adakoztak.

Az sem vette kedvüket, hogy az építkezés megkezdése a sok hatósági huzavona miatt, a tervezetthez képest csak két évvel később kezdődhetett.

2. A gyülekezet az építkezés ideje alatt is folyamatosan imádságban hordozza e nagy vállalkozást. Szinte minden imaórán újra és újra az Úr elé viszik, segítséget kérnek tőle. Folytatják az adakozást is. Ennek mértéke is példamutató: 200 ezer Ft, havonta a gyülekezet tagjainak

---

Folytatás az előző oldalról

Tudósítás a Szövetségi Tanács üléséről

Javaslatok, indítványok

- Június 2-án, 3-án környezetvédelmi világnap keretében félig egyházi vándorgyűlést szeretnének tartani, amelyet esetleg az újpesti imaházban rendezhetnénk meg.
- Boros Csaba testvér kéri, hogy készítsünk mielőbb terveket épületeink hasznosítására.
- Győri Kornél testvér zárszavában értékelte tanácskozásunkat és békességes beszélgetésünk eredményeit Isten Lelke munkájának tulajdonította.

Kolozs Nagy János

építkezésre szánt adakozása. És ezt folyamatosan teljesítik.
3. Az imaház építése közben felépült a szolgálati lakás. A kétkezi munkából a legnagyobb mértékben kivette részét itt a gyülekezet tagsága. A lakást már használatba is vette a lelkipásztor-család.
Tudomásunk van arról, hogy a gyülekezet tagsága minden lehetőséget megragad, hogy bizonyságot tegyen az Úrral együtt végzett munka tapasztalatairól, áldásairól. Időnként a készülő imaház munkaterületén is tartanak istentiszteletet.
4. Az építkezés szószerint a város szeme előtt történik. A lakótelep közelsége szinte állandó nézőközönséget biztosít számukra. Így aztán a jól szervezett munka, a szép áldozatvállalás valódi "mártiria", a környezet számára.
Ezen felül a helyi lapokban is gyakran adnak hírt magukról, munkájukról testvéreink.
5. A gyülekezet építkezési munkáinak végzése közben sem felejtette el, hogy szent hívatása a lelki ház építése. Ezért evangélizációs alkalmakat tartanak. Februárban is egy evangélizációs sorozat alakalmain tették megismerhetővé a mennyei jó hírt.
6. Örvendetes látni, hogy a gyülekezet és a lelkipásztor jó kapcsolatban végzi e nehéz munkát.

Végül néhány szó arról, aki irányítja és szervezi egyházunk építési munkáit: ifj. Hargas Gyula testvér vezeti a fent bemutatott építkezési munkákat, kivéve a Pestszenterzsébetit.
Hargas testvér munkájához tartozik a beruházások előkészítése, beindítása, műszaki ellenőrzése, hivatalos engedélyek beszerzése. Szintén Hargas testvér intézi az adásvétellel kapcsolatos ügyintézéseket, irányítja egyházunk ingatlanainak karbantartását, biztosítja a megfelelő állagmegóvást. Az építkező gyülekezetek kérdéseikkel is őt keresik meg. Szaktanáccsal, javaslatokkal esetenként tervek készítésével segíti a munkát.

1990. évi XCIII. törvény az illetékekről (186a)

Illetékmentesség

5. . (1) Teljes személyes illetékmentességben részesül:
a/ a Magyar Állam,
b/ a helyi önkormányzat,
c/ a költségvetési szerv,
d/ 187a a társadalmi szervezet és a köztestület,
e/ az egyház, egyházak szövetsége, egyházi intézmény,
f/ az alapítvány,
g/ a vízgazdálkodású társulat,
h/ 187b a nyugdíjbiztosítási és az egészségbiztosítási önkormányzat.

(2)187c Az (1) bekezdés c/ -g/ pontokban említett szervezetet az illetékmentesség csak abban az esetben illeti meg, ha a vagyonszerzést, illetőleg az eljárás megindítását megelőző naptári évben folytatott vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme után társasági adófizetési kötelezettsége, illetve - költségvetési szerv esetében - eredménye után a központi költségvetésbe befizetési kötelezettsége nem keletkezett.

(3) 187d Az illetékmentességnek a (2) bekezdésben meghatározott feltétele meglétéről a szervezet (alapítvány) vagyonszerzése esetén annak illetékkiszabás végett bejelentésekor, államigazgatási vagy bírósági eljárás esetén az eljárás megindításakor írásban köteles nyilatkozni. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell, hogy a szervezet (alapítvány) - a vagyonszerzést, illetőleg az eljárás megindítását megelőző naptári évben folytatott vállalkozási tevékenységéből származó jövedelme után, vagy ilyen tevékenység hiányában - társasági adó fizetésére, illetve eredménye után költségvetési befizetésre nem volt kötelezett.

Az MBE Diakónus Bizottságának 1995. évi munkaterve

A Diakónus Bizottság (DB), mint szakbizottság a Szervezeti és működési szabályzat alapelveinek figyelembevételével dolgozik.

– A DB a Szövetség olyan szerve, mely lelki és anyagi jellegű feladatokban szolgál.

– A férfiak közti missziómunkát gyülekezeti, kerületi és országos szinten egyaránt szorgalmazza, szervezi, a kerületek között koordinálja. A missziómunkát, mint hitbuzgalmi tevékenységet bibliakörök, imakörök gyakorlatában munkálja; a Baptista Világszövetség férfi imanapjának szervezését végzi.

– Meghatározó módon részt vállal a gyülekezeti munkás találkozók (konferenciák) témáinak előkészítésében, az alkalmak megszervezésében; azokon személyes aktivitással példát mutatva – mind választott, mind kerületi képviselő tagjain keresztül – szolgál.

– Fontos feladatának tartja a gyülekezeti és más, közösségi célú adakozások, támogatások hangsúlyozását, az adakozó lelkület ébrentartását. A célok világos megfogalmazásával mind a missziómunkát, mind a szociális tehervállalást, továbbá egyéb hasonló feladatot támogat, elősegít.

– Szorgalmazza országos és kerületi szinten a gyülekezeti munkások képzését és továbbképzését, ebből a célból tanfolyamok, tanulmányozási napok szervezését; megbízatás alapján ezek tematikai előkészítésében részt vállal, a Misszióbizottsággal e vonatkozásban is együttműködik.

– Az avatott gyülekezeti munkások összefogásával azok munkalendületét fokozza, az avatás gondolatát ébren tartja, ennek bibliai fontosságát az előbb érintett találkozók stb. alkalmain hangsúlyozza, az avatásokon felkérés alapján részt vállal, szolgál.

– Felelős feladatának vallja, hogy gyülekezeten belüli feszültségek (lelkipásztor és elöljáróság stb.) oldásában, rendezésében részt vegyen, anélkül, hogy az illetékes szerv – Missziókerületi Tanács – munkáját átvállalná. Képviselői révén ezen szerv munkájában természetesen részt vesz.

– A Missziókerületi Tanácsok vagy a Szövetségi Tanács felkérésére az anyagi jellegű kérdések tanácsolásában, döntések előkészítésében részt vesz.

– Eligazító szolgálatot vállal a korunkban fölvetődő gazdasági és etikai kérdések és összefüggések tisztázásában.

– Felkérésre a misszió több, feladatköréhez igazodó munkájában is részt vesz.

– A szakbizottságokkal az együttműködést keresi és szorgalmazza.

Áhítat – munkakezdés előtt

A Szövetségi Iroda hétfői munkakezdésén közös áhítatra gyülekeznek az ott dolgozó testvérek. A heti munka terheit – az egyházvezetéstől a bérszámfejtésen át, szerkesztőségi-, kiadói-, könyvelői munkákig, mindent az Úr előtti közös elcsendesedéssel és odaszánással kezdeni: megerősödést és szeretetben való megújulást jelent.

BIBLIATANULMÁNY

Krizmanicné Gerő Dóra

μετάνοια - A békesség útja

- Lukács evangéliumának nézőpontjából -

Lk 3:2b-3; 5:32 és 24:46b-47

3:2b-3

ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,

5:32

οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

24:46b-47

Οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη.

Bevezetés

Lukács elbeszélése időbeni visszatekintést nyújt a keresztyénség üzenetére, valamint annak fogadtatására, így hozzásegíti az olvasót, hogy képet kapjon a korai keresztyénségen belül kialakult néhány felfogás és gyakorlat kialakulásáról. Még egy futólagos újszövetségi vizsgálódás is kimutatná, hogy a μετάνοια kifejezésnek különös jelentősége volt a harmadik evangélium és az Apostolok Cselekedetei írójának szemében.

Ennek köszönhető az is, hogy Lukács Bemerítő János személyét a többi evangélistától eltérő módon kezeli. Az ő életét és szolgálatát oly módon mutatja be, ami egybevág Lukács általános sémájával. Lukács szerint János igehirdetése az életváltoztatásra való prófétai felhívás köré összpontosul (3:3). Ez Jézus üzenete is (5:32), és végső soron a Gyülekezeté is: 24:47 (v.ö. ApCsel 26:20). Mégis, a μετάνοια-ra fektetett hangsúly, akárcsak a kifejezés definiálása többféle formában fordul elő János, Jézus, és az Egyház igehirdetésében. A szót nem lehet egyszerűen "megtérés"-nek fordítani, mert ennek jelentése tartalmazza úgy a "gondolkodásmód és az érzések megváltozását, mint a változás gyakorlati aspektusait: "az alapelvek és a gyakorlati cselekvés" megváltoztatását, megreformálását"[1]. Ahogy Lukács használja a kifejezést, tükrözi azt, hogy a szerző tudatában van a szónak nemcsak központiságával, hanem annak összetettségével is.

A dolgozat célja, hogy áttekintést nyerjünk a μετάνοια szó Lukács elbeszélésén belüli fejlődéséről, annak ószövetségi jelentéstartalmától kezdve egészen addig a pontig, amíg a μετάνοια lesz az őskeresztyén közösségnek az evangéliumra adott fő válasza. A kezelhetőség érdekében az anyag három fő pont köré csoportosul: I. Bemerítő János; II. Jézus; III. Az Ősgyülekezet, és áttekintjük a kifejezés használatának vallásos/teológiai, etikai, eszkatológiai szempontjait, valamint egyéb hasonló szempontokat is. Igyekszünk válaszokat találni olyan kérdésekre, mint: Mi teszi szükségessé a μετάνοια prédikálását a fejlődés egyes szakaszaiban? Mi okozza Jézus igehirdetésében a μετάνοια kihangsúlyozásának látszólagos hiányát? Mik a kapcsolódási pontok, és melyek a leglényegesebb különbségek a kifejezés ó- és újszövetségi interpretálása között? A fontosság kérdése is felvetődik majd. Milyen értelemben (volt) a μετάνοια a béke útja? Ez egy egyszeri esemény, egy változási folyamat, vagy egy életmód? Van-e helye ma a μετάνοια prédikálásának a keresztyén egyházban?

I. János prédikációja a μετάνοια-ról

János igehirdetésének és szolgálatának vallásos és etikai szempontjai megvilágítják a μετάνοια-ra hívás okait.

A/ Vallásos jelentéstartalom

Bemerítő János úgy kerül bemutatásra, mint Próféta, aki beavatja Jézust saját prófétai szerepébe[2]. Végsősoron ugyanezzel a képlettel írja le az apostolok munkásságát is az ApCsel-ben[3]. Mint próféta, János szembeállítja a népet Isten üzenetével: "És lőn az Úrnak szava Jánoshoz" (ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην) [3:2] és ennek eredményeképpen kezdi meg igehirdetői és bemerítői tevékenységét. Üzenetének magva Lukács szerint: "a megtérés keresztsége a bűnöknek bocsánatára" (3:3). Lukács ennél a pontnál idézi És 40:3-5-öt, amely folyamatosságot sejtet János szerepe, és a hagyományos izraeli prófétai tevékenység között. Éppúgy, ahogy azoknak üzenete szorosan kortársaik szellemi és etikai állapotához kötődött, János is a lelki és erkölcsi megújulás szükségét helyezi a középpontba.

János prófétai tevékenysége ezen kívül még beágyazódik elődeinek ún. szövetségi teológiájába is. Isten eljövendő megváltását már a korábbi próféták is hírdették: καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ, és ez az Ábrahámmal kötött szövetség beteljesülése: καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,... (1:72).

1. Ebben az összefüggésben a metanoia először is egy várakozásteli Isten felé fordulás. Amint azonban Izrael korábbi történelmében is, a szövetségi viszony megújulása együtt kellett hogy járjon egy tisztulási folyamattal; az Istenhez való odafordulás egyben a bűntől való elfordulást is jelentette. Ez az alapja a שוב kifejezés gazdag jelentéstartalmának, amely nemcsak az emberi cselekvést írhatja le, hanem Isten szerepét is a "szövetségmegújító folyamatban" (v.ö. Jón 3:8-10). A μετάνοια tehát az Istennel való kibékülés, és rituális életváltoztatás.

a) Kibékülés Istennel (1:16)

János a hagyományos prófétai stílust és módszert alkalmazza, amikor kortársainak lelkiállapotát ostorozza (3:7-8). Világossá teszi, hogy - hitvallásukkal ellentétben - a puszta tény, hogy "Ábrahám leszármazottai", nem garantálja az Istennel való szövetségi kapcsolatot. Istennek nincs rájuk szüksége (3:8b), másrészt óriási szükségük van Isten megváltására.

b) Rituális változtatás

Bemerítő tevékenységével János új elemet hoz be a hagyományos prófétai szerepkörbe. Szimbólikus rítusa ez a megtisztulásnak és státusz-változtatásnak[4]. Mint olyan, felveszi az áldozati megtisztulás jelentését és funkcióját. Bár egyéneken lett végrehajtva, János bemerítő tevékenységének kollektív jellege vitathatatlan (3:21a).

2. A μετάνοια a nép messiási váradalmaihoz kapcsolódik. Lukács az egyetlen, aki kifejezetten megemlíti, hogy amikor a nép Jánoshoz ment, valójában "A Krisztust" kereste benne (Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, - 3:15). János fő feladata tehát, hogy előremutasson; nemcsak előkészíteni kellett a Messiás eljövetelét, hanem "beavatni", elindítani Jézust prófétai / Messiási szerepében.

3. Szintén lényeges számbavenni a μετάνοια sokféle akadályát. Egy ilyen mélyreható változás nem megy erőfeszítés nélkül, ami sejteti, hogy vannak bizonyos akadályok. Lukács elbeszélése szerint János és hallgatósága főleg emberi akadályokkal nézett szembe. János ellenségei emberek, tanítványainak tapasztalniuk kellett az emberi szinten történő változásokért folytatott szellemi harcot. Az ő életváltoztatásuk akaratuk megfeszítéséből fakad. Arra vannak elhívva, hogy forduljanak Isten felé, és azzal az elvárással néznek szembe, hogy példaértékű életük legyen mindenféle természetfölötti segítség nélkül.

B/ Erkölcsi szempontok

János nemcsak próféta, hanem követőinek és tanítványi csoportjának tanítója is. Tanítónak szólítják (3:12), és felkeresik, hogy tanácsot, iránymutatást kérjenek tőle úgy gyakorlati, mint lelki kérdésekben. A kérdés: "Mit tegyünk?" felé hangzik, majd később ugyanez Jézus és az apostolok felé.

1. Az egyik ilyen kinyílvánított törvénye, hogy az emberek embertársaik felé forduljanak (1:17b). Amikor az emberek erkölcsi eligazításért jönnek hozzá, ő azt tanítja nekik, hogy tartsák szem előtt a másik ember személyét, így beteljesíti a róla szóló próféciát. Törvényébe az is beletartozik, hogy fordítsa "az engedetleneket az igazak bölcsességére"

(1:17c), ami az igazságosság prófétai megközelítése. Ezt tölti be a vámszedőknek és a katonáknak adott tanácsaival is (3:12-13). János szemében a μετάνοια jele vagy gyümölcse a Törvény megtartása. Ez a megállapítás egészen forradalmi, ha figyelembe vesszük a vallás és az etika dinamikus kapcsolatáról kialakult hagyományos felfogást, amely az emberek kérdésében is tükröződik: "Mit cselekedjünk tehát?" János, bár a megváltozás döntését megtartja emberi szinten azáltal, hogy azt tartja elsődlegesnek, és annak erkölcsiségét mint a változás eredményét mutatja be, kiemeli a változási folyamat státuszát.

2. Bár Zakariás próféciája leírta János feladatát, hogy "igazgassa a mi lábainkat a békesség útjára" (κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. - 1:79b), miért nincs kifejezett utalás János szolgálatában a békességre? Semmi oka sincs Lukácsnak arra, hogy részletezze János ezirányú tevékenységét, mivel ez szerves része az ő szolgálatának, azaz a megbékélés Istennel nem más mint békesség-teremtés, amely folyamatban az ember az Istennel való ellenségeskedés oldaláról átlép az Isten oldalára. Hasonló módon az egyén erkölcsi magatartása az alapvető forrása bármely társadalom békességének.

C/ Eszkatológiai szempontok

Prófétai szerepében János nemcsak evangélizál (εὐηγγελίζετο τὸν λαόν) 3:18, hanem kihirdeti az ítélet üzenetét azok felé, akik nem akarják meghallani az ő hívását a μετάνοια -ra.

A nyelvezete és képanyaga határozottan eszkatológikus (meglátogatás - ἐπισκοπή - 1:68 [ἐπεσκέψατο] aor. - 1:78 [ἐπισκέψεται] fut.). Az eszkatológiai esemény fenyegető közelségét domborítja ki az igeidők használata (néhány prófécia beteljesedett, illetve prófétai értelemben, és távlatban beteljesedve látszik, mások közel vannak a beteljesedéshez). Az eszkatológiai esemény a megváltás és az ítélet kettős témáját tartalmazza - mindkettő szorosan a metanoia fogalmához kapcsolódik.

D/ János hallgatósága

Kiknek lett címezve az életváltoztatásra való felhívás? Megvizsgálva János hallgatóságát, néhány érdekes megfigyelésre tehetünk szert, amely továbbvezethet bennünket a kérdezősködésben a metanoia kifejezés fejlődésével kapcsolatban.

1. Lukács saját anyaga foglalkozik János hallgatóságának és problémáinak leírásával. Az hogy Lukács fontosnak tartotta ezt részleteiben feljegyezni, egy kulcsot ad a kezünkbe. Három oldalról mutatja be a hallgatóságot: a) a tömeg, b) a vámszedők, c) a katonák. A társadalomnak ugyanezzel a három csoportjával találja magát szembe Jézus, mindjárt szolgálatának az elején, azonban némi különbséggel. Míg János csoportokkal, illetve csoportoknak a képviselőivel foglalkozik, még tanítványai is névtelenek Lukács elbeszélésében, Jézus elsősorban egyének felé fordul és személyes szinten foglalkozik velük. Másrészről János egy általános, előkészítő szerepre kapott elhívást, és ezt ki is hangsúlyozzák a kortársaival való kapcsolatáról szóló olyan megjegyzések az elbeszélésben, mint: "felele János mindeneknek" (3:16), vagy "mikor az egész nép megkeresztelkedett..." (3:21a).

2. Egy másik sajátossága János hallgatóságának elsőrenden férfi-orientált problémái. A megosztandó felsőruha egy férfi tunikája, a vámszedés és a katonáskodás kizárólag férfi-foglalkozás volt János idejében. János, mint igazi izraeli próféta, jól beleillik a kortárs férfi-orientált társadalomba. Még a társadalomban vállalt aktív szerepből való kivonulása is, aszkétikus életmódja belülmarad az általános, férfiuralmi világszemléletben. Ebből a szempontból forradalmi változást hoz Jézus, és bizonyos fokig az első Gyülekezet új hozzáállása. Ez is egy olyan kereszteződési pont, ahol az Egyház nem mindenben követte Jézus kezdeményezését, tehát ez egy jelenkori kihívás és lehetőség a μετάνοια-ra.

II. Jézus és a felhívás a μετάνοια-ra

A. Teológiai megállapítások

1. János előkészítő szolgálata nem csökkentette a változás szükségességét, inkább növelte a nép várakozását, hogy olyas valamit fog kapni, amit csak Jézus tud nyújtani. Lukács világossá teszi, hogy János szolgálata nem hozott igazi eredményeket. Még azután is, hogy "mindnyájan" bemerítkeztek, minden ugyanúgy ment tovább, úgy szellemi, mint etikai értelemben. Akárcsak a vallásos vezetők azon kísérlete, hogy megreformálják és a törvények szerint vezessék a népet,

IV. Összefoglaló megállapítások

Lukács magasszintű krisztológiája a téma kibontásában tükröződik; János előre mutat, az Egyház visszautal, a középpontban pedig ott áll Jézus személye és munkája, melyben magához hívja az egyes embert, hogy személyes, egzisztenciális, hitbeli döntést hozzon.
Lukács elbeszélésében a μετάνοια jelenti az ideális választ a keresztyén üzenetre minden körülmények között; úgy lett meghírdetve, mint a "békesség útja" [ὁδος εἰρηνῆς - Lk 1:79], az Istennel és embertársainkkal való megbékélés által [ὁ πλησίον - Lk 10:29]. Szükség volt és van is egy folyamatos μετάνοια-ra, amennyiben valóban azért élünk, hogy az Isten országát képviseljük.

LÁBJEGYZETEK

1. Bagster's Analytical Greek Lexicon (London: Samuel Bagster and Sons, [kiadás dátuma nincs megadva])
2. János rituális szerepének alaposabb vizsgálatához v.ö. "Rituals of Status Transformation in Luke-Acts: The Case of Jesus the Prophet" (Mark McVann: The Social World of Luke-Acts. Models for Interpretation. J.H. Neyrey ed. [Peabody, MA: Hendrickson, 1991] 343-346. old.)
3. A fenti fejezet a következőket sorolja fel, mint a próféta rituális szerepének főbb jellemvonásait a Lukács ev. - ban és az ApCsel-ben: "1. Szent alak, 2. konfliktus a bűnösökkel, (Jézus esetében: konfliktus a gonosszal) 3. felismeri az álruhába öltözött gonoszt, 4. kihirdeti az igazságosságot, 5. bűnbánatot prédikál, 6. elutasítással néz szembe" Ibid., 344-345.
4. A kifejezés McVann cikkének (Ibid) címéből lett kölcsönözve
5. A vízkeresztség külső szimbólum, az Isten és ember kapcsolatában nincs jelentősége. Éppúgy, ahogy az áldozati szimbolizmust felváltja annak lelki megfelelője, az imádság (az ember Énjének felajánlása Isten számára), Jézus számára legalábbis a bemerítés lelki megfelelőjének nagyobb jelentősége van. A keresztyén közösségben a külső jelek egy bizonyos fokig újból jelentőséget nyernek, nem mint tisztulási szertartás, hanem inkább mint az engedelmesség, a közösségbe való belépés szimbóluma, azaz egy átlépési rítus. Önmagában nem áll meg, csak ennek lelki megfelelőjével együtt.

Fordította: Csiszár István

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Bovon, F.: L'Evangile Selon Saint Luc 1-9. Geneve: Labor et Fides, 1991
Brawley, R.L.: Centering on God. Method and Message in Luke-Acts. in the Series: Literary Currents in Biblical Interpretations. Louisville, Kentucky: Westminster / John Know Press, 1990.
Danker F.W.: Jesus and the New Age. Philadelphia: Fortress Press, 1988.
Dawsey, J.M.: The Lukan Voice. Confusion and Irony in the Gospel of Luke. Macon GA: Mercer University Press, 1986.
Evans, C.F.: Saint Luke. London SCM Press, 1990.
Fitzmyer, J.A., S.J.: The Gospel According to Luke. The Anchor Bible. Vol. I. Garden City, NY: Doubleday and Co. Inc., 1979.
Freyne, S.: Galelee, Jesus and the Gospels. Literary Approaches and Historical Investigations. Philadelphia: Fortress Press, 1988.
Garrett, S.R.: The Demise of the Devil. Magic and the Demonic in Luke`s Writings. Minneapolis, Fortress Press, 1989.
Goulder, M.D.: Luke. A New Paradigm. Journal for the Study of the NT Supplement Series #20. Sheffield, Engl.: Sheffield Academic Press, 1989.
Koester, H.: Introduction to the New Testament. Vol.2. History and Literature of Early Christianity. Berlin / New York: De Gruyter, 1982.
Marconi, G. and O'Collins, G. S.J. eds.: Luke and Acts. New York / Mahwah, N.J.: Paulist Press, 1991.
Marshall, I.H.: The Gospel of Luke. A Commentary on the Greek Text. Grand Rapids, MI: Eerdmans Publishing Co., 1978.
Moessner, D.P.: Lord of the Banquet. Minneapolis: Fortress Press, 1984.
Neyrey, J.H., ed.: The Social World of Luke-Acts. Models for Interpretation. Peabody, MA: Hendrickson Publishers, Inc. 1991.
Talbert, Ch.H.: Reading Luke. New York, Crossroad Publ. Co., 1982.
Topel, L.J., S.: The Way to Peace. Liberation through the Bible. Maryknoll, NY: Orbis Books, 1979.

Clarence Tucker Craig

A halottak feltámadásáról

1Korintus 15-16

A Korinthusi levél 15. fejezetének történeti szempontból az a jelentősége, hogy a legrégebbi és a legfontosabb tanúbizonyságot tartalmazza Jézus feltámadásáról.

15:1-2. Pál a gyülekezet tagjainak eszébe juttatja az evangéliumot, melyet nekik hirdetett. Az evangélium főnév Pálnak kedvenc szava, melyet legalább ötvenszer használ leveleiben. Ennek az evangéliumnak itt három jellemző vonását sorolja fel:

a/ az evangélium isteni kegyelem, mely az üdvözülést jelenti, ha "megkapjátok";

b/ a keresztyén életvitel számára az általánosság fundamentumát képezi;

c/ az üdvösség alapját foglalja magába.

Pál az üdvösségről itt jelen időben beszél (1:18), és nem úgy, mint a jövőben beteljesülő reménységről (3:15).

Ha Pál levelének olvasói nem tartják meg azt, amit nekik hirdettek és megtagadják a feltámadásba vetett hitet, akkor hiába lettek hívőkké (vö. 17.v.).

15:3. A modern igemagyarázók egyöntetű véleménye az, hogy az en prótaisz kifejezéssel Pál fontosságbeli, nem pedig időbeni sorrendre utal. Mint farizeusnak, Pálnak azt a hagyományt kell továbbadnia, amelyre megtanították. Ez a hagyomány a Tóra helyes magyarázatát jelentette. Amikor megkeresztelkedett, akkor egy más hagyományt vett át. Ez a hagyomány Isten megváltó munkáját hirdette a Krisztusban. Az, ami e hagyományból következik, nem kijelentésként jelentkezik (vö. Gal 1:11-12). Pál e hagyományt kapta. Pál e megállapítása azt mutatja, hogy annak ellenére, hogy Krisztus halála nem szerepel az Apostolok cselekedetei prédikációiban, mégis az a korai kerügmához, vagyis a prédikáció üzenetéhez tartozott. A Pál által hirdetett örömüzenetnek a hagyomány tényei szolgálnak alapul. Ezek hangsúlyozása azonban nem Páltól származik. Semmit sem mond a Jézus feltámadásáról szóló tanításról (Mk 12:18-27). Pál nem állítja azt, hogy Jézus meggyőzőbb érveket hozott volna a feltámadással kapcsolatban, mint a korabeli farizeusok. Az apostol azonban események alapján érvel, melyek Krisztusnak a mi bűneinkért történt halálával kezdődtek (Gal 1:4). Gyakran Pál egyszerűen azt mondja, hogy Krisztus meghalt "miérettünk" (11:24; Róm 5:6; 8:3; 2Kor 5:15,21; 1Thessz 5:10). Mindig azt a görög prepozíciót használja, melynek jelentése ez: "valakiért" (hüper), de sohasem használéja a "valaki helyett" jelentésű anti szót ebben a vonatkozásban. Pálnál nem találkozunk a Márk által használt "sokakért" kifejezéssel (Mk 10:45; 14:24). Pál nem magyarázza meg, hogyan halt meg Krisztus "a mi bűneinkért", ugyanakkor sehol sem nyújt világosan érthető tanítást a megigazulásról (Róm 3:21-26; 2Kor 5:18-21; Gal 3:12-14). Nem lehet pontosan tudni, milyen iratokra utal itt. Tulajdonképpen a Deut 21,23-at idézi. Különös, hogy Krisztus halálával kapcsolatban Ézs 53-at nem idézi, de a keresztyén apologétának a jövendölés beteljesedésére vonatkozó érvei mégis mindvégig jelen vannak.

15:4. A temetés említés erre mutat, hogy az Arimátiai József története benne volt a Pál által kapott passióbeszámolóban. Az, hogy "feltámadott a harmadik napon", nem tartozott a legrégebbi hagyományhoz; a "harmadnapra" kifejezés erről tesz bizonyságot a Mt 12:40-ben, Mk 8:31, 9:31, 10:34-ben. Gyakran feltételezik azt, hogy Pál szavai azt bizonyítják, hogy tudomása volt az üres sír harmadik napon való felfedezésének történetéről. Ez azonban nem igazolt következtetés. Pál azt állítja, hogy Isten feltámasztotta Jézust a harmadik nap. Az a tény, hogy a holttestet nem találták meg egy bizonyos napon, magában még nem utal a feltámadás időpontjára. Istennek az a tette, hogy Krisztust halottaiból feltámasztotta, nem azonosítható ennek a ténynek egy bizonys személy általi felfedezésével. A Pál által idézett feltámadás idejének megismerését csak az Írás nyújthatja. Pál a Jónás 2:1 helyett a Hóseás 6:2-t követi. Pünkösdkor Péter a Zsolt 16:10-re hivatkozik (ApCs 2:31). Pál nem fogadja el azt, hogy Jézus a harmadik nap az asszonyoknak megjelent. Határozottan állítja, hogy először Kéfásnak jelent meg. Az apostol három megjelenést említ egyének és három megjelenést csoportok számára. Mivel nem utal a megjelenés helyére, nem nyújt segítséget annak eldöntésében, hogy a Máté szerinti galileai vagy a Lukács szerinti jeruzsálemi hagyományt fogadjuk-e el.

15:5. Kéfást, aki a feltámadás első tanúja volt, méltán nevezhetjük az anyaszentegyház alapkövének (Mt 16:18). Különös, hogy egyik evangélium sem számol be erről a megjelenésről, csak a Lukcás 24-34-ben találunk utalást rá. A Jn 21:7 és következő versek utalnak arra, hogy Jézus megjelent Péternek Galileában, és feltehetően egy erről szóló beszámolót tartalmazott a Péter által hirdetett evangéliuma. Ha ez az esemény Galileában történt volna, úgy majdnem egy héttel kellett volna a keresztre feszítés után történnie. Ez összevágna azzal, amit Pál mond. Isten cselekedete, nem pedig Péter tapasztalata volt az, ami harmadnap történt.

Az aorisztosz passzívumban levő horáó igét nem a "látni" passzívum értelmében használja, hanem megjelent értelemben (lásdd. Zsid 9:28). Pál nem egy szubjektív látomásra, hanem a felemeltetett Úr valóságos megjelenésére gondol. Azt, hogy Jézus megjelent a tizenkettőnek, a Márk evangéliumának kivételével mindenik evangéliumban előfordul (Mt 28:16-20; Lk 24:36 és köv.; Jn 20:19 és köv.). Több korábbi kézirat a Júdás hűtlenségére utalva a tizenkettőt tizeneggyel helyettesíti.

15:6. A több mint ötszáz atyafinak való megjelenése nem azonosítható bizonyossággal. Johannes Weiss szerint ennek Galileában kellett megtörténnie, mert csak ott voltak ilyen nagy számban Jézusnak olyan követői, akik bármikor készen álltak ennek az eseménynek a megtapasztalására. Nagyobb annak a valószínűsége, hogy ez egy változata annak, amiről Lukács az ApCs 2-ben számol be. A számbeli különbség nem lep meg senkit, aki a tömegek becsléséről hallott.

Fordította: Geréb Erzsébet

The Interpreter's Bible. Vol 10.215-219.
Igehirdető – az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

TALLÓZÓ

Rotterdami Erasmusról

Erasmus a mi számunkra elsősorban azért érdekes és fontos, mert Lutherral vitatkozott és ez a vita Luthert talán legmélyebb és leginkább magával ragadó teológiai műve megírására késztette. Ezért csak Lutherral való összehasonlításban szeretnék Erasmusra emlékezni.

Nincs abban semmi meglepő, hogy vitatkoztak egymással – írja Stephan Zweig: Rotterdami Erasmus diadala és bukása című művében – hiszen ritkán találkozhatunk testben és jellemben olyan tökéletes ellentéttel, mint Erasmus és Luther volt. Húsban, vérben, külső alakban és belső tartalomban a legbensőbb idegszálukig tökéletes alkathoz és jellemhez tartoztak.

Erasmus nem volt sem szép, sem pedig vitalitásban, életerőben, életkedvben gazdag nem volt. Törékeny alak, keskeny fej; híg, halvány, alacsony hőmérsékletű vér csörgedezett ereiben. Bőre, mint szürke pergamen feszült arcán és korán ezerráncra töredezett szét. Haja túlságosan vékony, kevés, fakó szőke színű. Orra élesen és hegyesen áll ki madárarcából. Ajka nagyon keskeny és zárt. Szeme élénk csillogása ellenére is kicsi, jelentéktelen. Vérszegény keze, mint törékeny alabástrom, szinte világít. Hangja gyenge. Erasmus mindig fázik. Bőujjú, vastag kelméből készült, szőrmével bélelt ruhákban ül túlfűtött szobájában s még ott is bársonyföveg takarja huzatra olyan érzékeny s korán kopaszodó fejét. Vérét erős burgundival tudja csak melegen tartani. Levelei szakadatlan betegjelentések.

Luther viszont erős alkatú, jóétvágyú, életerős és életkedvvel teli ember. Hangja zeng-bong, akár prédikál, akár énekel. Az ereiben nyargaló bő, vörös vérét erős wittenbergi sörrel mérsékli és tompítja mély nyugodt éjszakai álomra. Zweig szerint Luther túlméretezett és fölöslegekből álló természetet kapott. Német népének és paraszti osztályának nyers ereje halmozódott fel és testesült meg benne.

Erasmus a maga törékeny és betegségre hajlamos alkatával nem kevésbé küzdelmes ifjúságot élt át, mint Luther. Az Erasmus Rotterdamus nevet nem ősöktől örökölte, hanem csak felvette, mint a humanisták általában. Házasságon kívül született s ami még rosszabb, pap gyermekeként 1466-ban Rotterdamban. A keresztségben a Desiderius nevet kapta, ami azt jelenti "kívánt", pedig minden bizonnyal éppen "nemkívánt" gyermek volt. Szülei korán meghaltak, rokonai szabadulni igyekeztek tőle. Így az egyház taníttatta a tehetséges fiút. 21 éves korában Agostonos Kolostorba lép, le is teszi a szerzetesi fogalmat s 26 évesen pappá szentelik. Élete végéig szerzetesi és papi rendjéhez tartozott, de a papi ruha viselésének kényszere, s a böjtölés és a naponkénti misézés kötelezettsége alól ügyes ürügyekkel, egészségi okokra hivatkozva felmentést kért és kapott két pápától is.

Egy ideig – kiváló latin tudásának köszönhetően – Cambray püspökének a titkára. De azután 1495-től folytatja tanulmányait Párizsban, ahol a szolgadiák – koldusdiák életformáját éli; a rossz táplálkozás, a higiénia teljes hiánya (amitől Erasmus korát messze megelőzve rettenetesen szenvedett) és a hitvány öltözet jellemzi ezt az időszakot életében. Valószínűleg ennek a nehéz időnek és ezeknek a nyomorúságos körülményeknek a következménye egészségének a megromlása. Ettől az élettől egy nemeslelkű jótevője, egy angol lord (Mountjoy) menti meg, aki kísérőjéül választja utazásaihoz, így jut el Angliába, ahol nagy humanista tudósokkal ismerkedik meg.Oxfordban kap indítást ahhoz, hogy teológiai tanulmányokat folytasson, s így lett belőle biblikus humanista, aki már nemcsak nyelvileg érdeklődik a Biblia iránt, hanem tartalmilag is. Átkutatja ezután a Szigetország és a kontinens könyvtárait újtestamentumi kéziratokat keresve s 1516-ban kiadja a görögnyelvű Újtestamentumát, amely évszázadokra a mértékadó, a normát jelentő görög szöveg lesz a teológusok kezében.

S Erasmus híressé válik. Európa egyetemei versenyeznek érte. V.Károly császár a császári tanácsban kínál helyet Erasmusnak; VIII. Henrik Angliában szeretné tudni őt; ausztriai Ferdinánd Bécsbe csalja; I. Ferenc francia király pedig Párizsba. Öt egyetem kínál egyszerre katedrát neki, az egyház pedig püspöksüveget, sőt később bíborosi kalapot is. Erasmus azonban nem köti le magát sem huzamos időre, sem pedig teljes egészében. Inkább korrektor a velencei nyomdában, mint professzor Itália valamelyik egyetemén; inkább vállal kis titkári állást egy püspök mellett, minthogy püspökké szenteltesse magát; inkább ad néhány aranyért tanácsot egy fejedelemnek, minthogy teljhatalmú kancellárjának neveztesse ki magát. Minden nagy pályát és minden külső hatalmat elutasít. A hatalom árnyékában és a felelősségtől mentesen akar élni egy csendes szobában, a könyvei és a pergamenjei között, írva és olvasva. Sem vezére, sem vezetettje nem akar lenni senkinek. Amikor már megélhetése érdekében többé senkihez alkalmazkodni nem kényszerül, akkor lakóhelyéül a semleges szellemű Baselt választja.

Luther ezzel szemben az elkötelezettséget halálosan komolyan vevő ember volt. A családi köteléket, a népe iránti, az alsó néposztály iránti, amiből származott; és mindennél inkább az Istennek és az evangélium ügyének való elkötelezettséget. Mint az ótestamentumi próféták és Pál apostol, úgy viaskodik Luther Istennel, míg végül beismeri, hogy Isten legyőzte őt, megragadta, fogva tartja életre-halálra önmagához és az evangélium ügyéhez kötötte. Jaj lenne neki, ha ezt a köteléket lerázná magáról. És ez a legnagyobb, ez az abszolút kötelék, mely Istenhez és az evangéliumhoz köti, relatívvá, viszonylagossá teszi a többi komolyan vett köteléket. Így Luther bátran énekli: Kincsünk, életünk, nők és gyermekünk mind elvehetik... Csak az evangélium ügyében nem szabad megalkudni.

Erasmus és Luther két ragyogó csillag a 15-16. század egén. Személyesen sohasem találkoztak. De mindkettő rajta tartotta szemét a másik művén. Volt közöttük kapcsolat – pozitív is, negatív is. Volt közeledés egymáshoz, volt levélváltás köztük, volt vita és lett aztán végleges szakítás.

Kapcsolatukban az első dátum: 1516. Erasmus kiadta a görög Újtestamentumot. Luthernak tetszik ez és egyetemi előadásain a Római levél magyarázatánál ezt használja alapszövegként. S ezzel kapcsolatban kap Erasmus először hírt Lutherről Bölcs Frigyes szász választófejedelem titkára, Spalatinus írja Erasmusnak, hogy van Wittenbergben egy ágostonoi szerzetes, aki csodálja Erasmust, de nem ért egyet vele az eredendő bűn kérdésében. Spalatinus nem említi Luther nevét, s Erasmus nem reflektál válaszában erre a közlésre.

Az Erasmus és Luther közötti első levélváltás éve: 1519. A reformáció ügye körül folyik már akkor a pápa, a császár és a német fejedelmek politikai sakkjátéka. Ezért arra bíztatja Melanchton Luthert, hogy nyerje meg a pártatlan Erasmus hallatlan tekintélyét az evangélium ügye számára. Luther Erasmushoz írt 1519. március 28-án kelt levelében humanista szokás szerint egekig magasztalja a címzettet és lekicsinylően nyilatkozik saját magáról, és burkolt formában kéri a híres mestert, hogy pártfogón álljon mellé. "Ismerd el, te jóságos férfiú ezt a szerény fivéredet Krisztusban, aki természetesen tudatlanságában nem érdemel többet, minthogy egy sötét kis sarokban húzódjék meg és nem méltó arra, hogy ugyanazon égbolt és ugynazon nap alatt veled együtt legyen ismertté." Valóban Erasmus a legkevésbé sem akarja, hogy nevét Lutheréval együtt emlegessék. Válaszában a nála megszokott udvariassággal és óvatossággal határolja el magát a reformáció ügyétől. El nem kötelezettségét és semlegességét meg akarja őrizni. Úgy véli – írja – hogy okos tartózkodással többet használhat, mint heves beavatkozással.

Erasmus szeretne néző, spektator maradni a reformáció nagy színjátékánál, ami persze tragédiába is fordulhat. De egyházi és világi hatalmasok, a pápa és VIII. Henrik, valamint humanista barátai is egyre inkább biztatják és sürgetik arra, hogy szálljon vitába Lutherral. Ő az egyetlen Lutherhez méltó szellemi partner, ő az egyetlen, aki még visszahódíthatná Róma számára Luther híveit. Lehet, hogy Erasmus maga is egyre inkább elidegenedik a reformációtól és taszítja őt az, hogy a reformáció egyre radikálisabbá válik. Lehet, hogy azt is érzi, hogyha tovább hallgat, akkor részesnek fog tűnni benne. Így végül kénytelen-kelletlen leszáll a páholyból az arénába és megírja vitairatát Luther ellen.

Erasmus 1524. szeptemberében adta ki A szabad akaratról, De libero arbitrio című Luther elleni iratát. A mű négy részre tagolódik. A bevezetésben felteszi a kérdést, – amit úgy gondolja többen is feltesznek: Hogy merészeli összeméreni erejét Lutherral? Úgy aránylanak egymáshoz, mint légy az elefánthoz! Ő E. meg van azonban arról győződve, hogy nem mint felheccelt gladiátorok rontanak ők most egymásra, és a céljuk sem az, hogy a gyenge pontján eltalálják az ellenfelet, s elpusztítsák. Ő amúgyis sajátmagát teljesen alkalmatlannak érzi a harcra. Alig van ebben még egy olyan ügyetlen és gyakorlatlan, mint ő. A szabad múzsák közt van otthon, nem a vaskemény férfiak között. A maga részéről mértékletes tudományos vizsgálódásnak szánja a vitát, amelynek az a célja, hogy az igazságot világosabbá tegye. Éppen ezért a vita ne is folyjék a közönséges nép előtt, hiszen nem is a kivívott győzelem a fontos, hanem a két fő összedörzsölésénél kipattanó szikra.

A bevezetés végén definiálja a szabad akaratot: A szabad akaraton ebben az összefüggésben az embernek azt a képességét értjük, amellyel képes odafordulni ahhoz, ami örök üdvösségére tartozik, vagy képes elfordulni attól.

Az első részben a szabad akarat mellett felhozott érveit sorakoztatja. Isten az emberi nem első tagját romlatlan értelemmel és szabad akarattal ruházta fel, hogy tudjon különbséget tenni jó és rossz között, és tudjon választani jó és rossz között. Az eredeti állapot a bűn által megváltozott. Az értelem meghomályosult, már nem különböztet világosan és nem választ az ember helyesen. Az akarat elveszítette szabadságát. S már ez a homály, romlottság és hiány öröklődik tovább nemzedékről nemzedékre. Az Isten kegyelme azonban, amely megbocsátja a bűnt, bizonyos fokig helyreállítja az akarat szabadságát is, hogy kiküzdhesse az ember üdvösségét. De ezt az üdvösséget mégis Istennek köszöni, aki a szabad akaratot adta, illetve helyreállította. Ismételten visszatérő érve Erasmusnak, hogy a Szentírásban teljesen értelmetlen lenne minden felszólítás a jóra, és minden tiltás a rossztól, minden ígéret a jutalomra és minden fenyegetés a büntetéssel, ha az embernek úgy sincs szabadsága a jót választani és a rosszat visszautasítani.

A második részben Erasmus olyan ó- és újtestamentumi textusokat értelmez, amelyek látszólag ellentmondanak az akarat szabadságának. Ezek közül a fáraó megkeményítéséről szóló a leglényegesebb Mózes 2. könyve szerint Isten keményítette meg a fáraó szívét, hogy ne teljesítse Mózes és népe kérését. Ez a megkeményedés után a fáraó és népe pusztulásának okozója lett. Ezt a textust úgy értelmezi, hogy a fáraó saját sorsáért való felelőssége és akaratának szabadsága megmaradhasson. Szerinte Istennek a cselekvése csak alkalom volt a megkeményedésre. Istennek ugyanaz a cselekedete más és más reakciót válthat ki aszerint, hogy milyen az embernek a diszponáltsága. Éppenúgy, ahogyan az első az egyik talajt a legjobb gyümölcs terméséhez segíti, míg a másikban a gazt és a tövist burjánoztatja el. A nap melege ugyanígy a viaszt megpuhítja, az agyagot pedig megkeményíti. Így tehát ugyanaz az isteni tett az egyik embert bűnbánatra és megtérésre indítja, a másikat makaccsá és megátalkodottá teszi. Istennek Mózes általi tette csak nyilvánvalóvá tették a fáraó szíve gonoszságát. Bukása Isten dicsőségét és Izrael népe okulását szolgálta. Sorsáért azonban egyedül ő maga a felelős.

A mű befejező része a summázás. Ebben Erasmus kifejezi azt a meggyőződését, hogy a Szentírás egyes textusai tulajdonképpen helyt adnak mindkét párt véleményének; azaz a szabad akarat mellett is, meg ellen is szólnak. A teológusok feladata, most Lutheré és az övé, hogy feloldják a látszólagos ellentéteket és összebékítsék az íráshelyeket. S ez a feladat könnyen megoldható, ha az ember üdvösségre való törekvését összekapcsolják az isteni kegyelem segítségével.

◆

Luther egy teljes esztendő elmúltával, 1525. őszén jelenteti meg Erasmusnak szóló válaszát. A szolgai akaratról (De servo arbitrio) címen. Erasmus teológiailag vérszegény és minden eredetiséget nélkülöző művére erőteljes teológiai koncepcióval felel. Az Isten-kérdés iszonyatos mélységeibe engedi bepillantani az olvasót és a hitbizonyosság szédítő magasságába ragadja.

Válasza elején Luther kifejezi örömét afelett, hogy Erasmus nem pocsékoltatja vele idejét azzal, hogy valami periférikus kérdésről vitázzanak. Dicsérnie kell Erasmust, mert ellenfelei közül ő az egyetlen, aki megértette a dolog lényegét és erős kézzel a rendszer idegére rátapintott. Luther teológiájának három nagy fejezete bontakozik ki ebben a műben, amit ő maga munkái közül a legtöbbre tartott.

1. Az első rész az emberi akaratról szól. Luther szerint csak Istennek van szabad, korlát- és megkötöttség nélküli akarata. Az ember akarata, mint teremtményé, már eleve korlátolt és véges akarat. Olyan, amely nem tudja kormányozni magát, hanem más akarat irányítja. A bűnös ember akarata pedig olyan lóhoz hasonlít, amelynek vagy Isten vagy a gonosz a lovasa. S annak megfelelően követi a jót vagy fordul a rossz felé, hogy ki ül a hátán. S Isten és a gonosz között sohasincs béke, sőt még fegyverszünet sem. Így azután a lóhoz hasonló emberi akarat sohasincs lovas nélkül.

Iszonyú fikció Luther szerint, hogy az embernek szabad akarata lenne, azaz meg lenne a képessége arra, hogy dönteni tudjon a végső dolgokban, az üdvösség és a kárhozat dolgában. Ha így lenne, akkor az emberi akarat túl lenne a jón és a rosszon, felül lenne a jón és a rosszon, azaz az ember Istenhez hasonló lenne. S ennek a vágya tulajdonképpen az ősbűn, az Istentől való elpártolás.

Az ember üdvösségére való döntés, az ember üdvössége dolgában való döntés nem az emberen belül megy végbe, hanem az emberen kívül történik. Istent dönt felőle. Megmenti az embert a bűn és a halál hatalmából a felőle való üdvösséges döntés. Az ember "igen"-je vagy "nem"-je csak válasz az isteni döntésre.

2. A második részben az Isten megismerhetőségének a kérdéséről van szó. Luther különbséget tesz az önmagában lévő, majesztásában trónoló, elrejtett és senki számára hozzá nem férhető Isten között és aközött, aki önként kegyelemből az igéhez kötötte magát, hogy az ember számára megfogható legyen.

Csakhogy azzal, hogy az igében kinyilatkoztatja magát, még nem szűnik meg Istennek az elrejtettsége és hozzáférhetetlen volta. Mert Isten nem adja fel a maga Isten-létét és nem szolgáltatja ki magát az embernek akkor sem, amikor kinyilatkoztatja magát. Luther nem igyekezett azonban, hogy feloldja ezt a paradoxont és ellentmondást. Sőt azt vallotta, hogy a keresztyén ember egész élete ennek az iszonyú feszültségében folyik; egyrészt retteg az elrejtett Istentől, másrészt pedig rettegésében a kinyilatkoztatott Istenhez menekül.

Istennek rettegése ad méltóságot és szuverenitást annak az Istennek, aki kinyilatkoztatja magát; az pedig, hogy a kinyilatkoztatott Istent megismerhetjük, az elrejtett Isten elviselhetetlen félelmességét mégis elviselhetővé teszi. – De még a kinyilatkoztatott Isten is elrejtett, hiszen az ige inkább elleplezi, mint felfedi őt.

3. A harmadik rész az Istennek és a gonosznak a viszonyáról szól. Itt éri el Erasmus és Luther vitája a csúcspontot, de egyben Luther egész teológiája is.

A fáraó megkeményítésével kapcsolatban (Ex 4:21) Luther felteszi a kérdést: Szabad-e az ember legalább a gonoszra? Vagy a gonoszban is a mindenható Isten működik? Luther abból indul ki, hogy Isten állandóan tevékenykedik, nem nyugszik és nem pihen. Mindenhatósága ezt a szüntelen való aktivitást jelenti. Mindent ő mozgat, ő kormányozza a világot. Mindennek Isten az alanya, ami a világban történik. Ilyen módon ő munkálkodik a gonoszokban is, az istentelenekben is. Ha pedig őket is Isten hajtja és mozgatja, akkor a gonoszok abba az irányba futnak szüntelen a megfordulás lehetősége nélkül, amelybe beálltak. Így az istentelenség magában hordja büntetését és Isten ítéletét: "nem tud másképp tenni".

Az a nagy vigasztalás van ebben – Luther szerint –, hogy a gonosz sem keresztezheti Isten akcióját, hanem alá van vetve Istennek; a gonosz legbensőbb szándéka sohasem valósulhat meg, az ugyanis, hogy Istentől elszakadhasson, illetve megszabadulhasson. Istent kell ugyanis szolgálnia. Isten akaratának ércgyűrűjét nem pattanthatja széjjel, hanem azon belül kell futnia, ha ellenkező irányba is.

Nem reménytelen az ember számára az, hogy Isten mindenhatósága őt ebbe a körbe zárja. Mert Isten ki tudja oldani az embert hitetlenségének a cirkuluszából. S tulajdonképpen minden ember ebben a helyzetben van. Nincs különbség. Isten kegyelmi döntése szabadítja meg az embert anélkül, hogy az emberben magában erre bármiféle indoklás is lenne.

Miért nem szabadít ki Isten mindenkit? Miért nem nyitja fel mindenkinek a szemét az evangéliumra? Miért nem szünteti meg végleg a gonoszt? Ezeknél a kérdéseknél Luther hallgatásra intőn teszi kezét a kérdező ajkára. Ezek az isteni felség titkai. A kérdező itt Deus ipse áll. S Isten tiltja, hogy az ember az ő tetteit megítélje, de akárcsak helyességüket megkérdőjelezze. Nincs semmilyen mérték, amivel Isten tettének a méltányosságát mérni lehetne. Ő a mértéke mindennek. Attól jó és helyes valami, hogy Isten akarja és teszi.

Mindkét vonal folytatódik, a két vitapartnernek, Erasmusnak és Luthernak is vannak szellemi örökösei.

Erasmus szellemi öröksége Voltaire-en és Goethen keresztül jutott el hozzánk. Az ő hívei szemére vetik Luthernak, hogy a vitában való hajthatatlanságával és minden kiegyezési lehetőség elutasításával romba döntötte Európa szellemi egységét; azzal is, hogy szakított Rómával, hiszen a római egyház az egész középkoron át nagy szellemi és lelki egységbe fogta össze Európa népeit; s azzal is romba döntötte Európa szellemi egységét, hogy szakított a humanizmussal, ami láthatatlan s nemzetekfeletti szellemi közösségbe fogta össze a művelteket. S végül pedig azzal vádolják Luthert, hogy vallásháborúkba taszította a szellemileg s lelkileg már széthasogatott földrészt. – Luther szellemi örökségét elsősorban az evangélikus teológusok ápolják. Közülük is kiemelkedően Walter von Loewenich (korunkban). Az ő véleménye szerint elkerülhetetlen volt a szakítás Erasmus és Luther között, mert a humanizmus az embert állítja mindennek a középpontjába, Luther teológiája és a reformáció pedig Istent. És az egy valóságnak két középpontja nem lehet. Hermann Sasse a lutheránus teológia szintén jellegzetes alakja, aki nagy tanulmányban foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy mit jelent "lutheránus"-nak lenni (Was hesst lutherisch?) s ő is szükségszerűnek látja Erasmus és Luther között a sorsdöntő összeütközést és a végleges szakítást. Luther reformációja szerinte az evangélium örök sorsában osztozik, a középkori egyház azért utasítja el, mert túlságosan haladó és túlságosan modern, a humanista és a felvilágosult újkor pedig azért, mert nagyon is középkorinak tartják. A lutheri reformáció ugyanúgy, mint maga az evangélium, minden korszellemmel opponál, hiszen annyira más az Isten, mint az ember, aki az egyes korok szellemében fejezi ki magát.

Befejezésül visszatérve Erasmushoz: minden óvatossága ellenére, amivel a veszélyes teológiai küzdelmekből kimaradni igyekezett, mégis eretnekség gyanújába esik. Ezért is települ át Baselba, ahol – egy rövid freiburgi tartózkodástól eltekintve – egészen 1536. július 12-én bekövetkezett haláláig lakott.

Takácsné Kovácsházi Zelma ny. lelkész

Lelkipásztor

TANULMÁNYI SZEMLE

Wiard Popkes, Hamburg

A Szentlélek bibliai teológiája

az Európai Baptista Szövetség Tanácsa ülésén a moldáviai Kisinyovban 1993. szeptember 24-én megtartott Lelkipásztorok Oktatási Napja során elhangzott előadások alapján.

Bevezetés

A keresztyén egyház hisz a Háromegy Istenben, aki az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Az első évszázadok ősi egyházában igen kevés nyomát találjuk a krisztológiai vitáknak; a montánista vitától eltekintve nem túl sok figyelmet szenteltek a Szentlélekkel kapcsolatos tannak és megtapasztalásnak. Napjainkban ez másképpen van. Számos eszmecsere folyik a Lélekről és ajándékairól, a karizmatikus mozgalomról, a pünkösdi mozgalomról, stb. Ezek az eszmecserék gyakran túlságosan hevessé válnak. Ráadásul könnyen összpontosítanak behatárolt témákra, mint például a "Lélekkel való megkeresztelkedés". E folyamat alapján még inkább fontos, hogy szélesebb körű áttekintést nyerjünk a Bibliában arról, hogy mit mond a Szentlélek munkájáról és jellemző jegyeiről. Erre teszek kísérletet ezekben az előadásokban. Ez valami alapvető és egyszerű dolog. Kövessük a bibliatanulmányozás jó öreg baptista hagyományát, tekintsük át és magyarázzuk meg a Szentírás legfontosabb szakaszait annak érdekében, hogy széles képet kapjunk a Szentlélek tanára vonatkozóan.

Mégsem fogunk teljes listát adni minden bibliai szempontról, és szótani tanulmányt sem adunk elő. Nem összpontosítunk az úgynevezett karizmatikus mozgalommal kapcsolatos problémákra sem. Elsődleges célunk inkább az, hogy kiszélesítsük a horizontot, és vessünk egy pillantást a Lélek – úgymond – "rendes" képére, mintha csak bizonyos szempontokra korlátozzuk magunkat, mint például a Lélek ajándékai.

Természetesen senki sem tudja figyelmen kívül hagyni a saját személyes hátterét és múltját, beleértve egyes mozgalmakkal kapcsolatos történetét is. Érvelni fogunk saját tapasztalásunk mellett vagy ellen. Saját helyzetemből adódóan hajlamos vagyok valamelyest kritikusan és óvatosan viszonyulni a mai úgynevezett karizmatikus mozgalmakhoz. Bárhogy is legyen, a Szentlélek bibliai teológiájának felvázolása bizonyára nyújtani fog valamiféle vezérfonalat e mozgalmakkal való foglalkozáshoz. Segítséget adhat az, ha a lehető legtöbbet megtudunk a Lélek jellemzőiről azért, hogy a valódi súlyuknak megfelelően kezeljük és megismerjük a jellegzetességet. Ezáltal képesek leszünk megkülönböztetni azt, ami (ahogyan Pál mondja) "test szerinti", és ami valóban "Lélek szerinti"; mivelhogy Jézus Krisztus Lelke különbözik a világ szellemiségétől.

Tanulmányozzuk hát együtt a Szentírás néhány központi szakaszát. Az Ószövetségből főként Ezékiel, Jeremiás és Jóel prófétáktól választottam részeket, mert ezek a próféták új szakaszt képviselnek a Lélekre vonatkozó ótestamentumi tanításban és tapasztalatokban, amelyek nagy hatással voltak a korai egyházra, különösen, mivel megpróbálták megérteni, mi ment végbe Jézus által és az ő feltámadását követően. Ugyanis ApCsel 2-ben Péter a pünkösdi beszédében egy bizonyos szakaszt idéz Jóel 3-ból. Az ÓSZ más szakaszait e tanulmányban el kell hagynunk, vagy csak röviden említjük; az ÓSZ Lélekről szóló tanításának alapvető lényegével ebben a megközelítésben nem foglalkozunk.

I. A Lélek természete az ószövetségi próféták tanítása szerint

1. Nagy megújulás egy új korszakban

Ezt "eszkatológikus" szempontnak nevezhetjük. Az eszkatológia előre tekint "a napok végére", ami nem jelenti szükségszerűen az egész történelem végét. Az ÓSZ-i próféták gyakran mutatnak rá az "Úr napjára"; e napot követően a történelem más irányt vesz. Újszövetségi perspektívából nézve ezek a várakozások Jézus Krisztusban teljesedtek be. Azonban az Újszövetség különbséget tesz aközött, ami már beteljesedett Krisztusban, és ami még be fog következni az ő visszajövetelekor.

Ezékiel és Jeremiás olyan korszakban éltek, amikor Isten népe válságban volt, a Kr. e. 6. század elején. Ez volt a Babilonba való elhurcolás és a hosszú rabszolgaság korának kezdete. Egyrészt tudták, hogy a katasztrófa elkerülhetetlen volt; másrészt egy jövőbeli megújulás után sóvárogtak, és arra vártak. Az, hogy Jóel melyik korszakban élt, kevésbé bizonyos. Mivel 4:6-ban említi a "görögöket" (ha a héber Biblia szakasz- és versbeosztását követjük), a 4. században kellett élnie, azaz jóval a zsidók száműzetésből való visszatérése után.

Ezékiel 36:26-tól ezt olvassuk: "Új szívet adok nektek és új lelket adok belétek; eltávolítom testetekből a kőszívet, és hússzívet adok nektek. Az én lelkemet adom belétek, és azt művelem veletek, hogy rendelkezéseim szerint éljetek, törvényeimet megtartsátok és teljesítsétek."

Ugyanezeket az igéket találjuk már Ez 11:19-nél is. Az, amit Ezékiel mond, nagyrészt ugyanaz, mint amit Jer 31:31-34-ben olvasunk:

"Eljön az az idő – így szól az Úr –, amikor új szövetséget kötök Izráel és Júda házával. Nem olyan szövetséget, amilyent őseikkel kötöttem, amikor kézenfogva vezettem ki őket Egyiptom földjéről. De ezt a szövetséget

megszegték... Hanem ilyen lesz az a szövetség, amelyet Izráel házával fogok kötni, ha eljön az ideje – így szól az Úr –: Törvényeimet a belsejükbe helyezem, szívükbe írom be. Én Istenük leszek, ők pedig népem lesznek. Akkor nem tanítja többé egyik ember a másikat, ember az embertársát arra, hogy ismerje meg az Urat, mert mindenki ismerni fog engem, kicsinyek és nagyok – így szól az Úr –, mert megbocsátom bűneiket és nem gondolok többé vétkeikre."

Isten új szövetséget ígér; valami újat fog kezdeni, egy új történelmet. A próféták előretekintenek, a száműzetés utánra; előre látják a nép helyreállítását. Isten meg fogja menteni népét "szent nevéért" (Ez 36:21). Meg fogja mutatni hatalmát és uralmát az egész világ előtt (23.v.). Isten a Lelkét adja majd népébe (27.v.). Mit jelent mindez?

Isten népe megtisztul (Ez 36:33); bűne elvétetik. A nép új szívet és új lelket kap (26.v.) Isten Lelke az emberi lélek helyébe lép. Isten Lelke képessé teszi a népet arra, hogy kövesse a parancsolatokat. Az új korszak olyan lesz, mint a valahai Éden (30. és 35.v.). Az üzenetet ekképpen foglalhatjuk össze: A Szentlélek a megtérésben működik. Az új lélek helyettesíti a kőszívet, eltávolítja a bűnt és a gonoszt (vö. Zsolt 51:12). A Lélek munkája pontosan az emberi természet központjában, a szívünkben fejti ki hatását. Új embert hoz létre. Valóban emberivé, azaz Istenképűvé teszi az embert. Továbbá a megtérés maga után vonja Isten akaratának megismerését, megerősít arra nézve, hogy képesek legyünk Isten akaratát cselekedni, és megszentel, amint a Lélek eltávoztatja bűnösségünket. A bűn különösképpen megnyilvánul a "kőszívben", amely könyörtelen magatartást, erőszakosságot, brutalitást, az irgalmasság és a megbocsátás hiányát okozza (vö. Jézus haragja az embertelen magatartás miatt).

A Léleknek a nagy megújulást bevezető másik jellemzője Ez 37:1-4-ben van megírva. A próféta elvitetik a pusztába, a halál helyére, és száraz csontokat lát, a reménytelenség és a jövőtlenség jeleit. Isten azonban a csontok újjáélesztése által megmutatja, hogy népét újra életre fogja kelteni. Van új reménység (12.v.); a sírok megnyílnak (13.v.). "Lelkemet adom belétek, és életre keltek" (14.v.); ez a tetőpont. Isten Lelke az élet lelke, életadó erő. Ahol Isten Lelke van, ott van élet. Ez 37. az első szakasz a Bibliában, amely a holtak feltámadásáról beszél. Ez még nem az örök életre való feltámadás, Ezékiel azonban mégis előretekint egy páratlan csodára, amelyben Isten népének része lesz. Nem egyes hívők, hanem Isten népe áll a középpontban. Isten jövőt készít népe számára. A csodát prófétai szó (4. 7., 9. versek) és a "szél" (9.v. – a magyar Bibliában "lehel" szerepel – ford.) viszi véghez, ami a lélek ősi szimbóluma és ugyanez a kifejezés kerül alkalmazásra az aktuális helyzetre.

Ez 39:25-29 szintén a nagy megújulásról szól. Isten nem rejti el többé arcát, "mert kiöntöm lelkemet Izráel házára – így szól az Úristen" (29.v.). Ebben a részben a száműzött nép újraegyesítése és helyreállítása a fő. A szakasz pünkösdöt vetíti előre. Isten az ő jelenléte, irgalmassága, szentsége, könyörülete (25., 27.v.) és a bűnök megbocsátása által (26.v.) gazdagon megáldja népét. Így válik a Lélek a nép újra összegyűjtésének és helyreállításának eszközévé.

2. Isten ismert lesz mindenki előtt

Amint megfigyeltük, Jer 31:34 szerint az új szövetség olyan állapotot jelöl, amikor "mindenki ismerni fogja az Urat, kicsinyek és nagyok". Nem lesz többé szükség arra, hogy egyik ember tanítsa a másikat, "hogy ismerje meg az Urat", mert "szívükbe lesz írva" Isten törvénye.

Jóel 3:1 ugyanezt az irányt követi: "Azután kitöltöm majd lelkemet minden emberre. Fiaitok és leányaitok prófétálni fognak, véneitek álmokat álmodnak, ifjaitok látomásokat látnak. Még a szolgákra és szolgálókra is kitöltöm lelkemet abban az időben."

Beszélhetünk még egy "demokratikus" jellemzőről. A lélek minden emberre kitöltetik (1a v.), az egész népre. Nem lesz megkülönböztetés férfiak és nők között (1b és 2.v.), sem társadalmi helyzet szerint, mivel még a szolgák is megkapják majd Isten Lelkét. Ez ugyanazt vetíti előre, ami Gal 3:28-ban szerepel. Már 4Móz 11-29-ben is ezt mondja Mózes: "Bárcsak az Úr egész népe próféta volna, és nekik is adná lelkét az Úr!" Ez Mózes válasza Józsuénak arra a kérésére, hogy Mózes tiltsa meg a prófétálást a 70 vénnek (11:24-től). A prófétai léleknek az egész néphez el kell érnie, korra (Jer 31:34), méltóságra (4Móz 11:29), nemre vagy társadalmi helyzetre (Jóel 3:1) való tekintet nélkül. Úgy is nevezhetjük ezt, mint "minden hívő prófétasága", helyettesítve a "minden hívő papsága" hagyományos kifejezést. Mindenki közvetlenül ismeri Istent, ismeri akaratát és szándékait. Senkinek sincs szüksége tolmácsra. Isten szavait, megnyilatkozásait és jeleit minden hívő megértheti. Nincsenek lelki privilégiumok.

A lélek közvetlenül kapcsolódik a Jóel 3-beli próféciához és más szakaszokhoz. A prófétai látást különböző formákban lehet megkapni, még "álomban és látásban" is (3:1). A különféle formák nem döntőek; ami számít, az az Istennel való kapcsolat. A Lélek úgymond az információs híd Istentől a mi irányunkba. A Lélek tudomásunkra hozza és értésünkre adja az Úr akaratát és útját, hogy helyesen tudjuk értelmezni jeleit és jelzéseit. A Lélek ad világosságot, fényt, egyértelmű vezetést. A Lélek képviseli a közvetlen kapcsolatot Isten felől, ezáltal bármiféle közvetítő szükségtelenné válik. Ez a tulajdonság újra és újra megtalálható a Bibliában, ahogy például Pál írja: "Maga a Lélek tesz bizonyságot lelkünkkel együtt" (Róm 8:16). A Lélek által a gondolkodásunk olyanná lesz, ahogyan Isten gondolkodik.

Isten akaratának prófétikus ismerete Ez 11:1-13-ban is említésre kerül. A próféta semmit sem ér, ha Isten nem lép kapcsolatba vele igéje és Lelke által. "Ekkor rám szállt az Úr Lelke, és ezt mondta nekem: Szólj!" (5.v. magyarban: "Mondd meg..." – ford.). A Lélek úgymond megtölti az elméjét és megnyitja a száját. A Lélek adja a látást és alkalmassá teszi a prófétát Isten üzenetének kijelentésére (ami ebben az esetben az ítélet üzenete, 13.v.). A prófétai beszéd fő jele az ÓSZ-ben ez a bevezetés: "Így szól az Úr!" Egyébiránt a prófécia főleg az igehirdetéshez kötődik. Az igazi prófétai igehirdetés Isten akaratát azonnal közli: "Ezt mondja az Úr" (nem pedig úgy, mint egyes istentiszteletek esetében, hogy "ezt mondta az Úr tegnap"). A próféta Istenhez hajtja fülét, hogy megkapja tőle azt az igét, amely a népre vonatkozik, és megvilágítja az adott helyzetet. A próféta közvetíti a fontos üzenetet a jelenre és a jövőre nézve. A jelenben kell meghallgatni és követni. A prófécia ellentétben áll az ábrándokkal és a zűrzavarral. Ahogyan Jakab mondja, ez "felülről jövő bölcsesség" (Jak 3:17). A prófétálás és a prédikálás nem azonos, de mégis nagy az átfedés közöttük. Az erővel teli igehirdetésben mindig jelen vannak a prófétai kijelentés elemei.

3. Végzés és ítélet

A Szentlélek kitöltetésének kijelentését Jóel 3-ban "az Úr nagy és félelmetes napjára" való hivatkozás követi. Az eszkatológikus perspektívában benne vannak a pusztulás és az ítélet elemei. A szent Istennel való találkozás maga után vonja minden szentségtelen és Isten számá-

ra elfogadhatatlan dolog ítéletét. Az Úr napját megelőzi majd a világegyetem megrendülése. Semmi sem marad változatlan. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a Lélek adományozása ennek a "rettenetes eseménynek" az előrevetítésével történik, amely minden gonoszságot fenyeget és megsemmisít. (ApCsel 2. is említést tesz erről a perspektíváról!) A Lélek azért adatik, hogy felkészítse a népet a szent Isten fogadására. A Lélekkel kapcsolatos üzenetből nem maradhatnak ki a figyelmeztetés elemei és a megszentelődésre vonatkozó felhívás, amelyek valódi megtéréshez vezetnek. A Jóel 3. és ApCsel 2. szerinti prófétikus igehirdetés felszólít arra, hogy a megmenekülés érdekében az ember "hívja segítségül az Úr nevét" (Jóel 3:5). Így a Lélek kitöltetése döntéshez vezet, azaz az ítélet elkerülése érdekében az ember Istenhez fordul.

II. A Lélek munkája a Lukács által írt Apostolok Cselekedeteiben

Jóel 3. részét nagyrészt idézi ApCsel 2. Ez az események szélesebb összefüggéseiben és értelmezésével történik. ApCsel 2. az egyház korai korszakában a Szentlélek nagy kitöltetéséről szóló tudósítás. Ez az esemény azonban nem volt előzmény nélküli, és azt követően egy egész sor eseményben láthatjuk a Lélek munkáját az apostolok és mások életében. Lukács még evangéliumában is egészen keveset beszél a Lélekről. Melyek tehát a Lélek működésének jelei a Lukács által írt Apostolok Cselekedeteiben?

1. A Lélek egységet teremt

ApCsel 2-ben Péter Jóelt idézi, hogy megmagyarázzon egy eseményt, vagyis azt, hogy a különböző nyelveken beszélő népek csodálatosképpen megértették az üzenetet. A különböző etnikai csoportok hosszú felsorolása bizonyítja a csodát: "mindegyikünk a maga anyanyelvén hallja" (8.v. – magyarban: "hogyan hallhatja őket mindegyikünk a maga anyanyelvén..." – ford.) Ez a csodás megértés éppen az ellentéte annak, ami 1Móz 11-ben történt: Bábel tornyának építése kölcsönös meg nem értést és világméretű megosztottságot okozott. A Lélek egységet teremt! Ez a Szentlélek világos jellemzője: áthidalja a szakadékokat; ő az összekötő erő, amely az emberi fajt újrá egyesíti. Ezt a csodát több helyen is visszhangozza az Újszövetség: "Krisztusban tehát nincs többé sem zsidó, sem görög... mindnyájan egyek vagyunk őbenne" (pl. Gal 3:28 szerint). Az ApCsel 2-beli "nyelvcsodát" szerintem meg kell különböztetni a glosszoláliától (az ún. "nyelveken szólástól"). Ez az azonnali megértés csodája, amelyhez nincs szükség tolmácsolásra.

Mózes V. könyvében pünkösd "a gyülekezés vagy összegyűjtés napja" (4:10, 9:10, 18:16). A zsidó hagyományban ez összekapcsolódott a sínai-hegyi eseményekkel, ahol a nép összegyűlt, hogy megkapja az Úr vezetését (Jubileumok könyve 1:1, 6:17-1, 15:1). ApCsel 2. ezt a hagyományt idézi fel: a gyülekezet összegyűlik, hogy felkészüljön szolgálatára. Jézus tanítványainak csoportja megkapja a döntő lökést, hogy előre induljon, és megfeleljen annak a kijelentésnek, amelyet Jézus ApCsel 1:8-ban tesz: "...erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek és tanúim lesztek... a föld végső határáig."

A gyülekezet egysége, amelyet a Lélek kezdettől fogva és egyetemesen megteremtett, drága ajándék, amelyre vigyázni kell. Ez tükröződik meglehetősen korán egy másik jeruzsálemi összejövetelen (az ún. Apostolok Gyűlésén) is, ahol megvitatták és jóváhagyták a "missziós stratégiát, ApCsel 15. és Gal 2. tudósítása szerint. A Szentlélek az egységet jelképezi. Ő az egy Isten és egy Úr, Jézus Krisztus Lelke (lásd 1Kor 12:4-11-et! Természetesen a Lélek által világosan elválik egymástól az, ami Istentől való, és az, ami nem Istentől való. Azonban a Lélek nem okoz sem szakadást, sem megosztottságot. Pünkösd a babiloni toronnyal összefüggő szakadékot állítja helyre.

2. A Szentlélek a misszió lelke

ApCsel 1:8 szerint a megígért Lélek a misszió ereje és előmozdítója. Az Írás szerint a tanítványok pünkösdig Jeruzsálemben tartózkodtak. Azt követően megindul a missziós robbanás. Pünkösd a leginkább missziós esemény; eredménye a bűnbánatra, bűnbocsánatra, keresztelkedésre és Szentlélek ajándékának vételére való felszólítás (ApCsel 2:38). Az Apostolok Cselekedeteiről szóló könyvön végigkövethető a missziós folyamat. Egyszerűen szólva: a Lélek megnyitja az ajkakat, hogy Urnak vallják Jézust, a lábakat útnak indítja, hogy szertejárjanak, idegenbe is, és az egész világra elvigyék az üzenetet. A Lélek bátorságot és erőt ad megállni a hatóságok előtt és legyőzni az ellenállást. A Lélek kitöltetése nincsen misszió nélkül, és ez fordítva is igaz. A Lélek elsősorban nem olyasmi, amitől jól érezzük magunkat és magasan szárnyalunk, hanem cselekvésre indít, hogy hirdessük Krisztus uralmát.

A Lélek legyőzi az akadályokat a zsidók és a pogányok között. ApCsel 10-ben Péter még prédikál, amikor a Lélek leszáll a hallgatóságra. Már a Lukács 4:16-tól kezdődő szakaszban megfigyelhetjük, hogy összefüggés van a Lélek és egy egyetemes cél között. Jézus Ézsaiás 61-ből olvas"Az Úr Lelke van énrajtam." Utána Jézus ószövetségi példákat idéz, amelyekben az Úr pogányokat szabadított meg. Ezután ApCsel 10-ben van az első alkalom, amikor a pogányok felé is kiterjesztik a missziót.

ApCsel 10:46 (és 19:6 is) szól arról, hogy a megtértek nyelveken szóltak. Ezt a tényt nem közlik minden egyes megtérés esetén. Úgy látszik, hogy ebben a két esetben különösen felfokozott volt a várakozás a megtértek között, különleges helyzetük miatt. Mindkét akkori esetben túlcsordultak az érzelmek, nagyon vágytak arra, hogy dicsőítsék Istent, de nem találtak megfelelő szavakat. Ez megtörténhet, de nem ez a jellemző.

Több ízben is azt olvassuk, hogy a keresztyének "Isten igéjét szólták, bátran, megtelve Szentlélekkel" (Pl. ApCsel 4:8, 31). A Lélek még olyan nehéz helyzetekben is magabiztossá tesz, mint a bíróság előtt, vagy börtönben. A misszionáriusok "buzgó lélekkel" beszélnek, mint Apollós (ApCsel 18:25). A Lélek az etióp főemberhez küldi Fülöpöt (8:29), Pétert pedig akarata ellenére Kornéliuszhoz (10:19, 11:12). A Szentlélek gondoskodik vezetőkről, véneket állít pásztorokul és püspökökül (20:28).

A megtéréskor ez a normál sorrend: első a keresztség, azután pedig megkapja a megtérő a Szentlelket (ApCsel 2:38). A Léleknek azonban hatalmában áll, hogy szükség esetén ezt a szabályt megtörje. Kornéliusz és családja a keresztség előtt nyerte el a Szentlelket; Péternek nyilvánvalóan világos jelre volt szüksége annak igazolására, hogy még a pogányoknak is meg kell keresztelkedniük (ApCsel 10:47). Samáriában az ellenkező sorrendet látjuk (8:14-17). A már megkeresztelt hívők csak az apostolok Jeruzsálemből való megérkezése után kapják meg a Lelket. A keresztyén misszió legkezdetén ez is egy kivételes helyzet. A vándorló prédikátorok missziós előőrseit egyértelműen az anyaegyházhoz kell kapcsolni. A későbbiekben ez a kezdeti óvatosság szükségtelenné vált. ApCsel 19:2-6-ban Keresztelő János néhány tanitványának azt mondja Pál, hogy nem elég elnyerni a "bűnbánat keresztségét". E tanítványok mégcsak nem is hallottak a Szentlé-

lekről. Miután azonban megkeresztelkedtek "az Úr Jézus nevére", megkapták a Lelket. Ez is különleges helyzet.

Rendesen Lukács (vízzel való) keresztelkedésekről tudósít, nem pedig valami különleges "lélekkeresztségről" (lásd ApCsel 2:41, 8:38, 16:15, 33; 18:8, 22:16). Normális esetben a vízzel keresztelés és a Lélek elnyerése egybeesik.

3. A Lélek megerősíti a hívőket

Lukács hangsúlyozza, hogy milyen fontos a Szentlélek a gyülekezet és az egyes hívők életében. A Lélek mintegy képessé teszi a keresztyéneket, hogy életüket Isten akaratához igazítsák.

A Lelket egész életünkre (ApCsel 2:38, 9:17, 19:2) és különleges alkalmakra kapjuk. Ebben nincs ellentmondás. Vannak olyan alkalmak, amikor különleges módon van szükségünk a Lélek segítségére. Ezek gyakran nehéz helyzetek – mint pl. ha valaki bíróság elé kerül (Péter ApCsel 4:8-ban, az egész gyülekezet 4:31-ben), konfliktusba keveredik mint Pál a mágussal (13:9), vagy különleges szolgálatot végez és bizonyságot tesz (mint István 6:3, 10-ben). Az ilyen helyzetekben a Lélek bátorságot ad. Ezen az alapon fontos könyörögni a Lélek elnyeréséért, ahogyan Jézus is tette a saját bemerítkezésekor (Lk 3:21). Lk 11:13 szerint az Atya a Szentlelket adja azoknak, akik imádkoznak érte. Az Apostolok Cselekedeteiben több ilyen imádsággal találkozunk mind az első alkalomra vonatkozóan (8:15, 9:9, 11), mind ismételt esetekben. Az is fontos, hogy ApCsel 5:32 szerint Isten azoknak adja a Lelket, akik engedelmesek neki. A Szentlélek erejére szükség van missziós erőfeszítéseknél, bizonyságtételeknél, állhatatosság tekintetében is. A Lélek képessé teszi a hívőt, hogy kitartson és minden terhet el tudjon hordozni. Még ennél is többről van szó; többször olvassuk, hogy öröm töltötte el azoknak az embereknek a szívét, akik megkapták a Szentlelket, és ugyanígy hívő társaikét is (pl. ApCsel 2:47, 8:39, 11:18).

A Lélek ereje a tanácsolás és vigasztalás terén is működhet. ApCsel 9:31: az egyház Júdeában, Galileában és Samáriában békességben volt és épült, és betöltötte őket a paraklesis, azaz a Lélek tanácsolása és vigasztalása. Figyeljük meg 13:15-öt, ahol az apostolok felé ez a kérés hangzik: "...ha van valami bátorító szavatok a néphez, szóljatok." (angolban: "Van valamilyen tanácsotok vagy vigasztalásotok?" – ford.) Ugyanezt találjuk 15:31-ben is: amikor a levelet olvasták, megörültek a bátorításnak.

Ha szükséges, a Szentlélek felpezsdít, és amikor az illik az alkalomhoz, lecsillapít, és a szívünket csöndessé és nyugodttá teszi.

A "Lélek és erő" vonatkozásában említésre érdemes, sőt, figyelemreméltó, hogy Lukács nem köti össze közvetlenül a Szentlelket a csodákkal. A csodák "erő" által működnek (mint pl. ApCsel 3:12-ben, 6:8-ban), és igaz, hogy a Szentlélek az erő lelke (pl. Lk 24:49, ApCsel 1:8). Azonkívül Lukács sohasem mondja, hogy a csodák "Lélek által" (vagy hasonló módon) mentek végbe. A kulcskifejezés ezeknél inkább az, hogy "Jézus Krisztus nevére" (ApCsel 4:30, 9:34, 16:18, 19:13). Lk 11:20-ban azt olvassuk, hogy Jézus "Isten ujjával" űzi ki az ördögöket (Máté azt írja: "a Szentlélek által"). Jézus neve nem hagy kétséget, ez nem érthető félre. Lukács a hosszú bibliai történelemből jól tudja, hogy lehetnek más, hamis lelkek, amelyek nem Istentől valók, amelyek erővel teli szavak alapján cselekedhetnek. Még az Ószövetségben is találunk ilyet (pl. 1Kir 22:21-23-ban). Egy olyan személy, mint Simon mágus meg akarta vásárolni a Lelket (ApCsel 8:18-tól). A csalódás elkerülése érdekében alapvetően fontos, hogy megkülönböztessük a lelkeket (lásd 2Kor 11:13, 1Jn 4:1). Természetesen, ahogyan Lukács elég gyakran tudósít róla, az apostolok munkáját csodák, jelek és ámulatot keltő események kísérik. Ő azonban világossá akarja tenni a dolgokat. A világosság Jézus neve által jön a képbe. Lukács tisztában van azzal a lehetőséggel, hogy a tévtanítók még Jézus nevével is visszaélhetnek hamis célok érdekében (Lk 9:49, Mt 7:22), és még csodákat is tesznek. Jézus nem nagyon tart ettől (lásd pl. Mk 9:38-40-et!), mivel még az ilyen visszaélés is megadja a tiszteletet Jézus nevének. Elvégre is "gyümölcseikről ismeritek meg őket" (Mt 7:20). Mindazonáltal fontos, hogy a Szentlelket kapcsolatba hozzuk Jézus Krisztussal. Miután Jézust keresztre feszítették és feltámadt a halálból, a gyülekezetnek adta a Szentlelket (Lk 24:49, ApCsel 2:33). A Háromegy Istent nem lehet megosztani. A Szentlélek (ApCsel 16:6). Az Úr egy és ugyanaz (16:10-től).

III. A Szentlélek és Jézus kapcsolata János evangéliuma és levelei alapján

János evangéliumának és első két levelének tanítása (János 3. levele nem érinti ezt a témát) főképp három ok miatt kiemelkedő:

a/ Jézus megígéri a tanítványoknak, hogy elküldi a Pártfogót;

b/ világos kapcsolat van a Lélek és az újjászületés között; és

c/ közli a hamis és az igaz lelkek megvizsgálásának módját.

Ezt a három fő szempontot az alábbi főcímek alá is csoportosíthatjuk:

a/ az ismeret és az igazság forrása

b/ az élet forrása és

c/ Jézus példája.

1. A Lélek, mint a jézusi ismeret és igazság forrása

János 14-16. részeiben Jézus a búcsúbeszédeiben egy ígéretet tesz tanítványainak: "Miután elmentem az Atyához, elküldöm nektek a Pártfogót" (14:16,26; 15:26; 16:7, 14:16-ban Jézus ráadásul "másik Pártfogó"-nak nevezi, mivel Jézus maga is pártfogó, 1Jn 2:1 szerint mennyei pártfogó). "A Pártfogó elvezet titeket a teljes igazságra." Ezek a versek hangsúlyozzák, hogy a Szentlélek az igazság lelke; itt az igazság a fontos kifejezés. Milyen igazságról van szó? Ez magának Jézusnak a igazsága, a róla szóló igazság. Ő maga az igazság (14:6). A Lélek kinyilvánítja, hogy kicsoda Jézus. Az egész János evangéliuma ekörül az egy kérdés körül forog: kicsoda Jézus?

14:16-18 aláhúzza: a Pártfogó az igazság lelke. A világ nem juthat hozzá, nem kaphatja meg. A tanítványok számára azonban a Lélek mégis megadja a vezetést és a védelmet. 14:26-ban is hasonlókat találunk: a Lélek megtanítja a tanítványokat. A Lélek biztosítja Jézus üzenetének folytonosságát. Jézus tanítása folytatódik, de új tartalom nem kapcsolódik hozzá.

15:26-tól újra az igazság Lelkéről olvasunk. Ő Jézusról és nem másról tesz bizonyságot. A bizonyságtétel itt azt jelenti, hogy valaki mellett tanúságot tesz, róla és az érdekében beszél. Így, a 27. vers szerint, maguk a tanítványok is bizonyságot fognak tenni.

A tanú szónak megvan a bíróság előtti értelme. Azt jelenti, hogy valaki bizonyságot tesz a tényekről és az igazságról. Ennek a helyzetnek a hátterét a 18. verstől láthatjuk: a világ konfliktusban van a tanítványokkal, egészen a gyűlöletig (18.v.) és az üldözésig menően (20.v.). A tanítványok ugyanazal a ellenállással találkoznak, mint Jézus. A konfliktust Jézus üzenete okozza, rávilágít arra, hogy mi a jó és mi a rossz: felfedi a bűnt. Az ilyen tett ellenkezést vált ki (22-25.v.).

A téma 16:7-15-ben folytatódik: A Lélek megfeddi a világot a bűn, az igazság és az ítélet vonatkozásában. Az igazság Lelke ily módon két irányban fejti ki működését. Egyik a világ felé irányul, felfedve a bűnt. A másik a gyülekezet felé irányul, elvezetve azt a teljes igazságra (13.v.). Ugyancsak hangsúlyos ez is: "az enyémből merít" (14.v.), "dicsőíteni fogja Jézust" (14.v.).

Jézus megjegyzi (16:12), hogy még sok mondanivalója van, de a tanítványok most még nem tudnák elviselni. Először a küszöbön álló eseményeknek (főképpen Jézus halálának és feltámadásának) kell végbemennie. Ezután a Lélek megkezdi munkáját a tanítványokban. Ennélfogva a Szentlelket úgy nevezhetjük, mint "Jézus igéjének folytatását", ahogyan 1Jn 3:24 leszögezi: "Aki pedig megtartja az ő parancsolatait (Jézusét), az őbenne van, és ő is abban; és azt, hogy ő bennünk van, abból tudjuk meg, hogy a Lélekből adott nekünk". A Lélek Jézus üzenetével és missziójával foglalkozik, semmi mással. Feltámadása után Jézus elküldi a tanítványokat, ahogyan az Atya elküldte őt (Jn 20:21). "Ezt mondván rájuk lehelt, és így folytatta: Vegyetek Szentlelket! (22.v.) A Lélek alkalmassá tesz minket, hogy megértsük és közvetítsük Jézus szándékát, mivel ő magának Jézusnak a lelke. Másképpen a 15. rész 26 verse szerint ő a háromegy Isten, aki kijelenti önmagát Jézus földi tartózkodását követően. Jézus elküldi a Szentlelket, aki az Atyától származik. A Lélek kijelenti és dicsőíti a megtestesült Istenfiát, ahogyan a Fiú is dicsőíti az Atyát és az Atya a Fiút (17:1). A Lélek állandóan a gyülekezettel marad, és folyamatos kapcsolatot biztosít a menny és a föld között. Ez mindig így történik Jézussal kapcsolatosan is, aki nincs az Atyával. Az "igazság Lelkéről" Jézus más fejezetekben is említést tesz, legnyilvánvalóbban János 4:23-ban az imádsággal kapcsolatban: az igaz imádók Lélekben és igazságban imádják Istent.

Nézzük 1János 1:3-at: közösségünk van Istennel – és egymással –, de csak akkor, ha világosságban járunk. (A világosság és az igazság, különösen János írásaiban, nagyon közel áll egymáshoz.) "De eljön az óra..." (Jn 4:23) – ez az óra Jézus halálával, feltámadásával és megdicsőülésével jött el. Ezt megelőzően "még nem adatott a Lélek" (7:39). Később Jézus kiküldi tanítványait a népekhez, hogy az emberek higgyenek őbenne. Ez pontosan ugyanaz, mint ApCsel 1:8-ban találunk; a Szentlélek a misszióban működik.

2. A Lélek, mint az élet forrása

Az üdvösségre vonatkozó kulcsszó János evangéliumában az "örök élet". Minden más üdvözüléstani kifejezés ebben az egyben összpontosul. Jézus maga az "út, igazság és élet" (14:6). A híres igeversnek, János 3:16-nak is ez a középpontja: az örök élet. Jézus "az élet kenyere" (6:35, 48). Jézus összes "én vagyok" – igéje ugyanabba az irányba mutat: ő az élet, és amit az élet jelképez. Az élet kenyeréről szóló hosszú igehirdetésének vége felé Jézus kifejti (6:63): "A Lélek az, aki életre kelt; a test nem használ semmit; azok a beszédek, amelyeket én szóltam nektek, Lélek és élet." Jézus Lelke így azonosítható mind magukkal a jézusi igékkel, mind az élettel. Jézus szavai életet teremtenek, mert Istentől valók; azt mondhatjuk, hogy "lelkiek", mivel Isten Lelke életadó erő.

Ugyanerre mutat rá Jézus Nikodémusnak János 3-ban. Nikodémusnak meg kell tanulnia: ha valaki nem születik Lélektől, nem látja meg Isten országát, és nem léphet be oda. Ez a megtérés terminológiája. Jézus az újjászületésről beszél, vagy ahogyan szintén fordíthatjuk, a "felülről való születésről" (3:3-7; az egyike azoknak a kettős jelentésű szavaknak, amelyek János evangéliumában előfordulnak, mint pl. a "felemeltetés" 3:14-ben, ami egyszerre jelenti a keresztrefeszítést és a felemeltetést.) A Lélek eszközként működik abban, hogy egy bűnös megtérjen és Isten gyermekévé váljon. Ő adja az új életet, ami örök élet. Nem jön létre megtérés, ha a Szentlélek nem érinti és változtatja meg az embert.

Nézzük meg 1Jn 3:9-et, ahol "az Istentől születésről" van szó, ami az élet valódi forrását jelenti.

3/ A Lélek megvizsgálása Jézus példája szerint

János 14-16. részeiben azt láttuk, hogy a Lélek egyedül Jézust fogja dicsőíteni; ahogyan Jézus mondja, "az enyémből van". A Jézus és a Lélek közötti szoros kapcsolat is minta arra nézve, hogyan vizsgáljuk meg a lelkeket. A kulcsige 1Jn 4:1, amely felvázol egy konfliktushelyzetet; eszerint vannak megtévesztő lelkek, amelyek veszélyt jelentenek a gyülekezet számára. "Ne higgyetek minden léleknek, hanem vizsgáljátok meg őket!" (1.v.) János a továbbiakban hamis prófétákról beszél (1.v.), sőt még az antikrisztus lelkéről is (3.v.). Meg kell különböztetnünk az igazság lelkét és a tévelygés lelkét (6.v.). Ez komoly, fenyegető helyzet. Valódi ellenféllel állunk szemben (lásd 2:18-tól): az antikrisztussal, hamis prófétasággal, a tévelygés lelkével, amely tévútra viszi a népet. Ahogyan 4:2-ben olvassuk, a lelkek megkülönböztetésének az a kritériuma, hogy megvallják-e Jézust (ugyanezt olvassuk a 2:22, 4:15, 2Jn 7. szakaszokban is). Úgy látszik, hogy a hamis tanítók Jézus Krisztust valamiképpen két teljességgel különböző részre osztják. Az ilyen magatartásnak lehet zsidó háttere is, amely tagadja, hogy a Názáreti Jézus nevű férfi a Messiás (Krisztus); vagy – és ez a valószínűbb – "magasabb" szempontból közelíti meg, elfogadja Krisztust felülről jött mennyei lényként, de elutasítja Jézust, mint földi alakot. A kritikus pont az, hogy ezek az emberek tagadják, hogy Krisztus valóban testet öltött, "testben jött el" (1Jn 4:2, 2Jn 7). Számukra Jézus nem Krisztus, és Krisztus nem Jézus; Krisztus szerintük csak egyfajta közlekedő eszközként "használta" Jézust egy korlátozott ideig; a kettő azonban szerintük valójában nem azonos, és Krisztus nem szenvedett és halt meg a kereszten. Ezeknek az embereknek "emelkedettebb" az érdeklődésük; elfogadnak valakit a mennyből, aki nagy és csodálatos – de testben lévőnek nem fogadják el. Nem ez az egyetlen téves nézet, amellyel Pálnak harcolnia kell az 1. és 2. Korintusi levélben. Pál ellenségei is ellenállnak a "keresztről szóló beszédnek", a földi, szenvedő, megvetett, megfeszített Megváltónak. Csak a "magasabb kinyilatkoztatásokat" kedvelik. Nem akarják követni Jézust a szenvedés, a megpróbáltatások, a megszégyenítés, a gyengeség és a halál útján. Éppúgy, mint János ellenfelei, "emelkedettebb" dolgokban merülnek el, amelyek a véleményük szerint tiszteletreméltóbbak és felemelőbbek. Azonban elvesztik a kapcsolatot Jézussal. Azonnal akarják az erőt és a győzelmet; saját eredményeikkel dicsekszenek, nem pedig az Úrban. János és Pál egyértelmű eligazítást adnak, hogyan válasszuk el az igazit a tévestől. A lényeg 1Jn 4:2-ben van: "...amelyik lélek vallja, hogy Jézus Krisztus testben jött el, az Istentől van." Jézus Krisztus lelke visszatükrözi Urunk egész életét és munkáját.

János ismeri és megjegyzi a hamis lelkek eredményeit: gyűlölik a hittestvéreiket (Jn 1. levelének ez az egyik fő témája). Az ellenfelek látszólag azt gondolják, hogy szeretik Istent (2:4), azonban a magatartásuk a testvérek irányában megmutatja igazi állapotukat, azt, ami valójában uralja a szívüket. Nincs bennük igazi szeretet; az igazi szeretet ugyanis, ahogyan Jézus mondja, életét adja a barátokért (Jn 15:13; lásd még János 10-et a Jó Pásztorról). A tévtanítókat csak a "fennköltebb" megtapasztalások

érdeklik; kegyességük önmaguk körül forog. Szakadásokat okoznak és bomlasztják a gyülekezet egységét. Isten Lelke azonban egységet teremt és biztosítja a kapcsolattartást. A Szentlélek Isten lelke, aki a szeretet (1Jn 4:8). Jézus lelke ő, aki testté lett, és életét adta miértünk. Az egység ebben az igazi szeretetben található, Jézus keresztjénél. Ebben találjuk Jézus igazságát, a szeretet igazi lelkét. Így a Szentlélek képessé tesz minket arra, hogy igazán kövessük Jézust, még a kereszt útján is, ahogyan Márk evangéliuma mondja: "Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztjét, és kövessen engem. ...aki pedig elveszti az életét énértem és az evangéliumért, az megmenti azt" (Mk 8:34).

IV. Pál apostol tanítása a Szentlélekről

Ahogy az ismeretes, Pál leveleiben találjuk az újszövetségi anyag zömét, beleértve 1Kor 12 döntő jelentőségű szakaszait. Itt sem tudunk érinteni minden vonatkozást, mint pl. a lélek és test ellentétét, ami sajátos téma. Ezúttal is azt a módszert követjük, hogy a kulcsfontosságú fejezeteket elemezzük. Össze fogom kapcsolni a Római levelet és a Galatákhoz írt levelet, majd áttérek az 1 és 2. Korintusi levélre.

1. Róma 8 és Galácia 4

1.1 Isten bizonysága

"Maga a Lélek tesz bizonyságot lelkünkkel együtt arról, hogy valóban Isten gyermekei vagyunk" (Róm 8:16). A Szentlélek bizonyságát adja ennek a ténynek: Isten fiai és leányai, kedves gyermekei vagyunk. Isten elküldte Fiát, hogy mi elnyerhessük ezt a nagyszerű állapotot: Isten gyermekei.

Honnan tudjuk ezt? A Lélek mondja nekünk. Gal 4:5-től ezt olvassuk: Isten az ő Fiában megváltást ad nekünk, és nem hagyja gyermekeit egyedül úgy, hogy ne biztosítaná a kapcsolattartás hídját azáltal, hogy elküldi szívünkbe az ő Lelkét. Belső lényünket így vonja a Lélek, hogy Abbá-t, Atyát kiáltva Istenhez forduljunk. Azt is láthatjuk, hogy a megtérés szoros kapcsolatban van a Lélekkel. A megtérés magával hozza a megváltást, a bűnök bocsánatát, felszabadulást – és egy új szívet, valamint új légkört az Istennel való kapcsolatunkban. A Szentlélek által a megtérés a legvidámabb és legörömtelibb eseménnyé válik. Ha tele van a szívünk, a nyelvünk sem tud nyugodni – elkezdi dicsérni Istent. A Lélek éneklésre és örvendezésre indít. Biztosítja számunkra a "dicsőséget, amely láthatóvá lesz rajtunk" (Róm 8:18). A Lélek tanúsítja, hogy Isten szeret minket. Közvetíti Isten szeretetét a szívünkbe.

1.2. Szabadság

A Galata levél 4. és 5. részében jelentős megállapításokat olvashatunk arról a szabadságról, amelyet Krisztustól kapunk. Idézhetjük ugyancsak 2Kor 3:17-et is: "...ahol az Úr Lelke, ott a szabadság". Róm 8:15 így részletezi ezt: "Mert nem a szolgaság lelkét kaptátok, hogy ismét féljetek, hanem a fiúság lelkét..." A Szentlélek elűzi a félelmet és szabadságot ad.

Sokféle félelem és rabszolgaság van a világon, mindenfajta kapcsolatban emberek és emberek, hatalmak, dolgok, körülmények, stb. között. A félelem és a szolgaság közel állnak egymáshoz. A félelemtől reszketünk és feszültség tölt el. A szolgaság arra kényszerít minket, hogy azt tegyük, amit nem akarunk. Mindkettő dehumanizálja az embert és rombolóan hat arra, amit az emberről feltételezünk, hogy Isten képmása. A Szentlélek a legkeményebb ellenfele mindenfajta félelemnek és szolgaságnak. Isten Lelke szabaddá tesz minket és arra indít, hogy munkálkodjunk mások szabadságáért – beleértve a vallásszabadságot, az emberi jogokat, stb. Isten Lelke különösképpen a bűntől való megkötözöttségünkből szabadít meg. A félelmet öröm, az aggódást bizalom, a beletörődést remény váltja fel.

1.3. Helyes módon közeledni Istenhez

A Szentléleknek rendkívüli jelentősége van abban, hogy hogyan közelítünk Istenhez imádságban. Pál megemlíti, hogy a Lélek Abbá-t, Atyát kiált. Mint Isten gyermekei, bizalommal és szabadon imádkozunk. Róma 8:26-ban olvassuk ezeket a figyelemreméltó igéket: "...segít a Lélek is a mi erőtlenségünkön. Mert azt, amit kérnünk kell, nem tudjuk úgy kérni, ahogyan kell, de maga a Lélek esedezik értünk kimondhatatlan fohászkodásokkal." Megdöbbentő szavak! "Nem tudunk úgy kérni, ahogy kell." Hogyan? Nem tudunk elég dolgot, amit Isten elé kellene vinnünk, hogy teljesítse azokat? Mi ne tudnánk könnyedén felsorolni hosszú listát kéréseinkről és vágyainkról, hogy az Úr elé járuljunk velük? Nem tudunk imádkozni? Valóban? Úgy olvasom ezeket az igeverseket, mint a végtelen alázat kifejezéseit. Kik vagyunk mi, hogy bele merünk avatkozni a mennyei tanácsba a szent Isten trónjánál? A Szentlélek úgy viszi kéréseinket és közbenjáró könyörgéseinket Isten elé, hogy azok megegyezzenek Isten akaratával (lásd a 27.verset!).

Helytelen az a vélekedés, hogy Istent imáinkkal – úgymond – "sürgethetjük" vagy "nyomást gyakorolhatunk" rá, vagy így kellene tennünk. (Ez régi probléma, nemcsak egyes "erőevangélistákkal" kapcsolatos.) Az igazi imádság tisztelettel fordul Istenhez. Igen, lehetnek kívánságaink és vágyaink. Igen, Isten elé vihetjük ezeket. Azonban a Szentléleknek meg kell szentelnie azokat. Hadd lépjen ő a mennyei tanács elé – az sokkal jobb nekünk és kéréseink szempontjából.

1.4. A Lélek gyümölcse

Ebben a vonatkozásban a legismertebb szakasz természetesen Gal 5:22, annak a csodálatos termésnek a felsorolása, amelyet a Lélek hoz létre az életünkben. Azonban tegyük mellé most mindjárt a Róma 12:15 közötti hosszú szakaszt, amelyet Róma 12:1 vezet be, ahol arról az új gondolkodásról van szó, amelyet kapunk. Mindezek a fontos elemek, amelyekről ezek a fejezetek említést tesznek, leírják a Szentlélek munkáját a gyülekezetben. Róm 12 a Krisztus teste fogalmat használja (12:4) és a test különböző funkcióiról beszél, azaz a charismatáról (a kegyelmi ajándékokról) (6.v.) – véletlenül sem utal azonban a gyógyításra, a nyelveken szólásra és hasonlókra. (Időnként elfelejtkezünk arról, hogy 1Kor 12 mellett Róma 12-t is figyelembe vegyük.) Pál a továbbiakban a szeretetről, reményről, türelemről, imádkozásról, vendégszeretetről, szenvedésről, együtt örvendezésről, stb. beszél. Mindez együttvéve az együttélést ecseteli abból a szempontból, hogy valami jót tegyünk hitbeli társainkkal és a gyülekezeten kívül élőkkel is. Gal 5:22-ben a felsorolás lényegileg ugyanez: szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, stb. Ezek a felebarát iránti jóakarat kifejeződései, amelyek jobbá teszik az együttélést. A Lélek gyümölcse építi a közösséget; a Lélek képessé tesz a valódi testvériségre.

2. Az 1. és 2. Korintusi levél, kiemelten 1Kor 12.

2.1. Mi a jó a gyülekezetnek?

1Kor híres 12. részének mi a menetrendje vagy témája? Úgy tűnik, van egy a korintusiaknak és van egy másik Pálnak. Mint tudjuk (lásd 1Kor 7:1-et!), a korintusi

gyülekezet levelet írt Pálnak, amelyben számos kérdést tettek fel. Az egyik ilyen kérdést veszi elő Pál 12:1-ben "a lelki ajándékokra nézve" (ezen a helyen a pneumatika semleges nemű kifejezés szerepel). Újra fogalmazhatjuk a kérdést. "Hogyan működik közöttünk a Lélek? Mit hoz létre a Lélek?"

Válaszában (3.vers) Pál először is lecseréli a kifejezést, a charismata-t használja, aminek a jelentése: ajándékok, adományok, Isten kegyelmének kifejeződései. A görög charisma szó végsősoron a charis-ból származik, ami kegyelmet jelent (és szépséget is). Pál így jegyzi fel: "Minden kegyelem, testvéreim!" A korintusi gyülekezet rendje a Lélek megnyilvánulásaihoz kapcsolódik. Pál istentiszteleti rendje egyáltalán nem ugyanaz, hanem inkább Krisztus testének egységére alapoz. Igen lényeges, hogy Pál a Lélek különféle megnyilvánulásainak kérdését a gyülekezet egységével, Krisztus egy testével kapcsolatban tárgyalja. A Lélek úgynevezett ajándékait ebben a vonatkozásban kell tekintetbe venni és gyakorolni. A döntő kérdésnek ennek kell lennie: mi a jó Krisztus teste számára? Pontosabban fogalmazva: mi építi a gyülekezetet (Lásd 14:3)? Pál rendje az, hogy a kegyelmi ajándékokkal való helyes bánás érdekében fel kell tenni ezt a tesztkérdést.

Mik a karizmák? Pál két kifejezést tesz a "karizmák" mellé (12:4): szolgálatok és erők. Mindezek a köz javáért adatnak (7.v.). Az ajándék egy célt szolgál – s e cél alapján kell megvizsgálni: szolgálja-e Krisztus testének közös javát, vagy nem? A gyülekezet nem a különféle ajándékokkal bíró emberek másodlagos gyűjtőhelye: hanem inkább a gyülekezet áll az első helyen. A Lélek ajándékai a gyülekezethez tartoznak és a gyülekezeten belül adatnak a különböző tagoknak Isten akarata szerint (11.v.).

2.2. A háromegy Isten

1Kor 12:4-11-ben Pál a Szentháromságot fejti ki. Egy és ugyanaz a Lélek (4.v.), Úr és Isten (6.v.) van. Istennek csak egy lelke van, hangsúlyozza Pál a 11. versben, mert csak egy Isten és Úr van. Változatosság és különbözőség van a Lélek ajándékait tekintve (4.v.), de nincs különállás a Lélekben vagy magában Istenben. Amit Isten tesz, az – úgymond – mindig egy mű. Ez igaz a Szentlélek működésére is, Isten nem hoz létre ellentmondást.

A Lélek valóban különböző formákban nyilvánul meg, különbözőek az ajándékok, a szolgálatok és energiák. Ennek azonban az az oka, hogy a test különféle tagokból áll. Ebben a testben egyébiránt mindennek megvan a maga helye és rendje, éppúgy, ahogyan a különböző tagoknak is megvan a maguk helye és szerepe.

Úgy látszik, hogy a korintusiak nagyobb figyelmet fordítottak a Lélek ajándékaira, mint az egyetlen Istenre. Az is kitűnik, hogy még valamiféle versenyre is keltek a különféle ajándékok vonatkozásában, beleértve befogadóikat is. Pál nem ok nélkül használja 1Kor 13-ban egy versenydal hagyományos formáját. Szokásos volt a filozófusok, stb. között, hogy dalokat költöttek valamely érték vagy erény dicséretére, és azt a többi fölé helyezték, mondván, hogy "ez a legjobb és megérdemli a koronát!" Nem, mondja Pál, hagyjátok abba a versengést! Hagyjatok fel azzal, hogy kedvenc ajándékaitokkal dicsekesztek! Szeretet nélkül semmi és értéktelen. Inkább azzal törődjetek, hogy kicsoda Isten, és mit akar ő. Ő az egyetlen Isten, aki Krisztus egyetlen testét építi.

2.3. Lélek és megbecsülés

Pál megbecsülésről beszél a test azon tagjaival kapcsolatban, amelyek kevésbé fontosnak látszanak (1Kor 12:22-26). Nagyobb megbecsülésre van szükségük, és többet érdemelnek és kapnak, mint a többi (23.v.). Ez fontos lecke. Krisztus teste más, mint a világ. A világ a hatalmat, az erőt, a befolyást, a kiválóságot, stb. tiszteli. A gyülekezet a kicsiknek, a kevésbé jelentőseknek ad megbecsülést (mint Jézus mondja Máté 18-ban).

Itt van az egyik állandó veszély, amely napjaink úgynevezett karizmatikus mozgalmait, legalábbis egyes fajtáit fenyegeti. Néhányan közülük a siker, a hatalmas tettek és csodák, az egészség és az erő szószólói. A gyülekezetből a siker közösségét akarják létrehozni, megbecsülik a nagy eredményeket, és az a veszély áll fenn, hogy lenézik a szerényebbeket.

Nagyban hasonlít erre a helyzet Korintusban, ami még 2Kor-ban is tükröződik. Az ilyen magatartás oda vezet, hogy semmibe veszik azt, aki kevésbé jelentős, és még a hatalmukat is gyakorolják rajta. A kevésbé jelentős ajándékokkal megáldott emberek iránti alázatot és tiszteletet elhagyják. A kicsik nem kapnak vigaszt és bátorítást, hanem inkább szembenállnak velük – "javulj meg vagy menj el!" Szerintem ez jelentős veszély. Még egyfajta diktátorsághoz is vezethet azok részéről, akik "fent" vannak, ami teljesen eltér az igazi vezetéstől. Nem ok nélkül figyelmeztet minket oly gyakran az ÚSZ a szelídségre és az alázatra, a gyengék gyámolítására és arra, hogy legyünk résen, nehogy kísértésbe ejtsük magunkat (Lásd Pl. Gal 6:1-et!), legfőképpen pedig a valódi krisztusi szeretetre (mint 1Kor 13-ban, Róma 13-ban, Gal 5-ben, stb.)

2.4. Az ajándékok és a kereszt

Az 1Korintusi levél üzenetét Pál a "keresztről szóló beszéddel" kezdi (1:18. A keresztről szóló beszéd a lelki ajándékok megbízható megítélésére is érvényes).

1Kor 12-ben Pál nem ad teljes listát a Lélek összes ajándékáról. Róma 12-ben a felsorolás valamelyest eltérő, mint már láttuk. 1Kor 12-ben valójában két felsorolás van: az egyik a 8-10. versben. 12-ben valójában két felsorolás van: az egyik a 8-10. versben, a másik pedig 28-30-ban. Ezeknek a felsorolásoknak nem minden eleme ajándék; Pál olyan személyekről is beszél, akiknek különleges megbízatásuk van, mint pl. az apostolok. A gyógyítás, stb, említése, úgy tűnik, azokra a sajátos kérdésekre utal, amelyeket a korintusiak feltettek. Pált inkább a test számos szükségletéből adódó változatosság érdekli, mint az, hogy teljes legyen a felsorolás. Nem szabad csak lemásolnunk egyet ezekből a felsorolásokból. Inkább meg kell kérdeznünk: mire van szükség Krisztus testének jó egészségéhez? Talán elfeledkezünk bizonyos funkciókról? Mire van most szükség?

1Kor 6:1-11-ben Pál egy olyan problémával foglalkozik, ami jó példa az egyik ajándékra, a bölcsességre vonatkozóan. Krisztusban néhány hívő perben áll egymással, és világi bíróság elé vitték az ügyet. Pál megkérdezi (6:5): Nincs közöttetek egyetlen bölcs sem, aki dönteni tudna? Itt a bölcsesség ajándékára van szükség (mint 12:8 mondja). Mindamellett Pál a 6. fejezetben a továbbiakban azt mondja: meglehet, hogy a bölcsesség ajándékát felül kell haladnia a keresztút követésének, teljes egészében tartózkodva a jogok követelésétől.

A korintusiak ajándékokkal és emberekkel dicsekedtek, még Kéfással, Apollóssal és Pállal is, ahogyan 1Kor 3-ban olvassuk. Kik ők? – kérdi Pál (3:5). Szolgák, akik Jézus keresztjét hordozzák. Ez a gyülekezeti szolgálattevők lelki gondolkodásának valódi ismertetőjele. Akarjuk-e követni a megfeszített Krisztus példáját és útját (lásd Márk 10:41-45-öt!)

2.5 A Lélek és az örökkévalóság

A Szentlélek kapcsolatot biztosít az örökkévalósággal. Korábban láttuk, még az ÓSZ-ben is, a Lélek és az

Fodor János

A BŰNVALLÁSRÓL

A bűnvallás a Szentlélek munkája nyomán létrejött bűnbánat következménye. A szív mélyén láthatatlanul forrongó bánkódás megjelenése az ajkunkon imádságban, bocsánatkérésben, vagy gyónásban. Általában az első jele szokott lenni a bűnbánat őszinteségének. A bűnvallás kétirányú lehet: Isten felé és emberek felé megnyilatkozó.

I. Mit tanít a Biblia az Isten előtti bűnvallásról?

Minden bűnnel elsősorban Istent bántjuk meg, hiszen akkor is, amikor emberekkel szemben vétkezünk, az ő törvényét szegjük meg, mely szeretetet parancsol mindenkivel szemben (3Móz 19:18). Ezzel ítéletet szerzünk magunknak. Az igazságos Istenhez kell tehát jönnünk, önmagunkat elítélő bűnbánattal, gonosz cselekedeteink megvallásával, bűnbocsánatért könyörögve a vámszedő imádságával (Lk 18:13). Isten ismeri a mi cselekedeteinket, nyitott könyv előtte az életünk, mégis felszólít bennünket bűneink megvallására, elsorolására: 3Móz 5:1-6; 16:21. Ilyen néven nevezett bűnök megvallását látjuk Ézsaiásnál: 6:5 (nyelv tisztátalansága), Dávidnál: Zsolt 30:7-8 (elbizakodottság), Dánielnél, aki egész listát sorol fel népének bűneiből: 9:15-20. Nem lehet tehát egy általános és összefoglaló bűnvallással elintézni bűneinket. (Még az Úri imádság 5. kérése /Mt 6:12/ sem oldja fel ezt a parancsot.) Az igékből nyilvánvaló az őszinte bűnvallás; annyira, hogy ehhez köti a bocsánatot: Péld 28:13; 1Jn 1:9. Az Isten után vágyakozó, bűntől terheltek /Zsolt 40:13), elfogadták a bűnvallásra vonatkozó törvényt, azért közeledtek Hozzá így már a bibliai korban is.

a/ Több embernek /népnek/ együttes bűnvallása:
Izráel megtérése Mispában: 1Sám 7:6
Nehémiás idejében: Neh 9:2
Bemerítő János bizonyságtételére: Mt 3:6

b/ Egyes emberek bűnvallása:
Jób bűnvallása: Jób 42:6
a lator bűnvallása: Lk 23:40-41
Dávidé: Zsolt 51, 32:1-5; 38:4-9; 18-19; 130:1-4.

Figyelemre méltó még Esdrás bűnbánata, mely bűnvallásra (10:1-2) és bűneikkel való szakításra késztette Isten népét: 9. és 10. fejezet. Hasonló gyakorlati következménye lett az efézusiak megtérésének: Act 19:18-19.

Meg kell jegyeznünk még azt, hogy Dániel, Esdrás és Nehémiás (1:6) imájában inkább mások bűnének a vállalásáról, önmagunknak a nép bűneivel való azonosításáról van szó, mint saját, ténylegesen elkövetett bűneik megvallásáról. Ebben ők többszáz évvel Krisztus előtt követték azt a Jézust, Aki a mi bűneinknek Isten ítélete alatti vállalásában odáig ment, hogy bűnné lett értünk (2Kor 5:21; Gal 3:13).

Az Isten előtti bűnvallás formája az ima, amely néha belső kényszer miatt emberek előtt is kitör belőlünk.

Az Isten és az emberek előtti bűnvallás kölcsönhatásban van egymással, egyik munkálja a másikat. Miután bűnből való gyógyulás nincsen az Isten előtti bűnvallás nélkül, még az emberek előtti bűnvallás ellenére sem, ezért ezt kell döntően fontosabbnak neveznünk. Az emberek előtti bűnvallásnak csak segítő szerepe van. Ki kell tehát jelentenünk, hogy bármilyen kényelmetlen is a gőgös és képmutató "én"-nek a bűnvallás, az mégis Isten parancsa, melyet Ő a bűnbocsánat feltételéül szabott.

II. Mit tanít a Biblia az emberek előtti bűnvallásról?

Ha a bűnünk embereket is érintett, akkor azt nem lehet elrendezni csupán Istennel, hanem bocsánatot kell kérni attól is, akivel szemben elkövettük. Így mondja ezt a törvény: 4Móz 5:5-7; és megerősíti ezt az Úr Jézus is: Mt 5:23-24. Az őszinte bűnbánat magától értetődően és Isten parancsától buzdítva a jóvátételre is gondol, mint látjuk Zákeusnál. Lk 19:9. Ha pedig alaposan megnézzük egy-egy bűnünk következményét, kiderül, hogy mindegyik érintett embereket is, akár szeretetlenségről, fösvénységről, vagy irigységről legyen szó. Bűnünk közvetve vagy közvetlenül érintette szeretteinket, illetve a körülöttünk lévőket. Az egyén bűnének minden esetben van még közösségi vonatkozása is, mint Ákán esetében: megterheli, megrontja a gyülekezetet. Így tehát nemcsak egy-egy személy ellen, hanem Isten ellen és a gyülekezet ellen is vétkezünk ugyanakkor. Kimondhatjuk tehát az Ige alapján,

---

Folytatás az előző oldalról
Wiard Popkes: A Szentlélek bibliai teológiája

új kor kapcsolatát, amit eszkatológikus szempontnak neveznek. Ez Pál leveleiben is megtalálható.

2Kor 1:21-ben és 5:5-ben a Lélek elnevezése biztosíték, zálog vagy foglaló (magyarban: pecsét, zálog – ford.). Mint ilyen, ott van a szívünkben. Ez azt jelenti: A Lélek ajándéka nem más, mint hogy már most részesei vagyunk az örökkévalóságnak; a dicsőség teljességére később jutunk el a mennyben. A Lélek a menny fényének, az örök életnek egy sugara, amely itt és most az életünkbe világít.

Képet váltva, a Lélek úgy is nevezhető, mint Isten keze, amelyet kinyújt az örökkévalóságból jelenlegi életünkbe. A "zálog" azt jelenti: a megfelelő időben elnyered! Örülj hát rajta most, tudván, hogy a nagyja még hátravan. Amink most van, az ízelítő Isten örökkévaló kincseiből. Pál a megpróbáltatással, sőt a halállal összefüggésben beszél erről a biztosítékról (2Kor 1.).

Pál mélyen kétségbe volt esve, ahogyan 1:8-ban mondja: "még életünk felől is kétségben voltunk." Mi lesz velünk, ha "földi sátorunk összeomlik" (5:1)? A Lélek még ezekben a sötét órákban is mennyei fénnyel ragyogja be az életünket. A Lélek annak a biztosítéka, hogy Isten szava nemcsak hallható, hanem érezhetően és láthatóan is beteljesedik. A Lélek még a könnyek között is megvidámít minket. A Lélek a remény forrása. "Mindenkor bizakodunk" – mondja továbbá Pál (5:6), mert a Lélek élő kapcsolatot teremt egyenesen az örökkévalóságba.

hogy akikkel szemben vétkeztünk, azok feltétlenül érdekelve vannak bűnvallásunkban. Isten parancsán kívül még egyéb oka is van ennek.

Ezek a következők:

A tapasztalat azt mutatja, hogy a valódi elfordulás bűneinktől ott kezdődik, amikor megvalljuk az Úrnak és bocsánatot kérünk embertársainktól is. Míg igy le nem leplezzük magunkat, addig nem őszinte a bűnbánatunk. Amíg takargatjuk bűnünket, addig kedves az nékünk, nincs is szabadulás tőle.

Vannak kivételes esetek is, pl.: a Mt 5:28 értelmében elkövetett bűnt helyes megvallani a feleségnek (ez a bűn méregfogának kihúzása), de helytelen megvallani annak, akit megkívántunk (ez a bűn tetézése lenne másik bűnnel). Két dolgot vegyünk itt figyelembe:

1. Az emberek megbántása elsősorban Isten törvényének megrontása. Dávid Betsabéval való vétkéről így szól: "Egyedül Te ellened vétkeztem" (Zsolt 51:6) A tékozló fiú pedig: "Vétkeztem az ég ellen és te ellened" (Lk 15:21).

2. Az Isten megszomorítása bármilyen bűnnel rendszerint embereket is érint, tehát emberekre is tartozik. A megbántottal kapcsolatos bűnvallást bocsánatkérésnek nevezzük. Az utóbbi figyelmen kívül hagyásának kísértése gyülekezeteinken belül nagyobb, éppen ezért figyeljünk az Ige tanítására.

Emberek előtti bűnvallás az Ótestámentumban a pohárnoké (1Móz 41:9), az Újtestámentumban pedig a tékozló fiúé (Lk 15:11).

Az emberek előtti bűnvallásnak van még egy másik rendkívül kényes kérdése is. Megvalljam-e az én bűnömet olyan valakinek is, aki nincsen érdekelve benne? Van-e valami áldása ennek a bűnvallásnak? Tapasztalataim alapján mondhatom, hogy ahol valódi bűnbánat van, ott ez nem kényes kérdés, sőt nem is kérdés.

III. Mit tanít a Biblia a gyónás jellegű bűnvallásról?

Jakab 5:16-ban felszólít bennünket az Ige ilyen természetű bűnvallásra is. Természetesen nem papokról és prédikátorokról van itt csupán szó, hanem elsősorban arról, akihez bizalmunk van. Van egy tanulságos ótestámentomi példa ebben a tárgyban. Nátán rávezeti Dávidot bűnének meglátására. Dávid király kimondja Nátán előtt (akire szorosan véve nem vonatkozik Dávid bűne) a súlyos "vétkeztem"-et. Az ismert történet úgy folytatódik, hogy Nátán, az ember, tudtára adja a bűnösnek Isten megbocsátását. Azt hiszem, hogy ilyen nátáni szolgálatot jelent az Úr Jézus feltámadása utáni megbízása: János 20:23. A lelki életnek ez a területe nagyon elhanyagolt közösségünkben. Pedig sok áldást rejt magában. Megjegyzem még, hogy mivel a Biblia semmit sem mond a római egyház által gyakorolt intézményes gyónásról - melynek lényege a klérus által önkényesen kisajátított feloldozás - ezért mi határozottan elutasítjuk azt.

Tegyük fel azt a kérdést is, hogy az utóbbi értelemben vett bűnvallást mi teszi szükségessé, mi annak a haszna, illetve áldása?

1. A bűnvallásban a bűn lelepleződik, világosságra jön. A bűn a sötétség cselekedete (Ef 5:11), a bűnnek lételeme a sötétség (Jn 3:19-20), mint a pincebogárnak vagy a gombának, ha világosságra jön, elpusztul. Ha világosságban járunk, Jézus vére megtisztít minden bűntől (1Jn 1:7). Tehát a megtisztulás feltétele a világosságban járás. Természetesen az nem világosságban járás, ha közvetlenül Isten vagy emberek leplezik le cselekedeteinket, akaratunk ellenére, mint Ákánnál is történt (Józs 7:16-23), hanem ha mi tesszük ezt önkéntesen.

2. A bűnvallás nyomán szabadulunk bűnterheinktől, ahogyan Dáviddal történt. Gyötrődés, önvád, napestig való jajgatás (Zsolt 32:3), a bűnvallás előtt, utána pedig a bűnbocsánat boldogsága. Hasonló eset a József testvéreié (1Móz 50:15-20). A fordulatot a bűnvallás jelenti. Igaz, hogy némán, szavak nélkül is letehetjük bűneinket a keresztnél, a tapasztalat mégis azt mutatja, hogy gyökeres szakítások a bűnnel, valódi felszabadulások a bűnvallással egybekötött bűnbánatban történnek... Akit igazán meggyötört a bűne, annak nagyon jól esik meghallania emberi ajakról is a bűnbocsánat evangéliumát. Dávid Nátántól hallotta ezt. Az elcsüggedt, bocsánatban alig reménykedő embernek nagyon jól esik, ha hívő testvére rámutat az Igére és így szól: Isten üzeni: "Megbocsátattak a te bűneid". Aki ezt kimondja vigasztalásul, az nem bűnbocsánatot oszt, hanem aprópénzre váltja Istennek minden megbánt bűnre vonatkozó általános bocsánatát.

3. Egymás imáinak igénybevétele. Őszinteségünkkel, azzal, hogy világosságra hozzuk bűneinket, közösségbe kerülünk egymással (1Jn 1:7). A hívő nép ilyen természetű lelki kapcsolatában munkálkodik hathatósan Jézus vérének ereje a szabadításban. Aki ismeri az imádság erejét és tudja, hogy milyen mélyen gyökerezik szívünkben a bűn, az tudja, hogy milyen sokat jelent a bűn elleni harcban a testvéri segítség. Néha ettől a segítségtől függ a gyógyulás (Jak 5:16, gutaütött: Mk 2:1-5). Még az Úr is igényelte tanítványai imatámogatását a getsemánéi harcban. Mennyivel inkább szükségünk van erre nekünk. Buzdít is erre az Ige: 1Jn 5:16.

4. Az emberek előtti bűnvallás, mint fentebb is mondottuk, elmélyíti, és teljesebbé teszi az Úr előtti bűnvallást, melynek nyomában a gyógyulás jön. Segít az Úr iránti őszinte megnyilatkozásban: a homályos megfoghatatlan bánkódás az emberekkel való beszélgetés következtében tudatossá válik. Szükségünk van erre, hogy a kapott bocsánat is tudatossá lehessen.

Nyilvánvaló, hogy hívő életünknek ez a legszentebb területe: a bűntől való szabadulás területe. Éppen ezért van Sátán támadásainak pergőtüzében. Arra törekszik a Sátán, hogy visszájára fordítsa a bűnvallás áldását, vagy pedig minimálisra csökkentse azt. Egyszer a bűnvallást tevőt kezdi ki, máskor pedig azt kisérti meg, aki a vallomást meghallgatja. Bármelyik személyen keresztül tisztátalanná, gyümölcstelenné teheti a bűnvallást.

Különösen, akik tapasztalták a bűnvallás áldásait, azokat kisérti az a veszély, hogy ráerőltessék azt másokra is. Akár "vesézéssel" (az intés torz formája), akár pedig mások fejére imádkozásával (ami nem ima), a dánieli könyörgés helyett.

A bűnvallásnál előforduló hibák és kóros jelenségek

1. Helytelenségek a bűnvallást tevőnél.

a/ Vannak könnyen jövő, felszínen mozgó, képmutatásból, alázatoskodásból, mások utánzásából fakadó bűnvallások. Sőt vannak bűnvallások, melyeknek gyökere kéjelgés, az a gondolat, hogy túltegyenek ebben is másokon. Ezeket az jellemzi, hogy dicsekszenek azzal, amit szégyelniük kellene.

b/ Vannak érdekből, megszokásból fakadó bűnvallások is. Valaki megvallja bűnét, hogy ezzel részvétet fakasszon maga iránt. Vagy azért, mert azt hiszi, hogy ez a megoldás, pedig nem! Ilyenkor az eszköz céllá lesz. A

megoldás: Jézus Krisztus. A bűnvallás csak út Őhozzá a bűnteher alatt görnyedőknek. A megszokásból jövő belső megrendültség nélküli, sportszerűen űzött bűnvallás többet árt, mint használ.

c/ Helytelen az is, ha úgy valljuk meg bűnünket, hogy az másokat, (esetleg akinek megvallottuk) zavarba és szégyenbe hoz. Ha valaki nyilvánosság előtt mond el olyan dolgot, ami csak négyszemközti megbeszélés tárgya lehetne.

d/ Veszedelmes az is, ha bűnvallásunkkal nem megértő testvéreket, hanem a bűntársakat keressük fel, mint Júdás (Mt 27:3-5). Ismerek valakit, aki súlyos bűnét megrendültségében egy vallásoskodó gyülekezet előtt mondta el. Természetesen nem evangéliumot kapott válaszul, hanem gyalázkodást. Kimondhatjuk, hogy konkrét nyilvános bűnvallás, még a hívő gyülekezetekben sem mindig ajánlatos. A különösen súlyos bűnt egy tapasztalt, imádkozó testvérnek tanácsos elmondani. A bűnvallás akkor helyes, ha mindkét félben, mind a vallástevőben, mind annak meghallgatójában a Szentlélek munkálkodik. Ha ezt figyelmen kívül hagyjuk, akkor megtörténhet, hogy pl. hívő félnek nem hívő házastársa előtti őszintesége, még jobban megrontja a házasságot.

e/ Vannak ún. bűnvallások, melyek tulajdonképpen kimagyarázkodások. Önvád helyett védőbeszéd, a felelősség másokra hárítása, ezek nem a Szentlélektől valók.

Az is bizonyítja, hogy milyen sok hibás bűnbánat és bűnvallás van, hogy az önigaz farizeusok mellé kerülnek sokan, akik szánják-bánják (még meg is vallják) bűneiket, mégsem történik semmi, mert mindez csak emberi indítékból fakad náluk. Pedig az igazi, Szentlélektől megérlelt bűnvallást mindig bocsánat és egyúttal szabadulás követi, mint Efézusban, vagy mint Ezsdrás és a bírák idejében (Bír 10:15-16). Következésképpen, ha nem jött létre szabadulás, valami, emberi szemek elől elrejtett hiba volt a bűnbánat körül. Sajnos az a tapasztalat, hogy sok könnyes (emberektől valódinak elkönyvelt) megtérés után minden marad a régiben. Esetleg addig látszik valami, míg a könnyek felszáradnak, és a felkorbácsolt érzelmek lecsendesednek.

2. Helytelen magatartás a bűnvallást meghallgatónál

a/ Ha erőlteti a bűnvallást. Ha a beszélgetésben keresztkérdésekkel, erőszakossággal próbálja helyettesíteni a Lélek bűnt megítélő szolgálatát. Ha nem veszi nagyon komolyan, hogy nem mi, hanem egyedül a Szentlélek tudja teherré tenni a bűnt úgy, hogy abból Isten szerint való szomorúság legyen. Ha nem fél a kierőszakolt bűnvallástól, mint ami rosszabb a bűn elhallgatásánál is, rosszabb, mert a vallomást tevő azt hiszi, hogy történt valami, de rövidesen rájön, hogy nem történt semmi, csalódik, s ez elveszi a kedvét attól, hogy szükség esetén újból erre az útra lépjen, hiszen nem tapasztalta meg a bűnvallás áldását.

Az erőszaknak van egy olyan változata is, amikor imádságainkban próbáljuk rábírni a másikat bűnvallásra. Ez a módszer még az előbbinél is rosszabb, hiszen arról van itt szó, hogy túlbuzgóságunkban olyan dolgokat olvasunk a másik fejére, amit becsületes intés formájában nem mernénk a szemébe mondani. Ez az imádság megszentségtelenítése.

b/ Ha könnyedén, természetesen és nem megrendülten hallgatja végig a vallomást, mintha mesét hallgatna. Ha érzéketlenül vájkál mások bánkódó szívében. Ha olyan bűnöket akar bevallatni, amit a gyónó nem követett el. Egyáltalán már az is veszedelmes, ha valaki akarja hallani a bűnvallást. Ez annak a jele, hogy az illető nincs tisztában azzal, hogy milyen félelmetes dolog meghallgatni egy őszinte vallomást.

c/ Ha a vallomást hallva a lelkigondozó farizeusmódra megelégedéssel tudomásulveszi, hogy én nem vagyok ilyen, ahelyett, hogy Dániellel együtt sajátjának vallaná ő is a másik bűnét. A másik kitárulkozása alatt arra kell gondolnunk, hogy ezekben a dolgokban én sem vagyok tökéletes. Az önigaz, mások bűnétől magát függetleníteni akaró magatartás szörnyen megbosszulja magát a lelki szolgálatban. Magam tapasztaltam, hogy egy ilyen gondolatokkal végighallgatott bűnvallás után rám ragadt a vallomást tevő bűne, mint Géházira a Naámán poklossága.

V. Néhány tanács a lelkigondozóknak

1. Esdrás nem erőltette, még csak nem is ajánlotta a bűnvallást, hanem elöljárt abban. Példája magával ragadta Isten népét. Ma is ez a legjobb út, a magunk őszinteségével segíthetjük legjobban mások ajkainak megnyílását.

2. Nátán nem alkalmazott intés helyett imádságot. Egyszerű és határozott szavai, eszközei voltak a Szentléleknek Dávid megátalkodottságának legyőzésére.

3. Dániel példát mutatott arra, hogy imáinkkal hogyan segíthetünk másoknak. Nem ítélgetéssel, pálcatöréssel, ítélőbírói kinyilatkoztatásokkal, hanem mások bűnének a vállalásával. Nem jó "módszerként" alkalmazza ezt, hiszen akikért könyörgött, azok nem is hallották imáját.

4. A meghallgatott vallomás további sorsa is kérdést jelenthet a lelkigondozónak. Igaz ugyan, hogy a bűne felett őszintén bánkódó embert nem zavarja az, ha mások is tudomást szereznek bánatának okáról, mégis nagyon óvatosan kell bánni az ilyen vallomásokkal. Legjobb gyónási titokként kezelni. Buzdításul elmondani csak úgy lehet, ha a nevezett egyén nincs jelen és a hallgatók közül a történetből senki rá nem ismerhet a bűnvalló személyére. Ellenkező esetben Sátán visszájára fordítja a vallomás minden áldását.

5. Végül: Jézushoz kössük az embereket, ne magunkhoz! A lelkigondozónak tovább kell ápolnia a létrejött lelki kapcsolatot, de nagy éberséggel, mert a vallomást tévő szíve odakötődik ahhoz, akinek a vallomást tette. Rajongással veszik körül. Ez az emberi, természetesnek látszó magatartás utólag is tisztátalanná teheti az egyébként áldott beszélgetést, ugyanis nem másról van itt szó, mint arról, hogy Jézus helyére kerül a lelkigondozó. Ezt a kitüntető szeretetet a gyanútlan bűnvallást tevő összetéveszti a kötelező testvéri szeretettel. A lelkigondozónak azonban látnia kell ezt a veszedelmes kísértést és éppen ilyen irányú szolgálata áldásainak maradandóvá tétele érdekében mindent meg kell tennie azért, hogy ez a megkülönböztető szeretet eloldódjon személyétől és teljesen Jézushoz kapcsolódjon, hiszen Ő adta, (nem az eszköz) a megbocsátást, megigazulást és a szabadulást. Övé tehát minden dicsőség!

Nyíregyháza, 1962.

E tárggyal foglalkozó evangéliumi irodalom:
Thurneyzen Eduárd: Van-e evangéliumi gyónás?

Dr. Schmideg József
a Budapesti Rabbiképző professzora

A zsidó ünnepek

Eredetük, szimbolikájuk. Hasonlóságok és eltérések a keresztyén vallásban.

A szervezők igen jó érzékkel választották ki éppen ezt az időpontot ezen előadás megtartására. Ugyanis éppen egy hét múlva kezdődnek a legfontosabb, legjellegzetesebb zsidó ünnepek. Így különösen aktuális ezen napokról éppen most beszélni.

Talán szóljunk bevezetőképpen a zsidó /zsinagógai/ naptárról. A civilizált világban használt általános naptár a Nap szerint igazodik. A zsidó naptár a Hold után megy. A Hold naptár kb. 12-15 nappal rövidebb a másiknál. De mivel a zsidó ünnepek az évszakhoz kapcsolódnak, így 2-3 évenként a Hold naptár egy "szökő" hónappal toldódik meg. Így ünnepeink, néhány nap eltéréssel ugyan, de ugyanabban az évszakban vannak. Így beszélhetünk őszi, tavaszi stb. ünnepekről.

Zsinagógai naptárunkban Tisri hónap első és második napja az Új Év – Rós Hasáná (3Móz 23:24). Ezt 7 hétköznap után az Engesztelő nap – Jom Kipur – követi (3Móz 23:27). E tíz napot a Félelmetes Napoknak nevezzük. Másképpen az Őszi ünnepek. E tíz napban Istenünk átnézi az előtte fekvő nagy könyvet. Ebben minden bűnünk és jócselekedetünk regisztrálva van. Ebben az időszakban imádkozunk Istenhez és, hogy érdemeinkre tekintsen és ne bűneinkre. A tíz nap elteltével pedig úgy pecsételje meg jövőnket, hogy tovább élhessünk és ne büntessen bennünket hibáink, tévelygéseink miatt.

A megbánás és a megtérés már az ünnep előtt egy hónappal elkezdődik. Ugyanis a Tisri hónapot megelőző Elul hónap elejétől, minden reggel megszólal a Sófár a templomainkban, amelynek bús, megtérésre figyelmeztető hangja már a nagy napok közeledtét jelenti. A Sófár egyébként egy kos szarvából készült kürt, amelyet csak hozzáértő tud megszólaltatni és egyik legfőbb szimbóluma a megtérés napjainak (1Móz 22:13; amikor Ábrahám fel akarta áldozni fiát Istennek, de Isten nem fogadta el ezt az áldozatot, Ábrahám egy kost látott fennakadni a bozótban és ezt áldozta fel fia helyett. A Sófárt ezért kos szarvából készítik. A parancs, hogy Újév napján meg kell fújni a Sófárt 4Móz 29:1). Az Új év két napján sok időt töltünk a templomban. E napokra előírt imákat külön imakönyv tartalmazza. Szebbnél szebb tartalmú és dallamú imák és fohászok követik egymást. Ezeken az istentiszteleteken a férfiak fehér, halotti imaköpenyben állnak az Égi Bíró előtt. Az ünnep alkalmából így köszöntjük egymást: "Egy jó és boldog évre írjon be téged az Isten, és ezt a végzést pecsételje meg!". Ezekben a napokban a kenyeret nem sóba, hanem mézbe mártjuk és semmiféle savanyúságot nem eszünk, hogy csak édes és kellemes legyen egész évünk. Az Újév első délutánjának különösen érdekes szertartása a Táslich. A zsidó emberek kimennek lakhelyük közelében levő víz partjára és az előírt ima olvasása közben kenyérmorzsákat dobnak a vízbe a halaknak. A jelkép: ahogy e morzsákat elnyeli a víz és a halak gyomrába kerül, úgy tűnjenek el bűneink Isten színe elől. A Táslich szó azt jelenti: dobd el!

Vallásunk, liturgiánk legnagyobb ünnepe Tisri hónap 10-én a Jom Kipur – Engesztelő Nap. Már a megelőző nap reggelén találkozunk egy érdekes otthoni szertartással. Ez a Káppárá – engesztelés. A család minden tagja meglóbál egy élő csirkét a feje fölött a következő imaszöveg kíséretében: "Bűneim szálljanak át erre a szárnyasra és az vigye magával azokat a halálba." Miután ebből az állatból készül az ünnepi vacsora, az így is, úgy is befejezi életét: vigye magával bűneimet és Isten már ne büntessen e vétkekért.

Délután 4 óra körül van a nap legfontosabb étkezése, amely igen gazdag, igen bőséges. Ezen lakoma után megyünk a templomba és ettől kezdve másnap estig tart a böjt, amikor is sem inni, sem enni nem szabad semmit. Az estét és a másnapot reggeltől estig a templomban töltjük imával, fohászkodásokkal, könyörgésekkel. Hiszen az ítéletet, amit Isten hoz felölünk, e hosszú nap estéjén fogja megpecsételni. Azért fohászkodunk, hogy az minél enyhébb legyen. E napon is halotti ruha van rajtunk.

Az előestet kezdő imáról ezt az egész estét Kol Nidré estnek nevezzük. Kol Nidré azt jelenti: minden fogadalom. Ebben az imában kérjük Istent, hogy minden olyan fogadalmat, amit Neki teszünk és az év folyamán nem tudjuk teljesíteni, azokat ilyenkor tegye semmissé, és ne szaporítsa bűneink számát. Ezt az imát ellenségeink úgy fordították ellenünk, hogy azt mondták: a zsidók a keresztényekkel kapcsolatos kötelezettségeiket, tartozásaikat ezzel az imával mintegy magukra nézve nem tartják kötelezőnek. Holott ez nem igaz. Csak Istentől kérjük, hogy engedje el neki tett "elhamarkodott felajánlásainkat", (Préd 5:1-6) fogadalmainkat. De szó sincs arról, hogy a Kol Nidré imával bárki irányába fennálló kötelezettségünket, tartozásunkat nem lennénk kötelesek betartani. Ennek az imának különösen jellegzetes, szomorú dallama van. Gyakran kísérő zenéje olyan eseményeknek, melyek a zsidóság szenvedéseit mutatják. Miután végetért a hosszú, előesti istentisztelet, az ünnep napján már korán reggel a templomba megy a zsidó ember és majdnem szünet nélkül ott imádkozik és ájtatoskodik, amíg csak este meg nem jelenik az első csillag az égen. Ekkor fejeződik be a tíznapos megtérési időszak. Vége a böjtnek, kezdődik másnap egy megtisztult új élet. Ahogy az őszi ünnepek jövetelére a Sófár hangjai figyelmeztették a hívő embert, úgy most az ünnep, a böjt befejezését is a Sófár, a kürt szava jelzi.

Meg kell még említeni az Engesztelő Nap többször visszatérő jellegzetes imáit, amelyekben közösen "megvalljuk" bűneinket, vétkeinket. Az Új Év két napja és az Engesztelő nap már Mózes könyveiben, a Tórában említve vannak. Legrégibb ünnepeink közé tartoznak ezek. Mai szokásaink, szertartásaink természetesen az idők folyamán később alakultak ki, de az eredet, az említés már az ősi időkből származik.

Egy másik csoportja a zsidó ünnepeknek: a három zarándokünnep. Ezek is már a tórában szerepelnek (5Móz 16:16-17). Itt is sok minden társult még az eredetihez, mire ezek az ünnepek a mai formájukat elnyerték. Meg kell azonban említeni, hogy az ünnepek másképpen festenek a mai Izraelben és sokszínűen másképpen a diaszpóra különböző területein. Ha az ünnep alapjai fel is ismerhetők, másképpen tartja azt egy marokkói, egy brooklyni, egy kijevi, vagy egy budapesti zsidó család. És még ugyanabban a városban is másképpen ünnepel egy szigo-

rúan vallásos, vagy egy szabadabban gondolkodó zsidó ember.

A három zarándokünnep egészen más hangulatú, mint a Tisri hónap előbb felsorolt nevezetes napjai. A Szentélyek fennállása idején, amikor a zsidó nép még saját országában lakott, ezen ünnepeknek mezőgazdasági jelentőségük volt. Peszah – Húsvét – a tavaszi munkálatok ideje (3Móz 23:5-8). Sávuot – Pünkösd – a nyári aratás kezdetét jelentette (3Móz 23:15-16). Szukot – Sátrak ünnepe – a betakarítási időszakot jellemezte (3Móz 23:34-36). Elkerülve az ősi földről, a száműzetésben a diaszpórában már nem volt ezeknek az ünnepeknek kötődésük a mezőgazdasághoz. E napok új vallási, kulturális tartalmat kaptak. Peszah az Egyiptomból való kivonulás emlékideje lett. Sávuot a Tóra adásának az évfordulója. Szukot a pusztai vándorlás emlékét idéző sátrak ünnepe lett. Nézzük most meg közelebbről e zarándok ünnepek egyikét, a Szukot ünnepet.

Miután a Tisri hónapban, ősszel, elmúltak a Félelmetes Napok, jön a következő: a Sátrak ünnepe. Már a kezdete is igen érdekes, sokat árul el a zsidó lélekről. Jom Kipur este befejezzük a böjtöt, tíz napon keresztül Isten előtt álltunk és könyörögtünk bűneink megbocsátásáért. Nehogy azt a látszatot keltsük, mintha most felszabadulva a Félelmetes Napok nehéz súlyától, megfeledkeznénk akár csak egy percre is Isten iránti kötelezettségeinkről, a böjt befejezése után azonnal hozzá kell látni a néhány nap múlva elkészítendő sátor felállításához. Ha csak néhány szimbolikus jelentőségű előkészületet is teszünk ehhez, máris elkezdjük a következő parancs teljesítését. Így bizonyítjuk, hogy egy perc sem eshet ki abból a szolgálatból, amire Istenünk iránt kötelezve vagyunk. A sátor tényleges felépítése természetesen a következő napokban történik. Az ünnep alatt sátorban étkezünk, lakunk, tanulunk (3Móz 23;42-43). Ha nem csupán napsütés, hanem eső és szél is kerekedik e napokban, annál jobban át tudjuk érezni, milyen nehéz lehetett őseink élete abban a 40 éves pusztai vándorlásban, amikor sátorban lehetett csak lakni.

A Sátoros ünnep egy másik, igen jellegzetes szimbóluma a négy növényből álló ünnepi csokor: a Luláv és Etrog (3Móz 23:40). A négy fajta a következő: Pálma ág, amely sudár, magas növény. Etrog, amely igen jó illatú, citromhoz hasonló citrusféleség. Mirtus ág, amely kellemes illattal rendelkezik. Fűzfa ág, amely értéktelen, semmiféle külső, vagy belő különlegességgel nem rendelkezik. Ezt a négy fajtát kell egy csokorba kötnünk és az ünnep bizonyos imáit e csokorral kezünkben mondjuk el. Ezzel azt szimbolizáljuk, hogy amint a négy különböző értékkel bíró növényfélét egy csokorba fogjuk, ugyanígy kötelességünk valamennyi embert egyformán segíteni és megbecsülni, függetlenül attól, hogy milyen értékkel rendelkezik, vagy nem rendelkezik. E csokorral azután az ünnep napjain a templomban körmeneteket is végeznek az előírásoknak megfelelően. Csak érdekességképpen jegyzem meg, hogy 1950 és 1990 között az akkori politikai konstellációk miatt nem volt könnyű Magyarországon ilyesfajta trópusi gyümölcsöket keleti országokból beszerezni. De azért mindig adódott lehetőség, hogy a zsidó közösségek hozzájuthattak ezen ünnepi csokorhoz, ha nem is olyan nagy számban, ahogy az szükséges lett volna. De egy Sátrak Ünnepe sem múlt el ezen relikviák nélkül.

A Sátrak Ünnepének utolsó napja a Tóra örömünnepe: Szimchat Torá. Ilyenkor két alkalommal is körmenetet tartanak a templomokban. Ekkor az összes Tóra-tekercset kiveszik a Frigyszekrényből, és mindig más hívő kezébe adva, többször végigviszik azokat a templomban, vidám énekek kíséretében. Vidámság, jókedv, cukordobálás stb. jellemzi ekkor a templom hangulatát. Főleg a gyermekek vannak ilyenkor elemükben.

E Tóra örömünnepe arról is jelentős, hogy az egész év szombatjain felolvasandó tórai fejezeteket ekkor fejezik be és rögtön ugyanekkor kezdik el a szövegek olvasását. Tehát Mózes V. könyvének utolsó heti szidrája felolvasása után rögtön elkezdik az I. könyv első fejezetét. Itt sincs megállás a szent szolgálatban. A mai Izraelben különösen nagy vidámság jellemzi ezt a napot az ifjúság körében.

A Bibliából származó Őszi ünnepek és Zarándok ünnepek után még két ünnepről szeretnék szólni. Ezek már a Biblia utáni korból veszik eredetüket, kevésbé ismeretesek a bibliás keresztyén ember előtt. Ezek az ünnepek már nem járnak szigorú munkatilalommal, de a diaszpórában keletkezve igen nagy hatással voltak a zsidó közösségekre és ugyanúgy megtartották és ma is megtartják azokat, mint a Bibliából eredezetteket.

Purim (A történetet az Ótestamentum egyik könyve: Eszter könyve tartalmazza). Az akkori Perzsa birodalom területén, a mai Irakban játszódnak ezek az események i.e. 450 körül. Az egyik perzsa király gonosz minisztere aljas, anyagias ösztönzésből ki akarja irtani a birodalom zsidó lakosságát. Terve azonban nem sikerült. Ellensége helyett ő került akasztófára: Hámán; a zsidó nép örök ellensége. A nagy megmenekülés örömujjongásba tört ki, és meghagyják utasításba, hogy ezután minden évben a zsidók, bárhol is éljenek a világban, ünnepeljék meg vigalommal e csodálatos megmenekülés emlékét.

Chanuka (Ezt az ünnepet is egy bibliai könyv örökíti meg: A Makkabeusok könyve, de a zsidó kánon szerint, a protestáns kánonhoz sem tartozik a Makkabeusok könyve, mert a görögül íródott ószövetségi könyvek itt sem kanonikusak. Egyébként Jézus is ellene volt: " aki fegyvert fog, fegyver által vész el". Az viszont igaz, hogy a Purimhoz hasonlóan a zsidó identitást jól kifejezi a Chauka ünnepe, mint a magyar szabadságharcok is.). I.e. 160 körül a szír-görög fennhatóság akarja Palesztina zsidó lakosságát arra kényszeríteni, hogy forduljon el vallásától. Mellőzve a circumciziót, ne olvassák a Szent Tórát, ne szerezzenek érvényt az étkezési törvényeknek. Mindehelyett állítsák be Zeusz szobrát a templomukba és őt imádják, mint a birodalom valamennyi népe. Egy hős csoport felkelést szervez és leverik a túlerőt. Ők a hős Makkabeusok, akik emlékét ünnepeljük minden évben téli időtájt, arra emlékezve, hogy már olyan sokan ki akarták pusztítani a zsidó népet és oly sokszor el akarták tőle venni Istenbe vetett hitét, de eddig még senkinek sem sikerült.

E két ünnep különösen az ifjúság ünnepe, akik a jövő letéteményesei. Izraelben ma különösen kedvelt napok ezek. Ezeken a napokon létükkel bizonyítják és igazolják, hogy Izrael ősi népe örökkön élni fog.

Előadásunk második részében szóljunk arról, milyen hatással voltak e zsidó ünnepek a keresztyén vallásra. Továbbá voltak-e hatással a keresztyén szokások a zsidó vallásra?

1. A zsidó ünnep mindig előző este kezdődik. A Teremtésnél ugyanis mindegyik napnál az van írva: És lett este és lett reggel, első, második stb. nap (1Móz 1:5-8). Érdekes, hogy a keresztyén vallásban ez éppen a legnagyobb ünnepnél mutatkozik, a karácsonynál. A karácsony ünnepe a Szent Estével kezdődik. A karácsonyt azért ünnepeljük este, mert este született Jézus, a pásztorok is este mentek imádni az Újszövetség szerint.

2. Az Új év más-más tartalmú a két vallásnál. De az a szokás, hogy ez alkalommal üdvözlő kártyát küldünk egymásnak, mindkét helyen ismertté vált.

3. Említettük, hogy legnagyobb ünnepünkön, az Engesztelés Napján többször is elhangzik bűneink megvallása. Nálunk tehát közös bűnvallomás van, míg a kereszténynyeknél egyéni "gyónás". De az alap ugyanaz. A kereszténynyeknél a gyónást áldozás követi. A hívők magukhoz veszik Jézus testét az ostyát, és Jézus vérét a bort. Nálunk ilyen szertartás nincs, de fel kell ismernünk a hasonlóságot, amikor a zsidóknál minden ünnepi lakománál megszegik a "kenyeret" és isznak "bort". A kereszténynyeknél nemcsak egyéni gyónás van, hanem liturgia szerint mind a római katolikus, mind az evangélikus, és egyéb protestáns felekezeteknél is, közös bűnvallás is van.

4. Mózes öt könyvét egy év leforgása alatt végigolvassák a zsidó templomokban. Minden szombaton délelőtt egy szakasz, egy hetiszakasz kerül felolvasásra. A keresztény templomokban ugyanúgy meg van a Biblia szövegének felolvasási módja, ha másképp is, mint nálunk. A keresztény istentisztelet fő pontja, amikor a pap felolvassa a Bibliából az arra az alkalomra "rendelt", előírt Szent Leckét. A keresztény istentisztelet fő pontja néma textus felolvasása sem a római katolikusoknál (mert ott a főpont a mise), sem a protestánsoknál (mert ott a főpont az igehirdetés), de az igaz, hogy kiemelkedő része a liturgiának.

5. A böjt mindkét vallásnak gyakorlata közé tartozik. De míg a böjtök a kereszténynyeknél inkább csak a hústól való tartózkodást jelenti, nálunk a böjt minden ételtől italtól való teljes megtartóztatást jelent.

6. Amint láttuk, a sátrak ünnepén a templomban többféle körmenet is van, egyrészt az ünnepi csokorral, másrészt a Tóra tekercsekkel. A kereszténynyeknél a húsvéti körmenet, a szent helyekre való zarándoklás körmenetekkel kapcsolatos.

7. A Húsvét ünnepének más-más jelentősége van a két vallásnál. Nálunk ez az ünnep emlékezés az egyiptomi kivonulásra. Bárány áldozatot mutattak be ezen az ünnepen az ősi Szentélyben (2Móz 11:2-3). A kereszténynyeknél ez az ünnep Jézus életének bizonyos eseményeihez kapcsolódik. De Jézus – Isten báránya – világos utalás arra, hogy Jézus az emberiségért hozott áldozatot saját élete feláldozása árán. Hiszen a húsvéti áldozat is bárány volt. Az pedig mindenki előtt világos, hogy az Utolsó Vacsora Jézus életében nem más, mint egy hagyományos zsidó húsvéti vacsora, amelyet mi Széder este néven ma is nagy körültekintéssel ünnepelünk meg.

8. A Húsvét után Pünkösd következik mindkét vallásban, más-más tartalommal. De érdekes e nap kiszámítása. A mózesi törvények rendelkeznek arról, hogy a húsvét után két hetet kell számolni és az 50. napon van a következő ünnep (3Móz 23:15-16). Ezt mi többek között Hetek ünnepének is nevezzük. A keresztény vallásban ezt a Húsvét utáni ünnepet Pünkösdnek /görögül 50. napnak/ nevezik.

9. Álljon most itt néhány keresztény imarészlet, amely szavak az eredeti héber szöveg pontos fordításai: "Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben...; Legyen meg a te akaratod..." stb. Az ószövetségi "gyökerek" felmutatására valóban jobban kellene hangsúlyozni, hogy nemcsak a Miatyánkban, hanem sokszor, Jézus nem mondott egyebet, mint amit a korabeli rabbik tanítottak. Csak abban volt a különbség, ahogyan ezt teljhatalommal mondotta. (Máté 7:29, Márk 1:22)

10. Végül egy érdekes dologra hívom fel a figyelmet. Mind a zsidó, mind a keresztény istentisztelet nagy részét bibliai, Dávid királytól származó zsoltárok olvasása, vagy éneklése teszi ki. A zsidó istentisztelet héber nyelven folyik, tehát az átlag imádkozó /nem szakember/ a zsoltárok olvasásakor nem tudja, mit olvas, nem érti azok értelmét. De a keresztény hívő, aki magyarul énekli a zsoltárokat, tudja, mit énekel. /A mélységből kiáltok hozzád...(Zsolt 130), Emelem szemem a magasba... (Zsolt 121), Az Úr az én pászorom... (Zsolt 23). / A Zsoltárok a zsidó Bibliából származnak, és mégis a keresztény ember érti inkább a jelentését, fordítását!?

Visszafelé is voltak hatások a két vallás területén. Amikor bizonyos keresztény szokások átterjedtek a zsidó területre és ott felismerhetők lettek.

E hatásnak fő okát abban látom, hogy a XVIII-XIX. században a szigorú, hagyományos törvényektől, bizonyos zsidó rétegek kezdtek eltávolodni. Az asszimilációs folyamatok megindulásával igyekeztek mind hasonlóbbá válni a befogadó néphez, annak szokásait kezdték elfogadni. Bizonyos jellegzetes zsidó szokásokat elhagynak, bizonyos keresztény szokásokat átvesznek. Íme néhány példa:

1. Igen szép ünnep a kereszténynyeknél az első áldozás napja. Nálunk felnőtté avatás csak a fiúknak van 13 éves korukban. A lányoknál ilyen avatás nincs. De tetszett e keresztény szokás és átvettük. Így a 12 éves lányokat a Tóraadás ünnepén összegyűjtik a templomban és szép külsőségek között a rabbi "felavatja" őket. Még nevet is adtak e szertartásnak: Bát-micvá ünnepély /Lányavatás/.

2. Nálunk nem volt szokás a temetőben gyakran meglátogatni halottainkat. A virág-hozás pedig nem volt divat. Ma e két szempontból szinte egyáltalán nincs különbség zsidó és keresztény temető külsőségei között.

3. Ugyancsak keresztény templomból vettük át azt, hogy nálunk is van orgona, a kántor és rabbi talárban, ornátusban "celebrálja" az istentiszteletet.

Ismételten meg kell azonban jegyezni, hogy ezek a befolyások csak az úgynevezett neológ – nyugati országokban konzervatívnak nevezett – hitközségek vallásos életében figyelhetők meg. A magukat ortodoxnak nevezett zsidók ezen szokásokat mélységesen elítélik, sőt megvetik.

Befejezés

Ismertettük a zsidó vallás ünnepeit, azok szokásait és a keresztény vallással kapcsolatos azonosságait, illetve eltéréseit. De bármilyen is legyen egyik vagy másik vallás szokása, szertartása, vallási gyakorlása, nem lehet jogcím arra, hogy ezek miatt egymásra nehezteljünk, vagy egymást vádoljuk. Minden másság csak gazdagítja azt a területet, amelyen működik. A másság mellett a tolerancia az a szó, amely ilyen esetekben okvetlen idekívánkozik. Csak akkor várható el másoktól, hogy az én hitemet tiszteljék és becsüljék, ha előbb én közeledem feléjük hasonló megnyilvánulással. Zsidók, keresztények, mohamedánok: mindnyájan egyazon Isten hívői vagyunk. Ha más-más formában is, de ugyanazt az eszmét, ugyanazt a humanizmust szolgáljuk. Valamennyiünk közös hitvallása a "szeresd az Urat, a te istenedet egész valódból" Szeresd felebarátodat... parancsa. Itt nincs helye semmiféle kirekesztésnek. Csakis ennek a magasztos, isteni eredetű mondat beteljesítésével tudja az emberiség megoldani mindenkori, így mai problémáit is: az éhséget, a háborút, a gyűlölködést stb.

Hiszünk abban, hogy az emberiség józanabb része ezen az alapon jut el a következő évezred küszöbéhez.

Elhangzott:
a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen,
1993. szeptemberében

Dr. Herczeg Pál

AZ ÜNNEPEK TENDENCIÁJA ÉS CÉLJA A BIBLIÁBAN

Egy eszmélődéshez általában az a kívánatos, hogy a definíciók tisztázottak legyenek. Jelen esetben azonban, miután a mi témánk a Biblia mondanivalójához kötődik, csupán a profán definíciót szeretném indításként közölni. Ugyanis az a véleményem, hogy a bibliai mondanivaló annyira sajátos, hogy inkább majd végeredményként szeretnék egy másik, megfelelő definíciót fogalmazni, így érvényesíteni a Biblia gondolkozásmódját, tanítását; summázás formájában – s hadd legyen az azután a továbbgondolásnak lehetséges bázisa.

Az értelmező szótár két jelentést közöl az ünnep meghatározásával kapcsolatban. Az egyik: jelentős esemény vagy személy emlékének, valamely eszme tiszteletének szentelt nap. A másik pedig így hangzik: szűkebb közösség, család, személy számára jelentős, örvendetes esemény napja, évfordulója. Kiindulásként használjuk fel ezeket a gondolatokat – már előre hadd jelezzem, hogy messzemenően kevesek ahhoz, amit a Biblia lényegének, céljának, eredményének tekint.

I. Az Ószövetség ünnepeiről

Természetesnek tűnik itt kezdeni vizsgálódásunkat, és innen lépni tovább az Újszövetség és az aktualitás felé. Ugyanakkor fel kell hívnom a figyelmet arra, hogy itt nem találunk a megszokott módon továbblépést, "fejlődést" a két szövetség váltásában. Az Ószövetség kínálja ugyanis a teljes és végleges bázist az ünnep gondolatához (bár azt majd látni fogjuk, hogy magában az Ószövetségben viszont a kezdethez képest elmélyül a szemlélete). De éppen a szemlélet kutatása miatt nem foglalkozunk mindenre kiterjedően az ünnepekkel, hanem kifejezetten egy szempontra szeretnénk itt koncentrálni. Így vegyük most sorra az Ószövetség néhány, jelentős ünnepét.

1. A szombat. Közismerten a legjellemzőbb ünnep, ami a fogság utáni kortól egyre erősebben a zsidó nép identitásának pillére lett, és méginkább annak tekinthető az intertestamentális és újszövetségi korban – de lényegében így tekinthetünk rá ma is.

Az ünnep eredete bizony Ádámtól és Évától, illetve a teremtés történetéből indul, így fogalmazódik meg a Gen 2-ben és így idézi fel az Ex 20 szövege. Ugyanakkor majd említenünk kell a Deut 5 változatát is...

a/ A szombat és a teremtés összefüggése felvet egy nagyon egyszerű, de mégis izgalmas kérdést: mi a teremtés koronája? És ha így tesszük fel a kérdést, azonnal sejthető, hogy a konvencionális felelettel szemben ("a teremtés koronája az ember") más a helyes válasz: a teremtés koronája a 7. nap – ebben is nem egyszerűen a pihenés, hanem a megszentelés – és ahogy a bibliai teológia hozzáteszi, etikai vetületként: a megszentelődés. Azaz a szombat állandó emlékezés és emlékeztetés arra, hogy a világ Isten teremtése az emberrel együtt, következésképp a szombat megtartása állandó figyelmeztetés a világnak és az embernek arra nézve, hogy létének értelme és célja a megszentelés ill. megszentelődés.

Térjünk most innen vissza az értelmező szótár definíciójához. Aszerint az ünnep valaminek emléke, tisztelete, egy közösségnek (családnak, stb.) jelentős eseményévfordulója. Mindenképpen arról van ott szó, hogy valami szubjektív alapja van az ünnepnek (ki mire emlékezik, kinek mi a jelentős?) – teológiai fogalommal elmélyítve: valami, ami emberi, földi, immanens módon megfogható jelenség.

Ezzel szemben a szombat eredetében valami tőlünk független esemény van (még ha mi nem is lehetünk tőle függetlenek), valami, ami objektív, s ha paradoxonnak is tűnik, hiszen éppen a világ teremtéséhez kötődik, de mégis bizonyos fokig a transzcendenciához – Istenhez, a Teremtőhöz – kötődő és kötő jelenség.

A szombat tehát messzemenően nem a pihenés, hanem az Istenre tekintés, a Vele és a rendelkezéseivel való találkozás alkalma. Amennyiben csak negatívumokban élik meg, már az Ószövetségben is megszólalt a figyelmeztetés, nem is szólva az Újszövetség anyagáról, de pl. Jézus szava már annyira polemikus a kortárs gyakorlattal szemben, hogy itt nem kívánok róla szólni.

b/ Ezek után azonban szembesülünk a Deut 5-ben egy másféle indokolással: itt az egyiptomi szolgaságból való szabadulással köti össze a Biblia a szombat elrendelését. Hiszen rabszolgának, vagy a többi – nem választott – népnek nincsen erre lehetősége vagy indítéka. A szombat a szabad ember, ill. itt kifejezetten a zsidó nép, a választott nép kiváltsága.

Itt megint térjünk vissza az értelmező szótárhoz. Mintha a Deut indokolása valóban azt fogalmazná meg, ami egy közösség számára jelentős esemény emlékezete. De a szövegben észre kell vennünk az előbb már említett objektív, transzcendens összetevőt: "de kihozott onnan Istened, az Úr..." (Deut 5:15). Tehát bármennyire is a történelmi szabadulásra emlékeztet, de vele egy lélegzettel azonnal a történelem feletti Istenre is!

Exkurzusként szükségszerűen ki kell térnünk e két szöveg együttes létének kérdésére. Ehhez segítségül hívhatjuk azt, amit a kezünkben lévő szöveg irodalmi kialakulásáról ismerünk. A Deut végleges kialakulása Kr. e. 622 (Jósiás reformja) előtt valószínű, hogy mennyivel előtte, arra nem tudunk egyértelműen válaszolni. Ez az a kor, amikor egyre fontosabb Izráelnek (ill. Júdának) a kiválasztás tudata, annak hangsúlyozása és értelmezése. Így némiképpen magától értetődővé válik, hogy miért hivatkozik a szombatnappal kapcsolatban az egyiptomi szabadulásra. Ugyanis az Ex szövege a Papi irat része, mely a fogság alatt-után nyerte el végleges formáját. Érdekes ebben

Schmidt[1] véleményére figyelnünk: ebben a korban a korábbi ígéretek és azok maradandósága (honfoglalás, templom, szövetség a dávidi dinasztiával, stb.) kétségessé vált, a történelem már nem jelentette azt, amit korábban – ezért már nem arra épül a parancs, hanem a világtörténelem kezdetére... Persze arra is utalnunk kell, hogy a Gen 1 is a Papi irat része, és miután a teológiai értékelés, elmélyülés, kidolgozás erre az időszakra jellemző, így lesz a szombat parancsa mögött a teremtés ténye és rendje az indokolás. Visszatérve még az Ex 20 szövegére – különösen, ha számolunk a parancsok egy eredeti, rövidebb formájával – az lehet jahvista vagy elohista szöveg, tehát történetileg mindkét másik említettnél régebbi. Ugyanakkor az indoklást sokan későbbinek tekintik, pl. Noth is.

Meg kell említenem még egy textust, ami bizonyos gondot is okoz. Az Ám 8:5 így szól: "Mert így beszéltek: Mikor múlik el az újhold, hogy gabonát árulhassunk, és a szombat, hogy gabonával kereskedjünk?". Miután a szöveg világosan a parallelizmus membrorum jeleit mutatja, felvetődik, hogy eszerint Ámósz korában a szombat esetleg asztrális ünnep, így egybeesik a holdfázisokkal. (Ámósz kora Kr. e. 750-től). Eichordt[2] azonban megállapítja, hogy éppen a 7 napos ismétlődés elválasztja a tényleges hold-ciklusoktól, és így függetleníti a csillaghittől, az asztrális jellegtől – ezzel együtt a vele kapcsolatos pogányságtól. Ez a (Már akkor polemikus?) tendencia különösen ott lesz világos – mondja Eichordt – amikor a szombat az Ex 20-ban a szuverén teremtő Isten akarata, és már a világ megalapozásánál ezt az akaratot magasztalja a Biblia.

Ennél több magyarázat a szombat kétféle indokolására igazából nincsen. Az hihetetlennek tűnik, hogy Ámósz korában a szombat csupán asztrális ünnep lenne. Valószínűnek tartják, hogy Izráel életében kezdettől jelen van ez az ünnep, elsőként bizonnyal a szabadulás tényével indokolva. Amikor aztán a papi teológia tovább mélyíti a gondolatot, akkor jelenik meg a teremtésre való hivatkozás, hogy a transzcendens összetevő még erősebb legyen, vagy más szóval: a teremtés rendjéből társadalmi rend legyen. Ezt az is valószínűsíti, hogy az ünnepek historizálása az Ószövetségben másutt is megfigyelhető folyamat – a páskával kapcsolatban még erősebben jelentkezni is fog még ez a lehetőség. A historizálás e gyakorlata magyarázza tehát legvalószínűbben a szombat kétféle indokolását. Schmidtet[3] szeretném itt végezetül idézni: "az ún. historizálás, azaz az eredetileg nem történetileg értelmezett jelenségek utólagos beillesztése egy történeti gondolkozásba, ez az ókori Keleten egészen szokatlan, és egy másféle Isten- és emberértelmezésről tanúskodik." Még idézi Schmidt F. Heilert (Erscheinungformen und Wesen der Religion, 1961), aki azt írja: "itt történt a vallástörténet egyik legnagyobb forradalma".

2. A ciklikus ünnepek kategóriája. a/ A legősibb, – és bizonnyal a legtöbb problémát jelentő – ilyen ünnep a páska. Ugyanis ismételni lehetne mindazokat a gondolatokat, melyeket a szombattal kapcsolatban már tárgyaltunk. Ez az ünnep is az utókor szemében közvetlenül az Egyiptomból való szabadulással kötődik össze, ugyanúgy találunk egy problémás késői textust: a 2Kir 23:21 szerint Jósiás király (622-ben) így rendelkezik: "tartsatok páskát Isteneteknek, az Úrnak, úgy, ahogy az le van írva a szövetségnek ebben a könyvében. Bizony nem tartottak ehhez hasonló páskát a bírák ideje óta..." Ebben az az érdekes, hogy a Num 9:5 elmondja a páska első megtartását a szabadulás után, a Józs 5:10 szintén a gyakorlatról beszél, meglepő tehát a 2Kir megjegyzése.[4] De Vaux[5] úgy fogalmaz, hogy Jósiás korában úgy tűnik, "régi szokásokat" elevenítettek fel.

Bár ezek még a páska eredetével és indokolásával kapcsolatosan nem okoznak gondot, annál inkább a már említett historizálás lehetősége. Különösen akkor, ha felfigyelünk arra, hogy a páska és a kovásztalan kenyerek ünnepe hogyan szerepel együtt és külön-külön! A kánon sorrendjét követve: az Ex 12 együtt említi őket, az Ex 23 és 34 csak a kovásztalan kenyerek ünnepéről szól, ugyanakkor a Lev 23 és a Deut 16 ünnep-kalendáriumában együtt szerepel ismét ez a két ünnep (a páskát követi azonnal a kovásztalan kenyerek hét napja). Feltételezhető, hogy valóban az idő múlásával kapcsolódott össze a két különálló ünnep.

Tartalmukban mindkettővel szemben van egy éles megfigyelés: mindkettőben felfedezni vélik egy korábbi ünnep létét. A páska kifejezetten családi keretek között tartott ünnep – annyi embernek kell összegyűlni, amennyien el tudnak fogyasztani egy bárányt – ez általában megfelel egy korabeli nagycsalád létszámának, a nagycsalád pedig a nomádoknál általános. Ha ennél kevesebben voltak, hívni kellett társakat. (Ex 12). Ugyancsak a nomád pásztorok feltételezett hálaadó ünnepének felel meg az a tény, hogy a báránynak hibátlannak kellett lennie, még a csontját sem volt szabad megtörni. Ebből kiindulva képviselik sokan azt a nézetet, hogy a páska eredetileg a nomád legelőváltás ünnepe volt (!). De hasonlóképp gondolnak sokan a kovásztalan kenyerek ünnepére is, mely lehet akár földműves-ünnep is, akár szintén valamiféle legelőváltás ünnepe... Talán ezért is kerültek szorosan, később elválaszthatatlanul egymás mellé.

A feltételezések után a tényekről: A Deut kifejezetten Egyiptomhoz köti mindkét ünnep eredetét: "Tarts páskát Istenednek, az Úrnak, mert az Árib hónapban hozott ki téged Egyiptomból Istened az Úr éjjel (...) Hét napon át nyomorúságos kovásztalan kenyeret egyél mellé, mert sebtében jöttél ki Egyiptomból" (Deut 16:1-2). A feltételezett nomád eredettel kapcsolatban pedig arra is kell gondolnunk, hogy bár a zsidó nép ősei valóban nomádok voltak hosszú ideig, de a szabadulás után már nem: a pusztai vándorlás nyomorúságos vándorlás a szó szó szerinti értelmében, azután pedig következett a honfoglalás és letelepedés.

A magam részéről így próbálom feloldani a problémát: a rítus valóban lehet ősi, a pátriarchák és a korabeli nomádok szokásainak megfelelő (bár a Biblia a pátriarchák korában ilyen gyakorlatot nem említ!). Ugyanakkor az elrendelt ünnep viszont kezdettől fogva a szolgaságból való szabaduláshoz kapcsolódik.

De hadd álljon itt néhány más szakember véleménye is: de Vaux[6] azt írja, hogy a páska Jósiás korában lett a későbbi korból ismert zarándok-ünneppé, korábban családonként ünnepelték (Ex 12:2kk és Deut 16:5). A historizálás gondolatával kapcsolatban pedig azt említi, hogy az Ex leírásai azért nem csupán "rítusokat értelmező szentbeszédek" – tehát nem tekinti egyszerűen utólagos magyarázatnak... Schmidt[7] megállapítja, hogy az Ex 12 szövege már a Papi irat része – amikor a templom elpusztítása miatt a Jósiás-féle zarándokünnep megtartása ismét lehetetlen volt. Továbbá megállapítja: az Ex 12 szövege jellemző vegyítése a törvényes rendelkezéseknek és a történeti tudósításnak – ezt húzzák azután alá a rítus

sajátosságai is. A historizálás értelme pedig az, hogy a "múltnak jelentősége van a későbbi generáció számára – az emlékezés által kötődnek a múlthoz". Eichrodt [8] azt is kiemeli, hogy az ünnep neve Izráel területén – ahol parasztok voltak többségben – a szövegekben hag hammaccót, míg Júdában – ahol jórészt kisállattenyésztők voltak – hag hapeszach. (Ex 23:15; 34:18 – ill. Deut 16:1,5; Ex 34:25).

A páska gyakorlata azonban azt is mutatja, hogy nem egyszerűen emlékeztek a szabadulásra, hanem sokkal több történt: újra átélték azt az éjszakát. Hiszen a késői gyakorlat szerint a gyertyák meggyújtása után elhangzik a "gyermeki" kérdés: miért más ez az este, mint a többi? És akkor a családfő elmondja az összegyűltek előtt a szabadulás történetét. Minden esztendőben átélik így Isten hatalmas szabadító tettét...

Talán itt lehet legjobban a lényeget megérezni: nemcsak emlékezés, hanem a transzcendenssel való találkozás, de még az sem egysíkúan, hanem a múltbeli találkozás felidézése, és a jelenlétének, a Vele való koinóniának megélése.

A többi ünnepet már csak röviden, inkább csak az említés szintjén tárgyaljuk:

b/ Az első zsenge bemutatása, majd más néven a hetek ünnepe (a pünkösd "előképe") szabályozása szintén a Lev 23-ban és a Deut 16-ban van. Érdekes, hogy az Ex 23-ban a két ünnep még részletesen tárgyalva különbözik egymástól, míg a Deut 16-ban az első kéve ünnepe már jellegtelenné válik, csak az idő kiszámításánál jut szerephez – mintha a hetek ünnepe ezt magába olvasztotta volna. De még érdekesebb az a különbség, hogy míg az Ex 23 csak a termés és hála gondolatkörében marad, a Deut 16 ismét historizál – emlékeztet az egyiptomi szolgaságra és szabadulásra: "és emlékezz arra, hogy szolga voltál Egyiptomban" (12. v.). Érezhető itt is a gondolat (és az ünnep) elmélyülése.

Feltehetően ebben szerepe van egy hallgatólagos apológiának is. A földműveléssel együtt "tanulta" Izráel a Baál-kultuszt, ami életveszélyes szinkretizmussá fejlődött az idők során. Jól ismert Hóseás kifakadása az Úr nevében: "Hiszen paráználkodott az anyjuk, gyalázatos volt szülőjük, mert ezt mondta: Elmegyek a szeretőim után. Ők adnak nekem kenyeret és vizet, gyapjút és lent, olajat és italt. Nem tudta, hogy én adtam neki gabonát, mustot és olajat"... (Hós 2:7-10). Baál a termékenység ura a kánaáni vallásokban, ő a termékenység adományozója, csakhogy Izráelnek nem az! Ezért is válik ismét hangsúlyossá az egyiptomi szabadulás – és vele együtt Izráel monotheizmusa, kiválasztottsága.

c/ Majdnem ugyanez a helyzet a sátoros ünneppel, csak az a különbség, hogy itt az Ex 23 említi a szabadulást, míg a Deut 16 hallgat róla. Bővebben szól a Lev 23, annak viszont az az érdekessége, hogy nem a rendelkezési részben említi a szabadulást, hanem amikor ismétli az ünnep rituáléját: "hadd tudják meg nemzedékeitek, hogy sátrakban adtam lakást Izráel fiainak, amikor kihoztam őket Egyiptomból" (43. v.).

Eichrodt[9] nagyon érdekes megjegyzést fűz ehhez: a sátoros ünnep a sztyeppelakók szokásainak fennmaradása kultúrterületen, így a szent sátor Istenéhez való ragaszkodás kifejezése. Persze annál is érdekesebb, hogy éppen a Deut nem szól róla részletesebben, pedig pl. Jeremiás és a szintén a pusztai "nosztalgiát" megtestesítő rékabiták kapcsolata ismert...

Az eddig tárgyalt három nagy ciklikus ünneppel kapcsolatban ismét hadd álljon itt két komoly vélemény:

Eichrodt a részletező magyarázat előtt bevezetésként azt írja idézett művében: "a régi földművesünnepek új motívum-sorozatot kapnak, melyeknek tartalmát a szövetség Istenének történeti kijelentéséből veszik". Így vagy összeolvadnak az időben közeli Jahveünnepekkel, vagy szélsőségesen összekötötték a történeti emlékezéssel.

Schmidt[10] pedig így összegez: mind a három nagy ünnep világosan földműves ünnep – a földműveléssel együtt vette át a zsidó nép. Mi hát akkor ünnepeiben a specifikusan izráeli? Pontosan az, hogy az adott ünnepeket átértelmezi, és ezzel új ünnepként vezeti be. Az ünnepeket ettől fogva Jahvének kell szentelni (Ex 23:14!) – az ünnepek az Urei (Lev 23:6; 23:28; stb.).

d/ Az Eszter könyvében leírt esemény és a hozzá kötődő purim-ünnep megfogalmazása – közismerten – kerüli Isten nevének kimondását. Így tehát az eddigi módon megszokott fogalmazás itt nem található. Ugyanakkor a könyv eseményeiben világosan Isten a cselekvő ("főrendező"), kimondatlanul mégis Róla vall a könyv és persze az ünnep is.

e/ Nagyjából hasonló a helyzet a késői chanukka-ünnep történetével is, bár itt már előfordul a Név kimondása. És persze a hitvallás is expressis verbis benne van a szövegben: "Amely napon megfertőztették (a templomot) a pogányok, azon a napon szentelték meg az oltárt énekléssekkel, hegedűkkel, citerákkal és cimbalmokkal. Midőn mind az egész község arccal leborulva imádkozott, és azt, aki jó szerencsét adott az égben, magasztalták" (1Makk 4:54-55). "A Makkabeus pedig, és az övéi, az Úrnak vezérléséből a templomot és a várost visszavették. – Éneket énekeltek annak, aki előmenetelt adott nekik ennek a helynek megtisztítására" (2Makk 10:1-7).

A transzcendens összetevő tehát egyik esetben sem hiányozhat az ünnepeknél.

3. A kazuális ünnepek kategóriája. Miután ezek valamilyen "kázushoz" – Isten valamely tettéhez kapcsolódnak, még erősebben tanúsítják a transzcendens jelenvalóságát és beavatkozását. Ezeket az ünnepeket is csak röviden említem:

- a/ Noétól és a pátriarchák korától kezdve az Istennel való találkozás sokszor adott alkalmat szent hely és ünnep elrendezésére. Így olvashatunk Noé áldozatáról, Ábrahám oltárépítéséről, Jákób emlékhelyeiről, stb.

b/ A nagy engesztelési ünnep (jom kippur) a Lev 16-ban így fogalmaz: "megtisztultok minden vétkektől az Úr színe előtt" (30. v.).

c/ A királyság korában is megtaláljuk a nagy események, Istennel való találkozás, avagy az Általa adott szabadulás ünnepeit. Az 1Sám 15-ben Isten küldi Sault Amálek ellen – még ha Saul el is sieti az ünneplést – vitathatatlan, hogy Istentől adott a szabadulás. Amikor Dávid a szent ládát Jeruzsálembe viteti, a történetet megelőzi

egy rövid mondat: a filiszteusok elleni háborúba akkor kell Dávidnak indulnia, amikor "lépések neszét hallod a szederfák teteje felől... mert akkor előtted megy az Úr" (2Sám 5:23-24). Ez az élmény indítja el tulajdonképpen a Dávid által tartott ünnepet. Amikor pedig Salamon felszenteli a templomot, imája végestelen-végig Isten múltbeli és jelenbeli jelenlétének, segítségének felsorolása, kérése, bizonyossága. ("Dogmatikus" kifejezéssel: a transzcendensen létező immanenciájának megtapasztalása...). Az ünnep ezért lehetséges, és ettől válik valóban ünneppé.

d/ Ezeknek az ünnepeknek mintájára történik a késői korban néhány olyan esemény, mely meghatározója lett Izráel életének. Gondolok itt két nagy ünnepszentelésre: az egyik Jósiás király idejében történt, 622-ben, amikor nemcsak emlékeztek, hanem valósággal megújultak; nemcsak egysíkú gondolkozásukban, hanem életük gyakorlatában is. Tehát a transzcendenssel való találkozás egészen nyilvánvaló eseményeket eredményezett. Ugyanígy gondolhatunk Ezsdrás-Nehémiás korára, ahol a "népgyűlés" nem egyszerűen profán rendelkezéseket eredményez: "tegyetek erről vallást őseitek Istenének, az Úrnak, és cselekedjetek az Ő tetszése szerint" (Ezsd 10:11). A látható "főrendezők" mellett – Ezsdrás és Nehémiás – mégiscsak Isten az, aki az események, változások mozgatója.

Röviden összefoglalva, a kazuális ünnepek születését és értelmét: ünnep abból született, hogy Isten felismerhetően beavatkozott az események menetébe – és az ünnep későbbi ismétlése, megtartása ugyanezt hivatott szolgálni.

II. AZ ÚJSZÖVETSÉG ÜNNEPEIRŐL

Az első században – ahogy az Újszövetség kanonikus irataiból ismerjük – még nem alakultak ki úgy a keresztyén ünnepek, mint ahogy az Ószövetség korából felsoroltuk őket.

Még kevésbé beszélhetünk ünnepkörökről, ciklikusan ismétlődő ünnepekről, stb. Kissé feltűnő is, hogy ennyire nem találkozunk vele az ÚSZ lapjain. Gondoljunk pl. arra, hogy bár tudjuk: az ősegyház a szombat helyett a vasárnapot szentelte meg, mégis az ÚSZ alig szól róla, de nemcsak erről, más ünnepekről sem... Bizonyos, hogy a gyülekezetek összejövetelei vagy naponta, vagy alkalomszerűen történtek, ciklikus szabályozottság nélkül. Érdekes Tröger megjegyzése – már a 2. sz-ról: "A 2. sz-ban a keresztyénségben sem gyülekezetfeletti szervezet, sem egységes istentiszteleti rend és kegyességi gyakorlat nem alakult ki úgy, hogy azt egy nevezőre lehetett volna hozni. Mégis felfedezhető a kontinuitás az 1. sz. gyülekezeteinek kegyességi szokásaival. – Már a legrégebbi keresztyén korban összejöttek a hívők a "hét első napján" magánházaknál vagy "házi gyülekezetekben" (vö. 1Kor 16:2; ApCsel 20:7), hogy "az Úr napján" bűnvallás után "a kenyeret megtörjék" (Did 14:1; vö. 4:14). [11] Erről szól azután a Barnabás-levél a 15:9-ben és Justinus Apológiája a 67. részben. Ehhez tartozik az 1Tim 4:13 megjegyzése, mely szerint már akkor az istentiszteleti gyakorlathoz tartozott az Írás felolvasása...

Azt is sejtjük, hogy a keresztyének alkalomszerűen csatlakoztak Izráel ünnepeihez, ima- és egyéb szokásaihoz, bizonnyal esetenként történelmi ünnepeihez is. De ebben az egyetlen "megfogható" nyom pünkösd története, az sem utal kifejezetten tudatos előkészületre, sokkal inkább "alkalmi" találkozás történik Izráel népével.

A kazuális alkalmakról azonban többet tudunk. Most nem akarok arról szólni, hogy feltevések szerint nagyon sok liturgikus szöveg van az ÚSZ-ben – különösen sokat tételeznek fel Jn evangéliuma; Jel könyve; és a Pászt. esetében – ugyanis ezt részben bizonyíthatatlannak tartom, részben pedig egy liturgikus szöveg lehetett nagyon messziről hagyományozott, ami miatt használata aktuális körülményeire nem sok támpontot jelent. Ezért csak két nagy csoportra utalok: a keresztelésre és az úrvacsorára. Ezek ugyanis bizonnyal korán kikristályosodtak a gyülekezetek életében.

1. A keresztelés a kezdeti időben feltétlenül valamilyen "kázus"-esemény után történt: pünkösd, Pál Damaszkuszban, Kornéliusz, a filippibeli események, az efézusi események... Ebből lehetne messzemenő következtetéseket is levonni, de most csak a tényekre szeretnék utalni. A keresztelés gyakorlatának két vonását azonban – melyek általában társultak egymáshoz – feltétlenül ki kell emelni.

a/ A "kázus" általában valamilyen találkozás, megrázkódtatás, sok esetben kifejezetten a transzcendencia jelentkezése volt. Az előbbi felsorolás mellett azonban gondoljunk arra is, hogy sokszor ez "csupán" az evangéliummal való találkozás volt – csak azt ne feledjük, hogy az evangélium is Christus praesens! A legtöbb esetben azonban a keresztséget megelőzte Isten vagy Krisztus hatalmának nyilvánvaló megjelenése, beavatkozása, és ez szolgáltatott alkalmat a keresztelésre.

b/ A szertartáshoz, cselekményhez azonban egy meghatározott "ideológia" (bocsánat a szóért!), azaz a következmények elvi és gyakorlati vállalása is hozzá tartozott. Így mindenekfelett az a hit, hogy a keresztelés azt jelenti: Krisztussal együtt meghalni és feltámadni (Róm, Ef, Kol, stb.) – felöltözni az új embert (ismét Ef és Kol) – amiben nemcsak Krisztus jelenléte fejeződik ki, hanem ennél is "több": a Vele való közösség, és ez a közösség adja igazából az ünnep tartalmát és értelmét.

Felvetődik persze a kérdés: mennyiben tekinthető az ünnep klasszikus formájának az ősegyház keresztelési gyakorlata? Minden további nélkül természetesen nem az, hiszen nem olyan ünnep, mint a szombat vagy a sátoros ünnep. Ugyanakkor azonban, mint az ÓSz kazuális ünnepei is, valamilyen találkozás, esemény szakrális csúcspontja, valamilyen eseménysornak rituálisan is szabályozott végpontja, mindenképpen a megszentelés és megszentelődés fogalmaival is társulva, csatlakozik az ünnepek sorához.

2. Az úrvacsora még több tartalmi és formai variációt mutat az ősegyház idejéből. Csak röviden szeretném jelezni a közismert tényeket:

Két fő típust különböztetnek meg ebben a korban: az agapé jellegű úrvacsorát, és a sakramentális jellegűt.

Az agapé-jellegű elsősorban az ApCsel-ből ismert – valóban közel áll a mi szeretetvendégségeinkhez (ha nem is tea vagy sütemény formájában). Ezt nevezi az ApCsel a kenyér házankénti megtörésének. Az nyitva marad, hogy az "asztalok körüli szolgálat" kapcsolatos-e ezzel, vagy nem; – saját véleményem az, hogy nem... Az ilyen jellegű szertartásban tovább élhettek a széder-est vonásai is, bizonyos fokig a Jézus által gyakorolt asztalközösség is folytatódott benne, bezárólag egészen a

búcsúvacsora gondolatáig. Mindezek persze azonnal magukkal vonják a Krisztussal és egymással való koinónia gondolatát.

Ez azonban már az újszövetségi korban sem tekinthető egy önállóan létező, "tiszta" típusnak – szemben a másikkal.

A jellegek vegyülnek. Tröger[12] figyelmeztet arra, hogy már Pálnál (1Kor 11) és a Didakhében (Did 14) felismerhető a két típus egyre erősebb megkülönböztetése, a sákramentumi jelleg erősödése. Az 1Kel 44:4 és a Did 14:1-3 szövegében már eucharistia és áldozat kifejezés szerepel. A 2. sz.-ban Justinus már úgy fogalmaz, hogy az eucharistikus vacsorán azok vehetnek részt, akik a tanítást igaznak tartják, a bűnbocsánat és újjászületés fürdőjét elfogadták, és úgy élnek, mint Krisztus tanította... (66. rész).

A már inkább sákramentumnak nevezhető szertartást már az ÚSZ-ben az 1Kor 10 és 11-ben olvashatjuk. A kettő azonban nem azonos, de mindkettőben az új szövetség és a "tiérettetek" gondolata dominál. Az eltérés pedig: az 1Kor 10 exkluzív jellegű koinóniáról beszél: nem lehet mással közösségben az, aki az úrvacsorában részesül. Ugyanakkor az 1Kor 11-ben az inkluzív jelleg az uralkodó: úgy kell az úrvacsorával élni, hogy annak a közösségnek részese lehessen mindenki, aki ott jelen van. Más szóval: a cél és feladat az, hogy másokat is odasegítsen a Krisztusban adott koinónia felismerésére, elfogadására, átélésére.

Ciklikus ünnepekről egyébként – mint már említettem is – nem tudunk az ősegyház korából. Érdekes, hogy a Zsidókhoz írt levél, mely olyan hosszan használja a jom kippur alkalmát Krisztus áldozata analógiájaként, semmit nem mond pl. a nagyhét megünnepléséről, felidézéséről. De ugyanúgy nem szól ilyen alkalomról a Pászt sem, jóllehet az egyházszervezetről, tisztségviselőkről van bőven mondanivalója. Hadd maradjon nyitva a kérdés: azért-e, mert még nem alakultak ki ilyen ünnepek, vagy azért, mert ezt nem tartja fontosnak egyik szentíró sem részletezni...

Az újszövetségi alkalmaknak van azonban egy közös, lényeges vonása: nemcsak az, hogy Krisztus-központú alkalmak, hanem találkozás-központúak is, közösségteremtő szándékúak. (Ne csak a magyar közösség szóra gondoljunk, hanem a görög koinóniára, mely sokkal többet jelent, mint a magyar kifejezés.)

III. AZ EDDIG ELMONDOTTAK AKTUALITÁSA – AKTUALIZÁLÁSA

(Az "élő előadásban" használtam egy képet – röviden szeretném megismételni. Egy autó négyhengeres motorja gyújtása úgy történik, hogy az elosztófejben a megszakító egy-egy pillanatra érintkezik a négy gyújtókábel egyikével, persze szigorúan megszabott rendben: így kap a hengerbe sűrített üzemanyag megfelelő pillanatban gyújtó szikrát.)

A történelem során a transzcendens Isten jelentkezése, beavatkozása – hogy a történelem ne káosz legyen, és hogy a felgyülemlett energia "haladást" jelentsen – meghatározott rendben érintkezik az emberrel, hogy energiát közvetítsen, hogy gyújtson, hasson. Minden bizonnyal a ciklikus ünnepeknek ez az egyik legnagyobb jelentősége. Visszatérőben, ismétlődően, tervszerűen kell, hogy találkozzék az ember Istennel, személyével, igéjével, tetteinek, történetének felidézésével – hogy legyen ez számára erőközlés és erőnyerés, lehetőség energia átvételére, hogy koordinálódjék az ember élete Isten üdvtervébe. De ugyanúgy ez az értelme a kazuális alkalmaknak is, melyek szintén Istentől rendelt impulzusokat közvetítenek az ember számára.

Ehhez azonban az is hozzá tartozik: hogy az alkalom ünnep legyen, hogy betölthesse rendeltetését, ahhoz kell a transzcendentális összetevő, mégpedig ma is: Isten színrelépése, beavatkozása, Jézus Krisztus jelenléte, a Szentlélek Isten munkája.

Fogalmazzuk hát meg a magunk részéről az ünnep definícióját: nemcsak annyi tehát, mint amit az értelmező szótárból idéztem, hanem annál jóval több; az ünnep az Istennel való kapcsolatban kiemelkedő, szabályozott, intenzív, megszentelt alkalma. Ezért nem lehet csak a historikum felidézése, végképpen nem a nosztalgia alkalma, hanem mindig találkozást, koinóniát, megújulást szolgál. Mint ahogy a találkozáshoz is szükséges a két összetevő, az ünnep hatásában is kettős: az ember megszenteli az ünnepet, és az ünnep megszenteli az embert.

Hogyan történhet mindez? Néhány aktualizáló gondolat:

a/ Minden ünnep bizonyos fokig kijelentés. Hiszen az idő múlik, új és új nemzedékek jönnek, akiknek el kell mondani mindent elölről, akiknek találkozniuk kell a historikummal is. A historikum nélküli koinónia ugyanis elvisz valahova a misztika tájaira, ami bizonnyal nem az ünnepek célja. Persze a másik oldal is fontos: historikum koinónia nélkül valóban lehet puszta nosztalgia...

c/ Miután pedig közösségteremtő aktus, hatásában regenerál – nemcsak testileg (pihenés) vagy pszichológiailag (elmélyülés), hanem a benne lévő transzcendens erő révén valóban új teremtés történik.

Persze töredékesek és emberiek ezek a gondolatok. Hiszen igaz, hogy mi valahogy így képzeljük el, valahogy ezt próbáljuk a magunk módján szolgálni és megvalósítani – de hogy valóban meg is történjék ez, az ajándék kegyelemből: Isten mai beavatkozása eredménye.

Ref. Egyház XLVI. 9. szám,, 1994. szeptember

Jegyzetek:

1. Schmidt: Alttestamentlicher Glaubein seiner Geschichte, /Ev. Verlagsanstalt, Berlin, 1987. 108. o./
2. W. Eichrodt Theologie des ATs. Verlagsanstalt, Berlin, 1957. I/69. o.
3. Schmidt i.m. 143
4. Schmidt i.m. 144
5. De Vaux: Izráel vallásos életrendje. Összeállította: ifj.dr. Bartha Tibor, Bp., 1974. 171. o.
6. De Vaux i.m. 171.
7. Schmidt i.m. 146-147.
8. Eichrodt i.m. /I/69
9. Eichrodt i.m. II/69
10. Schmidt i.m. 143.
11. K-W Tröger Das Christentum im zweiten Jahrhundert. Ev. Verlagsanstalt, Berlin, 1988. 120. o.
12. Tröger i.m. 103-104.

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

RÓLUNK VAN SZÓ

Az Isten igéje ... terjedt ... sőt igen sok pap is engedelmeskedett a hitnek. (ApCsel 6:7)

Az ember azt gondolná, hogy minden pap hisz. A hitetlenséget a tudomány és haladás megtévesztő szavaival kelletŐ korban még csak elképzelhető volt, hogy bárki rejtegesse a hitét, de miként képezhetett ritka kivételt a hit apostoli idők héber környezetében, ahol a papság születési jogon, bizonyos arisztokratikus kiváltsággal járt.

A bibliai megjegyzés azonban bizonyítja, hogy nem minden pap rendelkezett a hit erényével. Talán éppen azért, mert a férfiak családi örökségként nyerték a papi tisztet, és vele a társadalmi megbecsülést. Senki sem döntött egyénileg a hivatás mellett. A pap időnkénti templomi szolgálatára ceremóniálisan és külsőségesen készült fel. Nem kereste kenyerét fáradságos munkával. Nem fenyegette világnézeti harc. Gyermekei taníttatását, vagy személyes jövőjüket a szülők vallásossága nem akadályozta, sőt inkább segítette. A kor leghíresebb mestereinél tanulhattak. Munkanélküliséggel nem kellett farkasszemet nézniük. Ezek után mondhatjuk korunk cinikus nyegleségével: "Naná, hogy hittek a papok!"

A keresztyén misszió új kihívása a felszentelt emberektől személyes döntésen alapuló hitet kért számon. Akkor kiderült, hogy a papok közül sem "mindenkié a hit" (2Thessz 3:2).

A hit próbája

Régóta foglalkoztat ApCsel 6:7 tartalma. Arra a következtetésre jutottam, hogy a papi tisztség és a személyes hit nem jár feltétlenül együtt. A pap hitét Isten éppúgy próbákkal "teszteli" (1Pt 1:7), mint bárki másét. Isten létének elfogadása mellett a hit magába foglalja – különösen a papok esetében – a teljes értékű, példásan etikus magatartást, a képességet Isten szándéka követésére, a felelősségvállalást önmagáért, a közvetlen környezetéért és az egész emberiségért egyaránt. Az üdvözítő hitet a pap is őszinte bűnbánat nyomán kaphatja meg Istentől. Ahogy az ószövetségi engesztelő áldozatot először a saját bűneiért vitte az oltárra (3Móz 16:33).

Ezek után nyilvánvaló, hogy a hitet nem a teológiai diplomával adják, még a ceremóniális felszenteléssel sem jár. A pap a saját hitharcát mindennap vívja. Neki sem könnyű, sőt talán nehezebb. Miközben a hitrejutás küzdelmes, annál könnyebben elveszíthető. A pap, éppen úgy, mint egy iparos, "űzheti az iparát" anélkül, hogy szaktudása elősegítené saját boldogulását. Ahogy egy szabó járhat rossz ruhában, a kőműves élhet albérletben, vagy éppen munkásszálláson. Dideregheti télen, aki egész nyáron szénbányában izzadt. Éppenúgy hitetlen maradhat a pap. Ezen még az sem segít, hogyha a legtekintélyesebbnek vélt egyház szolgája.

A politikai rendőrség egy istenfélő, derék falusi lelkipásztort vallatott annak idején. Úgy akarták szóra bírni, hogy hivatkoztak a falu előző nap kihallgatott "tanult papjára", aki már beismerte hitetlenségét. A kelet-magyarországi misszióker ületből internálótáborba hurcolt testvérünk azonban nem lepődött meg ezen. Istenbe vetett hitét sem tagadta meg. "Kollégája" hitetlenségén cseppet sem csodálkozott, sőt kijelentette: "Tudtam én mindig, hogy nem hisz. Már hogyan hinne az, aki kártyás, korcsmás, iszákos, dohányos és bálozó. Tulajdonképpen hitetlen ember a nagytiszteletű úr."

A héber nyelv ismeri ezt a szólást: Gonosz pap. A Qumrán-iratokban is benne van ez a kifejezés. Az Újszövetség olyanokat ismertet, akik "felemésztik az özvegyek házát" (Mt 23:14). Csekély bevételeikből adnak ugyan tizedet (Mt 23:23-24), de a jelentősebbtől már nem. Koros szüleik támogatását elhanyagolják, a korbánra hivatkozva (Mk 7:11). Ilyen papokkal gyűlt meg Jézus Krisztus baja. Apostolai is beléjük ütköztek. Pál apostol ellen még orgyilkosokat is felbéreltek (ApCsel 23:12-15).

Nem csak a Biblia lapjairól ismerős a jellemük. Találkozhatunk elég gyakran hasonlókkal. Bármennyire szekularizálódott mai társadalmunk, az egyházi embereknek van még tekintélyük és befolyásuk. Akinek "magas szék" jutott, gyakran él vissza papi hatalmával. Saját bölcsességét, nélkülözhetetlenségét, különleges adottságát, jámborságát, karizmáit a fél világgal csodáltatná. A saját szemében szinte kozmikus magasságból mégis lejuthat váratlanul a megpróbáltatások mélységébe.. Ilyenkor derül ki róla, nem hogy hit, még emberi tartás sem található jellemében. Fövényre épített. Sorsa felett ilyenkor azzal vigasztalódhat: "Én is csak ember vagyok." – Igen ám, de mennyire ember...

A hatalom kisértése

A papság e gyakorlati hite tekintetében a XVI. század reformációja sem hozott lényeges változást. Az egymás ellen feszülő dogmatikai vitákból a XIX. század ateistái merítettek érveket. Az egymást gúnyoló, gyalázó, bírálgató apologetikai iratokat a keresztyénség ellen fordították. Alig találunk az irodalmukban egy eredeti ateista érvet. Legtöbbet a reformátorok szolgáltatják egymás elleni fogalmazványaikban.

Hasonlót eredményezett a későbbi protestáns bibliakritika, a "mitológiátlanítás", meg a legújabbak közé tartozó "felszabadítási teológia". Mindezek valamiként kapcsoltban állnak a hatalom ügyével. A papság magatartását látva a nép elvesztette kapcsolatát Istennel. Hiába kerestek vigaszt az emberek a szentélyekben, a szónoklatok után üresen tértek vissza. A keresztyénnek mondott civilizáció a Mammon felé fordult, elhagyva ősi alapjait. A pénz és a hatalom összefonódásával a hit egyre fogyatkozott, de mindjobban nőtt a papság társadalmi befolyása, részesedése a hatalomból.

A pap többé nem az egyes emberek problémáinak ige szerinti megoldásában jeleskedett, sokkal inkább a hatalom megtartására törekedett. A régi római csűrő-csavaró logika sémája – "mondj 5 közömbös szót, azok alapján halálra ítélhetnek" – érvényesült az egyházakban. Címekkel, rangokkal bőven jutalmazott főpapság beosztottait

okkal vagy anélkül is megalázta. "Uralkodtak a nyájon", mint a világ nagyjai (1Pt 5:3). Kontorollálták az "alsóbb papságot". Informálódtak róluk, és gazdálkodtak velük. Perifériára szorították őket, különösen azokat, akiknek nem volt behízelgő jellemük. Az Úr népe iránti hűségük szinte predesztinálta őket, hogy örökösen "beosztottak maradjanak. legnemesebb tetteiket "átértékelték", és negatív előjellel átszorozták. Gondoskodtak arról, hogy bajaikkal, gondjaikkal magukra maradjanak, elszigetelődjenek és a kiszolgáltatottságot egyházi vagy papi hatalmasságaik iránt egész életük során érezzék. Teljesen mindegy volt, hogy a főpapi elnevezés görög vagy latin szóból származott, netán "a fejlett nyugati demokráciák" szókincséből vették a formáját. A hatalom és a függés beépült az egyházi szervezetbe, akkor is hogyha fundamentalista, vagy ha liberális elvek szerint kodifikálták.

Engedelmesség és követés

A szomorító tapasztalatoktól fordítsuk figyelmünket a Biblia felé. Figyelemre méltó fordítási variációt találhatunk ApCsel 6:7 utolsó szavai szerint, a ma rendelkezésünkre álló két magyar protestáns Bibliában: "...nagy sokan követék a hitet", – így az archaikus változat. "...sok pap is engedelmeskedett a hitnek", – az 1975-ös fordítás szerint.

Az élő hit egyszerre követés és engedelmesség. Nem előzmény nélküli, újszerű látás, sem egyéni fölismerés, – nem "az én lelkiismeretem szava", – mégcsak nem is "felfedezett, nagy igazság". Már járt valaki előttünk, csak követhetjük őt. A hit útja soha nem kerüli meg az engedelmességet és a követést. Kolumbusz óta elutazhatunk mi is Amerikába, de a felfedezés terhe, meglepetése és dicsősége azzal még nem lesz a mienk soha. Ha mégis érne valami meglepetés utazásunk során, azt biztosan abból adódna, hogy eltévedtünk. Így van ez a hit útján is. Mi csak követők lehetünk, nem úttörők. Az engedelmes és példamutató követéssel esetleg másokat is követésre serkentünk. Mi és ők így válunk egyaránt az Ő tanítványaivá.

Nem a hatalom szava, vagy sok ember közös véleménye, még a deklarációk szigorú betartása sem lehet soha azonos Isten szava iránti engedelmességgel. A hitbéli engedelmesség útja az Úr Jézus Krisztus, a Jó Pásztor követése, aki nem alkalmas kényszerítő eszközt. A Jó Pásztor előttünk jár, nem hátulról noszogat, nem ütlegekkel hajszol. Van olyan is, de "az nem pásztor, hanem mészáros", – magyarázta egyszer a látványt Keleten a turistáknak egy idegenvezető.

Az első helyen kiemelt bibliai idézetet közelről tanulmányozva fölismerjük, hogy a személyes hit meghajlik a tekintély előtt (v.ö.: *υπεικω* = Engedni, megnyugodni, más valaki tekintélye előtt meghódolni. Daxer-Kiss: USZ-i görög-magyar szótár.) Ezt a tekintélyt azonban az apostoli időkben nem a jeruzsálemi főpap képviselte a keresztyén hívek előtt. Tőle hiába is várnánk Jézus Krisztus hite elfogadását, meghajlást Isten Fia tekintélye előtt. Az Isten igéjének terjesztését egyszerű galileai halászok vagy görög városlakók végezték. Hallgatóik ezeknek a tekintélyét fogadták el, nem a főpapét.

A görög Újszövetségben szereplő pap nemcsak hivatali méltóság. Rokonságot mutat a pap szó a "szent" jelzővel (*ιερευς, ιερος*[3]). Aki az Újszövetséget latinul olvassa, a "pontifex" szónál gondolhat papra vagy főpapra egyaránt. A fehér ruhás, diadalkoszorús római pap szent életét, vagy a hitét soha senki sem kérte számon. Róma papjának a hatalmát respektálták, nem a személyes meggyőződését. Senkinek sem kellett engedelmeskednie, mivel a pap hívő, de a papi hatalmát mindenki tisztelte.

Bibliánk a magasztos szentséget várja el a paptól. Szent ember csak élő hitű ember lehet. Szentté Isten áldott Lelke által válhat az Úr szolgája, nem emberek mondják ki róla a szentséget halála után, bírósági eljárás során. Isten kegyelme által válik szentté, amikor őt hite alapján pappá szenteli az ÚR. Lehet, hogy ilyenkor az ember magát méltatlannak tartja, mint Ézsaiás (Ézs 6:5-8), vagy Jeremiás (Jer 1:6-10). Isten mindezek ellenére igénybe veszi szolgáját.

Az engedelmes hit nem az egyházszervezeti diktátumok feltétlen követésével, szolgai végrehajtásával és másolásával jellemezhető. A "csalhatatlan dogmát", vagy a "Tanító Hivatal" intézményét, a hitnyomozást, az eretnekek véres üldözését nem újszövetségi olvasmányainkból ismerjük.

Sokan vagy kevesen hisznek?

Az elmélyülés a bibliai etimológiában, harmadszorra még egy üdvösséges kérdés tisztánlátását segíti nekünk elő. Az Írás nyilatkozik a hitre jutott papok létszámáról is. Sokan voltak. "...nagy sokan", – írja a régebbi; "sőt igen sok"-an (az 1975-ös). "Tömegesen hódoltak meg a hitnek" (Békés-Dalos, Újszöv. Róma, 1971).

A hívők létszáma, illetve nagy létszáma gyakran tölt el minket gyermeteg örömmel. A taglétszámok bűvöletében élünk. Egymás munkáját létszámnövekedéssel minősítjük. Belekerült új társadalmi szókészletünkbe a "többségi egyház" fogalma a kétes hitelű "történelmi egyházak" mellé. Szervezeti súlyunkat számok reprezentálják. Pedig mindnyájan jól tudjuk, hogy "Isten akár sok, akár kevés ember által szerezhet szabadulást" (1Sám 14:6). Az ÚR matematikája nem a mienk. Nem progmatikusan számol. Nála az ezer egyenlő lehet eggyel. Máskor elegendővé teszi egy édesanya gyermekének szánt élelmet ötezer férfinek. Szemében 2 rézfilléres többet érhet, mint az arany vagy az ezüst státér (Lk 21:1-4).

Kármel hegyén az oltáron egy igaz próféta állt és 450 hamis. Isten az egyet igazolta, pedig a hamis próféták nemcsak sokan voltak, hanem hangosabbak is (1Kir 18:20-39).

Csalódottak, fáradtak, kibárándultak

Sehol nem akkumulálódik az energia annyira, hogy korlátlanná váljék. Nincs oly erős hitű lelkipásztor, aki el ne fáradna, ki ne merülne, miközben szüntelenül árad, sugárzik belőle másokra energia. Vannak, akik ezt állítják önmagukról, de puszta állításukon túl még sohasem láttam valóságban egy ilyen kiválóságot. Nincs senkinek kimeríthetetlen ereje az emberek között. Mindenkit meg lehet törni, el lehet venni a bátorságát. Aki másoktól örökké csak bírálatokat hall a szolgálatáról, egyszer nem csak belefárad saját védelmébe, a végén összeomlik, és személyét oly rossznak, szerencsétlennek állítja, hogy túl tesz önmaga vádolásában a legnagyobb ellenségén is.

Nagy igehirdetők mondták, hogy korunk kísértése a csüggedés. Az emberek elfáradtak, csalódtak, kiábrándultak. Ez világjelenség és a lelkipásztorok sem kivételek. A siker-orientáltak nagy mulasztása, hogy elvbarátaikat nem készítik elő a kíméletlen realitásra, a veszteségekre és kudarcokra. A valóban nagy hithősöket sem kímélte a fáradtság és kimerülés. A nagyszerű az volt bennük, hogy ha el is estek, újra fölkeltek. A sikertelenség és kudarc feldolgozása az, amit nagyon jól meg kellene tanulnunk.

Lukács evangéliuma magyarázatában írja William Barclay: "Jézus Krisztus nem azért jött, hogy könnyűvé tegye az életet, hanem azért, hogy erőssé tegye az embert".

Az elcsüggedt igehirdető senkit sem képes erősíteni. Csüggedése átragad a hallgatóira, és ez mindenkit tehetetlenségre kárhoztat. Fejüket lecsüggesztik, egészen önmagukba fordulnak. Az ilyen állapotból nem fakad új élet a gyülekezetben.

Állítólag Luther Márton is sokszor elcsüggedt. Isten mellé állította a feleségét, Bora Katalint, aki megközelítően sem volt olyan történelemformáló egyéniség, mint a férje. Nem fordított bibliai könyveket, tudomásom szerint nem írt lelki énekeket, verseket, hittételeket. Míg Lutherről könyveket írtak, és ő maga is gyarapította kötetteit, a felesége mindössze két szót írt: Ő ÉL! Mármint az Úr Jézus Krisztus. Amikor a reformátor a csüggedés mocsarába esett, meglátta felesége írását krétával a sötétbarna ajtókon, és fölismerte a Feltámadottat. Ő él! Ez öntött új erőt a csüggedő lelkébe.

Egyetlen szóval nem állítja a Biblia, hogy a hívők nem fáradnak el soha. Azt viszont állítja, hogy "elfáradnak... a legkülönbek is" (Ézs 40:30). Csakhogy a fáradt hívő erejét Isten megújítja, és vele együtt a bizalmát is (31. v.). A hívő pásztor nem marad fáradt, reggel mindig kipihenve ébred.

A kiábrándulás veszélyesebb, mint a csüggedés és a fáradtság. Aki ebbe a hálóba esik, tehetetlenül vergődik, és dől a panasza. Valósággal árad belőle a szó. Mint a jeges árvíz, mindent elragad. Egyetlen óriási romhalmazt lát. Missziónk katasztrofális csatavesztés, iszonyatos csődtömeg. A rá rogyott romokból kúszva, mászva menekül kifelé. "Hátat kell fordítanom! Ott kell az egészet hagynom." Ez a programja. A kiábrándulás ijesztő jövőt fest elé. A máskor bölcs tanácsos ilyen állapotban balga dolgokat ajánl, nem talál kiutat, de ha mégis, az feltétlenül még rosszabb irányba fut.

Amikor idegen nyelveket tanultam, a "kedvenc igéimet" elsők között tanultam meg. A tankönyvek, a nyelvoktatók megtanítottak bemutatkozni, köszönni, de nekem a legtöbbet a Szentírás mondta mindig. Egy ilyen biztató, kedves vers volt Filippi 4:13. Ebben az igében "magyar sajátosság" van, ami nincs a görögben és a többi indoeurópai nyelvben. "Van erőm", méghozzá "mindenre". (Akkor miért csüggedjek?) Ezt valamennyi fordítás, a magyar nyelvű is hozza. Az Úr Jézus Krisztus neve azonban csak a mi nyelvünkön szerepel. Más nyelven egy személyes névmás utal a Megváltóra (...εν τω = ακιβεν).

Végső elkeseredéssel küzdő, az öngyilkossági listán első helyen szereplő népünket lám, mennyire szereti Isten! Mi "bús magyarok" nyilvánvalóan megtalálhatjuk a Szentírásban az erők kimeríthetetlen forrását, Jézus Krisztust.

Néha rejtőzködik előlünk Jézus Krisztus. Látjuk a felhőt, érezzük a vihart, tajtékoznak alattunk a hullámok. Ha csak ezekre nézünk, Jézus Krisztus rejtve marad előttünk, és mi is felkiáltunk: "Elvesztünk!" (Mt 8:25). Ő azonban csak látszólag alszik a hajónkban (Mt 8:23-27). Jelen van és minden veszedelmen, viharon, kishitűségen úrrá lesz.

Boldog, aki hitt (Lk 1:45)

Győzelmeinket nem bölcsességünk, erőnk vagy létszámunk által vívjuk ki. A hívő ember só és kovász (Mt 5:13, Mt 13:33). Rólunk van szó, hívő prédikátorokról. Nem mennyiségi, hanem minőségi kérdésről. A hit nem ideológia, hanem az egész világot legyőző tényező (1Jn 5:4), bár eszközei nem a szokványos, emberi fegyverek. A hívők nem a tömegükkel válnak fontosakká a társadalomban, és jelentéktelen kisebbségük ellenére sem elhanyagolhatók. Hitük megnyilvánulása nem rendhagyó, szokatlan (deviáns) viselkedés, de elismerjük, amíg valaki nem hisz, képtelen minket megérteni.

A hit és a hitetlenség semmiképpen nem váltófogalmak. A kettő nem egymás mellé rendelhető alternatíva. A hit nem az egyik életforma, míg a hitetlenség ugyanolyan létjogosultságú másik. "Mindenkinek szíve joga hinni, vagy nem". Ezt az ideológiai rögeszmét rendszerváltozás utáni társadalmunk átmentette a mába. A hit "magánügy" maradt, amiről nem nagyon illik sokat beszélni. Napjainkban ez az ördög nagy csalása. Elhiteti áldozataival: "Jogotok van a nemhivésre!"

Hitetlenné nevelődött egy teljes nemzedék, de mire jutottunk? Csakugyan a legnagyobb baj az lett volna, hogy kettős, vagy hármas nevelés folyt: Iskola, szülő, nagyszülő eltérő ideológiát képviselt. Évtizedünk elején a világ emberiségének harmad része csődbe jutott. A magasságos Isten irgalmáért csak egy kevés, elvegyülő, senki által soha számba sem vett hívő imádkozott. Isten értük könyörült meg. Bennük nyilvánul meg az Isten áldása és könyörülete "ezerízig", miközben büntetése harmad- és negyedízig tart (2Móz 34:7).

Talán az isteni könyörületet, irgalmat katalizáló kicsiny maradék tudja legjobban, hogy nem azonos az élő hit és a vergődő, bizonytalan hitetlenség értéke. Gyakran álltak mellettem kételkedők, és megmondták nyíltan, hogy szerencsésnek tartanak, mert hiszek. "Bár én is tudnék hinni!" – Sóvárogtak. Harcoltak, küzdöttek Isten ellen, de belátták a végén, hogy nélküle soha nem boldogok. Csak az boldog, aki hisz.

Isten elém hozott egyszer egy fiatal diákot. Meg akart győzni engem. Előbb érvelt, majd sértegetni és gúnyolni kezdett. Aztán ahogy lassan oszladozott már körülöttünk a hallgatóság, fokozatosan halkult a szava. Végül szánalmas hangon kérlelt: Segítsek hinni. Az az érzésem támadt, hogy imádkozzunk együtt. Szerényen ellentmondott, hogy ő még soha nem tette, nem is tud, és egyébként sem hisz. – Mondtam neki, ezt foglalja szavakba: "Uram, én még nem hiszek". – Elfogadta a tanácsot, és imádkozni kezdett:

– Uram, én még nem hiszek. – Megállt, hallgatott egy kis ideig. Aztán diadalmasörömmel kiáltott föl: Hiszek már! Istenem, hiszen hiszek!

– Azóta is hisz és boldog.

◆

Minden hitetlen embert szánok. Szerencsétlen, boldogtalan, egyensúlyt vesztett emberek. A hit nélkül élő pap azonban valamennyi között a legszánalmasabb figura.

A hitet próbáló gondok, bajok között fordítsuk tekintetünket Jézus Krisztusra, kimeríthetetlen erőforrásunkra. A Jó Pásztor nem hagyja cserben övéit. Rá tekintő hitünk által szolgálatunk soha nem válik kínos kötelességgé vagy elviselhetetlen teherré. Mindennapi jelenléte feloldja az esetleges magányosság kínzó érzetét, öröm a követése.

Törekedjünk arra, hogy tisztségünk, különleges megbízatásunk alatt mások terhét könnyítsük, senki ne tegye le a munkát elkeseredésében. Váljunk jól működő missziós csapattá. Ne teremtsünk udvartartást sem hízelgőkből, sem kiszolgáltatottakból. Rendkívüli pozíciónkat viszont tekintsük átmeneti jellegűnek, bármely napon készen a befejezésre és a számadásra. Semmiképpen sem érdekeink és álmaink teljesülését kikényszerítő, éppen alkalmas, egyetlen lehetőségnek.

/Impulsor/

Nemeshegyi Zoltán

"Beteg voltam, és meglátogattatok"

Máté 25:36

Bevezetés. Kinek fontosabb a látogatás: a látogatónak, vagy a meglátogatottnak? – Gondolkodás nélkül talán azt válaszoljuk, hogy természetesen a meglátogatottnak. Átgondolva azonban és az Ige mérlegén is megmérve azt kell mondanunk: hogy mindkettőnek fontos, mindkettőnek hasznos.

I. Először szóljunk általában a látogatásról

A közösség nem pótolja a személyes vagy családlátogatást. Társaslények vagyunk.

"Nem jó az embernek egyedül" – ez nemcsak azt jelenti, hogy házastársra van szüksége az embernek, hanem azt is, hogy barátra is.

A hívő embernek hívő barátokra van szüksége, kivéve ha missziós célból barátkozik. A hívő emberek barátságának csak egyik színtere a gyülekezet, egy másik a család. Éppen közösségi mivoltunkból, az alkalmazkodásból adódik, hogy az ember igazán otthon önmaga. (Lakva ismerni meg az embert.)

a/ Többek közt ezért tartunk családlátogatást, pedagógusok és lelkipásztorok. De valljuk be, a hivatásszerű látogatás sokszor hátrányban van a baráti látogatással szemben. (Előre bejelentés, készülődés egy kicsit mesterkéltté teheti.)

– Az elidegenedés világában egyre ritkább a testvéri – baráti látogatás. Látszólag semmi haszna, mert nem mérhető anyagiakban.-

– Valójában azonban semmivel össze nem hasonlítható értéke van a testvéri látogatásnak.

– Erre is vonatkozik az, hogy "aki boldogít mást, boldog csak az elehet" (Aki másokat felüdít, maga is üdül, Péld 11:25). Aki jól akarja érezni magát valahol, az lehet, hogy csalódni fog. Aki örömet akar szerezni a látogatás által, annak sikerülni fog.

II. Mit vigyünk magunkkal ajándékba?

a/ Magunkat! Ne csak testben, lélekben is legyünk ott, ahová megyünk. Próbáljunk arra az időre minden más programot elfelejteni. Többet ér egy rövid látogatás összpontosítva, mint egy hosszú "szétszórtan".

b/ Figyelmünket. Tudjuk meghallgatni a meglátogatottat. Vannak, akik azzal mentik magukat – amiért nem látogatnak – hogy nincs szókincsük, nem tudnak hosszan beszélni. Valójában azonban inkább hallgatni kell megtanulni annak aki látogatni megy. Ne arra gondoljunk elsősorban, hogy mit mondjunk, hanem, hogy mit kérdezzünk. Van akitől elég annyit kérdezni: "Hogy vagy?" és beszél, csak hallgatni kell. Persze ez sem könnyű! Sokszor nehezebb egy félórát hallgatni mint egy félórát beszélni.

c/ Empátiánkat – beleérző-képességünket. Ebben segít nekünk egy székely sírfelirat: "Itt nyugszom én, olvasod te, olvasnám én, nyugodnál te! – Egy idő után megértjük, hogy testvérünk, barátunk körülményei (szomszédai, barátai) nehezebbek. Ne akarjunk túl licitálni!

Kell a beleérzés képessége, mert enélkül nincs igazi barátság. Ahhoz, hogy használható segítséget, tanácsot adhassunk, bele kell helyezkednünk a beszélgetőpartner helyébe, az ő szemszögéből is látni.

– A cél soha nem lehet az, hogy úgy lássa a dolgokat, ahogyan én, hanem: ahogy az Úr. Mi oldalnézetből nézzük a dolgokat, egymást. Ő pedig felülről. Ha igyekszünk más szemével is látni, ez előgyakorlat ahhoz, hogy megpróbáljunk Isten szemével látni másokat, magunkat, körülményeinket. (Ez fordítva is igaz.)

d/ Vigyük Isten Igéjét! Ennek nemcsak az az egy módja van, hogy a látogatás bizonyos pontján azt mondjuk: "No, most vegyük elő a Bibliát..." Vagy: "mielőtt elmennénk, olvassunk a Bibliából is." Vihetünk magunkkal igeverset sajátkezűleg leírva. Beszélgetés közben felidézhetjük, akár fejből, azt az igeverset, ami a közelmúltban sokat mondott, vagy nemrégen volt kijelölt ige.

e/ Vigyünk csekély ajándékot! Nem a pénzértéke a fontos, hanem hogy benne legyen szeretetünk. Ma egyre ritkább a sajátkezűleg készített ajándék. Mert egyszerűbb megvenni valamit az áruházi kínálatból, mint kigondolni és megcsinálni valamit.

– Mi legyen az, aminek a legjobban örül a meglátogatott? Bizonyára nem mindig könnyű kitalálni. Az első látogatáskor a legnehezebb. Azonban minél többször fordulunk meg valakinél, annál többet ismerhetünk meg abból, mi az, amit legjobban szeret, amivel örömöt lehet szerezni számára.

III. Mit mondjunk és mit ne a betegnek?

– Itt is előnyben van az, aki nem a betegágyon találkozik először a meglátogatottal, hanem ismerte korábban is érdeklődési körét, szokásait, stb.

Nagyon terhessé válhat a beteglátogatás, ha csak a betegségről beszélünk a beteggel. Gondoljuk el, milyen érzés lehet annak, akinek napjában több látogatója van, s naponta többször elmondja fájdalmait, a betegsége történetét és hallja a bölcs és kevésbé bölcs tanácsokat.

Nagyon előnytelen pozícióba szorítjuk, ha látogatásunk egész ideje alatt arról beszélünk, ami elválasztja az egészséges emberektől. Még irigységet és gyűlöletet is kelthetünk akaratlanul is. Megnehezíthetjük a betegség hordozását.

Nem jó módszer az sem, ha saját, vagy ismerőseink körében történt még súlyosabb esetekről beszélünk. (Fültanúja voltam, amikor súlyos beteg előtt a közelmúlt tragikus baleseteit és különböző temetéseket meséltek el.)

A beteg leckéztetése is bölcstelen. Jób barátai látogatásuk alkalmával azt feszegették, milyen bűnök vezethettek oda, hogy az igazságos Isten ilyen szörnyű betegséggel sújtja Jóbot. Balgatag vigasztalók voltak.

Ne a betegséggel bekövetkezett hátrányt állapítsuk meg, hanem segítsünk annak leküzdésében. "Börtönben voltam, és eljöttetek hozzám". A beteg sokszor önmaga börtönében van. Próbáljuk meg kiszabadítani. Hogy erre milyen szükség van lássuk Reményik Sándor verséből:

Önmagamba falazva

Mi ez? Hol vagyok én?
Hogy kerültem ide
Megint? Falak, falak.
Égigérő falak
Vesznek körül,
Elrendelés szerint.

Kéz nem nyúl rajtuk át,
Hang nem hall rajtuk át.
Egy csillag sem üzen.
Tán vétkeimből nőttek e falak? –
Közöttük vakon vergődöm,
Némán és süketen.

Tűrnék, Uram, tudod.
Békességgel más, nagy fájdalmakat –
Csak ezeket elvennéd,
Csak ezeket elvennéd!
E vastagodó kripta-falakat.

Adnál erőt elveszíteni magam –
Vagy szabadulni: erőt a karomba.
Voltam szabad,
Most újra rab –
Élhetek-e tovább
Így befalazva önmagamba?

Voltam szabad –
Az egészség mámorát kortyolgattam,
Szürcsölgettem a munka gyönyörét,
A szeretet ős-ózonát.

S falak, falak...
Valakinek, aki szeret,
Aki tiszta, aki szabad
És aki lát:
Add kezébe a jerikói trombitát.

A szabadítás egyik módja: munkaterápia

A beteg is hasznosan lekötheti magát. Kevés az, ha azt mondjuk, ne gondoljon a betegségére. Adjunk neki jó olvasnivalót! Ha kezével tud úgy dolgozni, hogy nem nagyon fárasztó (ha van hozzá adottsága), kérjük meg egy kézimunkára, rajzra, stb.

Ne csak kapjon, tudjon adni is. Segítsük ebben. Szüksége van arra az élményre, hogy betegségével együtt sem teher, tud még hasznos dolgot tenni. Egy lelkipásztor tolókocsis betegnek rendszeresen adott gépelni valót. Olyan anyagot, ami tartalmában őt is építette, s munkája eredményét mások is élvezhették.

A megszentelt fantázia végtelen sorát tudja produkálni az olyan feladatoknak, amit csökkent képességgel és egyre csökkenő erővel is lehet végezni. (Lásd Jonit és barátait!) Megtanult szájjal rajzolni, könyve jelent meg, hanglemezét adták ki.

A beteglátogatás levéllel: régen ismert, hatékony módszer.

Lehetnek "beteglátogató" modern eszközök: magnó, telefon alkalmazása.

Befejezés. Mi sokszor arról az oldalról közelítjük meg a beteglátogatás témáját, hogy mi lenne velük, a beteggel, ha nem szentelnénk figyelmet nekik.

Az utolsó ítéletről szóló tanításban arra kell rádöbbennünk: mi lenne velünk, ha nem törődnénk a rászorulókkal!

C.H.Spurgeon

Pál könyvei

"Az útiköpenyem, amelyet otthagytam Troásban Kárpusznál, jöttödben hozd el és a könyvtekercseket is, főként a pergameneket (hártyákat)" (2Tim 4:13).

Gondolkozzunk csak el egy kicsit ezekről a könyvekről, bár nem tudjuk mi volt bennük, sem a hártyákon. Néhány könyvét, talán az útiköpenyébe csavarva hátrahagyta Pál, most ezek elhozatalára kéri meg Timóteust.

Még egy apostolnak is kell olvasnia. Néhány ultrakálvinista testvérünk serint az a lelkipásztor, aki könyveket olvas a prédikációkra készülve, a prédikátorok legmegvetendőbb osztályába tartozik. Az viszont, aki a szószéken teremve, helyben szüli sületlenségei sokadalmát, az már valaki. Akinek nem kell készülnie – legalábbis aki azt mondja – aki sosem merít a régiek bölcsességéből – ó, igen, az már prédikátor a javából!

Hogy rájuk szégyenít az apostol! Ihletett ő, mégis könyvet kér! Már több mint harminc éve prédikál, mégis a könyveire vár! Látta az Urat, de könyvekért ír. Többet átélt, mint sokan mások, mégis könyveket olvasna! Az apostol példájával így tanácsolja Timóteust, és ezt mondja minden prédikátornak: "Olvass sokat!"

Aki nem szeret olvasni, azt nem fogják olvasni. Aki sosem idéz másokat, azt magát sem idézik majd. Aki más gondolataiban nem talál értéket, az önmagáéba is hiába keresne. Testvéreim, ez áll nem csupán a lelkipásztorokra, hanem népünkre is. Az olvasás szükséges. Beszélj ellene a ponyva irodalomnak amennyit csak jólesik, de tanulmányozz mély teológiai írásokat, különösen is a puritánok műveit és Biblia-magyarázatát. A szabad idő eltöltésének legkiválóbb módja az olvasás és az imádkozás. Sok tanulságot szűrhetsz ki olvasmányaidból, melyeknek Urad és Mestered szolgálatában hasznát veheted. Pál kéri: "Hozd el a könyveket!" – és a mi csatlakozunk hozzá.

Másodszorra, hasznos meglátnunk, hogy az apostol nem szégyellte elárulni, hogy az olvasók táborába tartozik. Lelki fiának, Timóteusnak még ír is erről. Vannak idősebb prédikátorok, akik nem árulnák el titkaikat az ifjabbaknak. A fennköltség búráját teremtik maguk köré; prédikációik eredetét a titokzatosság leplével melengetik. Pedig semmi sincs messzibb az igazságtól. Pál hiányolja a könyveket, és erről Timóteus is tudhat – hadd árulja csak a Tichikosznak, vagy akár Titusznak is – őt ez egyáltalán nem zavarja.

Pált szorgalmasnak ismerjük így meg. Börtönben van, ahol nem fog prédikálni. Vajon, mit csinál ott? Mivel a prédikálásra itt nincs lehetőség, hát olvasni fog. Így voltak azok a régi halászok is csónakjaikkal. Mit csináltak, amikor nem a csónakban látjuk őket? Hálóikat javítgatják. Úgy, ha gondviselés betegágyon talál, ahonnét nem tudsz másokat tanítani, ha a nyílvános szolgálat lehetőségétől megfosztattál, szedd rendbe a hálókat, olvassál! Ne légy tétlen soha, tanuld el az apostol szorgalmát, aki olvasással készül a jövőre!

Azt is írja, hogy "főként a pergameneket". A könyvek latin és görög nyelvű művek lehettek, a pergamenek viszont a Szentírást tartalmazó hártyák voltak. Ha nem az Ószövetség könyvei, melyeket az apostol megvásárolt, akkor talán saját írásai voltak ezek, melyek később az újszövetségbe kerültek, mint az Efézusbeliekhez, a Filippibeliekhez vagy a Kolosébeliekhez írt levelek. A mi olvasmányaink között is a "pergameneken", azaz a Biblián kell hogy legyen a hangsúly.

Nem értesz egyet ezzel a tanáccsal? Fontos lenne megfogadnunk pedig, hiszen a Bibliát olvasók száma – úgy érzem – napról napra csökken. Olvassák az egyházak hitvallását, néhány jó prédikáció nyomtatásban is közkedvelt, de a Könyv, ez a drága Könyv, mely az isteni kinyilatkoztatás forrása – szinte ismeretlen. Miért is ragadnánk le a gyarlóság pocsolyáinál, mikor az Isten trónjától eredő kristálytiszta folyamot is választhatjuk?! Olvasd a könyveket, de mindennél többet a pergameneket. Légy az irodalom ismerője, de a hibátlan Könyvtől, a mi Urunk Jézus Krisztusunk kinyilatkoztatásától ne tágíts!

(Ford: Novák József)

Dr. Barth Károly

ISTEN IGÉJÉNEK SZABADSÁGA

2Kor 2:14-17

Nem, nem csinálhattok árucikket az Isten Igéjéből. Az átdolgozott fordítás így adja vissza a görög szöveget: "akik meghamisítják az Isten igéjét". Pál apostol saját kifejezésében azonban van valami, ami sokkal finomabb, kevésbé sértő és jóval több tiszteletre méltó. Mintha ezt mondaná: Nem tehetitek azt az Isten Igéjével is, amit általánosan szoktatok tenni az életben, még a mi testi és szellemi életünkben is. Nem csinálhattok árucikket az Isten Igéjéből, – nem bánhattok vele úgy, mint ahogy bánik a kereskedő a portékájával meg a vevőivel. (Fordító jegyzete: Czeglédy Sándor így fordítja a fenti kifejezést: "akik az Isten Igéjéből üzletet csinálnak".) Mikor a kereskedő kirakja árucikkeit, úgy állítja ki azokat, hogy azokon semmi hiba ne lássék, sőt annyira csábítóak legyenek, amennyire csak lehetséges. Rendes vevőinek házhoz szállítja portékáját és úgy veszi rá őket, hogy megvásárolják azt. Ebben nincsen semmi tisztességtelen dolog; ilyen a jó üzletember. Ha arra akarjuk rábeszélni az embereket, hogy tőlünk vegyék a szükséges árucikkeket, akkor így kell eljárnunk, hogy erre rávegyük őket.

Nagyon természetes például az az óhajtásunk, hogy az emberek elfogadják jellemünket, elismerjenek bennünket és örömüket találják bennünk, úgy, amilyenek vagyunk. Hogy ezt a célt elérjük: állandóan és ugyancsak aggodalmaskodva fényesítgetünk és kisimogatunk bizonyos végzetes foltokat és ráncokat önmagunkon, nehogy árucikkünknek e fogyatkozásai túlságosan kirívóak és szembetűnők legyenek. És bár nem mindig tudatosan: mégis szünet nélkül foglalatoskodunk abban, hogy egy kicsit hirdessük magunkat. Azért tesszük, hogy egyéniségünk számára megnyerjük vevőink jóindulatát. És gyermekes öröm és boldogság tölt el bennünket, valahányszor találunk valakit, aki meg akarja venni azt, amik történetesen mi vagyunk.

Hasonló úton járunk akkor is, amikor meg másokat arra próbálunk rábeszélni, hogy fogadják el a mi nézőpontunkat. Mindig jóleső érzés azt tudnunk, hogy mások is osztják felfogásunkat. Mindig megelégedéssel töltenek el, sőt néha döntő fontosságúak is életünknek olyan pillanatai, amelyekben sikerül az embereket meggyőzni a mi meggyőződésünk értékes voltáról, annyira, hogy aztán ők is magukévá tegyék a mi véleményünket. De hogy ezt a célt elérjük: értenünk kell ahhoz, hogyan öltöztessük felfogásunkat vonzó és meggyőző formába. Mert ha nem teszünk így: nem is fog tőlünk vásárolni senki. És még ezen felül, azt is meg kell tanulnunk, hogyan bánjunk az emberekkel, hogy örömest nyúljanak az után, amit mi kínálunk nekik. Senki sem fog olyan embertől vásárolni, aki nem érti a módját annak, hogyan legyen legalább egy kicsit is üzletszerű. Ha az ember forgalmat akar csinálni árucikkeivel, kell, hogy félig elárusítóügynök legyen, félig meg boltos. Ha nem megy utána közönségének: portékája mindig ott marad polcain – és egyedül remetéskedhetik a meggyőződéseivel, bármilyen jók és értékesek is azok.

Ugyanezen az úton jár a világ akkor is, amikor magasztos eszményeket kell megvalósítania. Eszményeknek hívják, – igaz, hogy meglehetősen határozatlanul –, azokat a "magasabb érdekeket", mik az élet közönségesebb és alacsonyabb színvonalán felülemelkednek. Úgy múlják felül az élet közönséges érdekeit, mint ahogy a templomtornyok kimagaslanak az alattuk elterülő falu háztetői közül. Jó okai vannak annak, hogy az eszmények ugyancsak keresett árucikkek. A magasabb eszmények utáni kereslet különösen élénkké vált napjainkban, amikor keservesen kellett ráeszmélnünk, hogy milyen mélyre süllyedtünk a földi és állati dolgok sáros fertőjében. Mohón kutatnak új eszmények után a nevelés, a politika, sőt még a vallás terén is. Boldog az az ember, aki csak részben is ki tudja elégíteni e keresletet! De vigyázzon, hogy azt, amije van, vonzó és élvezhető módon tálalja fel! Az életnek úgynevezett magasabb dolgait olyan módon kell bemutatnia, hogy ezek se túlságosan rendkívülieknek ne lássanak, sem pedig olyanoknak, amit a sokaság nem érhet el. Tényleg, sokkal előnyösebb, ha úgy tálaljuk fel őket, mint önfenntartási ösztönünknek egyszerű gyümölcseit, mint olyan érett gyümölcsöket, miket meglékelhetünk. A keresztyénségnek olyan formát kell adni, hogy mindenki azt mondja rá: "Ó, igen, ez éppen az, aminek én mindig gondoltam, éreztem és kívántam a szívemben." A politikai eszményeken is úgy kell túladni, hogy az emberek örvendetesen elálmélkodjanak, amikor annak a megtapasztalására vezetik rá őket, hogy az ő saját legfőbb érdekeik történetesen teljes mértékben összeesnek a legmagasabb fokú igazságossággal.

Legtöbb nagy szónokunk, prédikátorunk és írónk sikerének a nagy, csöndes titka ebben áll, hogy kitűnő elárusító ügynökök. Értenek ahhoz, hogyan kell vevőik számára tálalni és bennük a vásárlási kedvet felkelteni. Megtanulták az alkudozás művészetét és azt is, hogy mi módon viselkedjenek, mikor velük alkusznak. Mert e világnak sok nagy ügyére nézve, és az úgynevezett szellemi és vallásos mozgalmak legtöbbjére nézve is, nem valami különösen fontos az, hogy önmagukban véve jók, vagy újak, vagy hasznosak legyenek; a legszükségesebbek a mozgalom számára az éleseszű előmozdítók és az ügyes elárusító ügynökök, akik behízelgő módon tudják eladni azokat a közönségnek. Ez az általánosan elfogadott módja annak, hogyan kell a dolgokat csinálni.

Ha Pál ezekről a dolgokról említést tesz alapigénkben, nem azért teszi, hogy ítéletet gyakoroljon a kereskedésnek és az üzletvilágnak ilyen elvei és gyakorlata fölött. Ő csak azt mondja, hogy az Isten Igéjét nem lehet ilyen módon kezelni. Azt mondja, hogy sok olyan van, többé vagy kevésbé jó és kívánatos, ami felett lehet, sőt talán kell is gondosan alkudoznunk, ahol kénytelenek vagyunk engedményeket tenni, kevesebbel beérni. De ha ezektől eltekintünk, van valami olyan is, ahol az alkudozás fel sem merülhet. Az Isten Igéje nem eladó, – nincs hát szüksége éleseszű ügynökökre. Az Isten Igéje nem keres vevőket; ennélfogva nem is enged meg semmi alkudozást vagy leárazást; ennélfogva nincsen szüksége közvetítőre sem. Az Isten Igéje nem versenyez más árucikkekkel, amiket az élet kiráusítási asztalain kínálnak fel az emberek-

nek. Nem töri magát az után, hogy bármi áron is elkeljen. Csak az a kívánsága, hogy az ő eredeti, saját-maga legyen, anélkül, hogy változtatások vagy módosítások elszenvedésére kényszerítenék. A maga saját dicsőségében akar ragyogni, hogy azoknak legyen kapós, akik nem akarják megvásárolni, de akik elfogadják, mint kegyelmet, mint kegyelmi ajándékot, úgy amint van. Addig pedig, megengedheti magának, hogy ott heverjen a polcon és várjon, – mintha valami rossz portéka volna. Addig még azt sem kérdezi, hogy vajon hálás közönség értékeli-e vagy sem. Addig, ráhagyja az emberekre, hogy teljes szabadságuk legyen arra, hogy visszautasítsák, vagy hogy egészen figyelmen kívül hagyják. Teszi pedig ezt a saját maga szabadsága érdekében.

Igen, az Isten Igéje várakozik, és pedig szenvedélyes türelmetlenséggel várakozik azokra az emberekre, akik figyelmüket reá fordítják. Mert emberekhez intézett Ige az, emberekhez, akik máris Istenhez tartoznak, de akik elvesztek az ő egész világukkal egyetemben, amíg meg nem hallják, hogy micsoda mondanivalója van Istenüknek az ő számukra – amíg az Isten Igéje reájuk nem száll és erőt nem vesz rajtuk. De az Isten Igéje csak úgy hajlandó erőt venni rajtuk, ha ezt úgy teheti, hogy ő maga is megőrizze a maga függetlenségét és azok is a maguk szabadságát. Odáig azonban sohasem fog leereszkedni, hogy ellenállásukon úgy vegyen erőt, ahogy a kiárusítások asztalainál szokták: alkudozásokkal. Az "előmozdítók" (eredetiben: promoters) sikerei szemfényvesztő győzelmek; tele templomaiknak és hallgatóságuk lélegzetvisszafojtásának nincsen semmi közössége az Isten Igéjével. Igen bizony, az Isten Igéjének egészen külön üzenete van minden egyén számára; személy szerint, közvetlenül szól az emberekhez. De amikor valaki nem a maga saját szabad választásából tartja oda a fülét a hallására: nem is fogja meghallani az Isten Igéjét egyáltalán. Az Isten Igéje sokkal inkább akar néma maradni, mintsem hogy valaki végeredményben a saját maga visszhangját hallja benne és aztán abban a képtelen csalódásban éljen, hogy hallotta, amint Isten beszélt hozzá. Igen, az Isten Igéje kitartóan és megátalkodottan köti magát ahhoz, hogy a maga mondanivalóját hallassa velünk minden körülményünk között és mindenféle állapotunkban; sőt, ugyancsak igyekszik kinyilatkoztatni a maga szavát, hozzászólva létünknek minden problémájához és feladatához. Nem lehetünk meg nála nélkül; mert belát mindennek a legmélyére és döntő utasítást hoz magával. Egyáltalán nem áll ellentétben a természettel, s az életről alkotott bizonyos tudással, mert ő maga ez a bizonyos tudás. Megsemmisít minden ellentmondást és új távlatokat nyit pontosan ott, ahol mi keservesen siránkoztunk, hogy a látomások elvétettek tőlünk. De méltatlannak tartja, hogy beszéljen ott, ahol olcsó, rövid életű semmiségként helyezik más véleményekkel és nézőpontokkal egy sorba. Ez legalább Pál ajkain, az Isten Igéjének a jelentősége és kiválósága. Így érti ő azt, hogy "őszintén, mintegy Istenből, és Isten előtt" szólja Isten Igéjét "a Krisztusban". Vagy így, vagy egyáltalán sehogy.

Mert az Isten Igéje, az evangélium, az örökkévalóságnak az emlékeztetője az emberben. Nem olyan valamire emlékeztet bennünket, ami ismeretlen reánk nézve, hanem olyanra, amit ismerünk, de elfelejtettünk és újra kell felfedeznünk és ismét megtanulnunk. Beszél hozzánk, amint itt vagyunk – csakhogy azt mondja el, hogy hogyan jöttünk ide és hogy hová kell innen mennünk. Az életről beszél, igen; de az életben az igazi életről beszél. Mindennapos tapasztalásainkról beszél és azokról a dolgokról és körülményekről, amik hétköznapi életünkben jönnek velünk szembe, igen; de ezeknek az eredetéről és a végéről beszél. A világról beszél, egy olyan világról, amit elveszítettünk, de újra meg fogunk találni. Hozzátok intézi beszédét; tihozzátok, pontosan ezekhez az emberekhez, akik itt ültök, és úgy, amint vagytok. Rólad van szó, testvér, és tehozzád beszél Ő. És mégis, végre is nem ez az ember, hanem az új ember, a benned levő másik ember az, aki születését, életét és létét neki köszönheti.

Látod, az örökkévalóság nem idő és az idő nem örökkévalóság. Az idő: a megüresített, megszegényített, kifosztott örökkévalóság; és az örökkévalóság: a teljességre jutott idő. A mi létünknek a legbensőbb titka és értelme abban áll, hogy mi az időben és az örökkévalóságban élünk. De létünknek e két tényezője nem egyenlő erejű. Sőt, azt mondhatnám, hogy az örökkévalóság mozgásban van, nézd csak: az idő felé. Az örökkévalóság az az igazi haza, amely hív minket; az a mi eredetünk, amelytől nem szakíthatjuk el magunkat; az a mi igazi természetünk, amely szenvedélyes állhatatossággal tör elő. Az idő csak útszéli állomás a mi nagy utazásunkban, amit ismét el kell hagynunk; olyan öltözet az, amit félreteszünk majd, mikor egy idényt kiszolgált; olyan az, mint az árnyék a falon, mely valami fényforrástól vette létét, hogy aztán ismét elmúljék. Nagy előnye van az örökkévalóságnak az idő felett, és ez az, hogy biztosabb igénye van reánk és nagyobb hatalma van fölöttünk; ez adja meg az idő fölötti túlsúlyát. Az örökkévalóság olyan, mint a napkelte; hajnalhasadás az, míg az idő a maga futását folytatja és végzi. Az örökkévalóság fölül van; az idő alul. Következésképpen, az örökkévalóságból állandóan fény hull az időre; de az időnek nincsen saját világossága, hogy azt vetítené az örökkévalóságra. Ennélfogva, az örökkévalóságból valami szüntelenül jelen van a mi valamennyi időbeli gondolatunkban, érzéseinkben, törekvéseinkben; de mi sohasem leszünk arra képesek, hogy örökkévalóságbeli értékeket hozzáalkalmazzunk a mi időbeli fogalmainkhoz és mértékeinkhez, vagy éppen alájuk rendeljük azokat ezeknek. Következésképpen, az ember soha sincs teljesen Isten nélkül; de nagyon gyakran és ugyancsak messzeterjedőleg van az Isten az ember nélkül. "Hogy a halandót elnyelje az élet", azt mondja Pál; egy másik helyen azonban ezt mondja: "Test és vér nem örökölhetik Isten országát", ami két különböző dolgot jelent.

Jól vigyázzatok: az Isten Igéje, az evangélium, az örökkévalóság szószólója. Ezért mondja ezt Jézus Krisztusról: "Mikor eljött az időnek teljessége: Isten elküldötte az Ő Fiát". Az idő ekképpen vált, és válik teljessé: Isten küldi az Ő Fiát. Isten nem akar többé ember nélkül lenni. Isten minden embert meg akar szabadítani. Az örökkévalóság belerohan az időbe, mint ahogy a hegyi patak belezúdul a maga üres ágyába a zápor után. A mennyek országa lezúdul a földre, mint ahogy egy hadsereg zúdul rá az ellenséges területre. "Azért jöttem, hogy tüzet vessek a földre, és mennyire szeretném, ha már meggyulladott volna!" A Te neved szenteltessék meg, – az időben, amikor még nem szent. A Te országod jöjjön el, – az időben, amikor még nem volt megalapítva. A Te akaratod legyen meg, – az időben, amikor még nem volt meg. Ebben a "Tied, Tied, Tied"-ben, szembeállítva mindazzal, ami még nem a "Tied", ott él, ott mozog és ott nyilatkozik meg a maga egész valóságában az Isten Igéje, az Evangélium, Jézus Krisztus. Igen, ez az a hely, ahol Jézus Krisztus áll. Istennek az érdekei azok, amikkel Ő törődik és amikre minket emlékeztet. Hogy minket emlékeztetni lehet ezekre, az a mi üdvösségünk és váltságunk. Istennek felénk forduló szeretete egyszersmind a vég felé irányul. De csak

úgy lehet rajtunk segíteni, ahogy mi segítjük Istent. Ím itt van az Isten által rendelt vég; mikor az Ő szenvedélyes üzenete találkozik velünk, arra ösztökél bennünket, hogy mi is vegyünk részt annak beteljesülésében és legyünk öntudatosan élők a Krisztussal való feltámadásban. Minket vezet el ahhoz a ponthoz, ahol idő és örökkévalóság találkozik. Minket kérdez meg afelől, hogy elismerjük-e az örökkévalóság előnyét és túlsúlyát az idő felett. Minket kínál meg ezzel a betekintéssel, hogy minden rothadás és halál mögött nagyobb advent és hatalmasabb élet van. Nekünk nyújtja a győzelem és tökéletesedés kilátását, ami felé egész létünk irányul.

Azt mondjátok, hogy erőtlenek és dadogók ezek a szavak a legnagyobb dolgokhoz? Igaz, de bizonyára nem mulasztjuk el annak megértését, hogy Isten Igéjének egészen szabadon kell mennie a maga útján. Látjátok, megvan annak a maga forrása is, a maga saját útja is. A maga saját életét éli, a maga saját külön jelentőségével, mind a világban, mind a mi életünkben. Teremt és rombol, felemel és letaszít, a maga saját hatalmánál fogva és a maga saját rendjében. Nem tűr sem hozzáadást, sem kivonást. Az új embernek pedig, aki itt születőfélben van, szintén egészen új módon kell gondolkoznia, beszélnie és cselekednie. Teljesen el van szakítva az ó-emberétől és annak egész fajtájától. Közöttük áll Krisztus keresztje, mint valami meg nem semmisíthető sem meg nem kisebbíthető korlát. Az új ember él, míg a régi, az ó, meghalt. Az Isten Igéje lehet olyan kicsiny és olyan jelentéktelen, mint a mustármag, mégis megtartja a maga sajátosságát mindennel szemben. Lehet, hogy jó oka van annak, hogy mi oly keveset, oly szánalmasan keveset tudunk erről az új emberről, erről a bennünk élő örökkévalóságbeli emberről; de amit tudunk róla, az pontosan ez, hogy neki saját külön természete van és hogy nem hagyja a magáét, hanem megáll a maga jogaiban. Közte és a bennünk lévő óember között nem lehetnek megalkuvások, alkalmazkodások vagy egyezkedések. "Ha valaki a Krisztusban van, új teremtmény az." Nincsenek visszavezető hidak ettől az új embertől az óhoz és nincsenek hidak az élettől a halálhoz. Az idő örökkévalósággá lesz; de soha, soha nem lehet az örökkévalóság idővé. A föld olyanná lesz mint a menny; de soha, soha az időknek a végéig sem lehet a menny olyanná, mint a föld.

Az Isten Lelke mindent megtehet. Életre hozhatja a halottat; a kövekből is támaszthat gyermekeket Ábrahámnak. De van egy dolog, amit még az Istennek a Lelke sem tehet meg: nem lehet hűtlen Önmagához; nem változtathatja át magát pusztán embernek a lelkévé, embernek a gondolatává, embernek az érzelmeivé. Megmarad örökre szabadnak, és minket is szabadoknak hagy, amíg végre e mi újonnan megtalált, újonnan adományozott szabadságunkban meg nem tudjuk ragadni Őt, Aki arra megy, amerre akar. Az az Isten Igéje, amely el tudná veszíteni a maga szabadságát, – az az Isten Igéje, amiből az ember árucikket csinálhatna: megszűnne Isten Igéje lenni. Azt kívánja Ő, hogy őszintén, Istenből és Isten előtt szólják és hallják. Inkább sehogy sem, mint ennél alábbvaló módon.

Most már talán megértjük a többit is még, amit Pál mond igénkben önmagáról, mint olyanról, aki maga is hallotta és másoknak is hirdetni kívánja az Isten Igéjét. Hatalmas kezével Isten a maga foglyává tette őt és láncokban vezeti országról-országra, városról-városra az Ő nevének dicsőségére, amint a régi idők királyai és hadvezérei tettek azokkal, akiket meghódítottak. Semmi, egyáltalán semmi sem maradt meg Pál számára azokból a dolgokból, amikkel emberek szoktak dicsekedni. Az Isten Igéjének hirdetése nem tartozik azok közé az emberi vállalkozások közé, amikben az ember tülekedésre, önelőléptetésre ragadtathatja magát; itt bizony az önnagyobbításnak nincsen helye. Az Isten Igéje önmagát lépteti elő. Annak hirdetése Istennek magának a cselekedete. Az ember csak szolgáltatja, átengedi magát; ő a fül, a szív, a fej, a száj, a kéz és a láb. Pál méltán hálás, hogy így átengedheti magát. Mert ez a maga-kiszolgáltatása tette őt szabaddá; ez lett az ő szabadságává. Amikor Isten a maga foglyává tette őt: minden más börtönkapu szélesre kitárult, magától kinyílt. Az Isten érdekeiről való gondoskodása megszabadítja őt minden más gondoskodástól. Amint az emberi becsvágy elenyészik: eltűnt az emberi aggodalom és félénkség, az emberi szenvedély és ingerlékenység is: ezek mind fölöslegesekké váltak. Szabadosság, a magáé és a másoké, sors és szerencse, még mindig szerepet játszanak az életében. De most már csak mellesleg játszanak. Életének igazi irányítását még csak el sem érik, annál kevésbé befolyásolhatják, sem el nem dönthetik. Egy végső maradék őbenne mindig szabad marad ezektől, feltartóztathatatlanul siet előre, a cél felé tör, minden időben és minden helyen.

Bizony az ilyen ember nem élhet hiába, még ha hiába prédikált is huszonhárom évig, mint Jeremiás tette. Hogyha többé nem elárusító-ügynök: nincsen is arra többé szüksége, hogy vevőközönsége vagy hallgatósága miatt aggodalmaskodjék., Ő terjeszti "az Isten ismeretének illatát". De nem is ő ám, aki kijelent, hanem Isten az, aki kinyilatkoztatja magát őáltala. Isten az, aki kinyilatkoztatja magát minden körülmények között. Az Ige helyet csinál magának, ha csakugyan az Isten Igéje; ha meghagyják neki a maga szabadságát; ha az ember tisztelettel és megilletődve enged szabad utat az Ige szabadságának. Ami Istentől született, erőt vesz a világon. Amit az emberek nem tudnak meghallani vagy meglátni: azt meg lehet velük szagoltatni. Tudatára ébrednek annak, amit nem tudnak megérteni. Isten ismerete, örökkévalóság az időben: valami olyan új, olyan különös, olyan páratlan és olyan kiváló dolog ez, hogy egyszerűen lehetetlenség, hogy figyelmen kívül maradhasson. Otthagyja a nyomát, akármit csinálnak is vele az emberek. Olyan légkör veszi körül ezeket az embereket, amit a többieknek be kell lélegezniük, olyan lelkület árad ki belőlük, amitől a többiek nem szabadulhatnak,; közfigyelmet parancsolnak maguk irányában és senki ki nem vonhatja magát hatásuk alól. Mennél nagyobb mértékben hallják és szólják az ilyen emberek az Igét "őszintén, mintegy Istenből és Isten előtt", annál kevésbé van szükségük arra törekedniük, hogy árucikket csináljanak belőle. Az Ige a maga szabadságában végzi a maga munkáját.

Igaz azonban, hogy ezeknek halál illata halálra, amazoknak élet illata életre." Ily halálosan komoly dolog az Ige szabadsága. Annak, aki őszinteségben hallgatja és szólja az Igét, keveset kell törődnie annak sikerével vagy hatásával. Minden gondja csak arra kell hogy irányuljon, hogy az Igét hirdessék. Az Ige szabadságát nem lehet elválasztani az emberek szabadságától. Nem minden kor érett arra, hogy örökkévalósággal váljék teljessé; nem minden, ami ó, elég ó ahhoz, hogy újra teremtessék; nem minden ember – és az egész emberiség talán sohasem – válik szabaddá a világ számára. A földiségnek valami maradéka mindig ottragad ránktapadva! Erre az emberben lévő földi maradékra nézve válik az Isten Igéje – és az aki azt hirdeti – "halál illatává, halálra". Nem-szabad fülek az örökkévalóság Igéjében csak a halál bölcsességét fogják hallani. Az örökkévalóság az ilyenekre nézve csak az időnek és az időbeli dolgoknak a végét jelenti; az élet

lerombolását, birtoklásunknak és gyönyöreinknek a behatárolását, – képtelenséget a mi jelenbeni létünk vonatkoztatásában. Az ilyenek számára Krisztus csak az a Krisztus, aki a kereszten azzal a kérdéssel ajkán halt meg, hogy miért hagyta el őt Isten. Az ilyen ember egyszer csak rádöbben arra, hogy ott áll Isten előtt, háttal a falhoz szorítva: érzi, hogy lélegzete már-már elhagyja, és nem tudván hová menekülni, elfordul Istentől, hogy megszökjék a lehetetlentől. Megszomorodva távozik, mert sok jószága van, aminek az elvesztését nem tudja elviselni. A békesség, amit az ő házának felkínáltak, visszatér arra, aki hozta azt. Számára minden parabolákban történik. Ítéletet eszik és iszik önmagának. Mert a melegségnek van ereje ahhoz, hogy megolvasszon, de ahhoz is hogy kiszárítson; a fényesség világíthat is, de vakságot is okozhat; a szél könnyebbülést hozhat a hőségtől, de szárnyain hordhatja a tél jeges zimankóját is.

Az Isten szabad Igéjének mindig van valami hatása, ahol szabad emberek hallgatják. De nem minden esetben ugyanaz a hatása, mert az embernek a szabadsága is szabadság. Isten csak ilyen kétoldalú szabadságban végzi a maga munkáját. "Kiválasztja akit akar, és megkeményíti akit akar." Az ítéletet nemcsak kihirdetik, hanem végre is hajtják az Isten dicsőségére. Nagyon is lehetséges azonban, hogy a másik hatás érvényesül az Isten dicsőségére. Az idő érett lehet az örökkévalóság számára; az ó világ készen lehet az új teremtésre; és az emberek szabadok lehetnek az ő igazi szabadságuk elvételére. Ekkor az Isten Igéje – és az aki azt hirdeti – "életnek illatává válik életre"; az örökkévalóság Igéje életnek üzenete lesz; vége új kezdetté válik; az aláesés felkeléssé változik; és ami lehetetlenségnek látszott, az élet egyedüli igaz lehetőségévé lesz. Akkor a Krisztus halála a maga jelentőségét és hatalmát feltámadásban nyeri el. Akkor az ember megáll Isten előtt – de nem fogja agyonmorzsolni a Szent; sem el nem fog futni az Igazságos elől; sőt örömteljes engedelmességben fog megindulni egészen új úton. Most már meg meri tenni azt az ugrást, a nagy ugrást! Megtalálja békességét. Megismeri az Isten országának a titkát. Örvendezz hát, te magános, sikertelen és hatástalan hordozója az Isten Igéjének; a te életednek is lehet ilyen hatása Isten dicsőségének öregbítésére, és talán te is életnek illata vagy életre bizonyos mértékben, – nagyobb mértékben, mint tudnál róla.

De a hatásoknak egyike sem szolgál Isten dicsőségére. Az embernek nem az a feladata, hogy kutassa, vajon ez vagy amaz a hatás származik-e tőle; hanem arra kell vigyáznia, hogy bármi származik is tőle, az az Isten dicsőségét szolgálja. Mert nem mi vagyunk az élet és halál urai. Talán kárhozat az, ami belőlünk származik ki, de jaj nekünk, ha az jut eszünkbe, hogy az ítélet székébe üljünk. Talán üdvösség sugárzik ki tőlünk, de jaj nekünk, ha mi akarnók feltálalni az üdvösséget. Az eredmény Isten kezében van. Övé a hatalom; és bizony az Övé az az akarat is, hogy minden halált életre alakítson át a Krisztus Jézusban. Övé a szeretet, mely még a poklok mélységeit is átkutatja. Nem a mi feladatunk, hogy iramot szabjunk az Istennek; nekünk csak követnünk kell Őt a mi tevékenységeinkkel. Az a mi feladatunk, hogy minden adott pillanatban hűek legyünk Isten Igéjének hallgatására és hirdetésére, mert azt hirdetni és hallgatni kell, amíg csak mindaz, ami időbeli, örökkévalósággá nem változik, és amíg Isten nem lesz minden mindenekben.

Vajon mi nagyon messze járunk az olyan embernek az életétől, amilyen Pál? Birtokunkban van-e az Isten Igéje? Avagy a keresztyén egyház oly sok időn keresztül és oly nagy mértékben csinált belőle árucikket, hogy mi már nem is hallgathatjuk és hirdethetjük ma, amikor pedig oly borzasztóan nagy szükségünk volna rá?! Igen bizony, jó lesz, ha nem sorakoztatjuk magunkat olyan nagyon gyorsan egy vonalba Pállal, mintha bizony egyszerű megújráztatással magunkra is alkalmazhatnók azt, amit ő mondott. De nagyon messzire nem állhatunk attól. Mert minket is az Isten Igéje hordozóinak hívnak. Titokban, mi is hordozzuk a mi isteni fogságunk láncait. "Nem tudom hitemet élővé tenni!" Igen, hiszek, édes Uram, légy segítségül az én hitetlenségemnek! Ezt akartad mondani, ugye? "Az én elmém nem elég erős, nem jár elég magasan és nem föllebbvaló a másokénál." Igen, legyen elég neked az én kegyelmem; mert az én erőm erőtelenségben válik tökéletessé. "A véges nem foghatja fel a Végtelent!" Igen, de kell, hogy ez a romlandó romolhatatlanságot öltsön magára és ez a halandó halhatatlanságot öltsön magára. "A mi elégséges voltunk Istentől van."

1933. "Pásztortüzek"
Az igehirdetést angolból fordította:
Tóth Sándor /U.S.A./

MEGKÉRDEZTÉK

Mire jogosult egy válófélben lévő, vagy elvált gyülekezeti tag?

Bár egy házasság megromlása esetén abszolút ártatlan félről nem beszélhetünk, a gyakorlatban azonban mégis megkülönböztethetünk egyfelől házasságrontó, másfelől ártatlan házasfelet.

A házasságrontót az egészséges gyülekezet kizárja a közösségből. Ez azt jelenti, hogy nem élhet tagsági jogaival, semmiféle szolgálatot nem végezhet egészen addig, amíg meg nem tér. Ha korábban fölavatott személy volt, az avatással járó feladatokat tagsága helyreállítása esetén sem végezheti többé.

Az ártatlan fél esetében sokszor a szánakozás vakká teszi a gyülekezetet, s ezért nem is gondol a nyilvános szolgálat bármiféle korlátozására. Szerintünk ez bölcstelen magatartás. A jórend és a gyülekezetnek a külvilág felé ható missziói hitele érdekében mindenképpen indokolt a meghatározott – általában egy évig tartó – teljes szolgálati korlátozás. Elvált ember még ha ártatlannak minősült is, és egyedül marad, nem végezhet avatottakat /lelkipásztorokat, presbitereket, diakónusokat/ megillető szolgálatokat. Nem adhatunk okot – a házasságromlás tragédiáját tetézve – az Isten népének, a Krisztus ügyének gyalázására.

Számadó

Ének-zene a gyülekezetben

Jobbágy István

A MAGYARORSZÁGI BAPTISTA GYÜLEKEZETI ÉS KÓRUSÉNEKLÉS MÚLTJA ÉS JELENE – II.

A kóruséneklés második korszaka (1913-1960)

A hazai baptista kóruséneklés első korszaka az Evangéliumi Karénekek kiadásával (1913) zárult le. Az első utánnyomás (1926) és a második, kisebb méretű kiadás (1947) változatlan tartalommal jelent meg. (Az erdélyi utánnyomásokkal együtt az összpéldányszám kb. 50.000 lehetett). 1919-ben megalakult a Magyarországi Baptista Ének- és Zenekarok Szövetsége, melynek elnökévé Szabadi F. Gusztávot (1871-1966), egyik titkárává pedig Udvarnoki Bélát (1896-1992), a Nap utcai gyülekezet karnagyát, a kiváló teológust választották, aki amerikai teológiai tanulmányai megkezdéséig (1923) ennek a zenei korszaknak vezéregyénisége. 1923-ban már több mint 70 énekkar tartozott a szövetséghez, mintegy 2000 taggal.

Kóruskiadványok

"Új Karénekek", "Énekgyűjtemény", "Égi Hangok"

Az Evangéliumi Karénekek folytatásának tekinthetjük azt a 13 kórusszámot tartalmazó füzetet, amely Új Karénekek címmel jelent meg 1920-ban Szabadi F. Gusztáv és Welker József (1882-1952) szerkesztésében. A kórusfüzet a hazai németajkú baptista énekkarok által használt Neue Chorgesänge fordítása; zenei anyagában nem hozott újat a "Karénekes"-hez képest.

1920-ban jelent meg a Budapest Nap utcai Baptista Énekkar Énekgyűjteménye Udvarnoki Béla szerkesztésében kőnyomatos technikával, 4.500 példányban. Az Énekgyűjtemény 33 kórust tartalmaz, köztük 15 egyneműkari tételt. A gyűjtemény jóval fölötte áll zenei értékben az Evangéliumi Karénekek anyagának. Zömében nagyobb lélegzetű és igényes műveket tartalmaz: Bach, Händel, Haydn, Mendelssohn, Schumann, J.P. Schultz kórusműveit, oratóriumtételeket, zsoltárokat találunk benne.

A Kispesti Baptista Énekkar 1922-ben adta ki Égi hangok című gyűjteményét Tomi József (1897-1957) és Csopják Kornél (1902-1977) szerkesztésében, kb. 4.500 példányban, 39 vegyeskari és 16 nőikari darabbal, kőnyomatos technikával. Händel-, Haydn-oratóriumrészletek stb. mellett rövidebb, strófikus karénekek is föllelhetők a gyűjteménybe, főként az evangélizációs énekek műfajából.

"Éneklapok"

Az Ének- és Zenekarok Szövetsége 1921-44 között egy 229 énekből álló vegyes- és egyneműkari sorozatot adott ki, mégpedig 1924-től A kürt című ifjúsági lap mellékleteként. A sorozat szerkesztője Tóth Gábor (1899-1981), aki Udvarnoki Béla örökében 1923-tól negyedszázadig volt a Budapest Nap utcai gyülekezet karnagya, s A kürt megjelenésétől kezdve, annak zenei rovatában szakszerű útmutatásokat is közölt a kórusművek betanítására.

A Karénekes mellett az Éneklapok sorozata volt a leghasználatosabb a baptista kórusoknál. Az Éneklapok zenei anyaga kétségkívül színesebb, mint a Karénekes vonalába tartozó kiadványoké. Bach, Händel, Haydn, Mozart és Mendelssohn kórusművein kívül kevésbé ismert szerzők művei is értékes anyaggal gyarapították a sorozatot, így pl. Ch.H. Rinck (1770-1846), G.Fr. Root (1820-1885), A. Becker (1834-1899). Magyar egyházi szerzők közül csupán Ádám Jenő (1896-1982) és Kapi Gyula (1850-1923) szerepel a sorozatban egy-egy kórusművel, továbbá a baptisták közül a szerkesztő Tóth Gábor és a később is említendő Héthalmi Páth Károly néhány kórusdarabját találjuk meg benne. E sorozatban azonban az egyetemes egyházzene értékei mellett nagyobb számban megjelentek a kevésbé igényes amerikai karénekek is.

A bécsi kalasszikus-romantikus stílust olyan "anyanyelvi szinten" sajátították el egyszerű vidéki gyülekezetek kórusai is, hogy a kórustagok túlnyomó része az e stíluskörbe tartozó dallamokhoz rögtönözve is képes belső szólamokat vagy basszust énekelni, zeneileg stílushű módon. Ez a készség és gyakorlat viszont korlátokat is jelentett a későbbiekben, amikor az egyházzene addig nem ismert korszakai felé akartak nyitni a közösség zenei vezetői. Az Éneklapok anyaga mindenesetre a kórusokon keresztül gyökeret vert a gyülekezetekben, és sokaknál szinte a "lelki ének" kategóriájával azonosult.

Figyelmet érdemel még, hogy nyomtatott formában az Éneklapokban mutatkoztak először a jelei a magyar stílusú műzene igényének, de ez a próbálkozás csak az ún. "magyaros" stílusig jutott el. A valóban magyar egyházi kórusokra és a tiszta, vallásos népdal megjelenésére még várni kellett.

Utókiadványok

Az Éneklapok folytatásaként Tóth Gábor szerkesztésében 1940-ben három sorozat jelent meg: A Harsonaszó 18 vegyeskarral, a Csengő harang 11 nőikarral és az Ezüstkürt 7 férfikari énekkel, A kürt mellékleteként. Stílusban elmozdulást nem jelentettek, csak mennyiségei gyarapodást hoztak.

Magánkiadványok

Héthalmi Páth Károly (1908-1995), aki 1933-ban a Budapesti Zeneművészeti Főiskolán szerzett oklevelet zeneszerzés és karnagyképző szakon, Aeolhárfa címmel evangéliumi zenei folyóiratot adott ki 1938-1939 között, amely havonta jelent meg szakcikkekkel és kottamellékletekkel. Ezidőtájt adja közre – a szükség átmeneti gyors enyhítésére – a dióhéjnyi Gyakorlati harmóniumiskolát. Gyöngyszemek címen válogatást adott közre (1946?) kamara-, férfi- és vegyeskari énekekből, majd saját műveiből válogatva 1948-ban jelentette meg az Igazgyöngyök című füzetet énekszólókkal és néhány karénekkel.

Karvezetői ("kántorképző") és énekkari tanfolyamok

Tanulmányunk első részében (Magyar Egyházzene I. évf. 1993/194. 1. szám, 52. l.) jeleztük, hogy az első baptista ének-zenei tanfolyamot 1902-ben szervezték. Bár

adataink nincsenek rá, feltételezhető, hogy az ezt követő két évtizedben Orosz István és Szabadi F. Gusztáv tartottak valamilyen "házi" képzést, hiszen az énekkarok szaporodtak és kelendők voltak az énekgyűjtemények.

A Trianon utáni első zenei tanfolyamot 1921 januárjában Budapesten rendezték meg 32 hallgató részvételével. A következő tárgyakat tanították: zeneelmélet (alapfokon), harmónium és karvezetés. Az oktatók Szabadi F. Gusztáv, Tóth Gábor és Árokháty Béla (református vendégelőadó) voltak. A karvezető-jelöltek esténként más-más gyülekezetek énekkara előtt gyakoroltak. A továbbiakban rendszeressé váltak a karvezetői tanfolyamok, csupán 1936- és 1945-46 között szüneteltek. A tanfolyamokat a fővárosi és a nagyobb vidéki gyülekezetekben rendezték, általában január-februárban, a baptista zenei élet már említett vezető személyiségei. A tantárgyak köre a 30-as évektől kezdve bővült: összhangzattan (alapfokon), hangtan, zenetörténet, zenepedagógia. 1945 után Bányai Jenő (1918-) kezdte újjászervezni a karvezetőképzést. Pestszenterzsébeten és Rákospalotán már éves tanfolyamokat indított egész napos szombati tanítással. 1956-61 között ő is rendszeres kurzusokat tartott gócponti vidéki gyülekezetekben. A tanfolyamok átlagos létszáma 30 fő körül mozgott, volt tizes, de hetvenes létszámú is.

Gyermekéneklés

A gyermekénekekben nem mutatkozik változás az 1909-es Kis énekeshez képest, amely 1928-ig még további öt (szöveges) kiadást ért meg. A további gyermekénekgyűjtemények jobbára füzetek: Égi lant (1932), Kis hárfa (1938 és 1941); ezek is szöveges kiadások, utalással más énekeskönyvekben található dallamokra. Szerkesztőik: Steiner István (1887-1965) és Somogyi Imre (1894-1951). Valójában e kiadványok énekei nem gyermekeknek valók.

A Gyermekek öröme című kottás kiadvány 1955-ben jelent meg. Szerkesztői: Nagy József (1915-1985), Herjeczki András (1919-) és Héthalmi Páth Károly. A 204 ének közül számos új, de alig érzékelhető a gyűjteményben nyitás a magyar zenei anyanyelv irányába. Erre is évtizedeket kellett várni.

Gyülekezeti éneklés

A gyülekezeti énekanyagban is a könnyebb stílus irányába való eltolódás figyelhető meg, miként az Éneklapoknál. Ez a tendencia már A hit hangjai 1937-es (IV.) kiadásával elindul; ebben a korábbi 768-ról 806-ra emelkedik az énekek száma, éppen a könnyebb stílusrétegből. Az V. kiadás ugyan már csak 630 éneket tartalmaz, de éppen az értékesebb dallamanyag rovására karcsúsodik. Ugyanez a zenei anyag található a további (V-VIII.) kiadásokban is.

A hit hangjai 1943-as (VII.) kottás kiadása mutatja, hogy mekkora a változás az I-V. kiadáshoz képest. Számos ének kerül be gyülekezeti éneknek a "Karénekes" és az Éneklapok könnyű anyagából, amit még szaporít a különféle német és amerikai énekeskönyvekből átvett fordítások nagy száma. Nem számottevő az értékes dallamok gyarapodása. Az énekeskönyv egyesíteni kívánta a korállokat, az evangélizációs és ifjúsági énekeket.

Szöveg, prozódia

A tárgyalt fél évszázad énekeskönyveinek szövege sajátosan biblikus mondanivalót hordoz, a legkülönfélébb bibliai textusokhoz adott alkalmas anyagot. Az 1943-as Hit Hangjai nyelvezete nagyrészt megtisztult a korábbi kiadványokban még érzékelhető nehézkességtől, a nem patinás nyelvi régiségektől, germanizmusoktól, de prozódiailag változatlanul sok kívánnivalót hagyott maga után, bár számos éneknél jól együtt lüktet a zenei-szövegi hangsúly.

(Folytatjuk)

Magyar Egyházzene,
I. évf. 1993/1994. 1. sz.

Szeretettel ajánljuk olvasóink figyelmébe a
Magyar Egyházzene
című folyóiratot.

Szerkesztőség:
Déri Balázs felelős szerkesztő,
Enyedi Pál, Farkas Zoltán, Kemény Kinga szerkesztők.

A szerkesztőség és a kiadóhivatal levelezési címe: 1093 Budapest, Lónyai u. 3. V/2.

Megrendelésünkkel és ezen felül küldött anyagi támogatásunkkal is segítsük e kimondottan hasznos folyóirat működését.

Előfizetési díj egy évre 800 Ft, a Magyar Egyházzenei Társaság tagjainak 600 Ft.
(Az előfizetési díj a postaköltséget nem tartalmazza.)

A magyar Egyházzenei Társaság orgonás tagozatának állásfoglalása az elektronikus hangkeltésű orgonautánzatokról

Az utóbbi években főként egyházi lapokban egyre többet találkozhattunk olyan hirdetésekkel, amelyek templomi orgonákat ajánlanak igen előnyös anyagi feltételekkel. E cégek úgy reklámozzák elektronikus hangkeltésű termékeiket, mint a hagyományos orgonával egyenértékű, sőt korunk igényeinek legjobban megfelelő, modern hangszereket. (Új korszak az orgonaépítésben", "korhű orgonahang", "digitális orgonák"). Mivel e hirdetések alapján az egyházak csak egyoldalú tájékoztatást kapnak, szükségesnek láttuk, hogy ezen elektronikus hangkeltő eszközökkel kapcsolatban szakszerű tájékoztatással forduljunk az egyházak vezetőihez és híveihez.

Az elektronikus hangkeltésű orgonautánzatok – más néven elektriumok – nem valók templomi használatra, liturgikus és művészi céloknak nem felelnek meg.

Álláspontunkat az alábbiakkal támasztjuk alá:

I. Az elektrium nem levegő segítségével és nem sípok által szólal meg, következésképpen nem folytatója annak a több mint kétezeréves hangszernek, amely az európai zenekultúra egyik hordozója. Az elektrium hazai elterjedése az orgonaépítés tradícióját megtöri és az orgonakultúra természetes fejlődését megakasztja. Az "orgona" elnevezés tehát megtévesztő és ezért méltánytalan.

A hirdetésekben szereplő hangszerek méltatlanul viselik az orgona nevet, mivel az orgona az évezredek folyamán mindig sípos hangszert jelentett. Az elektrium a hangot elektronikus úton képezi és hangszórón keresztül bocsátja ki, s ez a sípokétól eltérő hangot ad. Így például míg a síp megszólalásának kezdete és a síp hangzásának lecsengése bizonyos változatosságot mutat, addig az elektronikus hangkeltés által a hang keletkezése és esetleg beépített lecsengése mindig azonos és jellegtelen. Számos, a történetileg kialakult hangszerre jellemző tulajdonság az elektronikus hangkeltésből hiányzik.

Igaz, hogy az igényesebb elektriumokhoz már meglévő híres orgonák hangjáról veszik a mintát, sőt egyes prospektusok felkínálják, hogy a regiszterek intonációját programozni is lehet, ez azonban nem pótolja azt a művészi igényességű munkát, amivel az orgonaépítő az adott térnek megfelelően, sípról sípra méretezi, elhelyezi és intonálja az orgonát.

2. Mivel az elektrium hangját sípok százai vagy ezrei helyett (néhány) hangszóró bocsátja ki, a szólamok az orgonára jellemző módon nem válhatnak el egymástól, ezért az elektriumok alkalmatlanok a klasszikus polifónia – így pl. Bach művei – stílusos megszólaltatására.

3. A hangszóró működési elvéből és szerkezeti adottságából szükségszerűen előálló torzítás következménye, hogy az elektriumokban keltett és a hangszórókból kisugárzott hang nem képes az orgona által természetes úton létrehozott térbeli élményt megteremteni. Az elektriumok nem tudják nagyobb akusztikai terek, templomok hangzásterét egyenletesen betölteni. Közelről hallgatva hangjuk erős és éles, távolabbról hallgatva fényüket és erejüket vesztik, csak a basszushangok maradnak aránytalanul erősek. Népének (gyülekezeti ének) vezetésére ezért kevésbé alkalmasak.

Az elektriumok leggyengébb pontja a hangforrásuk: a hangszóró. Míg az orgona háromdimenziós hangforrásként viselkedik, addig a hangszóró a közép és magas frevenciatartományban pontszerű hangforrásként működik. Így a térbeli hangzásélmény minél jobb megközelítéséhez egyre több hangszóró felállítására lenne szükség: viszont minél több helyen állítunk fel hangszórót, az elektrium annál inkább távolodik a nagyszerszerűségtől, hiszen természetellenesen, "mindenhonnan, s nem e hangszerből halljuk a hangot".

Továbbá: a hangszórók úgynevezett "nem-lineáris" torzítással rendelkeznek, ami nemkívánatos hangmódosulást eredményez. A torzítatlan elektronikus jelet a hangszóró saját torzítása következményeként – a kiviteltől függő kisebb-nagyobb mértékben – elkerülhetetlenül módosítja, tehát a megszólaltatott orgonahanggal ideálisan azonos elektorinikus jel sem szólaltatható meg torzítatlanul.

Végül a hangszóró szerkezeténél fogva – frekvencia-függő irányítási tulajdonságokkal rendelkezik. Az általa kisugárzott hangot a frekvencia növekedtével egyre csökkenő térszögben sugározza szét. Ezért a magas frekvenciájú hang a hangsugárzótól távolodva gyöngül, és egyre kisebb az a terület, ahol az eredeti elektronikus jel hatására keletkezett hang a természetesnek megfelelő hangérzetet kelti.

4. Művészi szempontból az elektrium orgonautánzat. Míg az orgona egyedi műalkotás, addig az elektrium az elektronikai ipar sorozatgyártású terméke. Igazi, művészi minőségű előadás létrejöttéhez művészi hangszer szükséges. utánzatok használatakor e minőség szükségszerűen csorbát szenved, vagy akár el is enyészhet. Áll ez az egyházi zenére is, hiszen annak nemcsak szentnek és egyetemesnek, hanem művészinek is kell lennie.

Az elektrium, amely lényegéből, utánzat mivoltából fakadóan mást állít magáról, mint ami valójában – tehát megtéveszteni próbál –, hogyan lehet méltó közvetítője Isten és ember őszinte és bensőséges párbeszédének, hogyan jelenítheti meg és magasztalhatja Istent, az igazság és szépség legfelső forrását?

Egyes egyházi előírások – így a II. Vatikáni Zsinat liturgikus konstitúciója kifejezetten el is vetik a templom berendezésében és a liturgiában a művészi érték nélküli utánzatok használatát. Az elektrium pótlék-mivoltát jól érzékelteti, hogy többévtizedes létezése alatt sem alakult ki önálló zeneirodalma, rajta eredetileg orgonára írt műveket szoktat megszólaltatni. Önálló irodalma van viszont az elektronikus hangkeltés azon területeinek (korunk elektronikus zenéje), ahol a gyártót és a zeneszerzőt nem az utánzás kényszere vezeti.

Bizonyos elektriumok hangszíne a könnyűzene hangzásvilágát idézi, s ez a liturgiától idegen asszociációkat kelt a hallgatóban.

5. Az elektrium képi megjelenése nem építi a templomot mint liturgikus teret: nem válik konstruktív képzőművészeti alkotássá, mint gyakran az oltár(úrasztal) – szószék – keresztelőkút együtteséhez illeszkedő liturgikus tárgy.

Az orgona megszólalásához a hangszer vizuálisan is hozzátartozik, ünnepélyes megjelenésével, méltóságteljes méreteivel. Az elektriumok e helyett általában sötét színű doboz formájú hangsugárzót kínálnak.

6. Tapasztalat, hogy pszichológiai-fiziológiai hatásuk kedvezőtlen: egyrészt a megszokott hangzásélmény sérül, érzékelhető az idegenség, másrészt huzamos hallgatásuk fárasztó és idegesítő. Igazi művészi élvezetet ezért sem nyújthatnak. További tapasztalat, hogy bizonyos hang-

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

A megújultak feladata a gyülekezetekben

A megújultak forgolódása a gyülekezetben

Isten iránti hálával és nagy örömmel tapasztaljuk, hogy a Szentlélek ismét megújító munkát kezdett (nem először) közösségünkben. Isten kaput nyitott abból a állapotból, amely évtizedek óta sok gondot okozott a prédikátoroknak és a gyülekezeti tagoknak egyaránt. Fájt a kultúrbaptizmus látszatkegyessége, még jobban fáj missziónk pangása, súlyos bűnök betörése gyülekezeteinkbe, az a lelki közömbösség, amely úrrá lett rajtunk. Sokan, akik úgy érezték, hogy nem mehet ez így tovább, fokozódó vággyal fordították tekintetüket az Úr felé, ezzel az imádsággal: Vajha a Lélek megelevenítő szele fújna végig életünkön, vajha eljönnének a felüdülés idei az Úrnak Szelétől.

Hála az Úrnak, eljött! Mivel egymástól távollevő gyülekezetekben szórványosan gyulladt fel a tűz, mivel ugyanazon gyülekezeten belül is nem mindenkit érintett egyszerre, ez a tény nagyon sok kérdést támasztott, amelyekben tisztán kell látnunk, hogy a kapott kegyelemmel jól sáfárkodjunk.

1. A megújulás üdvtörténeti megvilágításban:

a/ a megújulás nem egyszeri esemény, hanem állandóan ismétlődő és szükséges folyamat a hívők életében.

Isten népének minden időben nagy kísértése volt, hogy csak látszatra szolgáljon Urának. Fél szívvel – az egész szív helyett (5Móz 8:5). Vallásos cselekedetekkel – a szent élet helyett (És 1:10-17). Ruhák megszaggatásával – bűnbánat helyett (Jóel 2:13). Áldozatokkal – az áldozat helyett (Mik 6:6-8). Hitvánnyal – az értékes helyett (Mal 1.). Bemerítéssel – a valódi megtérés helyett (Lk 3:7-8). Rendezett gyülekezeti élettel – a valóságos szeretet helyett (Ef 2:1-4). Kegyességnek látszatával, kánaáni nyelv használatával – a Lélek ereje helyett (2Tim 3:5, 1Kor 4:20).

Lehetne tovább folytatni ezt a szembeállítást, de szükségtelen. Ennyiből is világos, hogy Isten egészen mást akar, mint amivel az őt kereső ember szívesen beérné. Isten ószövetségi népét is némelykor a Sátán durva bűnökkel, törvénysértésekkel rontotta meg. Pl. bálványimádással a bírák idejében, pogányokkal való összekeveredéssel Bálám és Esdrás idejében, máskor pedig éppen a jóléttel, a külső békességgel fordította el, tette hűtlenné őket Istenük iránt (5Móz 32:15). Beteljesedett Izraelben amit a próféta mondott Moábról: Jer 48:11.

Mivel a szívünk megátalkodottan hajlandó elfordulni az Úrtól (Hós 11:7), és újból és újból különböző formában ki akar bontakozni Isten szerető öleléséből. Ha ez így van az egyén életében, természetesen így van a gyülekezet életében is. Jó példa erre az efézusi gyülekezet élete (Jel 2:1-7), ahol minden ment, olajozottan, s közben az igazi szeretet tüze kialudt. Laodiceában az önelégültség miatt

---

Folytatás az előző oldalról
A magyar Egyházzenei Társaság orgonás tagozatának állásfoglalásáról

szerekhez vagy vokális együttesekhez hangzásban kevéssé illeszthetők.

7. Beszerzésükkor anyagilag ugyan gazdaságosabbnak tűnnek, de ha élettartamukat tekintjük, gazdaságosságuk megkérdőjelezhető. Míg a jól megépített orgonák két-háromszáz évig is szolgálnak, addig az elektriumok várható élettartama jóval rövidebb. Gyors generációs váltásuk miatt rövid idő alatt elavulnak.

Az elektriumok házi és iskolai célokra – tehát a liturgikus és koncertszituáció előkészítésére, utánzására – való használatát vagy rendkívüli körülmények közötti alkalmazását (pl. szabadtéri, sportcsarnoki istentiszteletek alkalmából) nem ellenezzük, de A TEPMPLOMOKBAN VALÓ FELÁLLÍTÁSUKAT hangszerpótléik mivoltuk, a fenti akusztikai, liturgikai és művészi okok miatt HELYTELENÍTJÜK ÉS SEMMIKÉPPEN NEM AJÁNLJUK.

Ha az egyházi vezetőket anyagi korlátok vezetnék az olcsóbb megoldások felé, akkor inkább ajánljuk a néhány regiszteres, kis, pedál nélküli orgona-pozitivok alkalmazását, melyek a templom maradandó hangszerei lehetnek, akár évszázadokra is. Néhány jól méretezett regiszterrel már többszáz fős gyülekezet énekét is lehet vezetni, és a kis, sípos hangszerek megfelelő orgonairodalom ismeretében művészi előadásra is alkalmasak. Ajánlható, hogy egyes egyházmegyék, egyházkerületek szerezzenek be ilyen könnyen szállítható orgona-pozitívokat, ezek az orgonával átmenetileg nem rendelkező terekben ideiglenesen elláthatnák a zenei szolgálatot, amíg a végleges orgona felépül.

Kisebb templomokban, kápolnákban, gyülekezeti termekben jól használható a harmónium, amely természetes hangforrás, és önálló irodalma is van. (pl. C. Franck, Liszt, Vierne, Karg-Elert).

(Az állásfoglalást a Magyar Egyházzenei társaság orgonás tagozata 1994. május 21-én tartott ülésén elfogadta.)

lágymelegség lett úrrá (Jel 3:14-22). Még a Krisztusban újjá lett ember sem mentes attól, hogy észrevétlenül elszakadjon Istentől, s így a befogadott Jézus kívül kerüljön az életében (Jel 3:20).

b/ A megújító munkát Isten végzi hűtlenné vált népe életében

Isten a Biblia tanítása szerint nem nézi tétlenül a fent vázolt folyamatot. A próféták szolgálattal és fenyítéssel hívogatják bűnbánatra, visszatérésre, szövetségmegújításra a népet. Ha már hiábavaló volt a hűtlenné lett gyülekezet szívére beszélni (Hós 2:13), akkor Isten keményebb eszközöket alkalmazott (Zsolt 106), mert mindenképpen meg akarta menteni népét; ha szelíd szóval ez nem ment, akkor rettentéssel is. Mind az egyén, mind a gyülekezet életére ránehezedő próbák eszközök Isten kezében, hogy készsé tegyék övéit a hűtlenségükre rádöbbentő ige befogadására.

2. A megújulás igei megvilágítása

Amikor a hívő egyént, vagy Isten népét utoléri a bűne (Zsolt 40:13), és beképzeltségéből ráébred valóságos állapotára, hűtlenségére, ezt felébredésnek nevezzük. Amikor a felébredt ember Istenhez menekül, Ahhoz, akit megszomorított, ekkor megtérésről, szövetségmegújításról, a megszegett szövetség helyreállításáról beszélünk.

Az Ószövetség több ilyen megrendítő eseményről – az Úrhoz való visszatérésről tudósít. Sámuel idejében (1Sám 7), Jósiás idejében (2Kir 22), Illés idejében (1Kir 16), Ezsdrás idejében (Ezsd 9), Jósafát idejében (2Krón 17), Nehémiás (Neh 9) és Ezékiás idejében (2Kir 18).

Mondhatná valaki, hogy a megújulás csak nemzedékek kérdése volt. Minden új nemzedéknek szüksége volt az Istennel való találkozásra, de ha valaki egyszer, ilyen esemény során Isten népéhez csatlakozott, annál egyszer s mindenkorra rendeződött minden, de egy újabb nemzedéknek természetesen megint személyesen kellett megragadnia az Istennel és népével való szövetséget. Hogy mennyire helytelen ez az önáltató felfogás, ezt a Szentírás másik fórésze bizonyítja legjobban.

Az Újszövetség lépten-nyomon buzdító felhívá-so-kat intéz az alábbi szavakkal olyanokhoz, akik kétség nélkül újjászülettek, Istenhez tartozó emberek voltak. Az Ige buzdít:

a/ felserkenésre (Róm 13:11, Ef 5:14), kijózanodásra, 1Kor 15:34).

b/ megtérésre (Jel 2:5,16, 21-22, 3:3-19) (Lásd még hívők megtéréséhez: Róm 2:4, 2Kor 7:9-10, 2Tim 2:25, Zsid 6:16, 2Kor 12:21)

c/ megújulásra (Ef 4:23), megváltozásra (Róm 12:2).

A Szentléleknek ezzel az élesztgető, megújító munkájával kapcsolatban szükséges minden kétséget kizáróan nyilvánvalóvá tenni, hogy a megtért emberek új megtéréséről, alvásból való felébredéséről van szó. Ezt az eseményt joggal nevezhetnénk felserkenésnek, megtérésnek, mi mégis a "megújulás" szót fogjuk használni. Ha ugyanis az "ébredés" vagy "megtérés" szavakat használjuk, akkor valaki még azt hihetné, hogy a még soha megtérést át nem élt bűnösök életmegváltozásáról beszélünk, és nem a hívő gyülekezetekben szükséges ébredésről, megtérésről – azaz megújulásról.

3. A megújulás napjainkban

Gyülekezeteink túlnyomó többségében tapasztalható a lelki alvás, az élőknek halálhoz hasonló állapota. Közömbösség, magunk jóságának, beérkezettségének tudata, élettelen imaórák, ige nélküli életek, a trónon ülő "én" kiskirálykodása és uralma a gyülekezetekben. Sértődések, versengések, az első szeretet elhagyása (Jel 2:1-7).

Ezen a sötét háttéren tűnik fel napjainkban a "megújult állapot". Nem tökéletességben, de az előbbinek mégis ellenkezőjében. Őszinte, egymás iránti szeretet, egészen az intésig és az intés fogadásáig, lobogó missziói tűz. Alázatos, Jézushoz hasonló forgolódás a gyülekezetben. Élő kapcsolatok az igével. Rövid, buzgó friss és a alapigéhez alkalmazkodó imák az imaórán.

A Úr Jézus leveleiből úgy látszik (Jel 2:3), hogy már az első gyülekezeteket is fenyegette az a kísértés, amely a tíz szüzet legyőzte (Mt 25:5). Ezekben az igékben nem csak a jelen szomorú állapota van leírva, hanem azt is tudtunkra adja az Úr, hogy nem akarja ebben a helyzetben látni övéit. Ezért mondja: térjetek meg, serkenjetek fel, újuljatok meg! Amekkora különbség van a testi életben az alvás és az ébrenlét között, éppen akkora a lelki életben is. Ebből adódik azután sok súrlódás a gyülekezet megújult és nem megújult tagjai között. Erre is érvényes Lk 22:49-53! A megújultak szolgálatának a gyülekezeti élet lendítőjének kellene lennie. Sajnos ide is beférkőzik a Sátán, hogy megrontson bennünket.

II. Amit a megújultaknak látniuk kell, hogy a gyülekezeti szolgálatban helyesen forgolódjanak

1. A megújultaknak látniuk kell a feszültség alapokát. A meg nem újult testvérek gyanakvása, bizalmatlansága, vádaskodása érthető, hiszen mindannyian tapasztaltuk, hogy ha valaki közelünkben jobban szereti az Urat, mint mi, az megítél bennünket. Ez az érzés kellemetlen. A másik testvér nagyobb buzgóságának észrevevéséből vagy az következik, hogy megkívánom én is azt, vagy pedig a Sátán munkája nyomán kétségbe vonom, letagadom önmagam előtt is saját megnyugtatásomra az észrevett komolyabb hívő életet. Esetleg azt mondom, hogy túlzás (Mt 26:6-8). A megújulás nyomán támadó viszályoknak ez szokott lenni a gyökere. Ezt látnuk kell a megújultaknak és megértéssel tudomásul kell venni, mert ez természetes. Az vesse a első követ a másikra, aki nem vétkes ebben, aki még soha sem kérdőjelezte meg másoknak az övénél is gyümölcsözőbb életét. Aki minden alkalommal tudott örülni maradéktalanul a mások növekedésének. "Ha látod embertársadat, / ki gyógyulást talált:/ örvendj, imádd az irgalmat, / hogy mást is így megáld!"

2. A megújultaknak látniuk kell a gyülekezet meg nem újult tagjainak helyzetét is, úgy, ahogyan azt az Úr látja.

Hálaadással mondhatjuk, hogy gyülekezeteink tagjai, szemben a népegyházak gyülekezeteivel, nagy többségben újjászületett, hívő emberek. Minden közömbösségük és megfáradásuk ellenére is kötelességünk úgy nézni rájuk, mint Pál apostol nézett a korintusiakra. "Elhívott szentek, a Krisztus Jézusban megszenteltek" (1Kor 1:2). Mondja ezt a gyülekezet egészségéről éppenúgy, mint ahogy mindnyájukat testieknek nevezi levele alábbi soraiban (3:1-3). Tudomásul kell tehát vennünk, hogy nem csak megújult, felébredt hívő élet van, hanem alvó is, vagy testi hívő élet, amelyik pozdorját épít a fundamentumra, munkája megég, de ő maga megmenekül (1Kor 3:15). Elhívott szentekként nézni a gyülekezet tagjaira azt jelenti, hogy kellő tisztelettel (Róm 12:10) és Isten eddig bennünk elvégzett munkájának elismerésével és megbecsülésével

szolgálunk nekik, hogy még többre jussanak, megújuljanak.

3. A megújultak szolgálatát segíti, ha látják saját helyzetüket az Ige fényében.

Tudnunk kell, hogy nem érdemből újított és elevenített meg, állított szolgálatába az Úr, hanem kegyelemből (Ef 2:8-9). Azért tette ezt Pállal is, mert utolsónak tartja magát (1Kor 1:26-28). Az Úr benne akarja megmutatni legteljesebb hosszútűrését (1Tim 1:16). Az a szeretet, amelyik nem fogy el velem bajlódva sem, az biztosan elég bárkinek az életét elhordozni. Azért újított meg Isten embereket, hogy ezt megmutassa egy-egy gyülekezetben. Istennek ebből a legérthetetlenebb kegyelméből soha sem lehet tőkét csinálni.

A nézeteltérések gyökerének, a megújultak és meg nem újultak világos látásból és az ehhez szabott gyakorlatból tevődik össze a megújultak olyan alázatos forgolódása a gyülekezetben, amelyet még a meg nem újultak is elfogadnak. Szolgálatunk mikéntjét az Úr Jézus szolgálata mutatja meg. Ahogyan Ő úttá lett számunkra az Atyához (Jn 14:6), úgy kell is úttá lenni mások számára a Fiúhoz (Jn 17:19). Hallja meg azért mindaz, akit illet: "hajolj meg, hogy átmenjünk terajtad!" (És 51:23) Modersohn irodája előtt a lábtörlőbe volt beleírva: "Modersohn Ernő". Szolgálatunk tehát: engedni, hogy rajtunk járjanak, esetleg még láttörlők is legyünk. Úgy, ahogyan a mi Urunkkal történt, megalázta magát: (Fil 2:3). A gyümölcsöző élet titka a gabona sorsának vállalása (Jn 12:24). Jézus bennünk történő növekedésének feltétele a mi alábbszállásunk (Jn 3:30). A megújultak ilyen alapmagatartásából fognak következni olyan szolgálatok, melyek gyümölcse mások, ill. a gyülekezet megújulása lesz.

Mivel a megújulás Isten Lelkének munkája, feltétele csak az elfogadás. Ezt a munkát az ember csak elrontha tja, azért kell arról beszélgetni, hogy miként kell a jót képviselniük a gyülekezetben azoknak, akik ezt a feladatot kapták az Úrtól, akiknek szívét először gyújtotta lángra.

Egészen aprólékosan nem lehet meghatározni, hogy mi a helyes és mi a helytelen a megújultak szolgálatában. De, ha az előbb említett alázatos jellemmel bírunk, akkor tudni fogjuk, hogy esetről esetre mit tegyünk. Ennek ellenére mutassunk rá néhány olyan konkrét helytelenségre, amelyek rossz propagandát csinálnak a megújulásnak. Tegyük ezt elgondolkoztatás végett.

III. Helytelen dolgok a megújultak szolgálatában

1. Előbbi hívő életünket Isten munkájával együtt semminek állítjuk.

Ha Isten érintését, új csodáját, amelyet bennünk tett, nagyra értékeljük, ez természetes. Nem tudjuk ezt olyan nagyra értékelni, mint amilyen. Talán ebből fakad az, hogy a megújultak bizonyságtételeikben úgy segítenek magukon, hogy ilyen kijelentéseket tesznek: "Az eddigi életem nem volt hívő élet." "Nem ismertem az Urat" "Képmutatóskodtam csupán". Ez demagóg beszéd, amelylyel megbotránkoztatjuk hallgatóinkat. Egyáltalában nincs szükség arra, hogy Isten jelenlegi munkájának méltatása érdekében a múltban elvett áldásokat lebecsüljük, még akkor sem, ha a Babilonból való szabadulás csodája elhomályosítja is az Egyiptomból való szabadulás csodáját (Jer 23:7-8).

2. Beszélgetéseikben, gyülekezeti szolgálataikban unos-untalan a megújulást emlegetik.

Ez is felesleges és bosszantó lehet. Torrey szerint: "nem beszélni kell az ébredésről, hanem úgy kell prédikálni, hogy az emberek felébredjenek." Nem bizonyos terminus elkoptatásig való hangoztatása a lényeges, hanem a Lélek megnyilatkozó ereje (1Kor 4:20), mely talán egyszerű, figyelembe is alig vett szolgálatokon keresztül beárad a gyülekezetbe, vagy egyének életébe.

3. Más baptista gyülekezetek, esetleg más felekezetek megújultjaival megkülönböztető módon ápolgatják lelki kapcsolataikat.

Ez jogosan botránkoztató lehet. Természetes, hogy egy felébredt reformátushoz közelebb érezzük magunkat, mint egy önigaz baptistához, de ez nem ok arra, hogy a magunk gyülekezetét elhanyagolva (Zsid 10:25), állandóan csemegézni járjunk másokhoz. Minden megújult testvér lelki édesanyját tisztelje abban a gyülekezetben, melyben elhívta az Úr. Sok imádság után először itt keressünk lelki testvéreket, akikkel ápolhatjuk az őszinte lelki kapcsolatot. Ez életszükséglet. De ha ezt megtaláltuk, ezután elsőrendű feladatunk a gyülekezetért való szolgálatunk, és nem az egység jelszava alatt más testvéreket keresni, gyülekezeti alkalmak elmulasztása árán is. Csak szolgálati lehetőségek miatt hiányozhatunk a gyülekezeti alkalmakról! Lehetetlen, hogy gyülekezetünkből való gyakori hiányzásaink lejárassák a szolgálatunk iránti bizalmat. Isten nem kívánja azt, hogy annak árán is kötözzük "ott" a szálakat, hogy azok "itt" elszakadjanak. Teljes képtelenség, hogy míg a szomszéddal barátkozunk, addig a saját családunkban felboruljon a békesség. Becsüljük meg nagyon gyülekezetünket, azt a családot, amelyben születtünk. Ha észrevesszük, hogy meghidegült szeretetünk iránta, akkor nagyon alázzuk meg magunkat az Úr előtt, és kérjük, hogy nyissa meg szemünket olyannak látni Isten népét, amilyennek Bálám látta (4Móz 24:5-7).

IV. Néhány megszívlelendő igei tanács a megújultak gyülekezeti szolgálatához

1. "De jaj néktek, farizeusok, mert megadjátok a tizedet a mentából, a kaporból és minden kerti növényből, de elhanyagoljátok az igazságot és az Isten iránt való szeretetet, pedig ezeket kellene cselekedni és azokat sem elhagyni!" (Lk 11:42).

Emberi rendelésekre mondja itt az Úr, hogy "amazokat sem elhagyni! Nem az a megoldás, hogy mindazt, ami új szemüvegünkön" keresztül nem látszik bibliainak, azt felrúgjuk. A mi gyülekezeti rendünkben, életgyakorlatunkban is vannak olyan dolgok, amelyek közvetlenül nincsenek kapcsolatban az Igével! Nem az a feladatunk, hogy ezeket forradalmi úton megváltoztassuk! Itt vannak pld. a léleknélküli ifjúsági műsoraink. Tisztában vagyunk ezeknek Jézust helyettesítő szerepével, mégsem az a megoldás, hogy elhagyjuk. Ne képviseljük ezt a véleményt! Legtöbb fiatalt, sőt idősebbet is, az ifjúsági szolgálatokkal szembeni passzív magatartásunkkal és legyintgetéseinkkel riasztjuk el magunktól. Ne akarjuk senkinek sem lecibálni a rongyait, hanem adjunk neki jobb ruhát, örömmel le fogja vetni a régit. A megoldás: részt kell venni a kötött szolgálatokban (szólóének, szavalat stb.) és belevinni azokba a Lélek erejét. Ne vonakodjunk elmondani mások bizonyságtételét (pl. szép versek). Ha Istentől kapott

tűzzel, imádkozva, nem reménytelenül, hanem hittel, áldással, bizonyságtételképpen mondjuk, nagy áldására lehet a gyülekezetnek. Ezeknél a szolgálatoknál még az a vád sem érhet bennünket, hogy megújulási szólamokkal harcolunk, melyekkel szemben egyébként úgyis felvértezték magukat a meg nem újultak.

2. Nem erővel és hatalommal, hanem az én lelkemmel" (Zak 4:7).

A megújultak legszélesebb munkaterülete a lelkigondozás, beteg- és családlátogatás, valamint beszélgetések keretében. A fenti ige alapján ki kell jelentenünk, hogy az ilyen irányú szolgálatunk nem lehet erőszakos. Komolyan kell vennünk azt az igazságot, melyet egy pásztorember mondott: jószágainkat megtéríthetjük, futásból visszatérésre kényszeríthetjük, de egymást soha, "mert nem erővel és hatalommal..." Nyerjük meg előbb a testvér bizalmát, akivel beszélgetünk, hogy hitele legyen szavunknak. Kedélyes, hétköznapi témával férkőzzünk hozzá, hogy aztán a lényegre térhessünk. Ne essünk neki az embereknek, ne vagdalkozzunk az igével, mert csak azt érhetjük el, hogy elvágjuk további szolgálatunk útját. Semmilyen döntést ne erőszakoljunk senkire! Hallgassuk meg az embereket, erre nagyon vágynak és tegyünk bizonyságot. Ne feledjük el, hogy nem a völgyben szemtől-szemben dől el a harc, hanem a hegyen... imádságban (2Móz 17:11). Egy-egy lélekért folytatott mentőszolgálatunk legdöntőbb része az ima. Az Úrért való harcra, bizonyságtételre, csak a szelídség lelkülete lehet jellemző. Úgy foglalom össze az elmondottakat, hogy szívünkben feszüljön szinte elviselhetetlenül (Jer 20:9, 1Kor 9:16) egy nagy mindenáron, egy nagy késztetés, de ez soha sem legyen észrevehető szavainkból, esetleg csak a könnyeinkből. Ha ez disszonánsan hangzik is, így van, mert: "nem erővel és hatalommal..."

3. Azért nem mentheted magadat, ó ember, bárki légy, aki ítélsz: mert amiben mást megítélsz, önmagadat ítéled el, mivel ugyanazt műveled te, aki ítélsz (Róm 2:1).

Ezen ige alapján kimondhatjuk, hogy szabad beszélgetnünk őszintén büneinkről személyes bizonyságtételeinkben. Ne féljünk attól, hogy ezzel megújult mivoltunkat lejáratjuk. Ne akarjunk szentek képében tetszelegni. Sőt a tapasztalat azt mutatja, hogy senkit sem lehet biztosabban rávezetni a bűnre, mintha jelenlétében a magunkéról (nem az övéről) beszélünk. Ha ezt megértjük, akkor bizonyságtételünk bizonyságtétel lesz, küzdelmeinkről, tapasztalatainkról és szabadító Urunkról: ítélet a magunk élete felett és nem olyan önigaz-prédikáció, amelynél elfogadhatatlanabb nincsen.

4. Egymást magatoknál alázatosan különbnek tartsátok! (Fil 2:3) Vizsgáljuk meg alaposan azokat a jelenségeket, amelyek miatt gőgösnek, kevélyeknek tartanak bennünket, hátha igazuk van a meg nem újultaknak. Imádkozzunk azért, hogy ne a nyelvünk mondja csupán, hanem a szívünk érezzen együtt Agurral: "Minden embernél tudatlanabb vagyok én, és nincs emberi értelem énbennem (Péld 30:2).

IV. A megújultak imaközössége

Különös, hogy akik bevallottan, vagy be nem vallottan sokallják a gyülekezeti alkalmakat és gyéren látogatják azokat, éppen azok botránkoznak meg az imaközösségi alkalmakon. Ezekre a véleményekre azonban nincs mit adnunk. Ezek a közösségi imádkozások, nyílt szívű beszélgetések, ige feletti elcsendesedések, a megújultak továbbjutásának feltételei. Szükséges, hogy a megújultak, többre-vágyók megkeressék és segítsék egymást, hogy közöttük bibliai értelemben vett szeretetközösség, intő, imádkozó közösség alakuljon. Ez nem szervezés dolga, hanem annak felismerése, hogy közünk van egymáshoz. Nagy áldás, ha ezeken az alkalmakon részt vesz a prédikátor is. Az ilyen imaórák soha ne ütközzenek gyülekezeti alkalmakkal. Akik ezen részt vesznek, vegyenek részt a gyülekezeti alkalmakon is, hogy szolgálatuk ne szidalmaztassék! Azok, akik a gyülekezeti alkalmakról elmaradoznak, mert ott nincs olyan családias kör, mint az imaközösségben, az ilyeneknek nincs joguk részt venni a közösségi alkalmakon. Ezek az imaórák nem helyettesítik az istentiszteletet. Ezek a gyülekezeti szolgálatra való megerősödés, elsősorban a gyülekezetért, annak tagjaiért, közösségünkért és a misszióért való könyörgés alkalmai. Ezekre az alkalmakra hozhatunk imatárgyakat, elhozhatjuk bűneinket, hogy szabadítást találjunk, itt keményebb ledellel is táplálkozhatunk. Örömeinket is elmondhatjuk egymás buzdítására. Áldásos így együtt lenni a rokonérzelmű testvéreknek, mégis legyenek ezek teljesen nyitottak. Úgy értem, hogy ezen bárki részt vehessen. Ne titkoljuk el senki elől, ne tartsunk vissza senkit a részvételtől, se el ne imádkozzunk onnan senkit. Egyedül Isten jelenléte legyen ott a fegyelmező erő, mint a jeruzsálemi gyülekezetben (ApCsel 5:1-14). Ne féljünk attól, hogy egymással folytatott őszinte beszélgetésünk szóbeszéd tárgya lesz, hiszen csak azt tudják meg rólunk, ami igaz. Nyíltságunk ítélje meg a hitetleneket és a közömbösöket (1Kor 14:24-25). Legyen olyan légkör, hogy aki egyszer részt vesz rajta, az vagy térjen meg, illetőleg újuljon meg és ragadjon ott, vagy pedig ha megkeményedett a szíve, kíváncsiságból be ne merje tenni többé a lábát, még hívás esetén sem (ApCsel 5:13).

Azzal a kívánsággal fejezem be, hogy: vajha a megújultak szolgálata egészségesen beilleszkedne gyülekezeti életünkbe! Vajha a megújultak nem kritikusai, hanem legjobb segítőtársai lennének a prédikátornak a misszió szolgálatában! Vajha a megújultak mindenütt alkalmas eszközök lennének a Szentlélek szolgálatában, a további ébresztgetésben (2Pt 1:13) az egész test építésére, míg eljutunk mindnyájan, nem csak a megújultak, hanem az újszövetségi gyülekezet minden, ma még alvó tagjára is, a Krisztus teljességével ékeskedő kornak mértékére, hogy majd önmaga elé állíthassa a gyülekezetet az Úr, úgy, hogy azon ne legyen szeplő vagy sömörgőzés, hanem legyen szent és feddhetetlen (Ef 4:12-13).

(Ismeretlen szerző munkája)
Újszászi (Benyó) Illés hagyatékából

„Ébredj fel, aki aluszol, támadj fel a halálból, és felragyog neked a Krisztus.
Ef 5:14

„...SOKAN ÉLNEK MÁSKÉPPEN..."

Szalai András

A MORMONOK

A mormon misszionáriusokat könnyű felismerni: a "snájdig" fiatalemberek sötét nadrágot, fehér inget, sötét nyakkendőt viselnek és mellükön kis fekete tábla olvasható a nevükkel (Elder X, Sister Y), ill. a szembeötlő Jézus Krisztus Mai Szentjeinek Egyháza felirattal. Többnyire húszéves körüli amerikai önkéntesek. Szórólapjaikon kívül egy könyvet is árulnak, a címe: "Mormon Könyve, egy másik bizonyság Jézus Krisztusról". E "másik bizonyságról" a 2. részben majd részletesen is olvashatunk, de tanaik megértéséhez fontos meglátni előbb magát a kort, amelyben megszülettek:

A mormonizmus társadalomtörténeti hátterében a nemzetek kora, a 19. sz. első felének miliője áll. Az Európától (Angliától) függetlenné váló Észak-Amerika köztudatában az amerikai nemzet gyökér-, vagy identitáskeresése lüktetett, egyidőben a latin-amerikai és európai nemzeti függetlenségi-, egyesülési mozgalmakkal.

A korszellemmel érdekes párhuzamban áll az egyháztörténeti helyzet. a 19. sz. eleji amerikai protestantizmust az ún. "helyreállítási mozgalom" (Restoration Movement) kezdte fölrázni az elvilágiasodásból és a hitvitákba merevedésből. A mozgalom szemében az elmúlt kb. 1700 év folyamatos csődnek tűnt (v.ö. Mt 16:18; 28:18-20), s a megújulás garanciáját az 1. századi apostoli kor lelkiségi és gyülekezetrendi formáinak visszaállításában látta. Az erősödő bibliakritikával és a felekezetieskedő hitvitákkal szemben sajátos teológiai minimalizmust és "az újszövetségi gyülekezet mintáját" állította szembe, mint a keresztyén egység alapját. Az eredmény sajnos újabb felekezetek keletkezése lett (Church of Christ/Disciples of Christ).

A mormonizmus az újapostolizmushoz hasonlóan a "folyamatos kinyilatkoztatásban" és a "szakramentális papi teljhatalom visszaállításában" vélte megtalálni a reform útját. A mormonizmusnak azonban sajátja maradt, hogy egyrészt furcsa módon sikerült összeegyeztetnie magában a felvilágosodás racionalizmusát és az irracionális "prófétai" intézményt, másrészt pedig sikerült kielégítenie az egyházi és a társadalmi-nemzeti igényeket is. Egyszerre kínálta fel az egyéni üdvbizonyosságot és az "amerikai mítoszt" s mint "a legamerikaibb vallás" korunk leggyorsabban terjedő vallási közösségévé emelkedhetett.

A mormonizmus alapítója Joseph Smith Jr. (1805-1844) volt. Apja szegény, vállalkozásaiban sikertelen farmer, anyai nagyapja kalandor volt. Szülei egyik felekezethez sem csatlakoztak, csak vitatkoztak a hiten. Joseph a 10 gyerekből a 4. volt, még beiskolázni sem tudták, bár azért írni-olvasni valahogy megtanult. Sorsát a nélkülözés, a család látnoki képességei (terheltsége), a szellemi éhség, a vallási bizonytalanság, az iskolázatlanság miatti félműveltség és a korszellem együtt terelték a tragikus vég felé.

Első látomása 1820-ban, alig 14 évesen történt. Ekkoriban állandó problémája volt a vallási hovatartozás kérdése. Erdei víziójában először valami sötét erő ejtette foglyul, majd egy fényoszlop és két fénylő alak: az Atya és a Fiú jelent meg neki. Kérdésére, hogy ti. "a sok szekta közül melyikhez csatlakozzon?" ezt a választ kapta (az állítólagos) Jézus Krisztustól: "Egyikhez se, mert mind eltévelyedtek és mindegyik hitvallása utálatos előttem!" A tinédzser Joseph először csodálkozva, majd növekvő "prófétai sorstudattal" vette tudomásul, hogy a keresztyén felekezetek milyen "heves előítélettel" viseltettek az ő "kinyilatkoztatásaival" szemben, sőt, mint minden más prófétát, őt is "elkeseredetten üldözni kezdték" – legalábbis így élte meg helyzetét az ifjú "próféta".

Második látomása 1823-ban történt. Szobájában egy este hirtelen fény jelent meg: egy angyal, név szerint Moróni. Josephet a nevén szólította, megerősítette a prófétai sorstudatban és átadta neki "isten megbízását". Elmondta, hogy létezik egy "elrejtett aranylemezekre írott könyv", amely Amerika előző lakóinak eredetét és történetét tartalmazza, ill. magában foglalja "az örökkévaló evangélium teljességét is", ahogyan azt állítólag Krisztus ott, Amerikában kinyilatkoztatta! Az angyal megígérte neki a messiási békekorszak (Ézs 11) beteljesedését, továbbá – Smith szerint is a Bibliától eltérően – idézte a Mal 3:23-at: "Íme én kinyilatkoztatom nektek a papságot Illés prófétának keze által, mielőtt eljön az Úrnak nagy és félelmetes napja"(!?). Azon az éjszakán még kétszer, majd reggel negyedszer is elmondta az "angyal" ugyanazt az üzenetet s bátorította, hogy mondja el azt apjának is. A család Isten művének fogadta el Joseph élményeit és bátorították, hogy engedelmeskedjen az "angyalnak". Joseph megtalálta a közeli Cumorah dombban elrejtett kőládát s benne az aranylemezeket is. (Joseph örökölt látnoki képességeit egyébként korábban még kincskeresők is felhasználták.) Moróni parancsára évente vissza kellett mennie a dombhoz és csak 1825-ben "érkezett el az idő", hogy magához is vehesse "a lemezeket meg az Urimot és Tummimot és a mellvértet"(!?). Moroni a lemezek sorsáért Josephet tette felelőssé: "Ha gondatlanságod miatt elvesznének, akkor te is el fogsz pusztulni!" – mondta.

A nélkülöző (és időközben szülei akarata ellenére megházasodott) Smith hosszas keresés után végül ráakadt egy Martin Harris nevű jómódú farmerre, aki kész volt támogatni őt anyagilag, hogy a lemezek "fordítására" szentelhesse idejét. Smith a még kissé bizonytalan Harrist 3000 dolláros adományra szólította fel, ti. a Mormon Könyve első kiadásához. A "prófétai szó" ellenére Harris egy szöveg- és fordításrészletet kért Smithtől, aki a lemezeket még neki sem volt hajlandó megmutatni. Harris az állítólag "reformált egyiptomi hieroglifákkal írt" szöveg- és fordításrészletet elvitte a Columbia Egyetem jogász-írásszakértőjéhez, Dr. Charles Anthon professzorhoz, hogy meggyőződjön valódiságukról.

A hivatalos mormon verzió szerint a professzor állítólag először ugyan elismerte az írás valódiságát és a fordítás helyességét, sőt erről bizonyítványt is adott, de

amikor megtudta, hogy Smith egy angyali jelenés révén jutott hozzá, a bizonyítványt összetépte, kijelentve, hogy manapság ilyesmi nincs és csak hozzanak el hozzá mindent. Harris, látva a professzor viselkedését, meggyőződött Smith igazáról és azonnal távozott. Egy bizonyos Dr. Mitchellel is igazoltatta az iratok eredetiségét, majd jelzálogkölcsönt vett fel birtokára, fedezve a kiadást.

Ismeretes azonban Dr. Anthon nyilatkozata is, Mr. E.D. Howe-nak írt leveléből s ő egészen másképp emlékezett az ügyre. Szerinte Harrist már eleve Dr. Mitchell küldte hozzá, mert nem tudta kihámozni a jelek értelmét. Először ugratásnak vette az egészet, de amikor Harris elmondta neki, hogy Smith pénzt kért tőle a kiadáshoz, inkább óvni kezdte az egyszerű farmert a szélhámosoktól s mivel esze ágában sem volt írott szakvéleményt adni a szövegről, Harris távozott. Magára a szövegre így emlékszik vissza: "Ez az "írás" valójában csupa irkafirka volt. Oszlopokba írt tekervényes betűkből állt össze és nyilvánvalóan olyasvalaki készítette, aki előtt egy különböző ABC-ket tartalmazó könyv feküdt. Görög és héber betűk, keresztek és cikornyák, fordított vagy oldalukra döntött latin betűk egyvelege. Jól emlékszem, minden volt azon a papíron, csak egyiptomi hieroglifák nem. E témáról gyakran értekeztem barátaimmal, mióta ez a mormonita őrület elkezdődött. Esedezem, azonnal tegye közzé ezt a levelet, amint a nevemet említik ezek a szerencsétlen fanatikusok!"

Akármi is történt valójában, Harris "a Próféta írnoka" lett. Smith egy függöny mögött ülve hangosan olvasta-diktálta a fordítást, orrán a "prófétaszemüveggel". A lencsékbe nézve állítólag egyből a fordított angol szöveget látta. A diktáltakat odakint Harris írta le, hónapokon át. Már a 115. oldalon tartottak, amikor Harrist a felesége és mások rávették arra, hogy lopja el a fordítást. Ki akarták deríteni, hogy tényleg léteznek a lemezek, vagy csak Smith fantáziálása az egész? Okoskodásuk szerint Smithnek úgyis újra kell fordítania a szöveget s a két fordítás egybevetésekor minden kiderülhet. Ha Smith csak fantáziált, akkor nem emlékezhet pontosan 116 oldalnyi szövegre.

Smithre, úgy látszott, lesújtott az Isten haragja. Moróni állítólag megjelent és magával vitte a lemezeket. Azután meghalt a kisfiuk, rögtön a szülés után. Ekkor Smith megvallotta gondatlanságát s bűnbánatára válaszként Moróni visszahozta a lemezeket. Mint "kiderült", a lemezek közt létezett egy rövid összefoglalója a már lefordított és ellopott résznek, tehát nem kellett újrafordítani a szöveget! Moróni (vagy Smith?) végső érve pedig az volt, hogy az ellopott anyagot meg is hamisíthatják s a második igazi verzióval összevetve megkérdőjelezhetik Smith próféta-voltát. A munka tehát folyt tovább. A fordítás végeztével (1829) Moróni angyal a lemezeket magával vitte és egy külön angyali jelenés során a Három Tanúnak (Martin Harris, Oliver Cowdery, David Whitmer) megmutatta. Az ő bizonyságtételük azóta is ott található a Mormon Könyve első lapjain, kiegészítve Smith testvérei és a Whitmer család tagjai, ill. Hiram Page tanúskodásával is. Így született meg a Mormon Könyve, "a világon a legtökéletesebb könyv, a mormon vallás alapköve, amely közelebb visz istenhez, mint bármely más könyv" – legalábbis Joseph Smith szerint.

Időközben egyházszervezeti kérdéseikre is választ kaptak, természetesen "felülről": maga Keresztelő János jelent meg nekik, tisztázva velük a keresztelés miértjét (erre a lehetőségre a korabeli hitviták során senki sem gondolt?! – A Szerző), majd Smithre és Cowderyre ruházta az ároni papságot (?) és megígérte, hogy nemsokára "a Szentlélek adományozásának ajándékát is meg fogják kapni". Smith és Cowdery bemerítették egymást, mire "leszállt rájuk a 'szentlélek' a 'jövendölés lelke' és jövendöltek és a szentírások megnyíltak szemeik előtt". Később maga Péter, Jakab és János apostolok jelentek meg nekik és "felszentelték őket a Melkisédek szerinti papságba is". (V.ö. 1Móz 14:18, Zsolt 110:4, Mk 12:35, Zsid 5:6-11, 6:20-7:28).

Whitmerék házában (Fayette, NY) 1830. április 6-án megalakult a "The Church of Jesus Christ", Jézus Krisztus Egyháza.

A mormonok első évtizedeit virágzás és nyomor váltakozása, botrányok, katasztrófák és üldöztetések jellemzik. A mai mormon történetírás a korabeli "általános vallási türelmetlenségnek" tudja be a mormonok nehéz sorsát. Tény, hogy a missourii kormányzó politikai érdekből a mormonok alapvető emberi és polgári jogait sem védte meg s hagyta, hogy a főleg északi államokból jött és rabszolgaságellenes mormon telepeseket kifossza, sőt esetenként meg is lincselje a déli csőcselék. Nem szabad elfelejteni azonban, hogy Smith tanításai és karrierizmusa önmagában is elég felháborodásra adtak okot:

Smith és hívei az Ohio-beli Kirtlandben telket vásároltak. A kb. ezer fős közösséget Smith "prófétai parancsokkal" irányította s elnémított minden olyan rajongó megnyilvánulást, amely az ő tekintélyét kisebbítette volna. "Isten szavára" a mormonoknak mindenhonnan egész vagyonukkal Kirtlandbe kellett költözniük s ott a vagyonközösség számára kellett átírni vagyonukat. Az ezzel járó anyagi föllendüléssel szorosan összekapcsolódik Smith "kinyilatkoztatása", miszerint Amerika az Új Sion, az Isten Országa, az Ígéret Földje és Independence város az Új Jeruzsálem. Ekkoriban látott neki Smith a Biblia újrafordításának, azaz a mormon tanoknak megfelelő elferdítésének is (az 1Móz végére pl. betoldott egy róla, Józsefről szóló "próféciát", stb.)

1832-ben Smith lett a főpapság elnöke, az egyházfő. Nemcsak a tagok életvitelét szabályozta (pl. tilos a dohányzás, tea, kávé, drogok, alkohol fogyasztása), hanem az üzleti életben is részt vett "kinyilatkoztatásaival".

1836-ra felépült a Templom, ahol állítólagos jelenések révén Smith és Cowdery magától Illéstől kapta meg "a mennyei házasságkötés kulcsait", Mózestől "a 12 törzs összegyűjtésére való felhatalmazást", ismét Illéstől "a halottakért való szolgálatot", de megjelent nekik Elizeus, sőt többször Jézus is.

A mennyei látogatók sem tudták azonban annyira megnövelni Smith, a Próféta tekintélyét, hogy elnémítsa az ügyfeleket, s így 1837-ben az általa vezetett Bank csődbe jutott. A csalások az egész várost felháborították és Smith hirtelen a saját-kulcsembereivel találta magát szemben: a legsúlyosabb erkölcsi hiányosságokat vágták egymás fejéhez, s a Templomban a zilált közösségen belüli viták is a tettlegességig fajultak. Ekkor Sidney Rigdon – aki az ügy után Smith jobbkeze lett – egy lopásról, csalásról és hazudozásról szóló vádiratot készített Cowdery és Harris ellen, akik ki is lettek átkozva s csak Smith halála után tértek vissza a Mormon Egyházba. A botrány idején Smith elmenekült, nyáját felszólította, hogy hagyják el Kirtlandet, a Jézus Krisztus Egyháza nevet kiegészítette az Utolsó Napok Szentjei titulussal és bevezette a kötelező tizedfizetést.

Missouriban a mormonok miatt valóságos polgárháborús helyzet alakult ki s a mormonok parancsnoka, Hinkle, letette a fegyvert, kiszolgáltatta a vezetőséget s kívonult Missouriból. Smitheket 1838 telén halálra ítélték, de Smitheknek sikerült megszökniük és utolérték a kb. 15 ezer fős mormon menetet, amely a tél közepén nélkülözve vonult Illinoisba. Itt barátságosan fogadták

őket, kaptak egy területet városépítéshez, sőt önkormányzatot és engedélyt saját milícia felállításához. Nehéz körülmények között felépítették Nauvoo városát s a teokratikus közösség egyházfője, polgármestere, milíciaparancsnoka, vagyonkezelője Smith lett. "Próféciáiban" egy új Templom és egy új részvénytársaság felállítását követelte...

Ez az időszak karrierjének a csúcspontja: a széles nagynyilvánosság előtt ismertté lett "próféta" 1844-ben az amerikai elnökválasztásra jelöltette magát. Kortesbeszédeiben rabszolgafelszabadítást, teokratikus államformát ígért és több államban komoly esélye volt a megválasztásra!

Otthon, Illionisban azonban létrejött a demokrata-wigh Anti-Mormon Front, sőt a mormon belső ellenzék is. A krízist maga Smith okozta az 1843 aug. 12-i "kinyilatkoztatásával", amelyben megengedte, sőt javasolta a többnejűséget. Smith saját állítása szerint már évekkel azelőtt megkapta ezt az "isteni kijelentést", de "a következményektől való félelmében elhallgatta" s csak amikor már "egy angyal kivont karddal a kezében fenyegette", akkor adta tovább az üzenetet. (Mormon források is legkevesebb 27 nőt említenek, akikkel Smith az utolsó éveiben házasságot kötött.) A 12 tagú Mormon Főtanács mindenesetre 1843-ban kilenc "igennel" megszavazta az új tant, de nem hozták nyilvánosságra s amikor kiderült, "kifelé" tagadták a tan létét is. (Először 1852-ben, Brigham Young, a 2. elnök alatt lett hivatalosan is bevezetve a poligámia, ezért sokan Young találmányának tartják.) A mormonlakta Nauvoon belül azonban nem lehetett titkolózni, annál is inkább, mert nem mindenki értett egyet az új tannal.

Az ellenzék vezetői (William és Wilson Law, William Marks) Smithben "bukott prófétát" láttak, bár a Mormon Könyvét továbbra is isteni kinyilatkoztatásnak tekintették. Lapjukban (The Expositor) Smith szemére vetették a hatalommal való visszaélését, bírálták politizálását, stb. Smith erre egyszerűen szétverette a nyomdájukat. Az elmenekülő ellenzékiek panaszt tettek a kormányzónál, aki a szabadságjogok elleni vétség vádjával őrizetbe vétette Smitht és társait. A helybeli (nauvooi) bíró azonban felmentette és szabadlábra helyezte őket. Erre az illinoisi kormányzó és Nauvoo között polgárháborús helyzet alakult ki, mint annak idején Missouriban. Smith újra a menekülést választotta, de amikor a felesége és a Főtanács gyávasággal vádolta, visszatért. Nauvoo letette a fegyvert, Smitht és társait kiszolgáltatták és Chartage-ba vitték.

1844. június 27-én egy kb. 150 fős fömeg vette körül a börtönt és a (feketére festett arcú) csőcselék meglincselte Smitht. 38 évesen, fegyverrel a kezében halt meg (ui. fegyvert csempésztek be s azzal próbálták védeni magukat).

A korabeli várakozásokkal ellentétben Smith halála nem jelentette a mormonizmus végét. Az utódlás kérdésében két irányzat alakult ki: az "apostoli utódlás" hívei Sidney Rigdon köré tömörültek, aki az Első Elnökség egyetlen még élő tagja volt. A "családi öröklés" hívei Smithnek egy még életében tett "prófétai áldására" hivatkoztak, amikor is Smith a saját fiának (Joseph Smith III) adta tovább az Elnöki tisztet, sőt "a generációról generációra" való utódlást is kinyilatkoztatta.

Végülis "A Tizenkét Apostol Kollégiumának" vezetője, Brigham Young (1801-1877) lett az egyházfő. A 12-ből heten szavaztak rá azzal a kikötéssel, hogy a két Tanácsadóját is ők választhatják ki. Bár mindezt az 1847-es (!) konferencia végre rögzítette is, a döntés a mormonok közt heves vitákat, tiltakozásokat váltott ki, annak ellenére, hogy ekkor már úton voltak a későbbi Utah állam felé és maga Young volt az embertpróbáló pionírutazás vezetője.

A tiltakozók lemaradtak, a többség vonult tovább s végül 1847. július 24-én (mormon ünnepnap) elérkeztek a Nagy-Sós-tóhoz. Young kijelentette, hogy ez az Ígéret Földje. Nagy áldozatok árán a semmiből fölépítették Salt Lake Cityt és megalapították Deseret államot (ma: Utah).

A kivált, szakadár mormon csoportok közül máig a legjelentősebb az 1852-ben alapított Utolsó Napok Szentjeinek Ujjászervezett Egyháza (Reorganised Church). Első elnöke nem más, mint Joseph Smith lett, igaz, több évi bizonytalankodás után. Végül azonban ő is "kinyilatkoztatásokat kapott" és "engednie kellett a Lélek vezetésének", azaz vállalta a "Jézus Krisztus Egyházának Prófétája, Látnoka és Kinyilatkoztatója" címet s a vele járó feladatokat. Egyháza kezdettől fogva elutasította "az utahi brighamiták" egyes tantételeit (pl. a poligámiát) és az utahiakkal szemben nem vallja magát az egyedül üdvözítő egyháznak,bár Joseph Smith Jr. "legitim szellemi örökösekéntt" lép fel. Elnöke a mai napig Smith leszármazottjai közül kerülnek ki; taglétszámuk kb. negyedmillió fő, központjuk Independence.

Az Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyháza, vagy Jézus Krisztus Mai Szentjeinek Egyháza (nálunk e két névvel is találkozhatunk) az összes többi szakadár mormon közösséget elutasítja (Temple Lot, Bickertoniták, Cutleriták, Strangiták, stb.). Ma a Mormon vallás központja Salt Lake City. Templomaik száma világszerte 50 körül van (ezekbe csak a tagok léphetnek be, a szertartások titkosak), taglétszámuk kb. 9,4 millió fő, évente kb. 300 ezer ember csatlakozik a közösséghez és naponta 2-3 új gyülekezeti házuk épül fel a világ különböző tájain. Misszionáriusaik száma (130 országban) 50 ezer körül van, de reményeik szerint néhány éven belül utolérik a protestáns misszionáriusok számát (ami kb. 75-80 ezer fő).

Hazánkban a rendszerváltás óta erőteljesen misszionálnak, saját adataik szerint 20 gyülekezetük és kb. 2000 egyháztagjuk van. A Mormon Könyvét a frankfurti egyházuk adta ki 1991-ben. Egyéb "szentírásaik" jelenleg fordítás alatt vannak.

A mormonoknak, mint közösségnek a megítélése szociológiai szempontból igen pozitív. A poligámiát 1890-ben hivatalosan is feladták az amerikai közvélemény erőteljes (fegyveres) nyomására s a közösségen belül azóta is tiltják (csak kis független csoportokban maradt fenn). Ma a mormonok az amerikai nemzeti családvédelmi, alkohol-, dohányzás és drog-ellenes mozgalom aktiv és megbecsült résztvevői. Világszerte a társadalom példamutatóan egészséges életvitelű, hasznos tagjaiként élnek, világhírű a Mormon Templomi Kórus is. Bár maguk az egyháztagok nem gazdagabbak az átlagnál, maga az Egyházszervezet a tagok kötelező tizedfizetése és a nemzetközi üzleti vállalkozások révén egyre gazdagabb.

A mormonizmus története bizonyos pontokon homályos és vitatott, de a mormonizmus tanításának keresztyén szempontból való megítélése annál egyértelműbb. Erről a második részben lesz szó.

◆

Felhasznált irodalom:

H. Obst: Apostel und Propheten der Neuzeit Union Verlag, Berlin, 1990)

Wolfgang Bühne:

A „Toronto-áldás"

Kérdés: Hogyan vélekedjünk a "Toronto-áldás"-ról?

Felelet: 1994. január óta karizmatikus körökben ismét beszélnek a "Szentlélek új áldásáról", a "lelki felüdülés idejéről" és a "nevetésről, amit az egész földkerekségen hallanak".

A kezdetek

Miután már 1993 végén Dél-Amerika egyes helyein és az USA-ban a dél-afrikai Rodney Howard-Brown evangélista által, Benny Hinn által, az argentínai Claudio Friedzon prédikátor és Ruben Gimenez által erőhatások, (nevetés, elesés, reszketés, sírás "Lélekben megittasodás" stb.) váltottak ki, 1994. január 20-án Torontoban az "Airport-Vineyard-gyülekezetben" (tehát egy olyan gyülekezetben, amely a John Wimber által alapított Vineyard-mozgalomhoz csatlakozott), ezeket a megnyilvánulásokat megerősítették.

Ennek a gyülekezetnek a lelkésze, John Arnott meghívta Randy Clarkot St. Louisból, hogy Torontoban a Szentlélek hatásairól prédikáljon. R. Howard-Brown szolgálata által, aki az új mozgalomban nyilvánvalóan kulcsszerepet játszik, "a Szentlélekkel hatalmas érintkezést" élt át, és 1994. január 20-ai igehirdetése alatt történt az, ami azóta mint "Toronto-áldás" nagybetűs cikkekkel tölt meg sok karizmatikus és evangélikál folyóiratot: "hisztérikus nevetés, kiabálás, sírás, ordítás olyan erővel, ami egyébként csak emberi határhelyzetekben történik, ugrándozás és táncolás, hosszan tartó görcsszerű reszketés és vonaglás, elesés", stb.

Hatása a nyilvánosságra

Ezek a sajátos jelenségek gyorsan ismertté váltak, és azután megismétlődött a mintegy 90 évvel korábbi los angelesi esemény a pünkösdi mozgalom kezdetéről: éz a gyülekezet lelkészek és karizmatikus vezetők búcsújáróhelyévé fejlődött, akik szemtanúi és megsokszorozói lettek ennek az új hullámnak.

Hírlett, hogy az első hat hónapban az egész világról mintegy 30.000 látogató kereste fel ezt a Vineyard-gyülekezetet Torontoban, "hogy az új kenetet megtapasztalják". Németországból hetenként gyülekezetvezetők tucatja teszi meg az utat, hogy az "új áldást" megtapasztalja és továbbvigye.

Európában az új hullám először Londonban került a nyilvánosság rivaldafényébe, amikor ott különböző gyülekezetekben (baptista, anglikán) ezek a jelenségek feltűntek. A "The Sunday Telegraph" így közölte: egy tiszteletreméltó anglikán püspök a padlózaton hempergett és úgy üvöltött, mint egy oroszlán. Más állati hangok is megnyilvánultak. Úgy kukorékolt egy férfi, mint egy kakas, amit ez a magyarázat követett: "Az Úr az mondja; egy új nap kezdődik!"

Ezt követően Németországban volt Claudio Freidzon, aki 1994 elején a Wolfhard Margies által vezetett "Gemeinde auf dem Weg" elnevezésű gyülekezetben (Berlinben) egy lelkész-konferenciát tartott. Ott Freidzon a hangos nevetéstől nem tudott tovább prédikálni, tolmácsnője elesett és hangosan nevetve hempergett a földön, a hallgatók ordítottak és rázkódtak a nevetéstől, és olyan neves férfiak, mint W. Margies és az ismert szerző, Eberhard Mühlen nevetve a földre estek vagy tántorogtak a helyiségen át "lélekben megittasodva".

Freidzon egy stuttgarti konferenciája Pert Wenz "bibliai hitgyülekezetébe" továbbvitte ezt a hullámot. Közben Rudi Binke is, a Frankfurti Keresztyén Centrum vezetője is meglátogatta Torontot, és ezzel a "kenettel" tért vissza Frankfurtba. Ő így tudósít erről:

"Hamarosan kellett egy pótlólagos vasárnapi istentiszteletet tartanunk 18 órakor, amelyre hívők – lelki vezetők is – közelről-távolról, mindenünnen jöttek. Sok látogató annyira megittasodott lélekben ezen az estén, nem tudott hogy egyedül hazamenni."

A "CZF" (Christliche Zentrum Frankfurt) meghívására R. Howard Brown, az új feltörés impulzus-adója 1994. decemberében vendégként Frankfurtban járt.

Svájcba Basilea Bern vitte tovább ezt a hullámot, Martin Bühlmann vezetése alatt, az evangélikus nemzeti egyház egy önálló laikusmozgalmán belül, amely 1994-ben a Vineyard mozgalomhoz (John Wimber) csatlakozott. Ezt az új feltörést Martin Bühlmann úgy értékelte, mint "a Szentlélek kitöltetését, amit már régóta vártunk".

1994. októberében Bernben ugyanez történt a "Xund '94 – Uram, gyógyítsd meg népünket" – konferencián John Wimberrel és a Vineyard mozgalom munkatársaival és Basilea Bern-nel. Bill Jacksont Vineyard-lelkész, (aki Randy Clark által jutott érintkezésbe a "Toronto-áldással"), bemutatta az új hullámot egy nagy publikumnak. Ezzel Svájcban is elfogadásra és terjesztőkre talált ez a jelenség.

Tanulságos, amint M. Bühlmann elmondja, hogy ez a megnyilvánulás alkalmilag felléphet olyan embereknél is, akik "semmi személyes kapcsolatban nem állnak Jézus Krisztussal", és az ilyenek azt úgy élik át, mint a drogélvezésnél egy "flasch"-t, egy fellobbanást.

Hogyan kell értékelnünk ezt a mozgalmat?

Ebben az értekezésben nincs elég hely arra, hogy az egyes jelenségeket részletesen leírjuk és megítéljük. De néhány megfigyelésre szeretném felhívni a figyelmet, amelyet más helyen részletesen bemutatunk és megvilágítunk.

1. Ez a mozgalom nem józan ébredési várakozás talaján növekszik. A századfordulóéhoz hasonlóan, az elmúlt hónapokban mindenütt a világon valamiféle tapasztalásokra vágyó, és nem józan, nem imádságra épülő ébredési elvárást szítottak fel. Az akkor fellépő jelenségeket kritika nélkül, mint a Szentlélek megnyilvánulásait üdvözölték, jóllehet ugyenezek a jelenségek más világvallásokban, a New Age-mozgalomban és a kábítószerélvezetben szintén előfordulnak, amint azt M. Bühlmann is elismeri.

Karizmatikus vezetők azonkívül elismerik azt is, hogy ezek a megnyilvánulások sokszor bibliailag nem megalapozottak. Ennek ellenére sem riadnak vissza, hogy János 16:12-14-et, mint biblikus igazolást idézzék.

2. Ebben az új hullámban egy egoista, tapasztalásokon alapuló és érzelmekben orientált kegyesség áll a középpontban.

Hívők ezrei kelnek útra Toronto felé – nem azért, hogy Isten Igéjét hallják, hanem – hogy valami láthatót és érzékelhetőt átéljenek, egy "kenetet" kapjanak, idegen lélek és erőhatás befolyása alá jussanak.

A Szentléleknek ezzel ellentétben az a nagy feladata, hogy Krisztust dicsőítse, őt és az ő Igéjét állítsa a középpontba (Jn 16:14).

A Bibliában és az egyháztörténetben az ébredésnek egészen más az ismertetőjegye.

A bibliai ébredéseknek minden időben ilyen ismertetőjegyei vannak: emberek győzetnek meg bűnösségükről és méltatlanságukról, és megragadja őket Isten nagysága, szentsége és dicsősége. Többé nem önmagukat, és nem tapasztalataikat tartják fontosnak,

A Békehírnök centenáriumára

1895. III. 15. – 1995. III.15.

Az "ÖRÖMHÍR " baptista félórában, a TV 1-es csatornáján 1995. február 19-én (15.35) elhangzott előadás.

Száz évvel ezelőtt egy február eleji napon a Rákoscsabai Baptista Gyülekezetben tartott országos konferencián döntött úgy az akkori országos vezetőség, hogy egy hitbuzgalmi lapot indítanak az országos közösség lelki igényének kielégítésére. A közösség nagy örömére, a szándékot tett követte, és az elhatározás után egy hónapra, azaz március 15-re megjelent a kívánt lap Udvarnoki András és Csopják Attila szerkesztésében. BÉKEHÍRNÖK címen azóta is jogfolytonosan él, és most ünnepli 100. évfordulóját.

Március 15. nekünk, baptistáknak így kétszeresen kedves dátum lett. Amellett, hogy a lapra égetően szükség volt, népünk az 1867-es kiegyezés után a 48-as eszmék szellemében élt, s ezzel is jelezte, mily nagy szüksége van egy vallásügyi törvényre, amit ez évben 1895. évi 45. törvénycikkben az meg is kapott. Ennek megszületésében bizonyára Meyer Henrik erőfeszítése is benne van.

Tudtommal ez a centenáriumát ünneplő lap ma az ország egyik legrégebben alapított sajtóorgánuma, nem csak az egyházi, hanem a polgári és politikai lapokat is beleértve.

A Történelmi Bizottság elhatározása az Egyház Elnökségével egyetértésben, hogy mivel atyáink a Rákoscsabai Gyülekezetben tartott konferencián határozták el lapunk elindítását, most a centenáriumi ünnepet is ennek a gyülekezetnek tágas kápolnájában rendezzük meg (a borítón látható 1901-ben épült, 1895-ben bővített és belső alakítás alatt levő) a jubileumi ünnepet, 1995. március 11-12-én – a 15-hez legközelebb eső hétvégén – (1171 Budapest, Zrínyi u. 38. sz. alatt) – Ennek a gyülekezetnek én is lelkipásztora voltam 12 évig. Ez idő alatt ünnepeltük a gyülekezet alapításának centenáriumát (1986), amelyre elkészült egy 300 oldalas monográfia a gyülekezet múltjáról, és egy állandó kiállítás, amelyet a vendégeinknek ez alkalommal is bemutatunk.

A száz évvel ezelőtt megjelent Békehírnök első száma 500 példányban került az olvasók elé. De jellemző a népszerűségére, hogy gyorsan emelkedett a példányszám, s még a háború ínséges éveiben is 1500 db kelt el. A békekötés után, a mai határainkon belül is 3800-4000 darabot igényelt az olvasótábor, a kisalakú, 8-16 oldalon megjelenő orgánumból. Ma pedig A/4-es méretben, 8 oldalon, hetenként 5.100 példányban viszi a jóhírt az országos közösség tagjainak címére, de a határainkon kívülre is az igények szerint.

Ünnepi számunkban többek közt megemlékeztünk nem csak a Békehírnök múltjáról és sorsáról, hanem annak munkásairól ill. főszerkesztőiről, akik már munkájukat elvégezve befejezték földi pályafutásukat. Ízelítőül megemlítek néhány fontos adatot, hogy hálát adhassunk értük ezen a jeles ünnepem.

I. Az alapító szerkesztő Udvarnoki András volt (1865-1945). Aki alighogy befejezte Hamburgban teológiai tanulmányait, itthon forradalmi változásokat munkált a közösségben. Létrehozza a Magyar Baptista Szövetséget, előbb teológiai tanfolyamokat rendez, megalapítja a Békehírnököt, majd a közösségnek elismertetést szerez, lelkipásztorok képzéséhez Teológiai Szemináriumot alapít, s mindezekhez alig harmincévesen fog hozzá nagy lelkesedéssel. Az első ajándék, amivel ez a szerény férfiú megajándékozta közösségünket, "a hívők lapja", a Békehírnök volt. Isten kegyelme folytán Udvarnoki András megérte az 50. jubileumi évet nyolcvanévesen, amikor a jubileumi számban (1944. I. 1.) így emlékezik:

Folytatás az előző oldalról
A "Torontó-áldás"

hanem Krisztussal töltekeznek be, mert Krisztus és az Ő Igéje lett életük középpontjává. Nem emberek és helyek, hanem Isten olvasott és prédikált Igéje, valamint a Szentlélek ereje lehetnek a hordozói egy biblikus ébredésnek. Olyan jelek, mint az elesés, kiabálás, stb. nem győznek meg semmi különös jelentőségről, sőt azok az ördög figyelemelterelő manővereiként értékelhetők.

Mindaz, amit mindmáig a "Torontó-áldásról" olvastam, hallottam és láttam, nem egy lelki ébredésre mutat, hanem egy lélek nélküli pótlékra, amely részben olyan taszító vonásokat hordoz, hogy az ember a keresztyénség ilyen mérvű elfajulásán csak sírni tud. – Ha e szkeptikus világ az ilyen jelenségek alapján megveti a keresztyénséget, akkor az nem a kereszt botránya és bolondsága miatt van (1Kor 1:23), hanem azért mert a keresztyének a keresztyénséget ilyen módon nevetségessé tették!

Ford.: Kovács Sándor
(Székesfehérvár)

Mi volt, és mi nekünk ma is a Békehírnök?

1. Lelki táplálék. Ezt azok tudják, akik nem képesek nélkülözni egyetlen példányát sem.

2. Összekötő kapocs. Olyan eszköz, amely lelkileg össze tudja kötni annak olvasóit egy testvéri közösséggé.

3. A közösség postája, amelynek révén sok érdekes és értékes hírhez, szomorú vagy örvendetes események ismeretéhez jutnak annak olvasói.

II. Csopják Attila (1853-1934), aki már az első időktől fogva szerkeszt, hisz a legelső számon is ott van a neve. Bár a legtöbb esetben csak a monogramja olvasható (Cs. A), de az egész közösség tudta, hogy szerényen ő rejtőzik mögötte. A századfordulótól azonban haláláig ő volt a lap fő- és felelős szerekesztője. Irodalmi készsége már korán kitűnt, amit később a gyülekezeti életben igen gazdagon hasznosított. Munkája nyomán a lap széleskörű tájékoztatást nyújtott az alapvető lelki nevelés mellett. Ma is iránymutatónak tekintjük azokat a nyílt, határozottan igazságszerető, merész állásfoglalásokat, amelyeket Csopják Attila, mint a lap szerkesztője, ill. a közösség egyik vezetője megírt. Egész életén át jellemzője volt a szerénység, ennek ellenére rajongó tisztelet övezte, a "patriarka" életét. Szerénységénél csak alázata volt nagyobb, a nagy szívéről ismert, mindenki "Csopják bácsija".

III. Steiner István (1887-1965), aki egész életén át a békességet szerette és művelte a közösség lapján keresztül és a mindennapi életben is. Előbb Csopják Attila mellett az expediálás és tördelőszerkesztői munkát végezte tíz éven át, miután apósától, Csopják Attilától átvette a szerkesztői megbízást is. Munkáját nagy szorgalommal, odaadással és eredményesen végezte 1934-től egészen 1944 végéig, amíg Kolozsvári Borcsa Mihály nyilas miniszter 1944. végén egy tollvonással megszüntette a lapot. Előbb Csopják Attilának, később dr. Somogyi Imrének volt nélkülözhetetlen, hűséges munkatársa Steiner István a Békehírnök, majd a Lelki Élet szerkesztésénél.

IV. Dr. Somogyi Imre (1894-1951), aki mint egyházelnök sokat tett a "szabad államban szabad egyház" eszme terjedése érdekében, és a vallás szabad gyakorlása dolgában. Egyházi lapszerkesztői munkásságából nevezetes "A Kürt" c. baptista ifjúsági lap megalapítása és szerkesztése 1924-től annak betiltásáig, 1944-ig. Főszerkesztője volt a Békehírnöknek, cikkei jelentek meg a protestáns egyházi lapokban. Irodalmi munkásságát fémjelzik a megjelent verseskötetei, prédikációs gyűjteményei, történelmi és hitvédelmi írásai. Életrajzát, egyháztörténeti és irodalmi munkáját számon tartja az 1965-ben az Akadémiai Kiadó, által kiadott Magyar Irodalmi Lexikon is.

A Békehírnök betiltása után leleményességére vall, hogy ha a hatóságoknak másfajta elképzelése van a BÉKÉ-ről, mint amit a hívők lapja munkál, akkor ugyanazzal a tartalommal, de más néven indítja el a "LELKI ÉLET" című folyóiratot. Ezt alapításától, 1945-től szerkeszti mindaddig, míg a toll ki nem esik kezéből, 1951-ben bekövetkezett haláláig. Szépirodalmi munkáinak egy része EMERICUS írói álnéven ismert. Kitűnő stílussal, világos okfejtéssel, meggyőző erővel hirdette meggyőződését. Munkásságával felettébb színvonalassá tette a most centenáriumához érkezett lapunkat.

V. Dr. Nagy József (1915-1985) sokoldalú, elkötelezett munkása volt a magyarországi baptista misszió-nak. Lelkipásztori munkája mellett több mint negyven évig volt lelkipásztorképző intézetünk, a Teológiai Szeminárium tanára és dékánja is. Több könyv szerzője, volt tanítványainak "Józsi bácsija".

Jó hatéves kényszerszünet után 1957. nyarán jelenhetett meg újra kedves hetilapunk, a Békehírnök Nagy József szerkesztésében. Két évtizeden át 1976-ig állhatott őrhelyén, amíg a sorainkba furakodott Palotai Sándor félre nem tette. Majd Palotai halála után 1979-től lett újra a lap főszerkesztője 1985-ig.

A baptisták európai- és világszövetségében végzett tevékenysége folytán ismert és értékelt előadó volt a nemzetközi egyházi fórumokon is. Tisztelték véleményét a hazai egyházi fórumokon, mint gazdag tapasztalatokkal rendelkező közegyházi vezetőét.

Ismeretem szerint eddig tíz főszerkesztője volt már a lapnak. A fentieken kívül dr. Somogyi Barnabás, Gerzsenyi Sándor, Győri Kornél, Kőrösi László Imre és a ma szolgáló Kolozs Nagy János. Ők még élnek, dolgoznak, és méltatásukat meghagyjuk az utókornak. Isten áldását kívánjuk életükre és munkájuk további szakaszára. A munkatársaikkal együtt köszöntjük őket, akik eljuttatták kedves lapunkat e nevezetes évfordulóhoz, és ilyen szép kivitelű jubileumi számmal ajándékoztak meg bennünket. Érettük is hálásak vagyunk.

Végül két idézettel zárom gondolataimat, amelyeket az 50. és a 70. jubileumi számokból vettem.

1. *"Akármilyen gyorsan forogjon az idő kereke, félszáz esztendőt kivárni nem kicsiny dolog. Az életben minden olyan, mint a kocsikerékre tapadt sár, amelyet forgásával valahol felvesz, és valahol ugyancsak letesz. Így a lapok szerkesztői is jönnek, mennek..."* Ahogy ezt a száz év történelme még jobban megerősíti. De ahogy eddig voltak, akik mások nyomába lépve kézbe vették a lantot, reménységünk, hogy bicentenáriuma felé induló lapunk ezután is megtalálja és felveszi az erre alkalmas munkásait.

Végül az 1965. márc. 15. számból vett méltatás illik most ide:

2. *"...Nem szólt a világbölcsek stílusában, hangvételét a gyermekekhez szabta. Lapunk úgy nevelt, mint a szerető szülő, intőleg is vígasztalt, szeretettel is fenyített. Irányt szabott az útkeresőknek és bevilágította a homályt, mint a fáklya. Tekintélyt adott az a határozottság, amelyet évtizedek viharaiban, válságos pillanataiban, és történelmi útkereszteződésekben képviselt. Jól tettük, ha figyeltünk prófétai szavára és gyermeki engedelmességgel fogadtuk el tanácsait..."*

1. Idézet az 1944. január 1. (50. jubileumi évfolyam számából) Udvarnoki A.
2. Idézet az 1965. márc. 15. (70 éves jubileumi számból) Szebeni O.

Előadta:
Dr. Mészáros Kálmán,
a MBE Történelmi Bizottság
elnöke

Lukátsi Vilma

Az élet virrasztása

A mi Urunk egyszer írt a porba..
Írása vagyunk valamennyien, hiszen
életünk alig több, mint a pára,
– de miénk az élet virrasztása!

... egykor a régen elporladt kezek
a múlt század irónjával rótták
a sorokat, faragták a strófát...
hirdették az élet szent Igéjét,
mint az áldott hírnökök a békét!
Övék volt az élet virrasztása,
amikor botot váltott a század...
Hit és alázat
kellett mindig a tollforgatáshoz,
– kétszer a világ is lángban állott –
a tűz az aranyat megpróbálja,
a hírnök a jó hírt viszi, s várja
– a hétköznapok útvesztőiben –
hogy a Hangnak visszhangja legyen!

Most miénk az élet virrasztása:
a béke hírnökei mi vagyunk!
Magunk
érezzük, mekkora feladat:
megdöngetni – ha kell – a falakat,
hogy az álmosak fölébredjenek,
mert nem alvóknak szól az üzenet!
Az üzenet:
milyen különös – vagy milyen
egyszerű?
Újságpapíron rengeteg betű...
Feketék – de mintha fénylenének,
ha szolgái lesznek az Igének!

A századvég ezredévbe fordul,
és a HANG, mint a harang,
megkondul,
– az idő nem fut mellette tova –
mert Ő az Alfa és az Omega!

Mi is köszöntjük jubiláló lapunkat, a Békehírnököt

– a rákoscsabai gyülekezet mai tagjai –

Kedves és számunkra megtisztelő dolog, hogy éppen a mi gyülekezetünk volt a házigazdája annak a konferenciának, amelyen atyáink száz évvel ezelőtt megalapították az országos közösség hitbuzgalmi lapját, a centenáriumát ünneplő Békehírnököt.

A születése körül azonban van több olyan ismeretlen tényező, amiről ma már az utókor nem sokat tud, de kíváncsi rá. A fényét vesztett, megkopott emlékképet restaurálva próbáljuk összeállítani a múlt eseményeinek mozaikját, felidézni kedves lapunk létrejöttét .

Arról tudunk, hogy mindez Rákoscsabán történt, de akkor még nem volt meg impozáns imaházunk, amit 1901-ben építettek fel. A gyülekezet alig egy évtizede alakult /1886/, amikor Lajos János úttörő apostol Szadára igyekezett Seress Sámuelhez. Itt ment keresztül, s a Zrínyi utcában lakó Balogh Zsuzsa nevű asszony befogadta, ahol áhítatot tartott. Másnap érdeklődőket hívogattak, és az első istentiszteletet a Rákos utcában, Varga Sámuelék házában tartották meg. Néhányszor összejöttek Nagy György házában is, a Bélyeg utcában, majd több évre Kovács Mihályék Petőfi utcai zsúptetős házában volt az istentiszteleti alkalom, amiről a kiállításon fénykép tanúskodik. 1895-ben a mai prédikátor-lakás helyén, Velez István testvér házát alakították át két szobából 40-50 személyt befogadó imaházzá, és itt tartották a konferenciát, amiről a mellékelt fényképünk tanúskodik. Ez a ház a Zrínyi u. 37 alatt állt. A mellette levő telket később kapták, amelyre a századfordulón az imaházat építették.

A jegyzőkönyvet nem találjuk, s így pontosan azt sem tudjuk, csak sejtjük, hogy kik voltak jelen e konferencián. A függetlenségi nyilatkozat közzététele után, egy évvel előbb /1894-ben/ alakították meg a Wesselényi utcai német gyülekezettől független Magyar Baptista Szövetséget, (amelynek Udvarnoki András lett a prédikátora), "Pest-Felsővidéki Körzet" néven, /míg a "Pest-Alsóvidéki Körzetet" Seres Sámuel pásztorolta Kiskunhalas központtal./ A Felsővidéki Körzetnek előbb Tahitótfalu, majd a Nap utcai gyülekezet elődje, a Hunyadi utcai gyülekezet lett a központja. De odatartoztak a szigeti gyülekezetek, /Pócsmegyer, Szigetmonostor/ és a körzetállomások: Szokolya, Szada, Őrszentmiklós és nem utolsó sorban a szépen fejlődő Rákoscsaba.

A sejtésünk szerint ezeknek a körzetállomásoknak a megbízottjai, és az országos közösség vezetői lehettek jelen, akiknek a nevét próbálom felkutatni, a korabeli krónikák segítségével. Azt tudjuk, hogy ezen az értekezleten Seres Sámuel elnökölt. Udvarnoki Andrást és Csopják Attilát bízták meg a lap elkészítésével, és egy hónap múlva március 15-ére meg is jelent. Tahitótfaluról ott volt Szabó András, Lukács Zsigmond, Kosztán Mihály. Őrszentmiklósról Petrik János és az idős Tenke testvér. Szadáról Seress Sámuel, de a társai ismeretlenek. Szokolyáról Varga József. Rákoscsabáról pedig Velez István, Kovács Mihály és veje id. Tóth József, valamint Wittenberg Sámuel. Elképzelhető, hogy a Rákoscsabára oly sűrűn idelátogató Boros Imre, Domján Imre és Lajos János is, de Kornya Mihály Meyer mellett állt.

Nem tudjuk azt sem, hogyan alakult ki a lap névadása. Rá volt bízva a két szerkesztőre, akik bizonyára a Friedensbote – német baptisták lapja – lefordításával nyerték, ezt a megkapó címet. Tudták, hogy a békesség evangéliumának hirdetésére van a legnagyobb szükség, pedig akkor még nem is volt háború. Hány kétségbeesett szívet kellett vigasztalni, elveszett lelket Jézus békéjével, az Ige segítségével betölteni. Ma sem tudnánk jobban csengő, tartalmasabb címet adni.

Azt tudjuk, hogy akkor még nem sok írógép állt rendelkezésükre. A kéziratokat valóban kéziratként adták le a nyomdának, mégis megküzdöttek a nehézségekkel. És most csak játszom a gondolattal, hogy ma a centenáriumi ünneplőknek már nemcsak villanyírógépük, hanem komputerük, fénymásolóik vannak, milyen szép lenne, ha mi meg gyülekezeti lapot, /értesítőt/ indítanánk, mint sok más gyülekezet ifjúsága is teszi. Tájékoztatni a gyülekezet tagjait, nevelni magunkat, környezetünket. Bizonyságot tenni a városrész lakóinak, hívogatni az evangéliumra éhezőket, bizonyára kedves cselekedet lenne ez.

Már előre látom, kialakul gyorsan az írói gárda, akiknek lesz mondanivalójuk, s vállalják a vele való fáradozást, mert egy lélek figyelemfelkeltésének is nagy jutalma van. Én is így kezdtem ötven évvel ezelőtt, akkor még a gyermeklap, a HAJNALCSILLAG hasábjain, ami már akkor felettébb nagy örömöt szerzett nekem.

Közben arra is gondoljunk, utódaink ne legyenek zavarban, mint mi, ezért majd írjuk le benne a születés ill. elindítás körülményeit. Hadd legyen a bicentenáriuma felé induló Békehírnöknek "gyermeke" itt, Rákoscsabán, ahol 100 éve megszületett.

Dr. Mészáros Kálmán

Velez István testvér házát alakították át imaházzá, és itt tartották a konferenciát, melyen határozat született a Békehírnök megalapításáról. Ez a ház a Zrínyi u. 37. szám alatt állt.

KÖNYVSZEMLE

Dr. Almási Tibor:

MÁTÉ EVANGÉLIUMA

Részlet a könyv előszavából:

Alig több, mint fél év telt el az első kiadás megjelenése óta, és máris szükségessé vált dr. Almási Tibor: Máté evangéliuma című munkájának második kiadása. Ennek két oka van. Az egyik az, hogy a legtöbb könyvesbolt polcairól már teljesen eltűnt e hézagpótló kiadvány. A másik örvendetes ok pedig az, hogy az erdélyi magyar egyházak részéről is sürgető igény támadt – a szerző más munkái mellett – a Máté evangéliumára is. Ez irányú kérésünket különböző egyházak (római katolikus, református, baptista és pünkösdista) vezetői, illetve lelkészei által aláírt levelükben juttatták el hozzánk.
A tovább élő hazai és újonnan támadt erdélyi igények – legalább részbeni kielégítését szeretnénk szolgálni e második kiadással.

A könyv megvásárolható a Baptista Könyvesboltban. Ára 400- Ft.

Marlene LeFever:

ÖTLETGAZDAG TANÍTÁSI MÓDSZEREK

Mire e sorok megjelennek, valószínűleg már kapható lesz egy új könyv a Baptista Kiadó könyvesboltjában. Megjelent ugyanis a Baptista Kiadó és a KEGYELEM Alapítvány /KEresztyén GYErmekevangélizáló és LElkigondozó Misszió/ közös kiadásában Marlene LeFever: Ötletgazdag tanítási módszerek című munkája.

Nagy örömömre szolgál, hogy e könyv a hazai olvasótábor kezébe kerülhetett. Isten gondoskodott arról, hogy rátaláljunk az eredeti angol változatra. Az Úr indította a David Cook Publishing Alapítvány vezetőit arra, hogy megadják az engedélyt a magyar kiadáshoz, lelkesítette dr. Gerzsenyi László testvért a fordítás munkájában és együttmunkálkodásra bátorította a Baptista Kiadó munkatársait, mert a KEGYELEM Alapítványnak nem lett volna anyagi lehetősége önállóan kiadni a könyvet.

Miért jó, hogy megjelent ez a könyv? – kérdezheti valaki. Valóban, miért is jó?

Azért mert segítséget nyújt lelkipásztoroknak, teológiai és misszióiskolai tanároknak, vasárnapiiskolai tanítóknak és a különböző szolgáló csoportok vezetőinek mondanivalójuk leghatékonyabb átadásához.

De nem csak ebben segít ez a könyv! "Ezerszer elmondtam már, és mégsem..." – halljuk vagy mondjuk, még ha az "ezer" csupán néhány tucat is. Mások arról panaszkodnak, hogy képtelenek "szétszórt" gyülekezetük vagy csoportjuk figyelmét lekötni és a megadott témánál tartani. Talán csak néhányunknak jut eszébe, hogy erről legtöbbször mi, előadók tehetünk, és nem is annyira a hallgatók.

Pedagógiai kísérletek bizonyítják a következő igazságot:

— Az új információk 10%-át vagyunk képesek megjegyezni hallás útján.
— Ha halljuk és látjuk is az új információkat, már 50%-os ez az arány.

— Ha halljuk, látjuk és aktívan részt is veszünk az új ismeretek megvalósításában, akkor akár 80%-át is képesek vagyunk elraktározni, és a későbbiekben újra hasznosítani. Jézus Krisztus oktatási módszere is megerősíti ez igazság valóságát. Jézus tanított (elmélet), a tanítványok előtt rendezett el különösen nehéz eseteket, szabadított meg megszállottakat, gyógyított betegeket, megelégített éhezőket (szemléltetés), majd kettesével kiküldte őket (gyakorlat, aktív részvétel). Amikor visszajöttek, beszámoltattak és szükség szerint korrigálta őket (ellenőrzés).

Az Ötletgazdag tanítási módszerek című könyv ötleteivel segít a hallgatóság aktivizálásában. Természetesen nem minden ötlet alkalmazható mindenhol, mivel a könyv egy másik kultúra talaján született. De mindenképpen alkalmas gondolatébresztésre, no meg arra, hogy – esetleg szunnyadó – kreativitásunkat felébressze, majd általunk másokat is az igei igazságok minél aktívabb megélésére és továbbadására késztessen.

Mivel a különböző pedagógiai módszerek ismertetéséről általános bibliai igazságokat és nem felekezeti doktrínákat használ, ezért az Ötletgazdag tanítási módszerek-et bármely felekezet tagjai, sőt még a nem hitben járó pedagógusok is haszonnal forgathatják.

Egy-egy vélemény lelkipásztortól és keresztyén felsőoktatási intézmény vezetőjétől:

"Igen nagy szükség van gyülekezeteinkben a segítségre, hogy ötletesen tanítsuk az örömhírt. A birtokunkban levő üzenet izgalmas, drága és életet formáló. Mégis gyakran unalmasnak hangzik, mert módszereinkben nincs találékonyság. Ez a könyv felbecsülhetetlen eszköz arra, hogy tanítási módszereinkben merész ötletekre ösztönözzön." /Bruce Larson, Senior Pastor – University Presbyterian Church, Seattle, Washington/

"E könyvben Marlene LeFever néhány nagyon hatásos módszert összegez a találékonysággal kapcsolatban, mely mélyebbé és izgalmasabbá teszi tanításunkat." /Cliff R. Road, Executive Director – Creator Chichago Sunday School Association/

A könyv tartalma címszavakban:

Az alkotó kockázat
Az alkotás folyamata
Az alkotó személyiség
Cselekvés – színjáték a tanteremben
Szerepjátszás – dráma
Némajáték – a mozgás csodája
Utánzó játékok
Soha nem túl idős a "Mesemondás"-ra
A megbeszélés szükséges a tanuláshoz
Esettanulmány: nyers valóság a tanteremben
Alkotó írás: a hallgatók segítése gondolataik rögzítésében
Ujjongó dallamok
Művészet: Milyen színek vannak Istenben?

Isten áldása kísérje és támogassa e könyv minden olvasóját!

Győri Lajos

dr. Almási Mihály:
Az úrvacsora mint szolgálat

Egyházunk kiadásában hamarosan megjelenik dr. Almási Mihály testvér új könyve: Az úrvacsora mint szolgálat.
A több mint 300 oldalas könyv lelkipásztorok, teológiai hallgatók, gyülekezeti munkások szűk körén túl azoknak is ajánljuk, akiket komolyan érdekel a biblikus teológia.
A könyv a Teológiai Kiskönyvtár sorozat első kötete. E sorozatban neves külföldi és hazai baptista teológusok írásait tervezzük megjelentetni. A következő kötet – terveink szerint – dr. Dale Moody világhírű amerikai baptista professzor dogmatikája. A fordítás már elkészült.
A következőkben közöljük Almási testvér könyvéből az Előszót és a Bevezetést, valamint a könyv hátoldalán olvasható ismertetőt.
Megrendelhető a Baptista Kiadónál

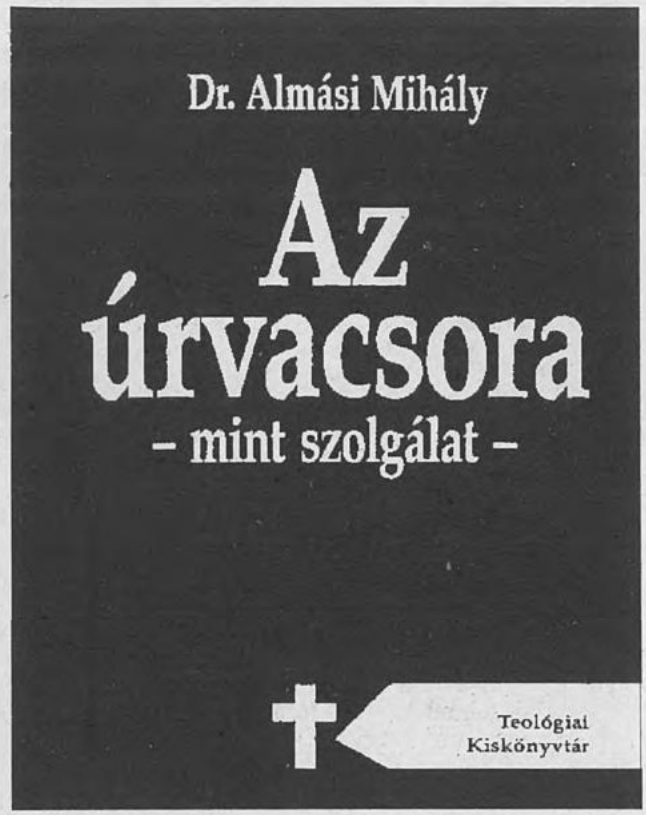
Előszó

Az elmúlt évtizedekben a magyarországi teológiai akadémiák igen szerény publikációs lehetőséggel rendelkeztek. A legkisebb dolgozat néhány száz példányos megjelentetéséhez is állami engedélyre volt szükség, még akkor is, ha például a legegyszerűbb sokszorosítási módszert (stencil) alkalmazták, és saját sokszorosító géppel rendelkeztek. Számos komoly szakmunka maradt fiókban. Szerencsésebb esetben külföldön publikálták, névvel vagy név nélkül, a hazai teológusok írásait.

Első könyvem kuriózum-számba menő megjelenési körülményeiről ma már nyugodtan írhatok. Diákkorom óta közel állt hozzám a szisztematikus teológia, azon belül is a dogmatika. Különösen érdekelt az ekkleziológia. Egy fiatal baptista lelkipásztor – ilyen érdeklődés mellett – miről is írhatna könyvet, ha nem a keresztségről, a hitvallók bemerítéséről. Ez a 70-es évek közepén történt. Akkortájt kaptam meg második teológiai diplomámat a Debreceni Református Theológiai Akadémián. A kéziratot megmutattam Kocsis Elemérnek, a rendszeres teológiai tanszék vezetőjének. Elmondtam, hogy publikálni szeretném, és kértem a véleményét. Átolvasta, megjegyzésekkel látta el. Hónapokig leveleztünk, konzultáltunk. Ajánlotta, hogy adjam be teológiai doktori disszertációnak. Én azonban publikálni szerettem volna, ezért megkértem, hogy írjon előszót a könyvemhez. Megígérte.

Ezek után kezdődött a hivatalos könyvkiadási procedúra. Akkortájt a kisegyházak ügyét egyetlen ember intézte, a Szabadegyházak Tanácsa elnöke. Kihallgatást kértem tőle. Fogadott. Előadtam, hogy van egy kéziratom, amit szeretnék kiadni. Mosolygott. Akik ismerték őt, el tudták képzelni, hogyan. Tovább beszéltem. Elmondtam, hogy Kocsis professzor úr átolvasta és megígérte, hogy előszót ír hozzá. Elmosolyodott, majd ezt mondta: "Ha Kocsis megírja az előszót, én kiadom." – Alig hittem a fülemnek. A református professzor megírta az előszót a baptista lelkipásztor bemerítésről szóló könyvéhez, és bármilyen hihetetlen volt ez akkor, a könyv megjelent.

Érdekes lenne feldolgozni a reflexiókat, összegezni azt a levélhalmazt,melyet a legkülönbözőbb helyekről kaptam. A hasonló témájú könyvek akkor rendszerint 1000 példányban jelentek meg. Ez 3000 példányban – és elfogyott.

Magyarországon még két kötetem jelent meg, Amerikában is néhány, azonban mindmáig vannak kiadatlan írásaim.

Ezek közé tartozott ez a tanulmány, amelyet 1981-ben fejeztem be, mint teológiai doktori értekezést.

Sokan és sokszor kérdezték, hogy mikor adom ki. Eddig volt rá mód. Most, hogy a Baptista Teológiai Akadémia is megkísérli behozni publikációs lemaradását, a dogmatikai tanulmányok között ezt amolyan sorozat indító kötetnek szánom. Remélhetőleg sorra-rendre meg tudjuk jelentetni fiókok mélyén pihenő írásainkat.

Mint említettem, a munka 1981-ben készült el. A téma körébe tartozó irodalmat is eddig volt képes követni. Számos mai elfoglaltságom nem teszi lehetővé, hogy – mintegy folytatásként – összefoglaljam az utóbbi évtized teológiáját e témakörben. Remélem, hogy valamelyik tanítványom ezt megteszi.

Ez a tanulmány szinte változattatás nélkül kerül az olvasók kezébe. Helyenként azonban – szélesebb olvasótábort remélve, mint a szakmabeliek – könnyítettem a szövegen, bizonyos szavakat ki is hagytam. Ez a könyv nem fogja át az úrvacsora teológiájának minden vonatkozását, nem is törekedtem erre. Remélem azonban, hogy az a speciális szempont, ami érvényesül benne, újszerűen hat bizonyos pontokon, és termékenyítő lesz úrvacsoragyakorlatunkban.

Köztudott, a diakóniai teológia, mint olyan, egyfajta önigazolásként szolgált évtizedeken át a rendszert kiszolgáló teológusoknak és egyházvezetőknek. Remélem, hogy az olvasó megérzi, hogy nem e teológiai irányzat valamely torzszülöttével szembesül, hanem a teljes Írást megszólaltatni igyekvő, alázatos Úr-követésre buzdító, szent szolgálatra inspiráló írással. A kötet végén héber és görög átírási kulcsot közlünk. Ezt úgy állítottuk össze, hogy azok, akiknek nem volt módjukban hébert ill. görögöt tanulni, a magyar olvasatot leginkább megközelítő változatban találkozzanak az eredeti bibliai szövegekkel, szavakkal. Az idézett szövegekben is ennek megfelelően írtuk át a bibliai szavakat. Esetenként azonban – főleg, amikor a magyar helyesírási szótárak valamelyike más formát közöl – eltekintettünk átírási kulcsunk alkalmazásától.

Isten áldása nyugodjék meg e munkán, az olvasón, szolgálni kész egyházainkon!

Dr. Almási Mihály
lelkipásztor
A BTA tanszékvezető tanára

Bevezetés

Az úrvacsora-kutatás az 1960-as évektől kezdve új szempontokat kapott – különösen az egyre kiterjedő ökumenikus mozgalom révén. Az ökumenikus együttmunkálkodás alkalmas volt arra, hogy felszínre hozza az egyes keresztyén egyházak, közösségek "komplett" és "tökéletes" úrvacsora-tanának hiányosságait, ellentmondásait.

Tanúi lehettünk bizonyos átértékeléseknek az úrvacsora vonatkozásában az egyes keresztyén egyházak, közösségek részéről.

A közös istentiszteletek, imaheti alkalmak liturgiai és egyházjogi problémákat is fölvetettek. (Ki, kinek, hogyan oszthat, kinek és hogyan nem oszthat úrvacsorát egy-egy ökumenikus istentiszteleten? Van-e egyáltalán létjogosultsága a különböző egyházakhoz tartozó tagok közös úrvacsorázásának, vagy: Szabad-e egyáltalán föltenni ilyen kérdést? stb.) Érdekes és hasznos vállalkozás lenne feldolgozni az egyes egyházakon belül tapasztalható, "dogmafejlődést" az utóbbi néhány évtized figyelembevételével, választ keresni a fölvetett vagy fölvethető kérdésekre.

Jelen tanulmányban azonban mindössze arra vállalkozom, hogy egyetlen szempontból tegyem vizsgálat tárgyává az úrvacsorát. Amint a címből is nyilvánvaló, a szolgálat szempontjából.

Úgy vélem, hogy az ilyen irányú vizsgálódás segíthet bennünket abban is, hogy krisztusi választ adjunk az iménti kérdésekre.

A.M.

A szerzőről

Dr. Almási Mihály 1945-ben született Kiskunhalason. Kecskeméten érettségizett. 1969-ben szerzett lelkészi diplomát a Baptista Teológiai Akadémián Budapesten. 1976-ban újabb teológiai diplomát szerzett Debrecenben, a Református Theológiai Akadémián. Ugyanitt doktorált '81-ben.

Tanulmányokat folytatott Svájcban és Amerikában. Az 1984-85-ös akadémiai évben mint vendég-kutató (Visiting Scholar) dolgozott az Egyesült államokban (Southern Baptist Theológical Seminary, Louisville, Kentucky). 1973 óta gyakorló lelkipásztor. Megbízott előadó, tanársegéd, majd 1981-től kinevezett tanár a Baptista Teológiai Akadémián, Budapesten.

Szakterülete a keresztyén teológia. Publikációi jelzik, hogy szűkebb szakterülete az egyháztan, az ekkléziológia.

Első könyve 1976-ban jelent meg. Témája a keresztség. A második 1979-ben, egy dogmatika tankönyv. A harmadik 1980-ban. Ez egy gyűjteményes tanulmánykötet.

Amerikában, ahol négy évet töltött (1982-1986) további négy tanulmánya jelent meg könyv alakban. Ez a kötet az úrvacsora (eukharisztia) egy konkrét szempontú vizsgálata. Mennyiben szolgálat (diakónia) az úrvacsora?

ILLUSZTRÁCIÓK GYÜJTEMÉNYE

Gyüjtötte, válogatta: dr. Gerzsenyi László

Amikor egy tehenész egészségi biztosításért folyamodott, a biztosítási ügynök megkérdezte tőle, hogy volte valamilyen balesete az előző évben. A tehenész ezt válaszolta: "Nem, de megmart egy csörgőkígyó, és egy ló oldalba rúgott. Emiatt feküdtem egy kis ideig." Az ügynök így folytatta: "Ezek önnek nem balesetek?" "Nem - válaszolta a tehenész -, ezek nem véletlen balesetek, mert céllal történtek." Véletlen

•

Egy édesanya együtt volt szüleivel néhány napig, miután megszülte első gyermekét. Az egyik délután megemlítette édesanyjának, hogy meglepetésére gyermekének sötét haja lett, pedig a férjének és neki is szőke a haja. A nagymama megjegyezte: "Apukádnak viszont fekete a haja." Erre a leány így válaszolt: "De, mama, ez nem számít, mert én örökbe fogadott gyereketek vagyok." Az édesanya zavart mosollyal jelentette ki a legcsodálatosabb szavakat, amiket a lánya valaha is hallott: "Ezt mindig elfelejtem."
Minden keresztyén Isten örökbe fogadott gyermeke, akiket Isten ugyanolyen feltétel nélküli szeretettel szeret, mint ahogy ez az édesanya kifejezte lánya iránti szeretetét. Örökbe fogadás

•

A vasárnapi iskolából hazatérve, ahol a Tízparancsolatról szólt a tanítás, egy kisfiú megkérdezte az édesapjától: "Apu, mit jelent az, hogy ne garázdálkodj [rosszul értette a ne paráználkodj parancsot]?" Egy kis szünet következett a kérdés után, majd az édesapa ezt válaszolta: "Fiacskám, ez csak azt jelenti, hogy ne szántsd el a másik ember földjét." Ez a válasz mindkettejüket kielégítette. Tízparancsolat

•

"A bölcs ember sok tanácsot meghallgat... a bolond mindegyik tanácsot követi." (Larry Burkett) Tanácsadás

•

John G. Paton, az Új Hebridák szigeteinek misszionáriusa mondott el egy történetet Isten védelmező hatalmáról. Ellenséges bennszülöttek vették körül missziós központjukat egy éjszaka azzal a szándékkal, hogy kifüstölik Patonékat és megölik őket. John Paton és felesége azon a rémületes éjszakán szüntelenül imádkozott, hogy Isten adjon nekik szabadulást. Amikor kivilágosodott, csodálkozva vették észre, hogy támadóik egytől egyig eltávoztak. Egy évvel később a törzsfőnök elfogadta Krisztust Megváltójának, és Paton, visszaemlékezve a félelmetes éjszaka történetére, megkérdezte tőle, hogy mi tartotta vissza őt és embereit attól, hogy felgyújtsák házukat és megöljék őket. A törzsfőnök meglepő választ adott: "Kik voltak azok a férfiak, akik védelmeztek?" A misszionárius ezt válaszolta: "Nem voltak ott férfiak, csak én és a feleségem." A törzsfőnök tovább erősítgette, hogy láttak száz meg száz férfit a ház körül, akik magasak voltak, ragyogó ruhát viseltek és kivont kardot tartottak a kezükben. Úgy tűnt, körülvették a misszióállomást, és a bennszülöttek nem merték megtámadni. Csak ekkor jött rá Paton, hogy Isten küldte el védelmező angyalait, hogy senki se ártson nekik. Isten oltalmában

•

A harag gyakran több kárt okoz, mint az a bántalom, amiből fakad. Azt mondják, hogy amikor Leonardo da Vinci "Az utolsó vacsora" című festményén dolgozott, megdühödött egyik munkatársára. Elveszítette önuralmát, és keserű szavakkal támadt rá. Visszatérve a festővászonhoz, hiába próbálta kidolgozni Jézus arcát, mert annyira ideges volt, hogy nem tudta magát eléggé lenyugtatni a komoly munkához. Végül letette szerszámait, megkereste azt az embert, akit megbántott, és bocsánatot kért tőle. A férfi elfogadta Leonardo bocsánatkérését, és a nagy művész visszatérhetett mesterművéhez, és be tudta fejezni Jézus arcának megfestését. Harag

•

Nagy Sándor egyike volt azoknak az indulatos személyiségeinek, akik nem tudták fékezni indulataikat. Energikus, sokoldalú és intelligens hadvezér volt. Jóllehet a gyűlölet nem tartozott a természetéhez, életében sokszor tragikus győzelmet aratott fölötte a harag szenvedélye. Egyszer Nagy Sándor egyik kedves barátja, hadseregének híres tábornoka lerészegedett, és kezdte gúnyolni a hadvezért a katonák előtt. Nagy Sándort annyira elöntötte a méreg, hogy kezébe ragadta az egyik katona lándzsáját és a barátja felé hajította. Jóllehet csak meg akarta rémíteni a részeg tábornokot, de a lándzsa célba talált, és azonnal kioltotta Nagy Sándor gyermekkori barátjának az életét. A nagy hadvezér mély bánatba esett. Bűntudat gyötörte, és ugyanazzal a lándzsával akart véget vetni a saját életének, de katonái megakadályozták ebben. Napokon át betegen feküdt, hívta barátait, és magát gyilkosnak nevezte. Nagy Sándor sok várost és országot meghódított, de tragikus módon nem tudott uralkodni saját magán. Harag

•

Victor Hugo mondta: "Legyen bátorságod az élet nagy szomorúságainak elviselésére, és türelmed a kis szomorúságokra. Amikor befejezted napi feladataidat, menj aludni békében. Isten őrködik fölötted!" Aggodalom

•

Voltaire, a nagy ateista filozófus mondta egyszer: "Ha Párizs piacán csoda történnék, és kétezer ember jelenlétében menne végbe, akkor is inkább hinnék a saját hitetlenségemnek, mint kétezer ember szavának." Hitetlenség

•

A juhok nagy bajba kerülnek, amikor a pásztor kedves szavakkal kezd beszélni a farkasról! Tévtanítás

•

Azt mondják, hogy valaki nem akart fizetni az abrakért, ezért elhatározta, hogy öszvéreit fokozatosan rászoktatja a fűrészporra. Minden jól ment egy darabig, de mielőtt az öszvérek hozzászoktak volna a fűrészporhoz, mind elpusztultak. Ugyanez a helyzet lelki értelemben is. Az igazságról a tévedésre való átváltás lassú folyamat, és az emberek nem mindig veszik észre a különbséget. Mire észrevennék, már lelki halottak. Tévtanítás

•

Az egyik hegyvidéken az emberek favágással foglalkoztak. A városban még nem volt templom, ezért a favágók felépítettek egyet és lelkészt hívtak a templomi szolgálat végzésére. A lelkésznek jól ment a dolga mindaddig, amíg egy napon észrevette, hogy egyháztagjai a

folyóparton elfogják az úsztatott gerendákat, amelyeket a folyó felső vidékéről eresztettek le egy másik falu lakói. Mindegyik gerendán rajta volt a tulajdonos bélyege. A lelkipásztor legnagyobb döbbenetére, egyháztagjai kihúzgálták a gerendákat, és lefűrészelték a gerendák végéről az odabélyegzett neveket. A következő vasárnapra hatalmas prédikációt készített erről az igéről: "Ne lopj!" Az istentisztelet végén az emberek sorban állva gratuláltak neki: "Csodálatos prédikáció, hatalmas üzenet volt!" A prédikátor azonban megint kiment a folyóhoz, és amint látta, hogy egyháztagjai tovább lopják a gerendákat, nagyon felháborodott. Ezért hazament és egy újabb prédikációt készített a következő hétre, aminek ez volt a címe: "Ne vágd le a felebarátod gerendájának a végét!" Amikor elmondta beszédét, az egyháztagok kiüldözték a városból. Biblia

•

Két ügyvédről szól a történet, akik ugyanabban a peres ügyben a felperes és az alperes oldalán szerepeltek. A tárgyalás alatt az egyik azzal akart hatást gyakorolni az esküdtszékre, hogy a Bibliából idézett. Ezt mondta a felperes ügyvédjének: "Mi a legnagyobb tekintélyhez, a Bibliához folyamodunk, amely azt mondja, hogy "Bőrért bőrt ad az ember, de az életéért mindent odaad!" A másik ügyvéd jobban ismerte a Bibliát, és így szólt: "Nagyon meghat az a tény, hogy kiváló kollégám a legnagyobb tekintélyhez, a Bibliához folyamodva mondta: "Bőrért bőrt ad az ember, de az életéért mindent odaad." Rájöhetnek azonban, hogy ez a mondás Jób könyvéből való ugyan, de magától az ördögtől származik. Kollégám éppen ezt tekinti a legfőbb tekintélynek." Biblia

•

A "Biblia és az irodalom" című tanfolyam tanára a tanítás kezdete előtt felmérést végzett a tanfolyamon induló főiskolások között, de meglepetésére nagyon szokatlan válaszokat kapott a Bibliával kapcsolatos kérdéseire. Többek között a hallgatók ilyen válaszokat adtak: "Sodoma és Gomora egy szerelmes pár neve." "Jezábel Aháb szamara volt." Más diákok az Apokalipszisz négy lovasáról azt írták, hogy az "Akropoliszon tűntek föl." Úgy gondolták, hogy az újszövetségi evangéliumokat Máté, Márk, Luther és János írta, és hogy Évát "egy almából teremtette Isten", Jézust meg Mózes merítette alá. A tájékozatlanság csúcsát azonban az a diák mutatta be, aki tudományos képzettségben ugyan az első öt százalék közé esett, de arra a kérdésre, hogy mi volt a Golgota, ezt a választ adta: "A Golgota egy óriásnak a neve, aki megölte Dávid apostolt." Biblia

•

Láttál-e valaha egyenes folyót? A csatornák egyenesek, de minden folyó kanyargósnak tűnik. Miért kanyargósak a folyók? Mert a folyók természete az, hogy a legkönnyebb úton haladjanak és minden akadályt kikerüljenek. Ezért a folyók mindig kanyargósak és lefelé folynak. Egyes keresztyének hasonlítanak a folyókhoz. Túl lusták és éretlenek ahhoz, hogy erőt fejtsenek ki az Istennel való együttjárás érdekében. Nekik könnyebb a tévét nézni, mint imádkozni; könnyebben olvassák újságjaikat, mint Bibliájukat. Biblia

•

A Biblia olyan mély, hogy a teológusok sem jutnak el legmélyebb pontjáig, és olyan a sekély, hogy a csecsemők sem merülnek el benne. Biblia

•

Handley Page, a repülés egyik úttörője, egyszer egy lakatlan szigeten landolt repülőjével. Míg ott tartózkodott, anélkül, hogy észrevette volna, egy patkány mászott föl a repülőgépre. Amikor újból fölszállt, valahonnét rágcsálás zaját észlelte, és azonnal gyanította, hogy valami rágcsálót "vett föl" a szigeten. A szíve gyorsabban kezdett verni, amikor elképzelte, hogy milyen súlyos károkat okozhat a patkány a finom szerkezetek között, amelyek irányítják a gépet, és ráadásul nem is tudja kijavíttatni, mert sem szerszám, sem szakember nincs a közelben. Mit cselekedjék? Egyszer hallotta valakitől, hogy a patkányok nem tudják elviselni a nagy magasságot, ezért meghúzta a magassági kormányt, és a gép egyre följebb emelkedett, amíg Page már maga is alig tudott levegőt venni. Élesen figyelte a rágcsáló zajt, ami végre teljesen megszűnt. A célhoz érkezve, holtan találta a patkányt közvetlenül a pilótafülke mögött. Isten gyermekei olykor bűnt tűrnek meg az életükben, amely azért rágja őket, mert túl alacsony szinten állnak lelkileg. Csak akkor győzzük le az életünkben levő bűnöket, ha fölfelé emelkedünk, mind távolabb a világiasságtól, olyan magaslatokba, ahol e világ már nem lehet ránk hatással. Bűn

•

Valakinek egy vörös üveget mutattak be, és megkérdezték tőle, hogy véleménye szerint mi lehet az üvegben. Ezt válaszolta: "Bor? Brandy? Whiskey?" Amikor megmondták neki, hogy tej van az üvegben, nem hitte el, míg ki nem öntötték a szeme láttára. Természetesen, nem tudta, hogy az üveg vörös színű volt, és ez láttatta vörösnek a benne levő folyadékot. Ez történt az Úr Jézus emberi természetével is. Látták őt fáradtnak, éhesnek, szenvedések között, látták őt sírni, és azt gondolták, hogy csak ember volt. Emberekhez hasonlóvá lett, de örökre Isten maradt. Krisztus

•

A Biblia sok kifejezést használ a keresztyén leírására. Nevezi őt keresztyénnek, gyermeknek, Isten gyermekének, a világosság fiának, az engedelmesség gyermekének, hívőnek, barátnak, testvérnek, juhnak, szentnek, katonának, bizonyságtevőnek, tanúnak, szolgának, polgártársnak, a világ világosságának, Isten kiválasztottjának, nagykövetnek, tanítványnak, örökösnek, örököstársnak, ágnak, a test tagjának, élő kőnek, levélnek, templomnak, szeretettnek, követőnek, győztesnek, és így tovább. Mindezek a kifejezések gazdag tartalmat hordoznak, és együttesen írják le a keresztyént. Keresztyénség

•

Ben Jochai rabbit megkérdezte egyik tanítványa: "Az Úr miért nem látta el Izráelt egy egész évi mannával?" A mester így szólt: "Példázattal válaszolok. Egyszer volt egy király, és annak volt egy fia. A király a fiúnak egy egész évi ellátást adott át egy bizonyos napon. Ez ismétlődött évről évre, és végül az apa már csak az ellátás átadásának a napján látta a fiát, évente egyszer. Ezért a király megváltoztatta tervét, és attól kezdve mindig napról napra adta oda fiának, amire szüksége volt. Ekkor a fiú már minden reggel meglátogatta az édesapját. Isten azért bánt így Izráellel, és azért adta naponta a szükséges mannát, hogy naponta kívánják a vele való találkozást." Nekünk naponta kell Krisztushoz jönnünk a mindennapi kenyérért és lelki erőért, és ő napról napra gondoskodik rólunk. Keresztyénség

•

Egy kínai konfuciánus tudós megtért és Krisztus követője lett. Ő mondta el ezt a történetet: "Egy ember beleesett egy sötét, szennyes, sáros verembe, és próbált kimászni onnan, de nem tudott. Arra ment Confucius, meglátta az embert a veremben és így szólt: »Szegény ember. Ha hallgatott volna rám, sohasem került volna oda« - és otthagyta. Buddha is arra ment. Meglátta az embert a mélységben és ezt mondta: »Szegény ember, ha feljönne a mélységből, én segítenék rajta« - és ment to-

vább. Akkor arra jött az Úr Jézus Krisztus. Meglátta az embert és így szólt: "Szegény ember!" Majd beugrott a verembe és kiemelte onnan." Keresztyénség

•

John G. Paton, XIX. századbeli misszionárius, aki a Dél-tengeri szigeteken munkálkodott, nagy ellenállással találkozott, amikor távozni készült Skóciából és el akart menni prédikálni az Új Hebridák szigetein élő kannibálok közé. Egy keresztyén egyháztag ezt morogta a fülébe: "A kannibálok, a kannibálok! A kannibálok majd meg fognak enni!" Paton tétovázás nélkül válaszolt: "Megvallom neked, hogy ha az Úr Jézus Krisztust szolgálhatom az életemmel és a halálommal, akkor nem számít, hogy a kannibálok vagy a férgek esznek meg. Mert a feltámadás nagy napján a testem éppen olyan csodálatos lesz, mint a tiéd, mert hasonlók leszünk a feltámadt Üdvözítőhöz!"

Feltámadás

•

Egyszer egy ember odament Gipsy Smithhez, az ünnepelt evangélistához, és megkérdezte tőle, hogy miként lehetne lelki ébredést létrehozni. Gipsy megkérdezte tőle: "Van-e olyan hely, ahol imádkozni tudsz?" "Igen", válaszolt az ember a kérdésre. "Akkor megmondom, mit csinálj. Menj el arra a helyre, végy kezedbe egy krétát, térdepelj le, és a krétával rajzolj magad köré egy teljes kört, és imádkozz Istenhez, hogy küldjön ébredést azon a körön belül mindenhová. Maradj ott, amíg választ nem kapsz - és akkor megérkezik az ébredés." Lelki ébredés

•

A nagy depresszió idején egy John Griffith nevű férfi irányította a Mississippi folyón átvezető, felvonható vasúti hidat. 1937 nyarán elhatározta, hogy nyolcéves, Greg nevű fiát is magával viszi a munkába. Délben John Griffith fölhúzta a hidat, hogy átmehessenek a hajók, és kisfiával együtt leült a megfigyelő toronyba, majd megebédeltek. Gyorsan haladt az idő, amikor hirtelen a távolból vonatsípjelet hallott. Hirtelen az órájára nézett, amely 1:07-et mutatott. Jött a Memphis Expressz, négyszáz utasával, és a híd felé tartott. Az őr hirtelen lenézett a folyóra, hogy vannak-e ott hajók, aztán észrevette, hogy kisfia beesett a felvonószerkezet fogaskerekek közé. Hirtelen mentési tervet dolgozott ki, de már nem volt ideje rá, hogy végrehajtsa. Megint hangzott a mozdony füttyjelzése, egészen közelről úgyannyira, hogy már a kerekek zakatolását is hallotta a síneken. De fia a hidat mozgató fogaskerekek között volt, amott meg négyszáz utas a vonaton. Tudta már a férfi, hogy mit kell csinálnia. Fejét karja közé temette, és meghúzta a felvonóhíd kapcsolókarját. A nagy híd a helyére került, és átrobogott rajta a Memphis Express. Amikor John Griffith fölemelte a fejét, könnyek szántották végig az arcát, és betekintett a vonat ablakain. Üzletemberek olvasták délutáni újságjaikat, finoman öltözött hölgyek itták ebéd utáni kávéjukat, és a gyermekek hosszú kanalakkal ették fagylalt gombócaikat a csészékből. Senki sem tekintett a hidat szabályozó Griffithre. Griffith elkeseredésében odakiáltott az acélvonat felé: "Feláldoztam értetek a fiamat! Nem törődtök vele?" A vonat csak robogott tovább, de senki sem hallotta meg az édesapa kiáltását, ami Jeremiás Siralmai 1:12-őt juttatja az eszünkbe: "Mindnyájan, akik erre jártok, nézzetek ide, és lássátok: Van-e oly fájdalom, mint az én fájdalmam."

Megváltás

•

Egy kisfiú elment egy templomba, amelynek gyönyörű ólomkeretes ablakai voltak. Megmondták neki, hogy az ablakokban van Szent Máté, Szent Márk, Szent Lukács, Szent János, Szent Pál és más szentek képe. Egy napon megkérdezték tőle: "Ki a szent ember?" Ezt válaszolta: "A szent az, akin átvilágít a fény." Szentség

Hivők csoportja jött össze egy folyóparton, miközben egyikük beleesett a vízbe. Nyilvánvaló lett, hogy a vízbe esett ember nem tud úszni, és elkezdett vadul kapálózni. Az egyik jelenlevő jó úszó volt, és kérték, hogy ugorjon a vízbe és mentse ki a fuldokló embert. Ő ugyan ki tudta menteni a fuldoklót, de egészen addig nem sietett a segítségére, amíg a vízben levő ember abba nem hagyta a kapálózást. Aztán bevetette magát és kimentette az embert. A mentési akció után megkérdezték, hogy miért nem ugrott be azonnal, amikor látta a veszélyt. Ezt válaszolta: "Ha azonnal beugrottam volna, akkor a fuldokló ember még elég erős lett volna ahhoz, hogy mindkettőnk halálát okozza kapkodásával. Addig kellett várnom, amíg eléggé kimerült ahhoz, hogy már ne próbálja magát megmenteni, ezért tudtam rajta segíteni." Úgy tűnik, hogy sokan olyanok vagyunk, mint ez a fuldokló ember. Saját erőfeszítéseink egyenesen akadályoznak minket abban, hogy üdvözüljünk. Egyesek már eljutottak a teljes kimerültség pontjáig, és nem próbálják magukat megmenteni. Ekkor számíthatnak arra, hogy a Megváltó kinyújtja feléjük mentő karját és kiemeli őket a kárhozatból.

Megváltás

•

1892-ben egy George Wilson nevű philadelphiai férfi kirabolt egy bevásárló központot, és rablás közben több embert megölt. Wilsont letartóztatták, bíróság elé állították, bűnösnek találták és halálra ítélték. Egyes barátai közbenjártak érte, és végül amnesztiát kapott Andrew Jackson elnöktől. Amikor azonban tájékoztatták e döntés felől, George Wilson nem fogadta el a kegyelmi intézkedést. A rendőrfőnök nem tudta végrehajtani a halálos ítéletet, mert hogyan lehet egy amnesztiát kapott embert kivégeznie. Folyamodványt küldtek Jackson elnökhöz, és a zavarban levő elnök az Egyesült Államok Legfelső Bíróságához folyamodott az kérdés eldöntéséért. Marshall igazságügyminiszter kimondta, hogy az amnesztiarendelet csak egy papírdarab, és csak akkor érvényes, ha elfogadja az a személy, akire vonatkozik. Ha a kegyelmi rendeletet visszautasítják, akkor többé nem kegyelmi rendelet. George Wilsont ki kell végezni. Így is történt, jóllehet az amnesztiarendelet ott volt az asztalán. Sokan elutasítják a megváltás ajándékát, és ezáltal a kegyelmi rendeletet utasítják vissza, saját vesztükre.

Kegyelem

•

A városi patikában levő nyilvános telefonról egy fiú telefonált valakinek: "Halló, uram! Azért hívom önt, mert szeretném megkérdezni, hogy szüksége van-e kertészre? Ó, már van önnek kertésze? De vajon megfelelően dolgozik-e? Igen, tényleg? Köszönöm, csak meg akartam tudni" - mondta a fiú. A gyógyszerész is végighallgatta a beszélgetést, majd ezt mondta a fiúnak: "Sajnálom, hogy nem találtál munkát, fiam." A fiú így válaszolt: "Nem ez a helyzet, uram. Enyém az a munka. Csak azért hívtam fel a gazdámat, mert ellenőrizni akartam önmagamat."

Önvizsgálat

•

Sok évvel ezelőtt egy egyszerű lelkipásztor egy kis vidéki város gyülekezetében munkálkodott. Szolgálata csendes volt, és csak néhány lélek ismerte meg gyülekezetében az Urat. Évek teltek el, és a munka egyre kiábrándítóbbá vált. De néhány évvel később a hűséges lelkipásztor nagy örömet talált annak felismerésében, hogy az egyik megtért, akit ő vezetett Krisztushoz, Charles Haddon Spurgeon volt, akit később Isten tömegek megmentésére használt fel. Az alázatos szolgálatnak megvan a jutalma már e földön is, de mindenképpen nagy jutalma lesz akkor, amikor Krisztus eljön. Hűség

VIDÁM ESETEK

Gyüjtötte, válogatta: dr. Gerzsenyi László

Fiú: Mért nem jössz hozzám feleségül? Talán van valaki más?

Lány: Ó, biztosan lennie kell valaki másnak!

◆

Panni és Gyuri összeveszett. Panni másnap telefonált Gyurinak: "Te vagy az, Gyuri?"

Gyuri: "Igen."

Panni: "Ugye, azt mondtam neked, hogy soha többé ne lépd át a házunk küszöbét?"

Gyuri: "Igen, azt mondtad."

Panni: "Költözködünk, és csak meg akarom neked mondani az új lakáscímünket."

◆

Egy este egy kis négyéves gyermek ágyához odament az édesapa, és észrevette, hogy az ágy lábára egy kötél van erősítve. Megkérdezte kisfiától: "Fiacskám, miért van itt ez a kötél?" A kisfiú őszintén válaszolta: "Ma este egy póniért imádkozom, és a kötelet az angyaloknak tettem oda, hogy majd meg tudják kötni a pónit."

◆

A repülőgépre fölszálló hölgy így szólt az ott álldogáló pilótának: "Legyen óvatos, kérem. Ez az első repülőutam." A pilóta így felelt: "Ne féljen, asszonyom, nekem is ez az első repülésem!"

◆

Egy autótulajdonos hiába keresett parkolóhelyet. Végül megállt a tilosban, és ezt a néhány sort írta a szélvédőjére helyezett papírlapra: "Tizenöt percig köröztem, de hiába. Ha nem tudok itt leparkolni, elmulasztok egy fontos gyűlést. Bocsássa meg a vétkeimet!"

Amikor visszatért a kocsijához, a büntetőlap mellett ezt a feliratot találta: "Ötven év óta szolgálok ezen a helyen. Ha nem adok önnek büntetőcédulát, elbocsátanak az állásomból. Ne vígyen engem kísértésbe!"

◆

Az egyik vasárnapi iskolai tanító meg akarta magyarázni a különbséget az adomány és a gyűjtés között. Beszélt arról a kisfiúról, akinek az anyukája csirkét főzött ebédre. A kisfiú az egyik tálról elcsent először egy csirkecombot, aztán egy szárnyat, és végül egy kis fehérhúst. Anyukája észrevette, és a kisfiúnak minden elcsent húsdarabot vissza kellett tennie a tálba, pedig ő a kutyának szerette volna adni. Az ebéd befejeztével aztán összegyűjtötték a csontdarabokat, és azokat kellett odaadni a kutyának. A kisfiú így mentegetőzött Buksi előtt: "Buksikám, én adományt készítettem neked, de végül gyűjtés lett belőle, és ez az eredmény."

◆

Jancsi: "Anyu, pocsolyába estem."

Anyu: "Micsoda? Az új nadrágodban?"

Jancsi: "Igen, mert olyan gyorsan estem, hogy nem volt időm lehúzni."

◆

A méltatlankodó beteghez így szólt a patikus: "Már tizenöt év óta ezt az orvosságot árusítom az ilyen betegségekre, és még egyetlen panasz sem érkezett vissza. Vajon ez mit bizonyít?" A beteg így válaszolt: "A holtak nem beszélnek."

◆

"Én és orvoskollégám nem értünk egyet az ön betegségével kapcsolatban. De biztos vagyok benne, hogy a boncolás engem fog igazolni."

◆

A gyomorfekélyt az okozza, hogy az ember hegymászást rendez a vakondtúrásokon.

◆

Egy kisfiú először találkozott a nagymamájával és megkérdezte tőle: "Mi tesz téged nagymamává?"

A nagymama így válaszolt: "Drágám, neked két nagymamád van - az egyik az anyukád oldalán és a másik az apukád oldalán. Én az apukád oldalán levő nagymamád vagyok."

A kisfiú egy pillanatig gondolkozott, majd így szólt: "Nagymami, talán egy hét se fog eltelni, és rájössz, hogy nem a jó oldalon állsz."

◆

A lelkipásztor kislányát korán ágyba fektették egy kis megfázás miatt. Amikor azt kérte, hogy elalvás előtt hadd láthassa az apukáját, édesanyja ezt mondta neki: "Apukád ma este nagyon el van foglalva a dolgozó szobájában." A kislány másodszor is hívatta édesapját, de hiába. Ekkor ünnepélyes hangon kijelentette: "Beteg hölgy vagyok, és azonnal találkozni szeretnék a lelkipásztorommal."

◆

Kansas államban egy tornádó leszakította egy lakóháznak a tetejét, fölemelte az ágyat a benne levő házaspárral együtt, és gyöngéden letette őket a hátsó udvarban. Erre a feleség halkan sírni kezdett. Férje így vigasztalta: "Ne rémülj meg, kedvesem. Fő az, hogy nem esett bajunk." Az asszony így válaszolt: "Ó, egyáltalán nem félek, hanem örömömben sírok. Huszonöt év alatt ez volt az első alkalom, hogy együtt utaztunk."

◆

Feleség: "Tudnál adni egy kis pénzt?"

Férj: "Milyen kicsit?"

◆

Az ablakon kinézett a férj a napi munka után, és hátraszólt a feleségének: "Ott megy az a nő, akibe Nagy Kázmér beleszeretett!" Az asszony ledobta a tányért, amit törölgetett, kirohant a konyhából, átesett egy lámpán, és odanyomta orrát az ablakhoz, hogy lássa a szóba hozott személyt, majd ezt kérdezte: "Hol van, hol van?" A férje ezt válaszolta: "Ott, az a kékruhás nő az utcasarkon." Az asszony sziszegve csattant föl: "Hiszen az a felesége." A párbeszéd a férj szavaival zárult: "Igen, természetesen, az."

◆

Ötven éves házasság után először veszett össze egy férfi és a felesége. A férj ezt a néhány sort írta feleségének: "Drágám. A vitát hagyjuk akkorra, ha majd vége lesz a mézesheteknek. Szerető férjed."

◆

Egy kislány rohant be a tanterembe, és így szólt a tanítóhoz: "Tanító bácsi, két fiú veszekszik az udvaron, és azt hiszem, hogy aki alul van, az szeretné látni a tanító bácsit."

◆

Tanuló: "Tanár úr, nem gondolom, hogy egyest érdemlek erre a dolgozatra!"

Tanár: "Én sem, de egyesnél, sajnos, nincs rosszabb osztályzat."

♦

Egy négyéves kisfiút arra oktattak a szülei, hogy étkezés előtt illik imádkozni, de már elég nagy ahhoz, hogy a saját imádságát mondja el, és ne a megszokott "Kedves Jézus, légy vendégünk..." kezdetűt. A kisfiú így imádkozott: "Kedves Jézus, köszönöm ezt az ételt. Ámen." A szülei rövidnek tartották az imát, és este azt mondták fiuknak, hogy hosszabban imádkozzék, mint délben tette. Persze éppen spenót volt vacsorára, amit nem szeretett, ezért így imádkozott: "Kedves Jézus, köszönöm ezt az ételt. Segíts, hogy le is menjen! Ámen."

– Szomszéd, miért nem fegyelmezi a kutyáját?
– Történt valami?
– Tegnap vonyított, amikor a lányom énekelt.
– Szóval a lánya kezdte...

♦

Egy ifjú házaspár nagyon szeretett volna gyereket, de hiába próbálkoztak hosszú éveken át, nem sikerült. Elmentek a paphoz, és kérték, hogy imádkozzék értük.

A pap azt válaszolta:

— Most indulok Rómába zarándokútra. Ha odaérek, gyertyát gyújtok értetek.

Amikor a pap három év múlva hazatért, és meglátogatta a házaspárt, otthon találta az asszonyt, aki terhes volt, és két ikerpár pelenkázásával bajlódott.

— Hol van a férje? – kérdezte az elképedt pap.

— Rómába ment, hogy elfújja azt a gyertyát! – mondta morcosan az asszony.

♦

A városi zenekar hangversenyét hallgattuk a kanadai Kelownában. A három vendégmuzsikus között volt Balogh Endre hegedűművész. Miközben Paganini egyik nehéz capriccióját adta elő virtuóz módon, hangosan szirénázva elhajtott a színház mellett egy rendőrautó. Balogh bűntudatos arccal megszólalt:

– Nem gondoltam, hogy túl gyorsan játszottam.

♦

Elmentem az ortopéd orvoshoz, mert nagyon fájt a térdem. Megkérdezte, mikor fáj a legjobban.

– Amikor térdelek – mondtam. Tudja, én katolikus vagyok, és mi mise közben gyakran letérdelünk.

Az orvos alaposan megnézte a röntgenfelvételt, megcsóválta a fejét, és azt mondta:

– Asszonyom, attól tartok, át kell térnie a baptista hitre.

♦

Úriembernek azt a férjet nevezzük, aki mindig észben tartja, mikor van a felesége születésnapja, de sose tudja, hányadik.

♦

– A díszszemlét jövő vasárnap tartjuk a laktanya előtt – közli a kapitány a beosztottjaival. – Ha délelőtt esik, akkor délután. Ha délután esik, akkor délelőtt. Világos?

♦

– Mondd, a nagyapa nem haragudott, amikor a vámon átkutatták a bőröndjét?

– Dehogy, hiszen vizsgálat közben megtalálta a szemüvegét, amit két hete vesztett el.

/Reader's Digest/

Természetes és természetellenes dolok

A lelkipásztor és a diakónus elmennek pecázni. Ahogy ott a csónakból lógatják a zsinórt, egyszercsak szél támad, ami lekapja a diakónus kalapját. Ezt látva a lelkipásztor kilép a csónakból, a vízen a kalap után indul, felveszi, visszasétál és gazdája fejébe nyomja, amit a diakónus hálásan nyugtáz is.

Másnap a diakónusné felhívja egyik asszonytársát.

– Na, mi újság? – kérdezi az.

– Nem fogod elhinni – mondja ő, – a pásztorunk nem tud úszni.

/Novák József gyüjteményéből/

♦

Feledékenység

Leányom egy este hazafelé tartva megmutatta gyermekeinek azt a házat, ahol a gyermekkorát töltötte. Az egyik gyerek szemrehányóan így szólt az anyjához:

– Égve felejtetted a villanyt!

♦

A dolgok összefüggnek

Szeretem, ha az irodánk rendezett képet mutat, és nem tornyosulnak az iratok egymásra dobálva. Mikor észrevettem, hogy a beosztottaim asztalát ellepik az ügyiratok, összehívtam őket, és közöltem, hogy ez így nincs rendjén. Rövid beszédemet ezzel a mondattal zártam:

– A rendetlen asztal rendetlen elmére vall!

Mire megszólalt az egyik beosztott:

– És az üres asztal?

♦

Igazságtalanság

Angéla barátnőmnek három kisfia van. Idegei amúgy is kissé tépettek, hát még amióta egy kutya is tartozik a családhoz. Egyik nap, miközben készítette a vacsorát, a fiúk és a kutya duhaj játékba fogtak: "ejtőernyőst" játszottak, aminek végül az ebédlőbeli csillár is áldozatul esett.

– Ezt nem bírom tovább! Vagy a kutya megy el ebből a házból vagy én! – kiáltott rájuk.

– Ez nem igazság – hallotta a suttogást a gyerekszobából. – A papa úgyis azt akarja majd, hogy a mamát válasszuk.

♦

A humor és a tréfa

A humor pihentet, a tréfa felajz; a humor báj, jóindulat és nagylelkűség forrása, a tréfa a kötekedésé, a rosszindulaté, a lenézésé; a humor lefegyverzi, a tréfa felfegyverzi az elmét; a humor intimitásra, a tréfa indiszkrécióra vágyik; a humor alázatossá tesz, a tréfa pimasszá, a humortól türelmesebb leszel, a tréfától türelmetlenebb és szemtelenebb; a humor kedvessé tesz, a tréfa gyakran támadóvá.

Branko Bokun
/Reader's Digest/

A BAPTISTA KIADÓ AJÁNLATA

Baptista kiskönyvtár

Győri Kornél: A reformáció harmadik ága; A hitvallás és a baptisták	50 Ft
Baptista hitvallás –	55 Ft
Győri Kornél: "Vizsgáljuk meg útjainkat!"	40 Ft
Dr.Somogyi I. – Kié a hatalom a gyülekezetben?	30 Ft

Évenként megjelenő kiadványok

Áhitat 1995 (Elfogyott!)	250 Ft
Múlt, jelen, jövő 1995	280 Ft

Emlékkönyvek baptista történelmünkről

Emlékkönyv	35 Ft
Emléklapok 3.	35 Ft
Emléklapok 4.	40 Ft
A bővelkedő kegyelem tanuja	35 Ft

Segédkönyvek

Győri Kornél: Gyülekezeti élet I.	65 Ft
W.L. Heindrich: Teológia gyermekeknek	200 Ft
Dr. Almási Mihály: Az úrvacsora mint szolgálat	

Hitvallásos irodalom

Dr. Almási Mihály: És továbbment az ő útján örömmel	130 Ft
Dr.Udvarnoki Béla: Új élet Krisztusban	155 Ft
J. F.MacArthur: Karizmatikus káosz	290 Ft

Spurgeon könyvek

C.H.Spurgeon: Engem keressetek!	180 Ft
C.H.Spurgeon: A kapu előtt	55 Ft

Billy Graham könyvei

Dr.B. Graham: Békesség Istennel	– fűzve	50 Ft
	– kötve	85 Ft
Dr.B. Graham: A Szentlélek	– fűzve	50 Ft
	– kötve	85 Ft
Dr.B. Graham: Közelgő lódobogás		135 Ft

Versek, elbeszélések, bizonyságtételek

Lukátsi Vilma: Egy csipet só	110 Ft
Dr.Judson: Judson Adoniram élete	180 Ft
Gerzsenyi Sándor: Eldőlt a szívemben	105 Ft
Venyercsán L.: Legyőzött honfoglalók	110 Ft
Mustármagok – Szerk.: dr. Somogyi Barnabás	320 Ft
Itt az aratás: – Szerk.: Pálinkás Ibolya	100 Ft

Ének–zene

Evangéliumi karénekek	330 Ft
Jézus az Úr – Jesus is Lord!	110 Ft
A hit hangjai	480 Ft
A hit hangjai II.	70 Ft
Bibliaköri énekek kísérete	200 Ft
Zeng az ének 1.	120 Ft
Beharka P.: Gyülekezeti harmónium-(orgona-) játék	350 Ft
Beharka P.: – Gyülekezeti orgonajáték II.	350 Ft

Hanglemezek és kazetták

"Zengd Jézus nevét!"	120 Ft
"Jertek és lássátok!"	120 Ft
Evangéliumi karénekek 1. 2. 3. Darabonként	330 Ft

Tanulmányi anyagok

Dr.Komesz M.: Kertet ültetett Isten (Hittankönyv I.)	
Oktatókönyv	300 Ft
Olvasókönyv	270 Ft
Dr.Komesz M.: Ki vagy te, Uram? (Hittankönyv II.)	
Oktatókönyv	345 Ft
Olvasókönyv	325 Ft
Sunders: Egyéni evangélizáció /füzetekkel együtt/	600 Ft
AKI GYŐZ – Hat hasznos lecke a győzelmes hívő életről	40 Ft
Neighbour: Útravaló a lelki növekedéshez	220 Ft
A.T. Willis: Tanítványság I-II.	

Játék

Bibliai és művelődéstörténeti játék	155 Ft

Evangélizációs traktátusok

VÁLASZ – Kereszt alakú hívogató prospektus	10 Ft
JÉZUS – Aki felel minden kérdésedre	1 Ft
ISTENnek terve van veled!	1 Ft
Döntöttem Jézus Krisztus mellett – Hogyan tovább?	1 Ft

A fenti kiadványok megvásárolhatók, megrendelhetők a Baptista Kiadó könyvesboltjában.

A könyvesbolt nyitvatartási ideje:

Hétfőn: 9-18, Kedd-Csütörtök: 9-16, Péntek: 9-13

Címe: Budapest – 1062 Aradi u. 48.
Tel.: 132-2332/21 112-7626/21
A bolt vezetője: Gaál Attila